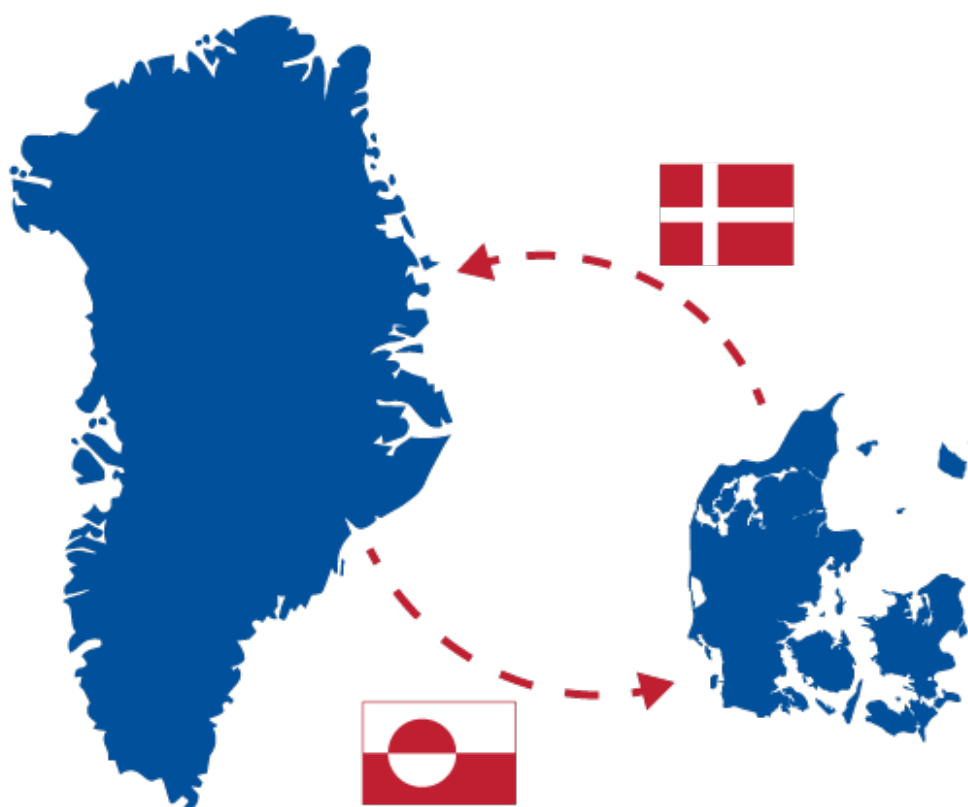

Bevægelser mellem Grønland og Danmark

Kortlægning af levevilkår og oplevelser med migration

*Bevægelser mellem Grønland og Danmark
– Kortlægning af levevilkår og oplevelser med migration*

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-627-8

Projekt: 302790

Finansiering: Nordatlantpuljen

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Hvert år flytter omkring 1.500 personer fra Grønland til Danmark, mens omkring 900 flytter fra Danmark til Grønland. Både i Grønland og i Danmark er der interesse i at vide, hvem der flytter, og hvordan deres liv former sig i Danmark. Derfor har VIVE undersøgt migrationer mellem Grønland og Danmark samt levevilkår blandt personer med grønlandsk oprindelse i Danmark gennem analyser af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik samt af kvalitative interviews med personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livsfaser og -situationer i Danmark.

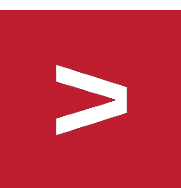
Rapporten er udarbejdet af chefanalytiker Karen Margrethe Dahl (projektleder), analytiker Maliina Grønvold Olsen og seniorforsker Stefan Bastholm Andrade. Derudover har senioranalytiker Morten Holm Enemark, studenterkonsulent Atangana Olsen samt studentermedhjælpere Dagmar Engelbrecht Henriksen, Marie Dam Christoffersen og Nukarleq Ivalo Olsen Jeremiassen bidraget til rapporten.

Vi vil gerne takke alle, der har ladet sig interviewe til rapporten. Derudover takker vi projektets følgegruppe samt de to eksterne reviewere, der har bidraget med værdifulde kommentarer til tidligere udkast.

Rapporten er bestilt af Socialministeriet og finansieret via Nordatlantpuljen.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef
for VIVE Sociale forhold og Arbejdsmarked

Indholdsfortegnelse

Afrapportering		17
1	Indledning	18
1.1	Baggrund og forskningsspørgsmål	18
1.2	Eksisterende viden	20
1.3	Rapportens datagrundlag og analysemetoder	23
1.4	Opbygning af rapporten	28
2	Det grønlandske samfund	30
2.1	Indledning	30
2.2	Befolkningens demografiske sammensætning	31
2.3	Familieforhold	35
2.4	Urbanisering og boligforhold	39
2.5	Uddannelse, beskæftigelse og økonomi	43
2.6	Sundhed og socialområdet	53
2.7	Opsamling	56
3	Hvem flytter til Danmark?	59
3.1	Indledning	59
3.2	Udflytternes oprindelse	60
3.3	Udflytternes alder, geografi og familieforhold	62
3.4	Udflytternes socioøkonomiske situation	66
3.5	Boligusikkerhed og kriminalitet	69
3.6	Opsamling	70
4	Personer med grønlandsk baggrund i Danmark	72
4.1	Indledning	72
4.2	Demografi, geografi og opholdstid	75
4.3	Familieforhold	78
4.4	Uddannelse, beskæftigelse og økonomi	84
4.5	Fysisk og psykisk sundhed	91

4.6	Social udsathed	95
4.7	Samlet billede af beskæftigelse og social udsathed	104
4.8	Kommunale børnesager	109
4.9	Opsamling	119
5	At være studerende i Danmark	122
5.1	Indledning	122
5.2	Begrundelser for at flytte	124
5.3	Forberedelse af flytningen	126
5.4	Mødet med det danske uddannelsessystem	128
5.5	Fremtidsønsker og drømme	135
5.6	Opsamling	136
6	Udfordringer med beskæftigelse og social udsathed i Danmark	138
6.1	Livet i Grønland før flytning	141
6.2	Etablering af netværk og fællesskab i Danmark	146
6.3	Mødet med det danske arbejdsmarked	147
6.4	Oplevelser af udsathed i Danmark	153
6.5	Fremtidsønsker og drømme	161
6.6	Opsamling	163
7	Livet som pensionist i Danmark	166
7.1	Livet i Grønland før flytning	167
7.2	Mødet med Danmark	170
7.3	Fremtidsønsker	175
7.4	Opsamling	177
8	Tilbage til Grønland?	179
8.1	Indledning	179
8.2	Demografiske og geografiske forhold	180
8.3	Personlig og familiær tilknytning til Grønland og Danmark	182
8.4	Sociale og økonomiske forhold	183
8.5	Opsamling	186

9	Konklusion	188
9.1	Udflytternes karakteristika	188
9.2	Årsager til at flytte	188
9.3	Levevilkår i Danmark	189
9.4	Push- og pull-faktorer i migrationen mellem Grønland og Danmark	194
9.5	Opmærksomhedspunkter	195
Dokumentation		198
10	Data og Metode	199
10.1	Kvantitativt metodedesign	199
10.2	Kvalitativt metodedesign	205
10.3	Casebesøg i Nuuk	209
10.4	Inddragelse af følgegruppe	210
Litteratur		211

Hovedresultater

Da jeg flyttede til Danmark, var jeg først i København sammen med min familie en uges tid. Vi besøgte en åben kirke. I kirken var der en opslagstavle, hvor alle kunne skrive. I den prøvede jeg så at skrive på dansk: "Jeg er lige flyttet til Danmark. Jeg håber, at jeg får det godt her."

Kvinde, flyttet til Danmark som 32-årig

Hvert år flytter omkring 1.500 personer fra Grønland til Danmark, mens omkring 900 flytter fra Danmark til Grønland. Nettofraflytningen kan være en udfordring for den grønlandske økonomi og udfordrer grønlandske mål om at sikre et socialt bæredygtigt samfund. I Danmark har flere undersøgelser vist, at personer med grønlandsk oprindelse i højere grad end andre borgere i Danmark har udfordringer med at komme ind på arbejdsmarkedet og oftere oplever social udsathed. Derfor har VIVE undersøgt migrationer mellem Grønland og Danmark samt levevilkår blandt personer med grønlandsk oprindelse i Danmark gennem analyser af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik samt af kvalitative interviews med personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livsfaser og -situationer i Danmark.

Undersøgelsens forskningsspørgsmål er:

- Hvem flytter mellem Grønland og Danmark, og hvorfor flytter de?
- Hvad kendetegner personer med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark?
- Hvordan påvirkes levevilkår, når man flytter fra Grønland til Danmark, og hvordan oplever personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer, deres migrationsproces og mødet med Danmark?
- Hvilken fremtid drømmer personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer i Danmark, om?

Familienetværk og håb om flere livsmuligheder trækker udflytterne mod Danmark

I Grønland har majoritetsbefolkningen en stærk familiær tilknytning til Grønland, og størstedelen er både født i Grønland og har to forældre, der også er født i Grønland. De personer, der flytter til Danmark, har dog i noget højere grad en familiær tilknytning til Danmark. Det kan fx handle om, at de har en forælder eller partner, der er født i Danmark, men kan også handle om, at de har forældre eller børn, der i forvejen lever i Danmark. Samlet set har 51 % af dem, der blev født i år 2000, opholdt sig i Danmark i perioden 2000-2023.

Når vi tager højde for udflytternes forældrebaggrund, dvs. om de har én eller to grønlandske forældre, er der kun i begrænset omfang forskel på socioøkonomiske ressourcer hos de personer, der flytter ud af Grønland, og dem, der bliver boende i landet. Der er dog en større andel af udflytterne, der har oplevet usikre boligforhold, i årene før de flyttede.

Grønlændere, der lever i Danmark, nævner, ud over familiemæssige forhold, flere årsager til, at de flyttede. For nogle handler det om at opsøge flere personlige muligheder for fx uddannelse. For nogle handler det om at komme væk fra udfordringer i det grønlandske samfund, såsom høje leveomkostninger og utilstrækkeligheder i sundhedsvæsenet. Og endelig rejser nogle på grund af personlige udfordringer med fx hjemløshed eller konfliktfulde familieforhold. Flere fortæller, at de i første omgang tænkte, at opholdet skulle være midlertidigt, men at de med tiden har valgt at blive i Danmark – enten fordi de har fundet sig til rette i en meningsfuld hverdag, eller fordi de ikke kan se en realistisk mulighed for at vende tilbage til Grønland.

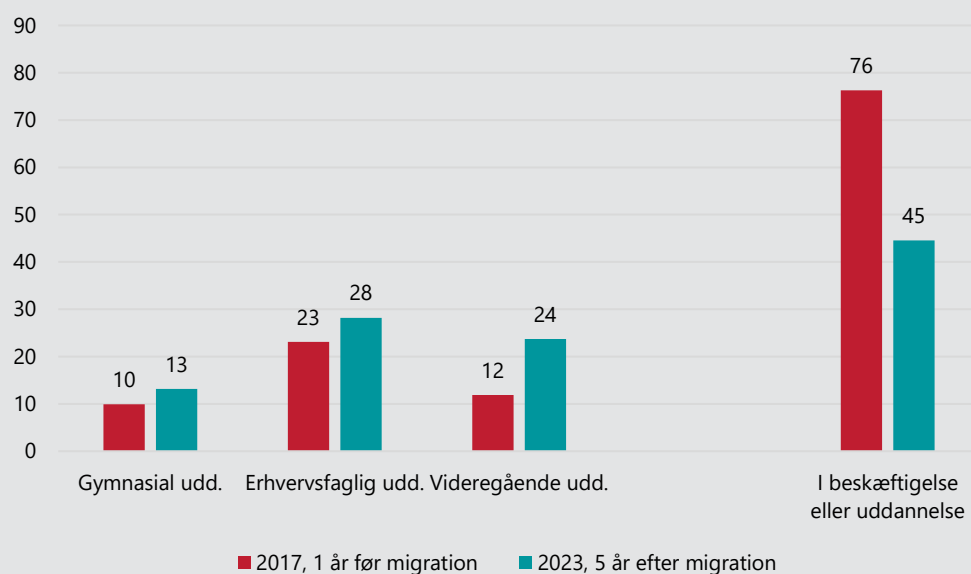
En del har svært ved at gennemføre studier og komme ind på det danske arbejdsmarked

I Danmark oplever en del personer med grønlandsk oprindelse vanskeligheder med at gennemføre et studie eller opnå stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Blandt grønlandskfødte med en eller to grønlandske forældre, der var i gang med en uddannelse i 2018, havde 62 % således gennemført en uddannelse 5 år efter (i 2023) mod 73 % af danskfødte med en eller to grønlandske forældre og 82 % af danskfødte med danske forældre. Beskæftigelsesmæssigt er samlet set 54 % af alle 18-66-årige med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark, i beskæftigelse eller uddannelse. Dette tal varierer med eget fødested og forældres fødested, idet 74 % af

danskfødte med én grønlandsk forælder er i beskæftigelse eller uddannelse mod 34 % af grønlandskfødte med to grønlandske forældre.

Personer med begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet i Grønland, før de flyttede, har i særlig grad udfordringer i forhold til beskæftigelse. Udfordringerne med at komme ind på det danske arbejdsmarked gælder dog også for 42 % af personer, der var i fuldtidsbeskæftigelse i Grønland, året før de flyttede, og samlet set sker der, jf. Figur 1, til trods for en øgning i uddannelsesniveaet et stort fald i beskæftigelsen blandt personer, der flytter fra Grønland til Danmark.

Figur 1 Uddannelse og beskæftigelse før og efter migration til Danmark blandt personer med grønlandsk oprindelse, der rejste til Danmark i 2018. Procent.

Anm.: N = 392. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Den relativt lave arbejdsmarkedsdeltagelse hænger sammen med, at personer med grønlandsk oprindelse har et lavere uddannelsesniveau end majoritetsbefolkningen i Danmark. Undersøgelsen peger dog også på, at sproglige udfordringer, begrænset netværk i Danmark, manglende anerkendelse af grønlandske kompetencer og erhvervs erfaringer samt oplevelser af diskrimination i forbindelse med jobsøgning har betydning for vanskelighederne med at komme ind på arbejdsmarkedet.

De grønlandske studerende peger også på sproglige og faglige udfordringer på deres studie som barrierer for at gennemføre. Samtidig nævner flere også sociale

udfordringer, der dels handler om oplevelser af fordomsfuldhed og uvidenhed om grønlandske forhold blandt deres medstuderende, dels oplevelser af at have svært ved at blive en del af de danske fællesskaber:

Der kom også kommentarer fra medstuderende, der spurgte, om vi var alkoholikere, og om vi kun fangede sæler og kun spiste fisk. De siger det på en nedværdigende måde og laver grin med det. Så jeg kan jo huske den dag, jeg fik en dårlig kommentar, der trak jeg mig meget hurtigt tilbage – så var der lige pludselig en beslutning i mit hoved om, at jeg ikke kan være venner med nogen her overhovedet. (Kvinde, 20-29 år)

Relativt mange lever i social udsathed i Danmark

Personer med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark, oplever i højere grad end den danske majoritetsbefolkning social udsathed. Det gælder især, når vi ser på indskrivning på herberger og forsorgshjem målrettet personer i hjemløshed, hvor 6,4 % af alle med grønlandsk oprindelse har været indskrevet i løbet af 2021-2023 mod 0,2 % af personer med dansk oprindelse. Det gælder dog også, når vi ser på domme for kriminalitet, andelen, der modtager misbrugsbehandling, andelen af kvinder, der har været indskrevet på et krisecenter på grund af vold, og andelen, der lever med psykisk sygdom.

Sammenholder vi de migrerende grønlænderes situation i Danmark 5 år efter ankomsten til Danmark med deres situation i Grønland, før de flyttede, finder vi, at de, der viste tegn på økonomisk og social udsathed før flytningen, har en højere sandsynlighed for at være i en udsat position i Danmark. Der er dog også en betydelig andel af dem, der lever i udsathed i Danmark, der var i beskæftigelse i Grønland, før de flyttede, og hvor udsatheden ser ud til at være et fænomen, der opstår i mødet med Danmark.

De kvalitative interviews med personer i udsathed, som VIVE har gennemført, viser, at disse personer ofte bærer på omfattende traumatiske erfaringer fra både barndommen og voksenlivet, som de bringer med sig til Danmark, og som i flere tilfælde ikke er blevet bearbejdet. Når personer, der har oplevet social udsathed i Grønland, kommer til Danmark, søger de ofte mod fællesskaber med andre grønlændere, der ofte også lever i social udsathed. Her får de ofte i første omgang hjælp til at finde overnatning og forsørgelse og undgår dermed at opsøge det offentlige system. Dette medfører dog ofte ikke en varig stabilisering af boligsituationen, men i stedet hyppige skift mellem midlertidige løsninger hos familie og venner og herberger. En del af personerne i udsathed har, før de flyttede til Danmark, haft et højt forbrug af alkohol og hash, der for mange har fungeret som en måde at håndtere svære

livserfaringer på. I mødet med de sociale miljøer i Danmark og de væsentligt lavere priser på alkohol oplever mange dog, at misbruget forværres.

Udsathed er størst blandt personer med to grønlandske forældre, der langt oftere end personer med én grønlandsk forælder oplever social udsathed. Forklaringen på dette kan handle om, at disse to grupper i forskellig grad har familiært netværk i Danmark, og/eller at de kommer til Danmark med forskellige sproglige og faglige kompetencer.

Den sociale udsathed rammer også en del forældre med mindreårige børn, og der er derfor også en overhyppighed af sociale børnesager i familier med grønlandsk oprindelse. Dette viser sig ved, at 16 % af børn med grønlandsk oprindelse i 2023 modtog en støttende eller forebyggende indsats, mens 9 % var anbragt uden for hjemmet i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem. Blandt børn med dansk oprindelse modtager 6 % støttende eller forebyggende indsatser, mens 1,2 % er anbragt uden for hjemmet. Når man sammenligner børnesager med grønlandsk og dansk baggrund, er det ligesom på andre områder vigtigt at tage højde for forældrenes sociale og økonomiske situation.

Blandt børn med mindst en forælder, der er i beskæftigelse eller uddannelse, er 0,2-1,2 % af børn med grønlandsk oprindelse anbragt uden for hjemmet mod 0,4 % af børn med dansk oprindelse. Blandt børn, der har forældre, der lever i udsatte positioner, er 22-52 % af børn med grønlandsk oprindelse anbragt uden for hjemmet mod 8,3 % af børn med danske forældre. Forskellen på anbringelseshyppighed blandt børn med grønlandsk og dansk oprindelse er altså stor, hvis forældrene er i udsatte positioner, og langt mindre, hvis forældrene er i beskæftigelse eller uddannelse. Anbringelseshyppigheden blandt børn med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark, er lidt højere end anbringelseshyppigheden blandt børn, der bor i Grønland, hvor omkring 6 % ifølge officielle tal er anbragt uden for hjemmet.

Ældre vælger Danmark på grund af sundhedssystemet og nærheden til børn

Der bor omkring 2.000 personer over 67 år i Danmark, der er født i Grønland, og som har grønlandsk oprindelse. Størstedelen er kvinder (71 %), og størstedelen bor enten alene (52 %) eller sammen med en dansk partner (39 %). De fleste (68 %) har boet i Danmark i mere end 20 år, men blandt de nyligt pensionerede i slutningen af 60'erne er der dog omkring en fjerdedel, der er kommet til Danmark inden for de sidste 10 år, i forbindelse med at de er trådt ud af arbejdsmarkedet i Grønland. De

ældre grønlændere har gennemsnitligt færre økonomiske ressourcer end ældre med dansk oprindelse.

De kvalitative interviews viser, at det især er ønsket om en lettere og mere tryk alderdom, der motiverer de ældre til at flytte til Danmark. Det handler blandt andet om udsigten til lettere adgang til sundhedsvæsenet, bedre økonomiske vilkår i form af højere pension og lavere leveomkostninger samt bedre boligforhold. Derudover spiller klima og vejr også en rolle, hvor et mindre barskt miljø gør hverdagen nemmere. For flere hænger flytningen også sammen med et ønske om at være tættere på børn og børnebørn, som allerede bor i Danmark. Tre fjerdedele af de ældre med grønlandsk baggrund, der bor i Danmark, har således voksne børn, der bor i Danmark.

Mangel på boliger og udfordringer i sundhedssystemet og det sociale system gør det vanskeligt at vende tilbage til Grønland

Følger vi personer, der rejser fra Grønland til Danmark i et givet år, finder vi, at omtrent halvdelen af personer med grønlandsk oprindelse er vendt tilbage til Grønland igen efter 5 år. 10 år efter befinder næsten 60 % sig i Grønland.

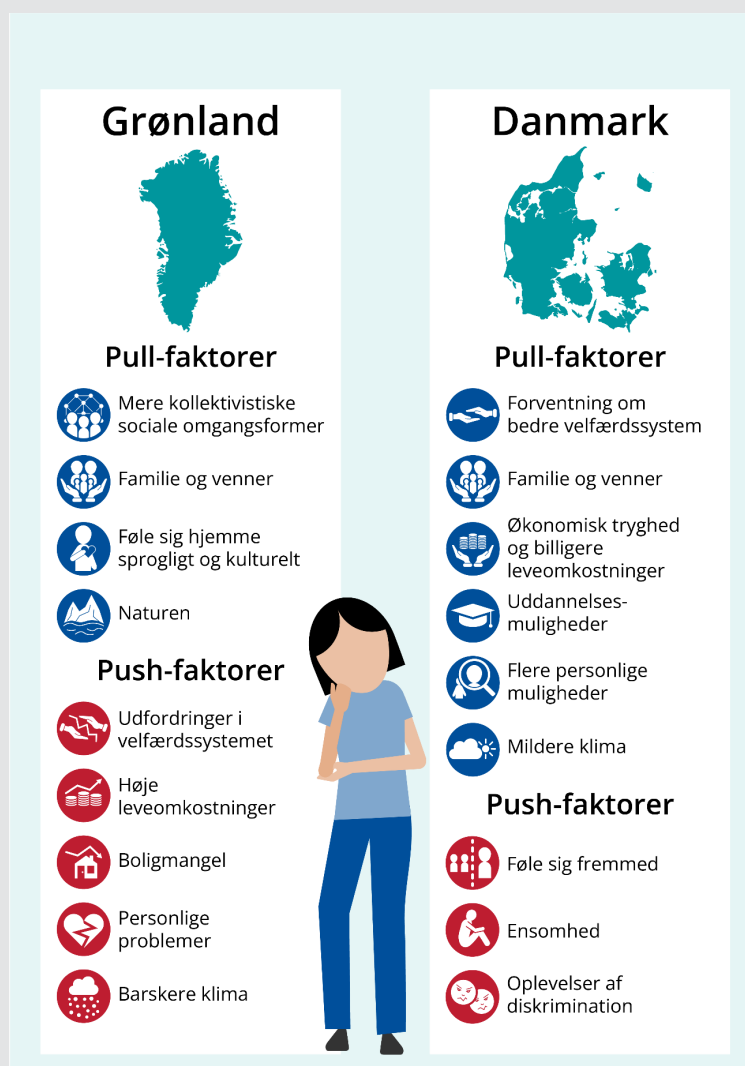
De, der var unge på udrejsetidspunktet, har større sandsynlighed for at vende tilbage end dem, der var midaldrende eller ældre på udrejsetidspunktet. Ligeledes ser vi, at personer med større familiær tilknytning til Grønland har større sandsynlighed for at vende tilbage end personer med mindre familiær tilknytning. Og derudover ser vi, at sandsynligheden for at vende tilbage til Grønland falder, jo længere tid en person har opholdt sig i Danmark. Analyserne viser, at personer, der har lave indtægter i Danmark, har højere sandsynlighed for at rejse tilbage til Grønland, men at der ellers er en lidt *mindre* sandsynlighed for at rejse tilbage, hvis man befinder sig i en socialt udsat position.

De kvalitative analyser viser, at mange føler et stærkt tilhørsforhold til Grønland, og at en del har et ønske om at vende tilbage til Grønland på grund af familiemæssige bånd, de generelle sociale omgangsformer og naturen. Blandt de fire grupper, vi har interviewet, er det dog især de studerende, der har konkrete planer om at vende hjem, hvilket især handler om, at opholdet for dem hele tiden har været tænkt som et midlertidigt ophold, der havde til formål at forbedre deres muligheder på det grønlandske arbejdsmarked – og at de rent faktisk har mulighed for at opnå deres mål i kraft af deres nyerhvervede uddannelse.

For personer, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet, men ikke befinder sig i socialt udsatte positioner, nedprioriteres tilbagevenden ofte, da de har etableret en stabil hverdag i Danmark og oplever bedre økonomiske vilkår og velfærdsmæssige rammer. For personer i social udsathed er ønsket om at vende tilbage i nogle tilfælde til stede, men det fremstår vanskeligt at realisere, da adgang til støtte, behandling og økonomisk sikkerhed i Grønland opleves som mere begrænset. På tværs af livssituationer er der flere, der fortæller, at de gerne vil tilbage til Grønland, men ikke finder det realistisk på grund af især høje leveomkostninger, boligmangel og begrænset hjælp i sundheds- og velfærdssystemet.

Samlet set viser rapportens analyser, at bevægelserne mellem Grønland og Danmark, jf. Figur 2, påvirkes af både individuelle forhold, personlige relationer, kulturelle forhold, økonomiske forhold, velfærdssystemets tilbud og klima- og naturmæssige forhold.

Figur 2 Push- og pull-faktorer, der har betydning for beslutningen om at flytte mellem Grønland og Danmark

Kilde: VIVE.

Behov for forbedret hjælp til grønlændere, der bevæger sig mellem Grønland og Danmark

Undersøgelsen viser, at antallet af grønlændere, der bor i Danmark, igennem længere tid har været stigende, og at relativt mange grønlændere oplever vanskeligheder i mødet med det danske samfund. Denne undersøgelse understøtter således tidligere undersøgelser, der har påpeget et behov for at lette overgangene mellem det grønlandske og danske samfund, gøre det nemmere for grønlændere at studere

og arbejde i det danske samfund og forebygge, at grønlændere oplever social udsathed i Danmark. Denne undersøgelse har ikke beskæftiget sig detaljeret med de tilbud, der allerede findes, og bidrager derfor ikke med konkrete forslag til praksisændringer, der kan lette overgangene mellem Grønland og Danmark.

Undersøgelsen lægger dog op til, at der sættes fokus på følgende:

- Udvikling af tilbud, der kan hjælpe grønlændere, der flytter til Danmark, med at forbedre sproglige og faglige kompetencer
- Udvikling af tiltag, der kan mindske diskrimination og modvirke fordomme om grønlændere i det danske samfund generelt og specifikt på uddannelsesinstitutioner og på arbejdsmarkedet
- Udvikling af tilbud, der kan lette grønlænderes adgang til det danske arbejdsmarked, fx gennem systematisk realkompetencevurdering
- Øget hjælp til netværksskabelse og forebyggelse af ensomhed, i årene efter at man flytter til Danmark
- Udvikling af tilbud, der kan hjælpe grønlændere med psykiske helbredsproblemer til udredning og behandling
- Udvikling af grønlandsk-dansk samarbejde på socialområdet, så personer i udsatte positioner, der flytter mellem landene, hurtigere tilbydes hjælp
- Udvikling af flere tiltag, der kan modvirke hjemløshed blandt personer med grønlandsk oprindelse og modvirke, at personer med grønlandsk oprindelse har lange ophold på herberger og forsorgshjem
- Forbedring af muligheder for at søge bolig i Danmark, mens man opholder sig i Grønland – og omvendt
- Udvikling og tilpasning af tidlige forebyggende indsatser til børn og forældre med grønlandsk oprindelse
- Udvikling af grønlandsk-dansk samarbejde på uddannelsesområdet, så unge i mindre grad oplever sproglige og faglige barrierer, når de bevæger sig fra en del af uddannelsessystemet til en anden
- Øget oplysning om grønlænderes rettigheder og støttemuligheder rettet mod både personer med grønlandsk oprindelse og professionelle i Danmark.

Fakta om undersøgelsen

- Undersøgelsen bygger på registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik samt på kvalitative interviews.
- Registerdataene fra Grønlands Statistik dækker hele befolkningen i Grønland i perioden 1994 til 2024, mens registerdataene fra Danmarks Statistik dækker hele befolkningen i Danmark i perioden 2000-2023.
- De kvantitative analyser har 2023 som primært analyseår. I dette år levede der 56.609 personer i Grønland og 25.746 personer med grønlandsk baggrund i Danmark. I analyser, der viser udviklingen i det grønlandske samfund, samt i analyser, der sammenholder de migrerende personers situation før og efter flytningen til hhv. Danmark og Grønland, inddrages dog også data fra andre analyseår, hvilket er angivet under de specifikke analyser.
- I de kvantitative analyser skelnes der mellem 6 forskellige grupper med grønlandsk baggrund: 1) personer født i Grønland med to grønlandske forældre, 2) personer født i Grønland med én grønlandsk forælder, 3) personer født i Grønland med ukendte forældre, 4) personer født i Danmark med to grønlandske forældre, 5) personer født i Danmark med én grønlandsk forælder (og mindst én grønlandsk bedsteforælder) og 6) personer født i Grønland med to danske forældre.
- De statistiske analyser er gennemført ved hjælp af krydstabulering, der enkelte steder understøttes af lineære regressionsanalyser omregnet til forudsagte sandsynligheder for at afklare multivariate sammenhænge.
- De kvalitative analyser fokuserer på fire specifikke målgrupper: 1) studerende; 2) personer, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet; 3) personer, der oplever social udsathed i Danmark; og 4) ældre, der er pensionerede og lever i Danmark.
- Der er i alt foretaget 33 interviews på hhv. grønlandsk (19) og dansk (14).
- Alle interviews er gennemført efter semistrukturerede interviewguides og kodet efter tematiske guides, der er tilpasset den enkelte målgruppe.

> Afrapportering

1 Indledning

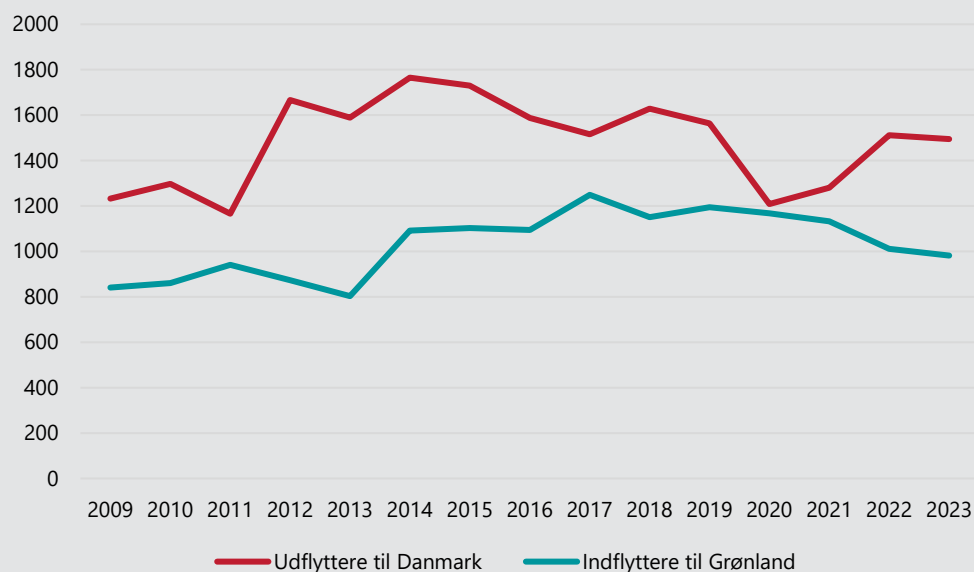
1.1 Baggrund og forskningsspørgsmål

Hvert år flytter omkring 1.500 personer fra Grønland til Danmark, mens omkring 900 flytter fra Danmark til Grønland. Over tid vælger relativt mange af de personer, der fødes i Grønland, at opholde sig i Danmark i kortere eller længere tid – særligt mens de er unge. Blandt personer født i Grønland i år 2000 havde 51 % således ifølge Danmarks Statistiks registerdata opholdt sig i Danmark i mindst et af årene 2000-2023.

Antallet af personer, der flyttede fra Grønland til Danmark, steg, jf. Figur 1.1, i perioden 2009-2014 fra 1.232 til 1.765 for derefter at falde til 1.209 personer i 2020, hvorefter antallet af udflyttere igen er steget til 1.494 personer i 2023. Indflytningen til Grønland steg fra 840 personer i 2009 til 1.249 personer i 2017, hvorefter der er sket et fald til 981 personer i 2023. Bortset fra 2020, hvor bevægelser mellem de to lande blev vanskeliggjort af covid-19-nedlukningen, har der således været en netto-fraflytning fra Grønland.

Denne nettofraflytning kan være en udfordring for den grønlandske økonomi og udfordrer grønlandske mål om at sikre et socialt bæredygtigt samfund (Departement for Finanser, 2026). I Danmark har flere undersøgelser vist, at personer med grønlandsk oprindelse i højere grad end majoritetsbefolkningen i Danmark har udfordringer med at komme ind på arbejdsmarkedet og oftere oplever social udsathed (Baviskar, 2015; Dahl m.fl., 2022b; Benjaminsen, 2024). Formålet med rapporten er derfor at undersøge grønlænderes migrationer mellem Grønland og Danmark samt levevilkår i Danmark gennem analyser af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik og gennem kvalitative interviews med grønlændere i forskellige livssituationer i Danmark.

Figur 1.1 Flytninger mellem Grønland og Danmark i perioden 2009-2023.
Antal.

Anm.: N = Udflytning 1.209-1.765. Indflytning: 803-1.249.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Denne rapport sætter fokus på personer med grønlandsk baggrund, der bevæger sig mellem Grønland og Danmark. Den analyserer, hvad der kendetegner de grønlandere, der flytter, sammenlignet med dem, der bliver boende i Grønland, og beskriver, hvordan grønlanderes leveforhold er i Danmark sammenlignet med andre borgere i Danmark. Derudover viser rapporten, hvad der kendetegner de borgere, der vender tilbage til Grønland efter en periode i Danmark.

Undersøgelsens hovedspørgsmål er:

- Hvem flytter mellem Grønland og Danmark, og hvorfor flytter de?
- Hvad kendetegner personer med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark?
- Hvordan påvirkes levevilkår, når man flytter fra Grønland til Danmark, og hvordan oplever personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer, deres migrationsproces og mødet med Danmark?
- Hvilken fremtid drømmer personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer i Danmark, om?

1.2 Eksisterende viden

1.2.1 Bevægelser mellem Grønland og Danmark – et historisk billede

Siden Danmark-Norges kolonisering af Grønland i 1721 har der været grønlændere, der kom til Danmark på kortere eller længere ophold – og danskere, der i kortere eller længere tid bosatte sig i Grønland. Indtil afslutningen af anden verdenskrig var udvekslingerne mellem de to lande dog relativt begrænsede, da der dels var et ønske om at begrænse påvirkningen af det grønlandske samfund, dels var store omkostninger forbundet med at rejse mellem Danmark og Grønland (Heinrich m.fl., 2025).

De grønlændere, der opholdt sig i Danmark frem til anden verdenskrig, var fortrinsvis under uddannelse som hjælpepræster (kateketer), håndværkere, lærere, jordemødre og sygeplejersker, og langt de fleste rejste tilbage til Grønland efter relativt kort tid. De få danskere, der opholdt sig i Grønland, havde ofte stillinger som købmænd, håndværkere eller præster, og der blev næsten udelukkende kommunikeret på grønlandsk (Bertelsen, 1945).

Under anden verdenskrig blev kontakten mellem Danmark og Grønland afbrudt, og der blev indgået aftaler med USA om militær tilstedeværelse i Grønland for at undgå tysk besættelse og sikre forsyningen af varer. Krigstiden medførte økonomisk fremgang og udbygning af infrastruktur i Grønland, og efterfølgende ønskede en del af beslutningstagerne i Grønland og Danmark at fastholde og øge den moderniseringsproces, der var startet. Andre var dog betænkelige ved at ophæve monopoltilstand og isolationisme og ønskede udelukkende investeringer i uddannelse og sundhed uden at give adgang til private danske investeringer i Grønland. I 1948 blev monopolet og den isolationistiske politik dog ophævet, og der blev sat gang i en radikal moderniseringsproces, der blandt andet indebar investeringer i udbygningen af velfærdssamfundet og modernisering af den grønlandske erhvervsstruktur med omlægningen af det grønlandske fiskeri, men også medførte sociale problemer (Poppel & Poppel, 2022; Sørensen, 2025; Heinrich m.fl., 2025).

I forbindelse med moderniseringen begyndte man et større udvekslingsprogram, hvor mere end 2.200 11-14-årige grønlandske skoleelever i 1960'erne og 1970'erne kom på etårige skoleophold i Danmark, og hvor mere end 7.000 grønlandske unge over den skolepligtige alder gennemførte ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser i Danmark (Jensen, 2001). Antallet af grønlændere med ophold i Danmark steg derfor, men der var fortrinsvis tale om kortvarige ophold i forbindelse med uddannelse.

I midten af 1970'erne stoppede man med at sende grønlandske skolebørn til Danmark. På dette tidspunkt var man ved at være i mål med at bygge de nødvendige

skoler og opbygge skolestrukturen, så det var muligt at gennemføre hele grundskoleuddannelsen i Grønland. Samtidig var der frem mod overgangen til hjemmestyring i 1979 et stigende ønske om at styrke det grønlandske sprogs position i det grønlandske skolesystem og samfund og mindske betydningen af det danske sprog. Det var dog stadig ikke muligt at gennemføre de fleste videregående uddannelser i Grønland, og der var derfor fortsat en del grønlændere, der opholdt sig i Danmark i forbindelse med uddannelse (Jensen, 2001).

Op igennem 1980'erne og 1990'erne faldt antallet af grønlændere, der var i Danmark for at uddanne sig. Samtidig steg antallet af grønlændere, der flyttede til Danmark i forbindelse med ægteskab med en dansker. Det medførte også en stigning i grønlændere, der var børn af blandede ægteskaber, som flyttede til Danmark sammen med deres ene eller begge forældre. Sammenlignet med andre grønlændere var disse personers ophold oftest af længere varighed (Togeby, 2002).

Samlet set er antallet af personer født i Grønland, der er bosat i Danmark, steget fra omkring 13.900 i 2008 til omkring 17.000 i 2023. Blandt personer med grønlandsk oprindelse, dvs. at en eller begge forældre også er født i Grønland, er antallet, der bor i Danmark, steget fra omkring 10.000 i 2008 til knap 13.000 i 2023.

Antallet af grønlandskfødte borgere, der bor i Grønland, har siden år 2000 ligget nogenlunde stabilt på ca. 50.000 personer. Når man lægger antallet af grønlandskfødte, der opholder sig i Danmark, sammen med antallet, der opholder sig i Grønland, finder vi, at omkring 25 % i 2023 opholdt sig i Danmark.

Siden 1970'erne har der været en opmærksomhed på, at en del grønlændere oplever barrierer og høj risiko for arbejdsløshed og social udsathed, når de bevæger sig mellem Grønland og Danmark (Schiermacher, 2025). Tidligere undersøgelser påpeger, at årsagerne til disse forhold skal findes i et komplekst samspil mellem sproglige og uddannelsesmæssige ressourcer, kulturelle værdier, kulturel fremmedgjort-hed og oplevelser af diskrimination i Danmark samt begrænset netværk i Danmark (Togeby, 2002; Rådet for Socialt Udsatte, 2014; 2016; Jakobsen & Larsen, 2014; Laage-Petersen, 2015).

1.2.2 Systemiske barrierer i rigsfællesskabet

Derudover påpeger Schiermacher, at det også er nødvendigt at fokusere på systemiske barrierer i rigsfællesskabet, der ifølge Schiermacher blandt andet skyldes det generelle statsborgerskab, der ikke skelner mellem borgere fra forskellige lande i rigsfællesskabet. Det generelle statsborgerskab er for de fleste en fordel, men betyder ifølge Schiermacher, at en del overser, hvor store systemiske og kulturelle forskelle der faktisk eksisterer mellem landene, og hvor meget forberedelse en flytning

mellem landene derfor kræver. Da de grønlandske borgere ikke fremtræder som nyttilflyttede borgere med særlige systemiske, sproglige og kulturelle behov i de danske systemer, er der ikke et system, der er gearret til at hjælpe dem i mødet med det danske samfund.

Derudover møder nyttilflyttede grønlandske borgere i udsatte positioner nogle gange nogle barrierer i det sociale system, som ifølge Schiermacher (2025) skyldes, at Grønland ikke er omfattet af *loven om retssikkerhed og administration på det sociale område* (Social- og Boligministeriet, 1997; 2019), der blandt andet skal sikre et mellemkommunalt ansvar for at handle og betale, hvis en borger fra én kommune fx indskrives på et herberg eller et krisecenter i en anden kommune. Juridisk tilsiger loven, at borgerens handlekommune er den kommune, hvor borgeren har sin bopæl eller *sædvanligvis opholder sig* – også selv om borgeren ikke har en bopælsregistrering i CPR. Hvis en borger ved ankomsten til Danmark flytter direkte ind på en institution, vil kommunen, som institutionen ligger i, være borgerens handlekommune (Social- og Boligministeriet, 1997; 2015; 2019). I praksis viser Schiermachers undersøgelse dog, at der kan opstå tvivl i de danske kommuner om, hvornår man sædvanligvis opholder sig et bestemt sted – særligt hvis man *har* en adresse i Grønland, men i praksis opholder sig i Danmark, hvilket betyder, at der kan gå længere tid, før der er en dansk kommune, der påtager sig ansvaret for at handle og betale for borgeren, end det er tilfældet, hvis en borger bevæger sig mellem to danske kommuner (Schiermacher, 2025).

Manglen på systematisk modtagelse af de grønlandske borgere og tvivlen om, hvilken kommune der skal betale og handle, betyder, at de nyttilflyttede grønlandske borgere i udsatte positioner i højere grad end andre udsatte borgere er overladt til den hjælp, de kan finde i deres netværk eller selv støder på (Rådet for Socialt Udsatte, 2014; 2016; Arnfjord & Andersen, 2014; Schiermacher, 2020; 2025; Schiermacher & Arnfjord, 2021).

1.2.3 Push- og pull-faktorer som teoretisk forklaring på migration

I migrationsforskningen skelner man typisk mellem 'push'- og 'pull'-faktorer som forklaring på, hvorfor nogle grupper vælger at flytte fra deres hjemland til et nyt land (Lee, 1966). Begge forhold tager udgangspunkt i en forhåbning om at forbedre en given livssituation, men skelner mellem forhold, den migrerende person ønsker at komme væk fra i afsenderlandet (push-faktorer), og ting, den migrerende ønsker at opnå i det nye land (pull-faktorer).

Push-faktorerne kan være strukturelle kendetegn ved afsenderlandet såsom generel arbejdsløshed, boligforhold, politisk uro eller klimaforhold, men kan også være personlige forhold som fx behov for at komme væk fra svære familieforhold eller

konflikter i omgangskredsen. Disse forhold bruges som motivation for at forlade afsenderlandet (Lee, 1966).

Pull-faktorer er forventninger om positive forhold i destinationslandet. Det kan være strukturelle kendetegn ved destinationslandet såsom et godt uddannelsessystem, højere levestandard eller et mildere klima, men også personlige forhold såsom muligheden for at være sammen med familie og venner, der bor i destinationslandet. De fleste migrerende personer er både påvirket af push- og pull-faktorer i deres migrationsbeslutning, dvs. både eksisterende forhold, de ønsker at komme væk fra, og håb om fremtidige muligheder (Lee, 1966). For nogle, fx flygtninge fra krig, vejer push-faktorerne dog ofte tungere i beslutningsgrundlaget, mens forestillingerne om destinationslandet er mindre vigtige og måske i begrænset omfang kendte. Ofte har personer, der primært er drevet af push-faktorer, færre ressourcer til at forberede flytningen og etablere sig i det nye land. For andre, fx personer med efterspurgt uddannelser, der rejser efter et konkret job med bedre løn eller flere udfordringer, kan pull-faktorerne omvendt spille den primære rolle i migrationsbeslutningen, mens forhold i afsenderlandet spiller en mindre rolle. Denne gruppe, der primært er drevet af pull-faktorer, vil typisk have bedre ressourcer til at forberede flytningen og etablere sig i det nye land (Lee, 1966).

Den teoretiske skelnen mellem push- og pull-faktorer bruges løbende gennem rapporten til at forklare, hvad der får personer med grønlandsk baggrund til at rejse til Danmark – og vende tilbage til Grønland.

1.3 Rapportens datagrundlag og analysemetoder

Rapporten er baseret på registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, kvalitative interviews med borgere med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer i Danmark, et ugelangt casebesøg i Grønland, hvor rapportens fund blev drøftet med forskere, praktikere og embedsmænd i Grønland, samt drøftelser med undersøgelsens følgegruppe, der består af forskere, praktikere og embedsmænd fra Grønland og Danmark.

1.3.1 Registerdata

Registerdataene fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik bruges til at beskrive kendetegn og levevilkår blandt forskellige befolkningsgrupper med bopæl i hhv. Grønland og Danmark. Formålet med de registerbaserede analyser er at vise: 1) Hvordan personer, der bor fast i Grønland, adskiller sig fra personer, der flytter til/bor fast i Danmark; 2) Hvordan personer med grønlandsk baggrund adskiller sig fra den danske

majoritetsbefolkning i Danmark; 3) Hvad der kendetegner personer, der vender tilbage til Grønland efter at have boet i Danmark, sammenlignet med personer, der bliver i Danmark; og 4) Hvordan de tilflyttendes livssituation i Danmark hænger sammen med den livssituation tilflytterne havde, før de flyttede fra Grønland.

Registerdataene fra Grønlands Statistik dækker hele befolkningen i Grønland i perioden 1994 til 2024, mens registerdataene fra Danmarks Statistik dækker hele befolkningen i Danmark i perioden 2000-2023. Registerdataene fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik er koblet sammen ved hjælp af krypterede personnumre på Danmarks Statistiks forskermaskine, hvilket muliggør, at vi kan følge de migrerende borgere før og efter deres flytning.

De statistiske analyser har 2023 som primært analyseår. I dette år levede der 56.609 personer i Grønland og 25.746 personer med grønlandsk baggrund i Danmark. I analyser, der viser udviklingen i det grønlandske samfund, samt i analyser, der sammenholder de migrerende personers situation før og efter flytningen til hhv. Danmark og Grønland, inddrages dog også data fra andre analyseår, hvilket er angivet under de specifikke analyser. Hvert kapitel i rapporten indeholder en boks, der overordnet beskriver kapitlets datagrundlag.

I de statistiske analyser skelnes der mellem 6 forskellige grupper med grønlandsk baggrund: 1) personer født i Grønland med to grønlandske forældre, 2) personer født i Grønland med én grønlandsk forælder, 3) personer født i Grønland med ukendte forældre, 4) personer født i Danmark med to grønlandske forældre, 5) personer født i Danmark med én grønlandsk forælder (og mindst én grønlandsk bedsteforælder) og 6) personer født i Grønland med to danske forældre. Formålet med denne inddeling er at synliggøre variationen i levevilkår blandt personer med grønlandsk baggrund, så det bliver lettere at målrette initiativer til specifikke målgrupper.

Figur 1.2 Undersøgelsens oprindelsesgrupper

Oprindelses- grupper	Eget fødested	Forældres fødested
	 Født i Grønland	 Begge fra Grønland
	 Født i Grønland	 En fra Grønland
	 Født i Grønland	 Ukendte forældre
	 Født i Danmark	 Begge fra Grønland
	 Født i Danmark	 En fra Grønland
	 Født i Grønland	 Begge fra Danmark

Kilde: VIVE.

Inddelingen skal ikke ses som et udtryk for, at tilhørsforhold til bestemte etniske grupper i sig selv kan forklare de forskelle, vi observerer i de statistiske analyser. I stedet skal inddelingen synliggøre nogle bagvedliggende sproglige og kulturelle forskelle, der giver forskellige grupper med forskellig forældrebaggrund forskellige muligheder og begrænsninger. Personer, der har en dansk og en grønlandsk forælder, og dermed som regel har talt dansk i opvæksthjemmet, har således oftere lettere ved det danske sprog end personer fra et rent grønlandssproget opvæksthjem. Dette kan have betydning for den enkeltes mulighed for at begå sig i uddannelsessystemet i både Grønland og Danmark. Derudover vil personer med én grønlandsk og én dansk forælder på grund af sprog og netværk ofte have nemmere ved at flytte til Danmark og opnå adgang til bolig og arbejdsmarkedet end personer, der

er opvokset i et rent grønlandsktalende hjem, og som derfor kan have sværere ved det danske sprog og have et mere begrænset netværk i Danmark.

De statistiske analyser er gennemført ved hjælp af krydstabulering, der enkelte steder understøttes af lineære regressionsanalyser, der er anvendt til at beregne forudsagte sandsynligheder for at afklare multivariate statistiske sammenhænge. Alle statistiske sammenhænge er signifikant testet ved hjælp af χ^2 .

Fordelen ved at anvende registerdata er, at der i modsætning til spørgeskemadata ikke er noget frafald, og at alle i den population, man er interesseret i, dermed er dækket af analyserne. Til gengæld er der risiko for, at de personer, der foretager registreringerne, ikke gør det ensartet og dermed ikke registrerer det samme fænomen. De anvendte registerdata er desuden ikke indsamlet med udgangspunkt i undersøgelsens formål, hvilket betyder, at de udvalgte indikatorer ikke præcist måler det fænomen, vi statistisk er interesserede i. I stedet fungerer registerdataene som indikatorer eller proxyer for fænomener, der samlet set kan afvige fra det, den udvalgte registervariabel viser. Det gælder fx usikre boligforhold, der i Grønland måles ved hjælp af registerdata, der viser, om en person har en c/o-adresse frem for en adresse, som vedkommende formelt bor på. Denne indikator risikerer både at under- og overrapportere andelen, der oplever usikre boligforhold, da den kan inkludere personer, der har en fast bopæl i et andet land, og ekskludere personer, der har en fast adresse, som de ikke reelt bor på.

Fordelene ved den høje grad af repræsentativitet opvejer dog i denne undersøgelse ulemperne ved at bruge relativt grove indikatorer på de studerede fænomener. Derudover anvender vi, som de følgende afsnit beskriver, kvalitative interviews til at opnå en mere detaljeret forståelse af de migrerende personers livssituation og personlige refleksioner over deres migrationsproces.

1.3.2 Kvalitative interviews med borgere

Undersøgelsens kvalitative analyser sætter fokus på fire grupper af grønlandere, som lever i forskellige livssituationer i Danmark: 1) studerende; 2) personer, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet; 3) personer, der oplever social udsathed i Danmark; og 4) personer, der lever som pensionister i Danmark. Disse fire målgrupper er udvalgt, fordi de har en særlig forskningsmæssig og politisk bevågenhed i Grønland og/eller Danmark, og fordi de i denne rapport kan bidrage til at forklare nogle af de resultater, som de registerdatabaserede analyser viser. Personer med stabil tilknytning til arbejdsmarkedet er ikke interviewet, men indgår i de statistiske analyser.

Informanterne er rekrutteret via forskellige facebookgrupper og gennem opslag på opslagstavler hos organisationer og NGO'er, der helt eller delvist henvender sig til personer med grønlandsk baggrund. Rekrutteringen foregik på grønlandsk og dansk.

Der er i alt foretaget 33 interviews, heraf 7 med studerende, 9 med 18-66-årige med udfordringer på arbejdsmarkedet, 8 med 18-66-årige i socialt udsatte positioner og 9 med ældre folkepensionister.

Interviewene er gennemført efter en semistruktureret interviewguide med følgende temaer: 1) Baggrund og præsentation, 2) Livet i Grønland før flytning, 3) Årsager til at flytte til Danmark og forberedelse af flytningen, 4) Oplevelser af mødet med det danske samfund og 5) Overvejelser om fremtiden.

19 af interviewene er gennemført på grønlandsk, mens 14 er gennemført på dansk. 14 er gennemført via videoforbindelse, 10 er gennemført telefonisk, mens 9 er gennemført fysisk. Alle interviews blev optaget på diktafon. Interviewene, der blev gennemført på grønlandsk, blev lyttet igennem og oversat til dansk uden forudgående transskribering på grønlandsk. De dansksprogede interviews blev udskrevet ved hjælp af AI-programmet Dictus og efterfølgende redigeret af en studentermedhjælper.

Informanternes forskellige migrations- og transitionshistorier bidrager til at beskrive, hvordan personlige, familiemæssige, sociale og økonomiske ressourcer i Grønland og Danmark samt ens formål med at flytte sig mellem landene i rigsfællesskabet tilsammen former den enkeltes møde med Danmark.

1.3.3 Casebesøg i Grønland

I foråret 2026 var VIVE i Nuuk på casebesøg med henblik på blandt andet at præsentere undersøgelsens foreløbige resultater for forskere, praktikere og embedsfolk med interesse for resultaterne samt få deres perspektiver på, hvordan resultaterne kan fortolkes, og hvilke handlemuligheder de peger på. Casebesøget havde samtidig et bredere fokus på dels at indsamle viden om de generelle samfundsmæssige forhold i Grønland og de strukturelle vilkår, som præger mange borgeres livssituationer, dels at undersøge, hvilke forhold der kan have betydning for, at nogle grønlandere oplever livet i Grønland som vanskeligt og vælger at flytte til Danmark. Endelig skulle besøget give indblik i, hvilke muligheder og begrænsninger for hjælp og støtte der eksisterer i det grønlandske system.

En væsentlig del af flere af møderne omhandlede udsatte grønlandere i Grønland og de eksisterende støttetilbud på tværs af blandt andet sundhedsvæsenet, socialforvaltningen og boligområdet. Drøftelserne havde fokus på, hvordan støtteindsatserne er organiseret, hvilke muligheder der findes for hjælp og støtte, samt hvilke

begrænsninger og systemiske barrierer der præger arbejdet med borgere i udsatte positioner. Der blev også talt om de generelle vilkår for fagprofessionelles arbejde med socialt udsatte borgere og de rammer, som indsatsen foregår inden for.

Desuden handlede flere af møderne om samarbejdet mellem Grønland og Danmark, når grønlændere flytter til Danmark, herunder hvilke former for samarbejde der eksisterer mellem myndigheder og institutioner, og i hvilket omfang samarbejdet kan forbedres.

Interviewene/møderne foregik uformelt, og der blev ikke anvendt lydoptagelse, men i stedet skrevet noter. De interviewede eksperter og praktikere optræder med navn, hvis de har udtrykt ønske herom, og har efterfølgende godkendt de steder i teksten, hvor vi har henvist til dem.

1.3.4 Inddragelse af følgegruppe

Undersøgelsens resultater er i efteråret 2025 og i foråret 2026 blevet præsenteret for en følgegruppe sammensat af 11 forskere, praktikere og embedsmænd fra Grønland og Danmark, der deltog fysisk eller virtuelt i møderne. Følgegruppedeltagerne har haft forskningsmæssig eller praksisviden inden for følgende områder: økonomi, statistik, uddannelse, sundhed, sociale forhold, børneområdet og ligebehandling. Følgegruppemedlemmerne har mundtligt eller skriftligt bidraget med faglige input og har dermed bidraget til rapportens analyser og opmærksomhedspunkter.

1.4 Opbygning af rapporten

Resten af rapporten består af syv analysekapitler og en tværgående konklusion og perspektivering.

Kapitel 2 beskriver befolkningen i Grønland og sætter fokus på de muligheder og udfordringer, der kan medvirke til en beslutning om at rejse til Danmark eller blive i Grønland. Dette gøres ved hjælp af registerdata fra Grønlands Statistik, kvalitative data indsamlet i forbindelse med et casebesøg i marts 2026 og eksisterende forskning.

Kapitel 3 beskriver personer, der flytter til Danmark, sammenlignet med personer, der bliver i Grønland, ved hjælp af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik.

Kapitel 4 beskriver ved hjælp af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik personer med grønlandsk baggrund, der lever i Danmark, og sammenligner disse med personer med dansk baggrund, der ligeledes lever i Danmark.

Kapitel 5 beskriver grønlandske studerende, der tager (en del af) deres uddannelse i Danmark, ved hjælp af kvalitative interviews og registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik. Her sættes fokus på årsager til at rejse, mødet med Danmark og overvejelser om, hvor fremtiden skal være.

Kapitel 6 beskriver voksne i den erhvervsaktive alder, der i Danmark oplever udfordringer på arbejdsmarkedet eller social udsathed, ved hjælp af kvalitative interviews og registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik. Ligesom i kapitel 5 sætter kapitlet fokus på årsager til at rejse, mødet med Danmark og overvejelser om, hvor fremtiden skal være, og viser, hvordan personer med grønlandsk oprindelse selv oplever deres veje ind og ud af arbejdsmarkedet og ind og ud af social udsathed.

Kapitel 7 beskriver ældre med grønlandsk oprindelse, der lever som pensionister i Danmark. Denne beskrivelse bygger på kvalitative interviews og registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik. Ligesom i kapitel 5 og 6 sætter kapitlet fokus på de ældres årsager til at rejse, mødet med Danmark og overvejelser om, hvor fremtiden skal være.

Kapitel 8 viser, hvor mange der efter nogle år i Danmark vender tilbage til Grønland, og hvad der kendetegner disse personer – sammenlignet med andre med grønlandsk oprindelse, der bliver boende i Danmark. Dette kapitel bygger på registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik.

Endelig indeholder kapitel 9 rapportens konklusion og opmærksomhedspunkter.

2 Det grønlandske samfund

2.1 Indledning

Dette kapitel beskriver den grønlandske befolkning og det grønlandske samfund med fokus på væsentlige udviklingstræk i perioden 2008-2023 samt aktuelle problemstillinger i det grønlandske samfund relateret til uddannelse, beskæftigelse, økonomi og sociale forhold. Formålet med kapitlet er at beskrive det grønlandske samfund for læsere med begrænset viden om Grønland samt identificere de muligheder og begrænsninger, man som borger kan møde i det grønlandske samfund. Disse muligheder og begrænsninger medvirker i rapportens efterfølgende kapitler til at forklare, hvad der kan få personer til at vælge at blive i Grønland hhv. flytte til Danmark, og bidrager til rapportens diskussioner af, hvorfor det kan være lettere for nogle grupper med grønlandsk oprindelse at finde fodfæste i Danmark, end det er for andre.

Ud over således at bidrage til at forklare dynamikker i flyttemønstre skal kapitlet også gerne give læseren en øget forståelse af, hvordan personer med grønlandsk baggrund, der lever i Grønland, ligner og adskiller sig fra personer med grønlandsk baggrund, der lever i Danmark.

Boks 2.1 Data og metode

- Kapitlets statistiske analyser bygger på registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik fra 2008-2023.
- I hvert analyseår indgår data fra hele den grønlandske befolkning – ca. 56.000 personer.
- Kapitlet inddrager oplysninger om befolkningens fødested, demografi, familieforhold, boligforhold, uddannelsesforhold, beskæftigelse og sociale forhold.
- Data er analyseret ved hjælp af krydstabulering, hvor sammenhængene signifikant testes ved hjælp af χ^2 , og hvor p-værdien her skal ligge under 0,05, for at de viste sammenhænge betegnes som statistisk signifikante. I enkelte tilfælde er der desuden anvendt lineære regressionsmodeller for at teste multivariate sammenhænge.
- De statistiske analyser suppleres ved at inddrage oplysninger indhentet gennem VIVEs casebesøg, hvor vi mødtes med seks forskere, to embedsmænd og fem praktikere i marts 2026. Derudover inddrages eksisterende forskning.

2.2 Befolkningens demografiske sammensætning

Befolkningstallet i Grønland har de seneste 25 år ligget nogenlunde jævnt på godt 56.000 personer. I 2023 boede der 56.609 personer i Grønland, hvoraf en tredjedel boede i hovedstaden Nuuk, mens resten boede i en af de 17 byer og 54-55 bygder, der ligger spredt rundt omkring den grønlandske kyst – størstedelen af disse på vestkysten af Grønland, hvor både landjord og hav er mere isfrit end på østkysten. De grønlandske byer og bygder er ikke forbundet med veje, og al person- og varetransport foregår derfor med båd eller fly.

Den spredte bosætning i det 2.166.086 km² store land og de vanskelige transportforhold har betydning for de fleste samfundsområder (fx arbejdsmarked, uddannelse, sundhedsvæsen og familieliv) (Poppel & Poppel, 2022; Høgedahl, 2022).

Figur 2.1 Byer i Grønland

Kilde: VIVE.

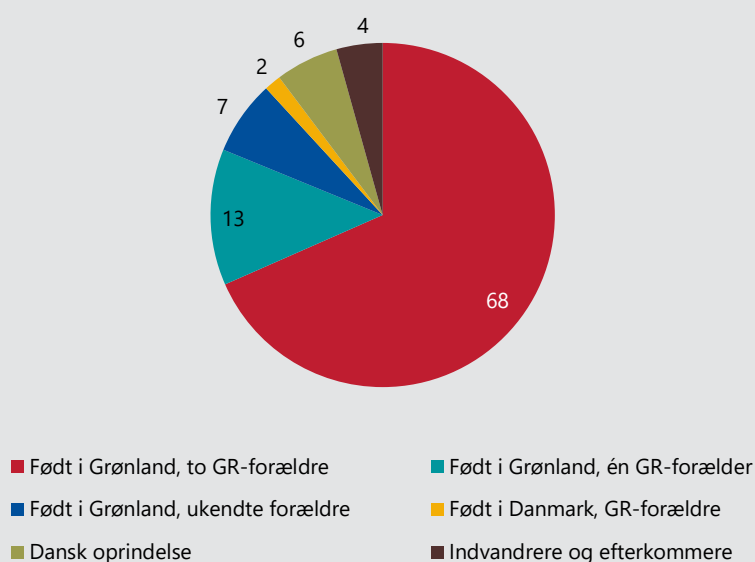
2.2.1 Oprindelsesgrupper og opholdstid

Majoriteten af den grønlandske befolkning har, som vist i Figur 2.2, en længere tilknytning til landet, idet 9 ud af 10 personer, der bor i Grønland, har en eller to forældre, der også er født i Grønland. Ud over denne gruppe borgere, der i undersøgelsen omtales som personer med grønlandsk oprindelse, er 6 % af befolkningen i Grønland personer, der er født i Danmark af danske forældre. Dertil kommer børn født i Grønland med to danskfødte forældre, som udgør 0,7 % af befolkningen. Disse grupper omtales i kapitlet som personer med dansk oprindelse. Derudover er der i Grønland en stigende andel indvandrere og efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet, som i 2023 udgjorde 4 % af den grønlandske befolkning.

Sammensætningen af den grønlandske befolkning i forhold til oprindelsesgrupper har de seneste 15 år kun ændret sig i begrænset omfang. Dog er der sket en mindre stigning i andelen af befolkningen, der er indvandrere eller efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet og et lille fald i andelen af befolkningen, der har dansk oprindelse.

I dette kapitel vises en række forskelle på levevilkårene blandt de forskellige oprindelsesgrupper i det grønlandske samfund, da oprindelsesgrupperne, som man vil se i kapitel 3, har forskellig sandsynlighed for at flytte til Danmark og, som man vil se i kapitel 4, har forskellige levevilkår i Danmark.

Figur 2.2 Befolkningen i Grønland, fordelt efter oprindelsesgrupper. 2023. Procent.

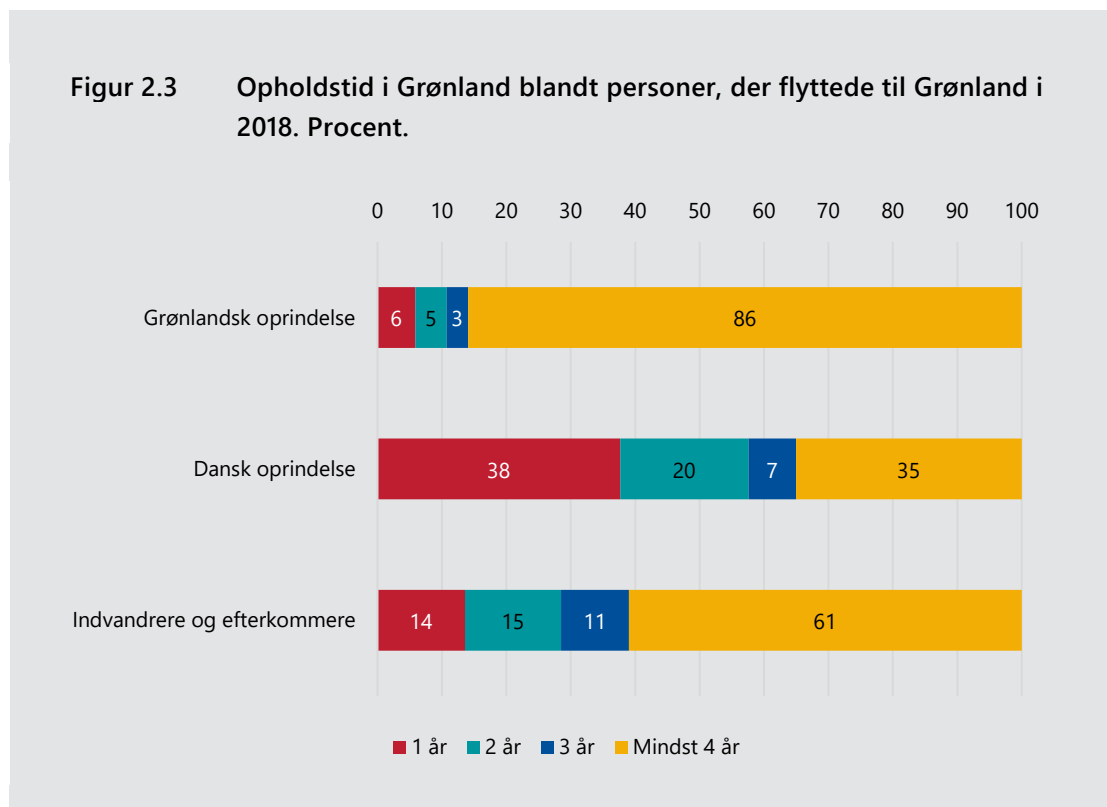

Anm.: N = 56.609.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

I 2018 var der 1.702 personer i Grønland, som ikke boede i landet året før. En fjerdedel af disse var under 18 år på indvandringstidspunktet og er typisk enten indvandret sammen med deres forældre eller unge, der har været på efterskole i Danmark i et år og derefter er vendt tilbage. Blandt de voksne, der flyttede til Grønland, var 42 % personer med én eller to grønlandske forældre, der vendte tilbage til Grønland, andre 42 % var personer med dansk oprindelse, og endelig var der en mindre gruppe, 16 %, som kom fra lande uden for rigsfællesskabet.

Opholdstiden i Grønland blandt disse tre grupper er, som vist i Figur 2.3, meget forskellig. 38 % af de indvandrede personer med dansk oprindelse var højst i Grønland i et år efter tilflytningen, mens yderligere 27 % var i landet i 2-3 år. Kun 35 % opholdt sig i landet i mindst 4 år efter tilflytningen. Blandt indvandrere og efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet, der indvandrede til Grønland i 2018, var 14 % i landet i højst ét år, 26 % var i landet i 2-3 år, mens 61 % var i landet i mindst 4 år. Personer med én eller to grønlandske forældre, der vender tilbage til Grønland, (gen)bosætter sig typisk i længere tid end personer med dansk oprindelse og indvandrere fra lande uden for rigsfællesskabet, idet 86 % af personer med grønlandsk oprindelse, der flyttede til Grønland i 2018, stadig var i Grønland mindst 4 år efter tilflytningen.

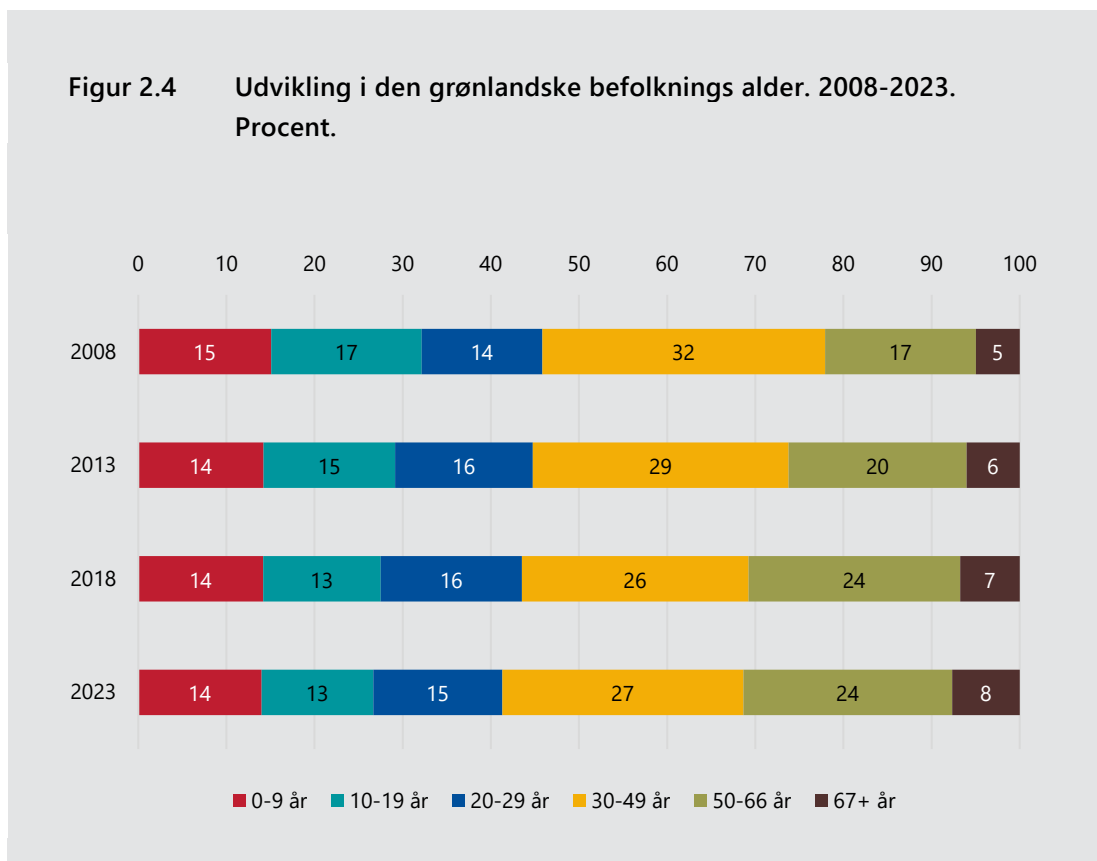

Anm.: N = 1.702 personer, der flyttede til Grønland i 2018, heraf grønlandsk oprindelse: 837, dansk oprindelse: 637, indvandrere og efterkommere: 228. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

2.2.2 Alder og køn

Ligesom det ses i andre samfund, stiger befolkningens gennemsnitlige alder også i Grønland. Figur 2.4 viser således, at andelen af personer mellem 50 og 66 år og andelen af personer over 66 år er steget fra i alt 22 % i 2008 til 32 % i 2023, mens der samtidig er sket et fald blandt de unge 10-19-årige og blandt de 30-49-årige.

Anm.: N = 55.877-56.609. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

I modsætning til tidligere, hvor kvinder var i overtal i den grønlandske befolkning, er kønsfordelingen i dag mere jævn. Dog er der en overvægt af mænd blandt personer med dansk oprindelse (69 % mænd) og blandt indvandrere og efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet (64 % mænd) (ikke vist i figur).

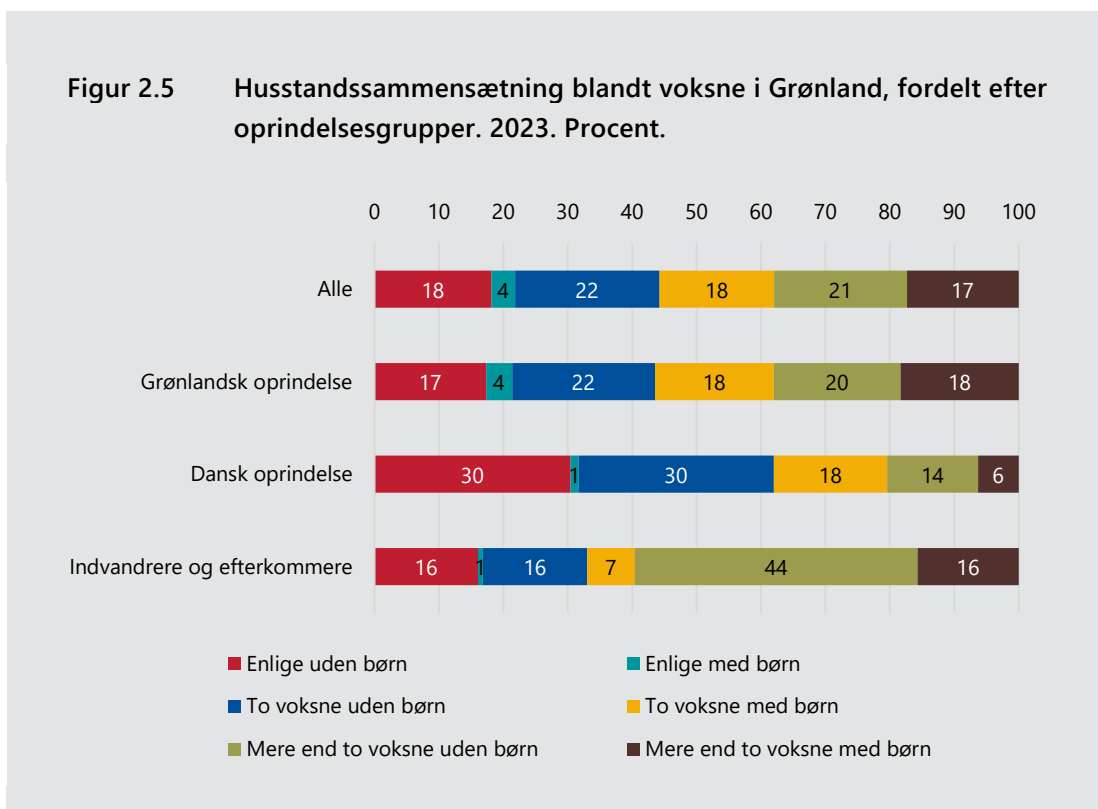
2.3 Familieforhold

Den voksne befolkning i Grønland bor oftere, end man ser det i Danmark, i større husstande, hvor der bor mere end to voksne, og flere voksne end i Danmark bor i en husstand, hvor der også bor børn. I det grønlandske samfund er det til gengæld

lidt mindre almindeligt end i det danske samfund at leve i en familie bestående af to voksne (med og uden børn) og lidt mindre almindeligt end i Danmark at leve alene.

Sammensætningen af husholdninger i Grønland ses i Figur 2.5, hvor samlet set 38 % af befolkningen i Grønland bor i en husstand bestående af mere end to voksne, mens alt i alt 39 % bor i en husstand, hvor der bor børn. Samtidig viser figuren, at personer med dansk baggrund oftere end andre grupper lever alene (30 %), mens en relativt stor andel af indvandrere og efterkommere bor i husstande med mere end to voksne (60 %).

Tal fra Danmarks Statistiks statistikbank i 2023 viser til sammenligning, at 15 % af de voksne i Danmark bor i husstande bestående af flere familier, mens 32 % bor i husstande, hvor der også bor børn (Danmarks Statistik, 2023).

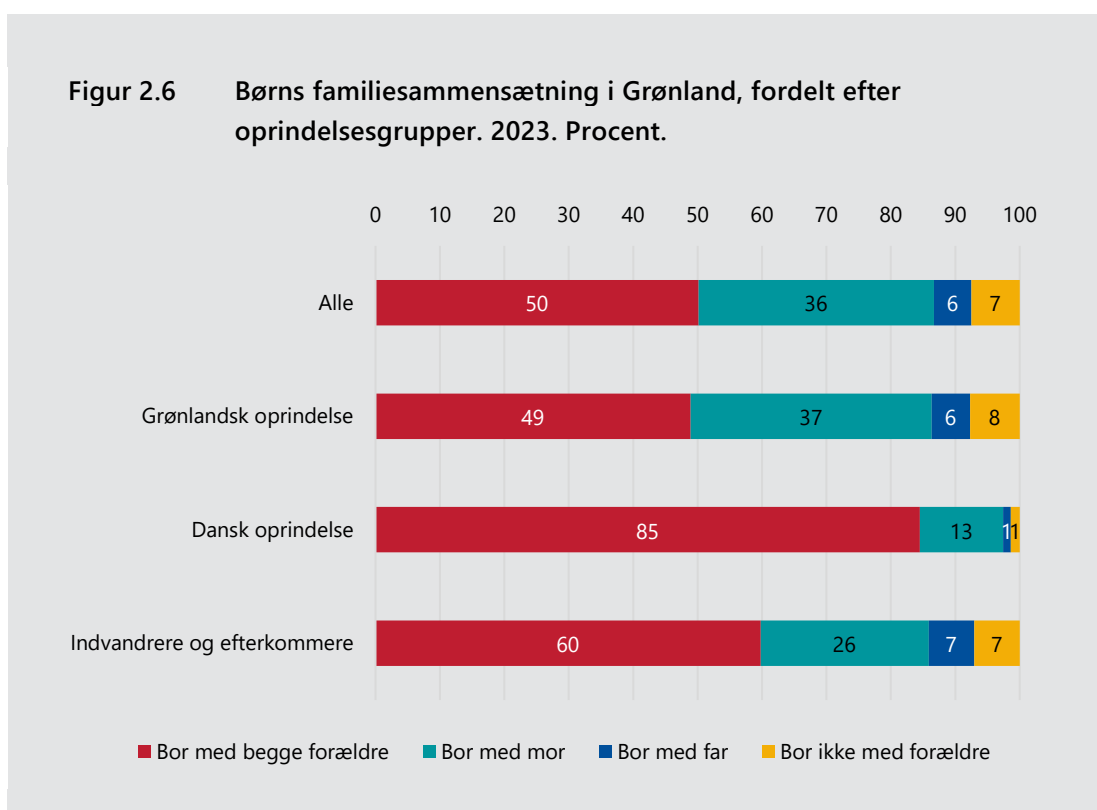
Anm.: N = 42.951 18+-årige, heraf grønlandsk oprindelse: 37.779, dansk oprindelse: 2.914, indvandrere og efterkommere: 2.258. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

9 ud af 10 personer med grønlandsk oprindelse, der lever i parforhold, lever sammen med en partner, der også har grønlandsk oprindelse. Dette gælder både kvinder og mænd. Blandt personer med dansk oprindelse, der lever i et parforhold, er der derimod stor forskel på kvinder og mænd. 58 % af danske mænd, der lever sammen med en partner, lever således sammen med en partner med grønlandsk oprindelse, 30 % lever sammen med en dansk partner, mens 12 % lever sammen med en

person, der er indvandrer eller efterkommer fra lande uden for rigsfællesskabet. Blandt danske kvinder, der lever sammen med en partner, lever 68 % sammen med en dansk partner, 26 % lever sammen med en grønlandsk partner, mens 6 % danner par med en person, der er indvandrer eller efterkommer fra lande uden for rigsfællesskabet (analyse af partners fødested ikke vist i figur).

Figur 2.6 viser, at 50 % af de 0-17-årige i Grønland bor sammen med begge deres forældre, 36 % bor sammen med deres mor uden deres far, 6 % bor sammen med deres far, men ikke med deres mor, mens den sidste gruppe, 7 %, hverken bor sammen med deres mor eller deres far. Dette kan være udtryk for, at de bor sammen med slægtninge, eller at de bor i en plejefamilie eller på et børnehjem, hvilket ifølge foreningen MAPI er situationen for 6 % af børnebefolkningen i Grønland (Bertelsen, 2024).

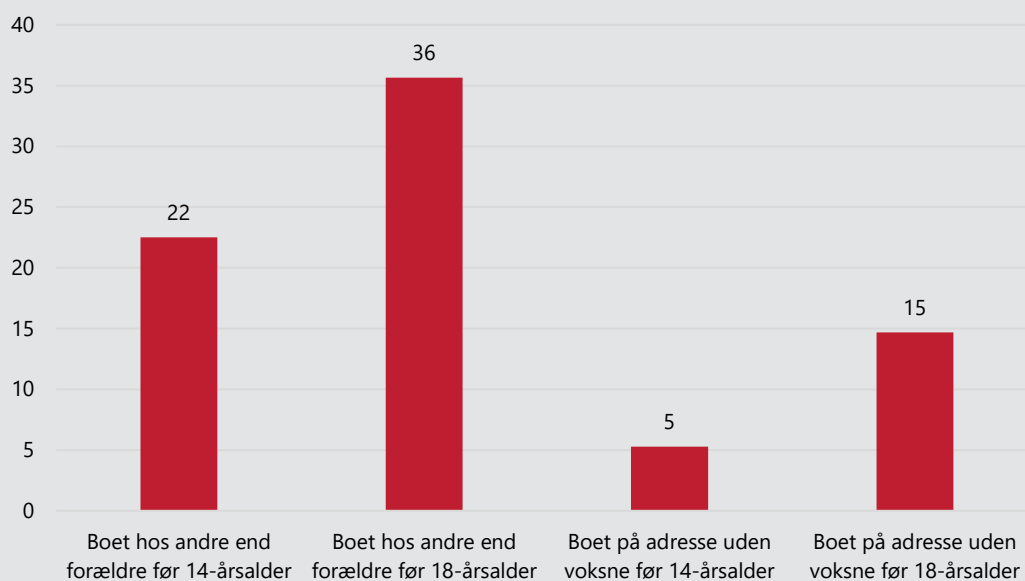

Anm.: N = 13.658 0-17-årige børn, heraf grønlandsk oprindelse: 13.041, dansk oprindelse: 433, indvandrere og efterkommere: 184. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Det at have en del af sin opvækst hos andre end forældrene er relativt almindeligt i Grønland. Alt i alt viser analyserne i Figur 2.7, at 36 % af unge mellem 18 og 30 år har boet hos andre end forældrene, før de fyldte 18 år, mens 22 % har oplevet dette, før de fyldte 14 år. 5 % af de unge har boet på en adresse, hvor der udelukkende bor børn – fx et skolehjem eller et børne- og ungehjem – før de fyldte 14 år, mens 15 % har boet på en sådan adresse, før de fyldte 18 år.

Figur 2.7 Andelen af 18-29-årige bosat i Grønland, der har boet hos andre end forældre i opvæksten (1994-2023). Procent.

Anm.: N = 8.792 18-29-årige, der er født i Grønland i 1994-2005.

Kilde: Grønlands Statistik – data fra 1994-2023, egne beregninger.

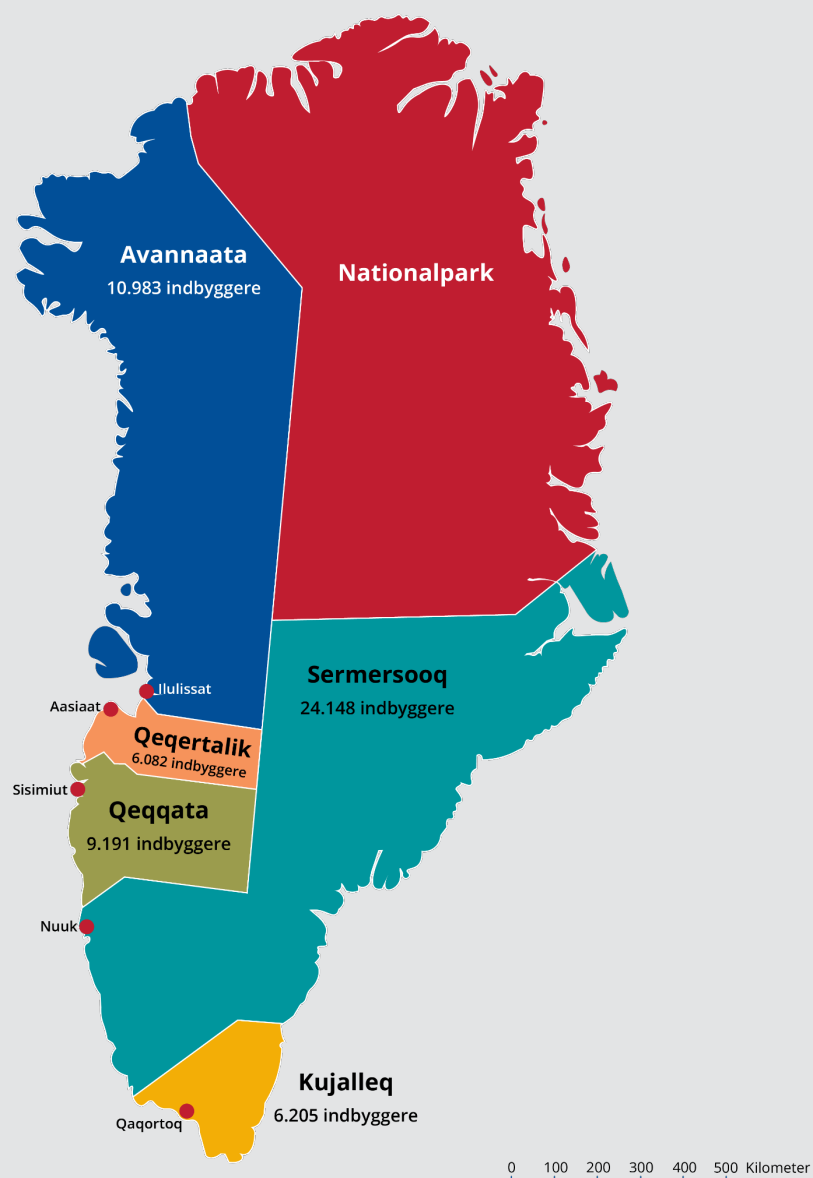
Samlet set tegner analyserne i afsnit 2.3 et billede af et grønlandsk samfund, der til trods for stigende individualisering (se fx Arnfjord, 2022) fortsat er præget af en relativt kollektivistisk familieform, hvor kernefamilien spiller en mindre rolle end i Danmark, og hvor ansvaret for børn oftere er et delt ansvar. VIVEs interviews med både borgere, der er flyttet til Danmark, samt praktikere og forskere i Grønland vidner således om et samfund, hvor man i relativt høj grad kender, kerer sig for og hjælper hinanden i og uden for familien. Det sociale liv er ofte relativt uformelt og spontant, hvor man fx mødes uden forudgående planlægning i det offentlige rum eller til kaffemikker, der oftest ikke forudsætter en formel invitation (Turnowsky, 2017, samt interview med ansat ved Ilisimatusarfik, emeritus, cand.polit. Birger Poppel og forskningskoordinator ved Ilisimatusarfik & SDU, Ingelise Olesen, marts 2026).

En del af de borgere, der flytter til Danmark, oplever ifølge VIVEs interviews, at de sociale omgangsformer her er væsentligt anderledes, og at de har sværere ved at opbygge de relationer og netværk, der skal til for at undgå ensomhed og få adgang til arbejdsmarkedet. Familienetværk og sociale omgangsformer kan dermed få betydning for de muligheder og barrierer, man oplever i en migrationsproces. Dette tema tages op igen i kapitel 5-7.

2.4 Urbanisering og boligforhold

Grønland er som vist på nedenstående kort inddelt i fem kommuner, hvoraf Kommuneqarfik Sermersooq med hovedstaden Nuuk er klart den største med 24.148 indbyggere, mens den næstnordligste kommune Qeqertalik og den sydligste kommune Kujalleq er de mindste med hhv. 6.082 og 6.205 indbyggere.

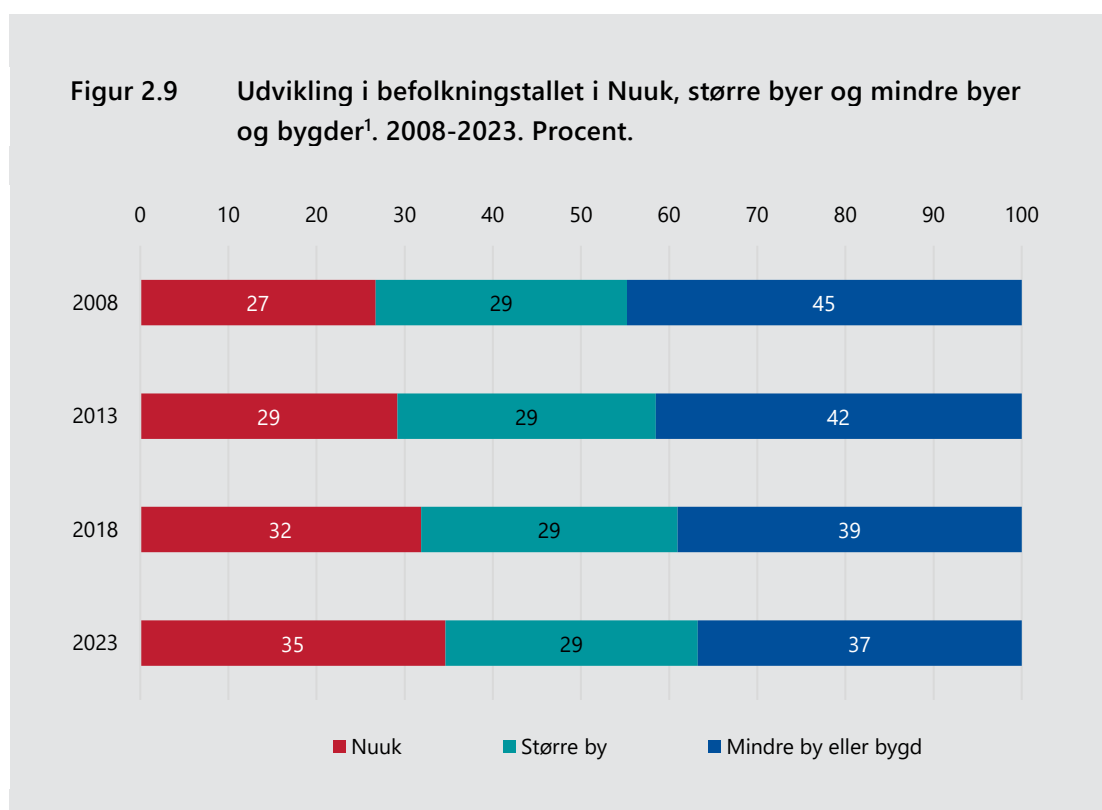
Figur 2.8 Kommuner i Grønland inkl. indbyggertal i 2023

Kilde: VIVE.

Ligesom i andre lande er der de senere år sket en urbanisering i Grønland, hvor andelen af befolkningen, der bor i mindre byer og bygder, er faldet, og hvor andelen af befolkningen, der er bosiddende i Nuuk, til gengæld er steget. Dette ses i Figur 2.9, der viser, at andelen af befolkningen, der bor i Nuuk, er vokset fra 27 % i 2008 til 35 % i 2023, mens andelen af befolkningen, der bor i en mindre by eller en bygde, er faldet fra 45 % til 37 % i samme periode.

Urbaniseringen har betydet, at Kommuneqarfik Sermersooq er vokset med 15 % i perioden 2008-2023 (3.149 flere indbyggere), mens den sydligste kommune Kujalleq omvendt har mistet 20 % af sin befolkning i samme periode (1.550 færre indbyggere).

Anm.: N = 55.877-56.609. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Note: 1: Større by (over 2.900 indbyggere): Sisimiut, Ilulissat, Qaqortoq, Aasiaat. Mindre byer og bygder: alle andre bosætningssteder (mindre end 2.900 indbyggere).

Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

Personer med dansk oprindelse og indvandrere og efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet bor i overvejende grad i Nuuk og i mindre grad i de mindre byer og bygder, hvor langt størstedelen af befolkningen har længere familiær tilknytning til Grønland.

Tilflytningen af borgere til Nuuk medfører et pres på boligmarkedet, og selvom der siden 2015 er bygget mange nye boliger i Nuuk, er der stadig mangel på boliger til især personer med sociale behov samt tilflyttere. Høje anlægsudgifter, høj

efterspørgsel og fravær af regulering har presset boligudgifterne i Nuuk op til et også internationalt højt niveau, som gør det yderligere vanskeligt for personer med lave indtægter at opnå og fastholde en bolig. Derudover beskriver Lading (2022), at presset på boligmarkedet forstærkes af et stort vedligeholdelsefterslæb på de offentlige udlejningsboliger i hele Grønland (Lading, 2022; Nordisk Samarbejde, 2026; interviews med ledere ved Iserit Torben Koch Kortegaard og Najánguak Johansen samt ansat ved Ilisimatusarfik, emeritus cand.polit. Birger Poppel, marts 2026).

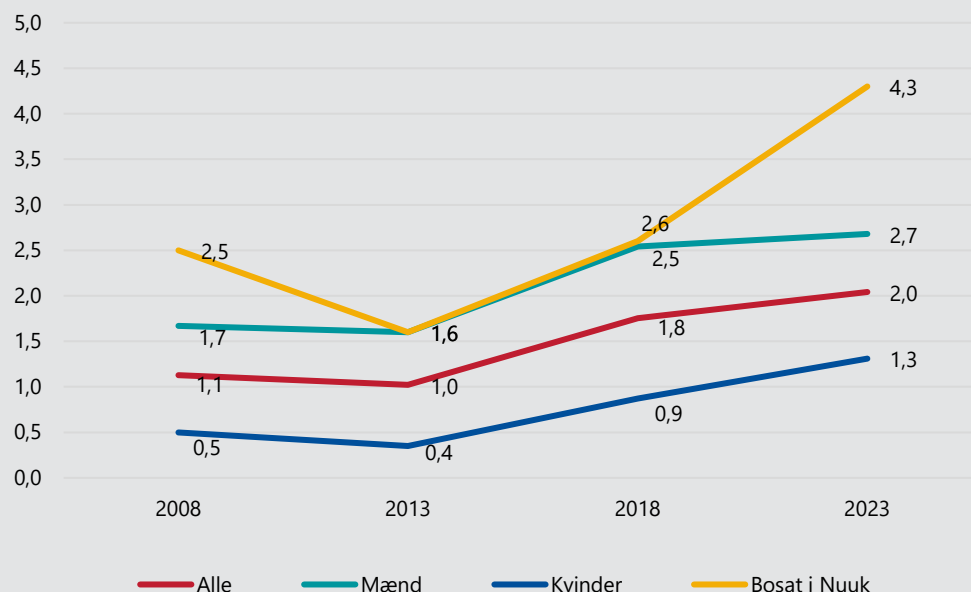
Selvstyret har som mål, at flere skal eje deres egen bolig, men da relativt mange flytter bolig relativt ofte, og da en relativt stor del af befolkningen har lave indtægter og svært ved at blive godkendt til realkreditlån, er interessen i at investere i egen bolig begrænset. I stedet ejes en stigende andel af boligmassen af private udlejere, der sætter huslejen relativt højt (Lading, 2022; interview med ansat ved Ilisimatusarfik, emeritus cand.polit. Birger Poppel, marts 2026). Mange grønlændere bor desuden i tjenesteboliger, som deres arbejdsgiver ejer. Hvis man mister sit arbejde, risikerer man således samtidig at miste sin bolig (Nordisk Samarbejde, 2026).

Urbaniseringen og indretningen af boligmarkedet er medvirkende til relativt høje hjemløshedstal i Grønland. I 2022 var der ifølge Arnfjord og Perrys undersøgelse af hjemløshed fra 2022 491 hjemløse i Grønland – heraf 183 i synlig hjemløshed, som bor på herberg, sover i opgang eller bor i containerboliger, og 293 usynligt hjemløse, hvilket dækker over sofasovere hos familie og venner, som ikke har en bopælsadresse. De synligt hjemløse opholder sig især i Nuuk. Bygderne indgår ikke i undersøgelsen, og det er derfor muligt, at det reelle tal er højere. Årsagen til hjemløshed er ifølge Arnfjord og Perry (2022) især gæld, misbrug, konflikter med familie og venner og generel boligmangel (Arnfjord & Perry, 2022).

Ifølge Grønlands Statistiks data er der, som vist i Figur 2.10, sket en relativt markant stigning i andelen med usikre boligforhold, målt på om man har en administrativ c/o-adresse¹ frem for en adresse, hvor man formelt bor. Andelen med c/o-adresser er således steget fra 1,1 % af den samlede voksne befolkning i 2008 til 2 % af den voksne befolkning i 2023. Andelen med c/o-adresser er højest i Nuuk, og her har stigningen været særligt markant fra 2013, hvor 1,6 % havde en c/o-adresse, til 2023, hvor 4,3 % af alle borgere i Nuuk havde en c/o-adresse. Andelen af mænd med c/o-adresser er generelt højere end andelen af kvinder, men stigningen har dog været markant blandt både mænd og kvinder.

¹ En c/o-adresse er en adresse, hvor man kan modtage post, men ikke bor formelt.

Figur 2.10 **Udvikling i andelen af voksne med usikre boligforhold i Grønland, målt på, om de har en administrativ c/o-adresse. 2008-2023. Procent.**

Anm.: N = 40.211-42.951 18+-årige, heraf mænd: 21.661-22.833, kvinder: 18.550-20.118, bosat i Nuuk: 11.216-15.143. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

VIVEs interviews med forskere, embedsfolk og praktikere vidner om, at der er en stigende opmærksomhed på boligproblematikkerne, og at der arbejdes med tiltag, der skal sikre bedre adgang til en bolig til fx ældre, mennesker med handicap og børnefamilier (interview med ledere i Iserit Torben Kortegaard og Najánguak Johansen, marts 2026). Der mangler dog fortsat støtte og indsatser til en stor del af de personer, der er i hjemløshed og risiko for hjemløshed – særligt enlige uden børn. Derudover er det ifølge forskere og praktikere en udfordring, at de muligheder, der er for ophold og overnatning, oftest har begrænsede åbningstider og restriktioner for personer med misbrug eller svær psykisk sygdom, der derfor må opholde sig i det offentlige rum i løbet af dagen og overnatte i opgang om natten (interviews med ansatte ved Koføeds Skole; forebyggelseskonsulent i Kommuneqarfik Sermersooq, Navarana Kotalawala; ansatte ved Ilisimatusarfik, professor Steven Arnfjord og lektor Kevin Anthony Perry, marts 2026).

I VIVEs interviews med grønlændere, der er flyttet til Danmark, nævner en del, som vi beskriver i kapitel 5-7, boligudfordringer som medvirkende årsag til flytningen, og flere nævner samme problematik som en barriere for at flytte tilbage til Grønland. Dette bekræftes i tidligere undersøgelser af årsager til at flytte fra Grønland eller

bevæggrunde for ikke at vende tilbage efter en periode med ophold i Danmark (Schiermacher, 2020; Schiermacher, 2025; Rådet for Socialt Udsatte, 2014).

2.5 Uddannelse, beskæftigelse og økonomi

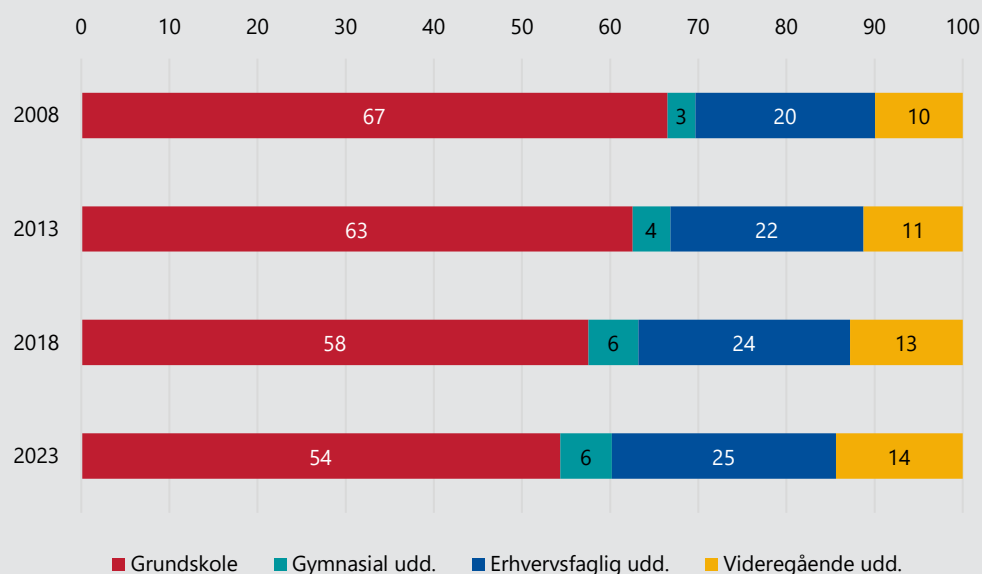
2.5.1 Uddannelse

I Grønland er der 10 års undervisningspligt. Undervisningssystemet følger det danske, hvilket betyder, at grønlændere efter grundskolen har mulighed for at fortsætte på en efterskole i Grønland eller Danmark, en gymnasial uddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse. Efter gymnasiet er der mulighed for at påbegynde en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Nogle af disse videregående uddannelser kan tages i Grønland, men størstedelen udbydes alene i Danmark. Undervisningssproget i grundskolen er primært grønlandsk med dansk som første fremmedsprog og engelsk som andet fremmedsprog. På de gymnasiale og videregående uddannelser er undervisningssproget og undervisningsmaterialerne derimod primært danske, hvilket for mange grønlandske unge gør overgangen mellem grundskolen og det videre uddannelsessystem svær (Andersen, 2022).

Ud over skiftet mellem grønlandsk og dansk undervisningssprog er det for mange grønlandske børn nødvendigt at flytte fra deres opvækstby, når de vil videre i uddannelsessystemet. For børn fra de mindre bygder sker dette allerede, når de starter i 8. klasse. Hvis man ønsker at fortsætte på en erhvervsfaglig uddannelse efter folkeskolen, kan dette ske i 10 forskellige byer, mens der er gymnasier i fire byer. Specifikke ønsker til erhvervsfaglig og gymnasial uddannelse kræver derfor også ofte, at elever fra mindre byer og bygder flytter fra deres familie og bor på et skolehjem/elevhjem eller kollegie, mens de gennemfører deres grundskole- og ungdomsuddannelse (Grønlands Statistik, 2024).

Fra 2008 til 2023 er der, jf. Figur 2.11, sket en stigning i uddannelsesniveaue i Grønland, idet den samlede andel af de 18-66-årige med en erhvervskompetencegivende uddannelse (erhvervsfaglig uddannelse eller en videregående uddannelse) er steget fra 30 % til 39 %.

Figur 2.11 Udvikling i uddannelsesniveau blandt 18-66-årige i Grønland. 2008-2023. Procent.

Anm.: N = 37.412-38.621 18-66-årige. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

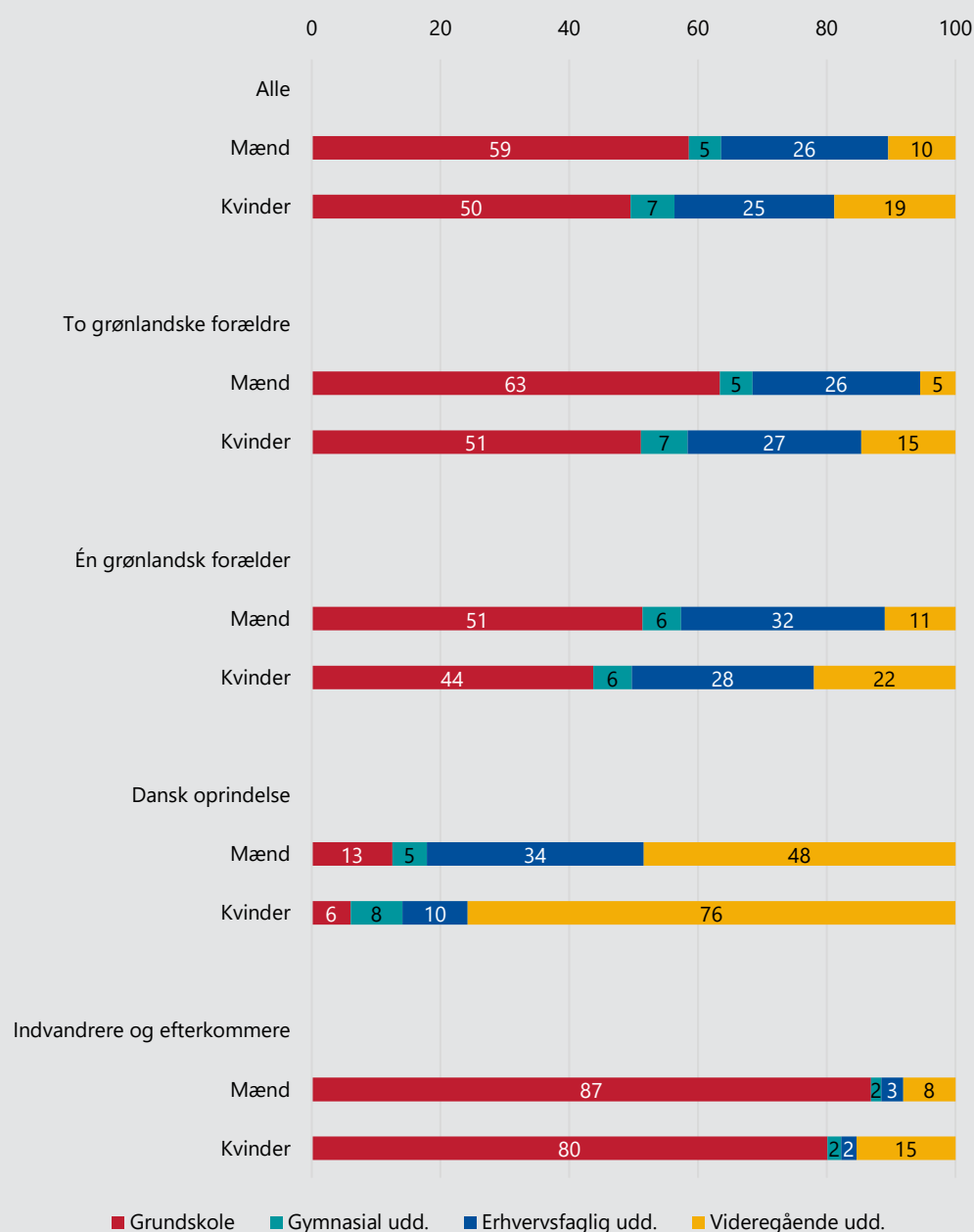
Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

Som Figur 2.12 illustrerer, hænger uddannelsesniveauet sammen med køn og oprindelsesgruppe. Kvinder har således i højere grad end mænd en videregående uddannelse, mens mænd i højere grad højst har gennemført uddannelse på grundskoleniveau. Personer med to grønlandske forældre har desuden færre års formel uddannelse end personer med én grønlandsk forælder, der igen har færre års uddannelse end personer med dansk oprindelse.²

Kønsforskellene i uddannelsesniveau hænger formodentlig sammen med de køns-mæssige forskelle i erhvervmæssig beskæftigelse, som vi viser senere i dette kapitel. Mænd med grønlandsk oprindelse har således i relativt høj grad beskæftigelse inden for fiskeriet, hvor man typisk oplæres af familiemedlemmer og på arbejdspladsen, mens kvinder med grønlandsk oprindelse i højere grad har beskæftigelse i den offentlige sektor, hvor kravene til formel uddannelse er højere.

² Forskellene på uddannelsesniveau blandt oprindelsesgrupper findes også, hvis vi ser på mere afgrænsede og dermed sammenlignelige aldersgrupper, fx 30-50-årige. Uddannelsesniveauet blandt personer med dansk oprindelse, der opholder sig i Grønland, er væsentligt højere end blandt personer med dansk oprindelse i samme aldersgruppe, der opholder sig i Danmark. Dette hænger sammen med, at personer med dansk oprindelse i Grønland typisk rekrutteres til jobs med en relativt høj grad af specialisering i fx sundhedsvæsenet.

Figur 2.12 Uddannelsesniveau blandt 18-66-årige bosat i Grønland, fordelt efter køn og oprindelsesgrupper. 2023. Procent.

Anm.: N = 38.621, heraf mænd: 20.497, kvinder: 18.124. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Uddannelsesforskellene mellem personer med en og to grønlandske forældre kan afspejle forskellige præferencer, relateret til forskellige valg af livsform. Forskellene kan dog også afspejle, at personer, der er vokset op i et rent grønlandsktalende hjem, kan møde flere sproglige barrierer i de dele af uddannelsessystemet, hvor undervisningssproget overvejende er dansk, samt at personer fra de mindre byer og bygder ofte skal rejse langt for at få uddannelse (Andersen, 2022).

Da uddannelsesniveauet både hænger sammen med bystørrelse (og udbuddet af uddannelsesstilbud) og oprindelse – og da oprindelsesgrupperne i forskellig grad bor i byer med forskellig størrelse, vil begge hypoteser formodentlig være sande. Sammenligner vi de forskellige oprindelsesgruppers uddannelsesniveau inden for Nuuk og inden for hhv. større byer og mindre byer, genfinder vi dog uddannelsesforskellene mellem oprindelsesgrupperne. Dermed er der grund til at tro, at uddannelsesforskellene ikke kun handler om forskellige livsformspræferencer.

Uddannelsesniveauet er højest i Nuuk, hvor flere arbejder i den offentlige administration og i undervisningssektoren, og lavest i de mindre byer og bygder, hvor flere arbejder i fiskeriet. I Nuuk har 25 % af de 20-66-årige således en videregående uddannelse, mens 28 % har en erhvervsfaglig uddannelse. I de større byer med mere end 2.900 indbyggere har 13 % en videregående uddannelse, mens 28 % har en erhvervsfaglig uddannelse. Og i de mindre byer og bygder med færre end 2.900 indbyggere har 6 % en videregående uddannelse, mens 23 % har en erhvervsfaglig uddannelse.

Generelt er andelen uden erhvervskompetencegivende uddannelse højere i Grønland end i andre nordiske lande, og Grønlands Økonomiske Råd nævner i sin rapport fra 2024 uddannelsesniveauet som en udfordring i forhold til at nå en målsætning om en mere selv bærende grønlandsk samfundsøkonomi (Andersen, 2022; Økonomisk Råd, 2024).

2.5.2 Andelen, der er i beskæftigelse eller uddannelse

Figur 2.13 viser, at 7 % af de 18-66-årige i Grønland i 2023 var i gang med en uddannelse, samt at 62 % var beskæftiget 10-12 måneder i løbet af 2023, mens 11 % var beskæftiget i 6-9 måneder. Andelen i uddannelse eller beskæftigelse hænger, som figuren også viser, sammen med alder og med uddannelsesniveau.

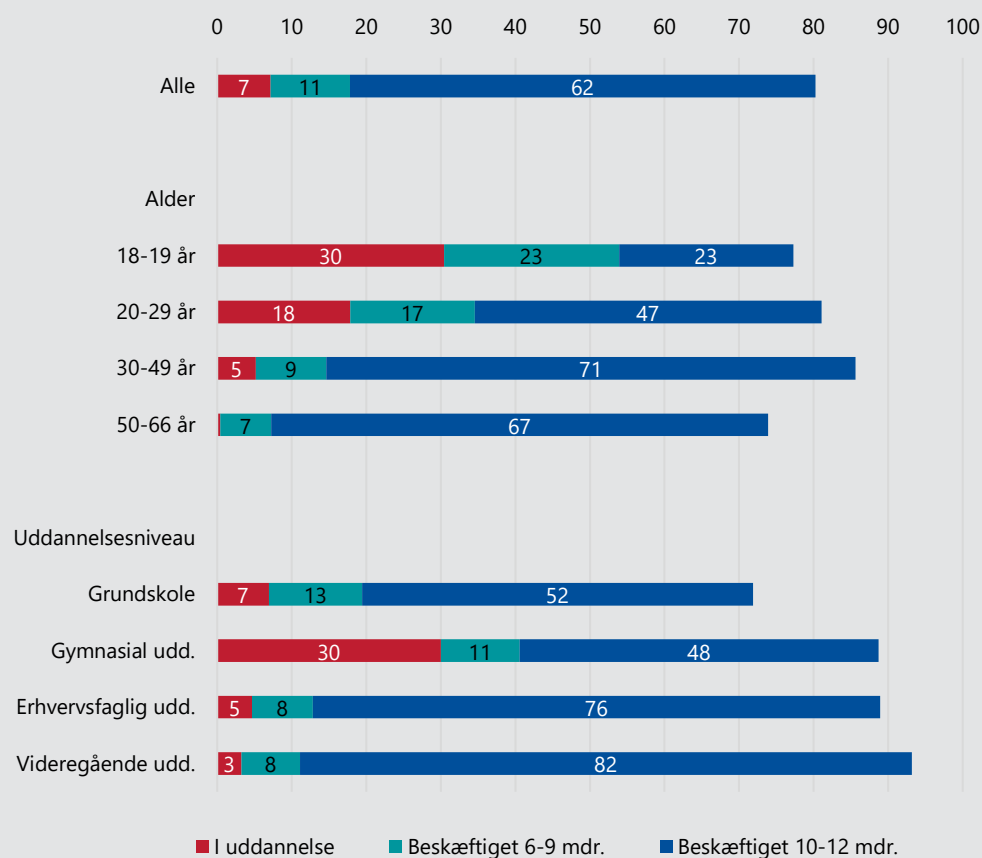
Blandt de yngste – 18-19-årige – var 30 % i gang med uddannelse, mens 23 % var i beskæftigelse 6-9 måneder i løbet af 2023 og yderligere 23 % var i beskæftigelse 10-12 måneder. Blandt de 20-29-årige var 18 % i uddannelse, mens 17 % var i beskæftigelse 6-9 måneder og 47 % 10-12 måneder. Blandt de 30-49-årige var 5 % i uddannelse, 9 % var i beskæftigelse 6-9 måneder, mens 71 % var i beskæftigelse 10-12 måneder. Og endelig var 7 % af de 50-66-årige i beskæftigelse i 6-9 måneder af året, mens 67 % var i beskæftigelse 10-12 måneder.

Derudover illustrerer figuren, at 7 % af de 18-66-årige, der højst har gennemført uddannelse på grundskoleniveau, er i gang med en uddannelse, mens 65 % har været i beskæftigelse en del af eller det meste af året. Samlet set er 72 % af denne gruppe i beskæftigelse eller uddannelse. Personer med en gymnasial uddannelse som højeste uddannelsesniveau, der ofte også er relativt unge, er i relativt høj grad i gang

med at videreuddanne sig (30 %), og derudover er 59 % af denne gruppe i beskæftigelse en del af eller det meste af året. Den samlede andel, der er i uddannelse eller beskæftigelse i denne gruppe, er således lige så høj som blandt personer med en erhvervsfaglig uddannelse (89 %), men lidt mindre end blandt personer med videregående uddannelser, hvor andelen i beskæftigelse eller uddannelse er højest (93 %).

Multivariate lineære regressionsanalyser, der tager højde for forskelle i uddannelsesniveau, viser, at der ikke er forskel på beskæftigelsen i forskellige oprindelsesgrupper. Der er heller ikke forskel i beskæftigelsen blandt personer fra Nuuk, de større byer og mindre byer og bygder, men dog en lidt lavere beskæftigelse i Østgrønland og til gengæld en lidt højere beskæftigelse i kommunerne nord for Kommuneqarfik Sermersooq.

Figur 2.13 18-66-årige bosat i Grønland, der er i uddannelse eller beskæftigelse, fordelt efter alder og uddannelsesniveau. 2023. Procent.

Anm.: N = 38.621. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Beskæftigelsen i Grønland er gennemsnitligt lidt lavere end i andre nordiske lande, hvilket dog primært forklares af de nævnte forskelle i uddannelsesniveau. Sammenligner man således personer med samme uddannelsesniveau på tværs af de nordiske lande, er beskæftigelsen en smule højere i Grønland end i andre nordiske lande inden for hver uddannelsesgruppe (Bjerregaard, 2023; Høgedahl, 2022; Andersen, 2022).

2.5.3 Beskæftigelse inden for forskellige brancher

Typen af beskæftigelse varierer, som vist i Tabel 2.1, med køn, oprindelsesgruppe, og hvorvidt man bor i Nuuk, i en af de større byer med mere end 2.900 indbyggere eller i en mindre by eller bygd. Generelt er de største brancher *Undervisning, administration m.m.* (24 %), *Sundhed og omsorg* (22%), *Handel og transport*, der også inkluderer turismesektoren (22 %), og *Fiskeri m.m.*, der også inkluderer landbrug (16 %). Blandt mænd er 31 % af personer med to grønlandske forældre og 19 % af personer med én grønlandsk forælder dog beskæftiget inden for fiskeriet, mens dette kun gælder 6 og 4 % af kvinder med hhv. to og én grønlandsk forælder. Kvinderne i det grønlandske samfund er til gengæld langt oftere end mænd beskæftiget med sundhed og omsorg. Det gælder for 41 % af kvinder med to grønlandske forældre og 36 % af kvinder med én grønlandsk forælder mod 9 og 7 % af mænd med hhv. to og én grønlandsk forælder.

I de mindre byer og bygder er fiskeriet samt sundheds- og omsorgsfag de dominerende erhverv, mens handel- og transportsektoren fylder mere i Nuuk.

Tabel 2.1 Beskæftigelse blandt 18-66-årige i forskellige brancher i 2023, fordelt efter køn og oprindelsesgrupper

	Fiskeri m.m.	Handel & transport	Bygge & anlæg	Sundhed & omsorg	Undervisning, administration m.m.	Fremstilling og råstof	Andet	Pct. i alt	Antal
Alle	16	22	8	22	24	2	5	100	33.730
Mænd									
Alle	26	23	14	8	20	4	6	100	17.799
To grønlandske forældre	31	23	12	9	17	3	5	100	12.092
Én grønlandsk forælder	19	26	15	7	22	4	7	100	2.430
Dansk oprindelse	4	20	21	6	37	5	7	100	1.636

	Fi- skeri m.m.	Han- del & trans- port	Bygge & an- læg	Sund- hed & omsorg	Undervis- ning, ad- ministra- tion m.m.	Frem- stilling og rå- stof	An- det	Pct. I alt	Antal
Indvandrere og efterkom- mere	25	30	23	2	15	2	3	100	973
Kvinder									
Alle	6	20	1	38	29	1	5	100	15.931
To grønland- ske forældre	6	19	1	41	28	1	4	100	11.566
Én grønlandsk forælder	4	19	2	36	31	1	8	100	2.341
Dansk oprin- delse	1	16	2	29	40	2	9	100	765
Indvandrere og efterkom- mere	16	45	2	10	21	1	5	100	633
Bystørrelse									
Nuuk	8	26	9	19	28	3	7	100	12.373
By over 2.900 indbyggere	17	22	10	23	22	2	4	100	9.483
Mindre byer & bygder	26	18	5	25	20	2	5	100	11.874

Anm.: Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

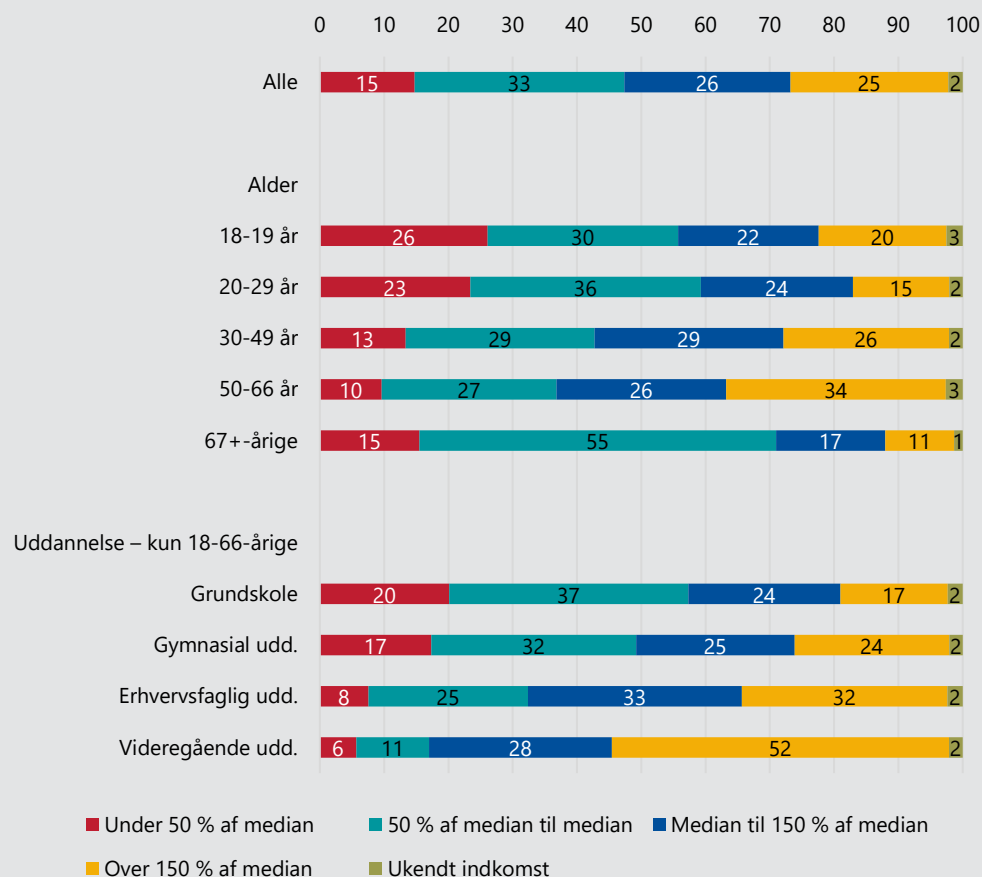
Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

2.5.4 Indkomst og offentlig forsørgelse

Figur 2.14 viser forskellige alders- og uddannelsesgruppers disponible personindkomst inddelt i fire grupper: 1) under 50 % af medianen³, 2) mellem 50 % af medianen og medianen, 3) mellem medianen og 150 % af medianen og 4) over 150 % af medianen. Opgørelsen viser, at alt i alt 15 % af den voksne befolkning havde personlige disponible indkomster under 50 % af medianen. Andelen, der har mindre end 50 % af medianen, er ikke overraskende højest blandt de yngste, der som beskrevet ofte er i gang med en uddannelse, og blandt personer med en grundskoleuddannelse som højeste uddannelsesniveau.

³I 2023 var medianen 173.000 kr. efter skat blandt alle over 18 år.

Figur 2.14 Disponibel personindkomst blandt 18+-årige i Grønland, fordelt efter alder og uddannelse. 2023. Procent.

Anm.: N 18+-årige = 42.951, N 18-66-årige = 38.621.

Signifikante forskelle, $p < 0,001$. Medianindkomsten er beregnet ud fra alle 18+-åriges disponible personindkomst i 2023.

Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

Gennemsnitsindkomsterne er generelt lavere i Grønland end i Danmark, og samtidig viser en opgørelse fra 2017, at forbrugerpriserne i Grønland gennemsnitligt var 6 % højere end i Danmark. Det gælder særligt fødevarer, der i 2017 var 36 % dyrere i Grønland end i Danmark (Grønlands Statistik, 2022; Danmarks Statistik, 2023).

I de kvalitative interviews i kapitel 6 nævner flere, at høje leveomkostninger har været en medvirkende årsag til, at de er flyttet til Danmark, og at udsigten til høje leveomkostninger også er en medvirkende årsag til, at de ikke på interviewtidspunktet har planer om at rejse tilbage til Grønland. Dette bekræftes også i VIVEs interviews med forskere og praktikere på socialområdet, der også oplever, at en del borgere i udsatte positioner overvejer at flytte fra Grønland på grund af økonomiske udfordringer.

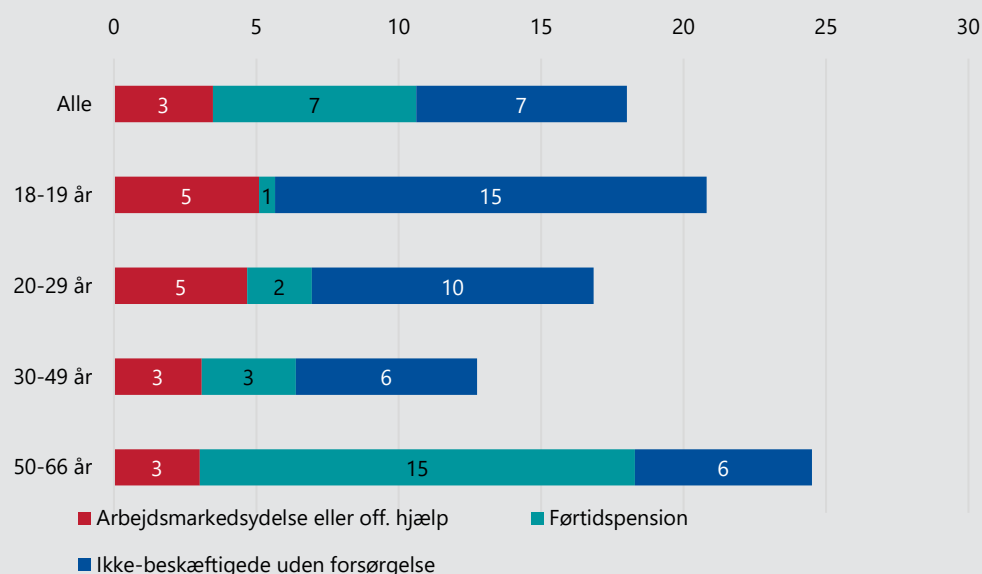
Personer i den erhvervsaktive alder, der ikke er i beskæftigelse i Grønland, kan modtage 'offentlig hjælp', der begrebsmæssigt svarer til kontanthjælp i Danmark. Derudover kan man modtage førtidspension, hvis ens arbejdsevne er permanent nedsat. Der findes ikke arbejdsløshedskasser (A-kasser) i Grønland, men ansatte på SIK-overenskomster⁴ har ret til midlertidig arbejdsmarkedsydelse i op til 13 uger.

Grundtaksten for offentlig hjælp er 4.500 kr. pr. måned med mulighed for yderligere dækning af boligudgifter. Grundtaksten er lavere, hvis modtageren ikke har en bolig, eller hvis der også er en partner i hjemmet, der modtager offentlig hjælp. Offentlig hjælp-systemet blev ændret i 2024. I det tidligere system kunne borgeren få dækket en række faste udgifter af kommunen og derudover modtage et skønsmæssigt rådighedsbeløb, der i 2018 var omkring 340-400 kr. pr. uge for en enlig voksen (Pedersen m.fl., 2018). Efter reformen er offentlig hjælp-systemet i højere grad kommet til at ligne det danske kontanthjælpssystem, idet de fleste borgere nu får udbetalt størstedelen af den offentlige forsørgelse og dermed selv har fået ansvaret for at administrere deres økonomi.

Figur 2.15 viser, at 3 % af de 18-66-årige i 2023 modtog arbejdsmarkedsydelse eller offentlig hjælp, 7 % modtog førtidspension, mens yderligere 7 % var uden for beskæftigelse uden at modtage nogen form for offentlig forsørgelse. Det er især blandt de yngste 18-19-årige og de 20-29-årige, at vi finder gruppen, der ikke modtager nogen form for forsørgelse, mens andelen, der modtager førtidspension, ikke overraskende er højere i den ældste aldersgruppe.

⁴ Overenskomster – SIK.

Figur 2.15 Andel af 18-66-årige i Grønland, der modtager forskellige former for offentlig forsørgelse, fordelt efter alder. 2023.

Anm.: N = 38.621. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

VIVEs interviews med forskere, embedsfolk og praktikere på socialområdet i Grønland tyder på, at indretningen af offentlig hjælp-systemet for en del personer i udsathed er en medvirkende årsag til overvejelser om at flytte til Danmark. Før reformen af offentlig hjælp-systemet, hvor de fleste modtagere af offentlig hjælp fik udbetalt relativt lave rådighedsbeløb, oplevede de interviewede, at offentlig hjælp-modtagernes viden om de væsentligt højere rådighedsbeløb i Danmark var en væsentlig motivation til at flytte. Efter reformen oplever de interviewede omvendt, at en del af offentlig hjælp-modtagerne har haft svært ved at administrere deres økonomi, mens de bor i Grønland, og derfor ikke får betalt faste udgifter, hvilket medfører boligudsættelse og øget gæld. Det beløb, der udbetales, kan til gengæld ofte dække en enkeltbillet til Danmark, og rejsen til Danmark bliver derfor en måde at undslippe en økonomisk svær situation i Grønland (interviews med ansatte ved Ilisimatusarfik, professor Steven Arnfjord og lektor Kevin Anthony Perry, og med ansatte ved Kofoeds skole, marts 2026).

2.6 Sundhed og socialområdet

2.6.1 Sundhedssystemet

Sundhedsforholdene og sundhedsvæsenet i Grønland har forandret sig meget i takt med moderniseringen af Grønland, og det er lykkedes at øge middellevetiden betragteligt. Sammenlignet med andre lande i Norden er middellevetiden dog noget lavere (73 år for kvinder og 69 år for mænd), hvilket især skyldes højere kræftdødelighed, visse livsstilsrelaterede sygdomme samt højere selvmords- og ulykkesfrekvens. De psykiske udfordringer er relativt store, og psykisk sygdom ses ofte i en kombination med misbrug af både alkohol og cannabis (Noahsen & Hansen, 2020; Olano & Rasmussen, 2019; Ottendahl m.fl., 2021).

Adgangen til sundhedssystemet i Grønland er vederlagsfri, og en stor del af det sundhedsfaglige personale er tilkaldt arbejdskraft, da der ikke uddannes nok grønlandske sygeplejersker og læger (Larsen & Olesen, 2022). Sundhedsvæsenet blev i 2011 centraliseret, således at en større del af de specialiserede funktioner blev samlet i Nuuk, mens simple kirurgiske indgreb kan gennemføres i de større byer på vestkysten (Qaqortoq, Sisimiut og Ilulissat) samt i Tasiilaq på østkysten. I de øvrige byer er der sundhedscentre, der fortrinsvis bemannes af lægevikarer eller periodevis står uden læge. Befolkningen i bygderne har adgang til en lokal bygdesundhedsstation, der primært bemannes af sundhedsassistenter med etårige uddannelser eller bygdesundhedsmedarbejdere med begrænset uddannelse. Der er meget stor mangel på psykiatrisk personale, og selvstændig børne- og ungepsykiatri findes ikke (Noahsen & Hansen, 2020). En række specialiserede behandlinger kræver, at patienten rejser til Danmark og indlogeres på patienthotel i kortere eller længere perioder. I 2024 blev 1.418 patienter med bopæl i Grønland behandlet i Danmark (Sundhedsmonitor, 2025).

I den offentlige og politiske debat bliver udfordringerne i sundhedsvæsenet nævnt som en medvirkende årsag til at flytte fra Grønland til Danmark (Jørgensen, 2025). Det gælder især udfordringer i forbindelse med længere specialiserede behandlingsforløb. Derudover beretter forældre til børn med fysiske og psykiske handicap, at de finder mulighederne for udredning, behandling og efterfølgende støtte utilstrækkelige i Grønland og derfor har fundet det nødvendigt at rejse til Danmark, for at deres børn kan få tilstrækkelig hjælp. Dette ses også i VIVEs interviews – særligt i kapitel 6, der sætter fokus på voksne med beskæftigelsesmæssige og sociale udfordringer, og kapitel 7, der sætter fokus på grønlandske pensionister, der er flyttet til Danmark.

2.6.2 Misbrugsproblemer og vold i nære relationer

Det gennemsnitlige alkoholforbrug i Grønland er samlet set lavere end i Danmark. Der er dog en relativt høj andel, der har et problematisk eller skadeligt forbrug af alkohol, hvilket ofte medfører en øget risiko for voldshandlinger. Hash forbruges regelmæssigt af omkring 17 % af de 15-59-årige mænd og 7,6-12 % af de 15-59-årige kvinder (Larsen m.fl., 2019).

Det er muligt at få behandlet afhængighed af rusmidler og ludomani ambulant på de nationale Allorfik-centre og som døgnbehandling på behandlingsstedet Katsorsaavik (Kommuneqarfik Sermersooq, 2026). Praktikere og forskere på området nævner dog, at der mangler sammenhæng i behandlingen af personer med misbrugsproblemer, og at systemet især har svært ved at håndtere dobbeltdiagnoser, hvor personer både har psykiatriske diagnoser og misbrugsproblemer. Derudover kan det være en udfordring, at personer, der har været i døgnbehandling for misbrug, ofte udskrives, uden at der er en boligløsning, og dermed er nødsaget til at overnatte hos bekendte, der ofte også har udfordringer med misbrug (interviews med ansatte ved Ilisimatusarfik, professor Steven Arnfjord og lektor Kevin Anthony Perry, marts 2026).

Den grønlandske befolkningsundersøgelse viser, at andelen af børn og unge, der vokser op med vold og misbrug i hjemmet, er faldet. Fortsat har relativt mange (28 %) af de unge, der blev født i 1995, dog erfaringer med at vokse op med vold og misbrug i hjemmet (Larsen m.fl., 2019). Samme mønster gælder, når vi ser på andelen af børn og unge, der har oplevet et seksuelt overgreb i løbet af opvæksten: Andelen er faldet i de yngre årgange sammenlignet med de ældre årgange, men det er fortsat omkring 20 % af årgangen født i 1995, der har oplevet dette (Larsen m.fl., 2019). En undersøgelse fra 2009 viste, at 16 % af grønlandske mødre havde været udsat for fysisk mishandling af deres nuværende eller tidligere partner (Christensen m.fl., 2009). Ifølge Grønlands Politis årsstatistikker er antallet af anmeldte voldsforbrydelser og seksuelle overgreb på børn relativt højt sammenlignet med de øvrige lande i rigsfællesskabet (Grønlands Politi, 2025).

2.6.3 Rekruttering og fastholdelse af personale på socialområdet

Der er relativt store udfordringer med rekruttering og fastholdelse af personale på hele børne- og familieområdet og ligeledes på området for udsatte voksne. På børneområdet mangler der personale, som kan bidrage til at forebygge, opspore og håndtere børn og unge, der udsættes for omsorgssvigt, og der mangler personale, der kan understøtte tidlig indsats og behandle tunge sociale sager. Manglen på kvalificeret arbejdskraft kommer til udtryk ved mange vakante stillinger, meget stor personaleomsætning og et relativt højt antal sager pr. sagsbehandler i socialforvaltningerne. Ofte

er det derfor kun de mest akutte sager, der behandles, hvilket kan være med til at forklare de høje anbringelsestal, da det reelt ikke er muligt at tilbyde forebyggende hjælp til familierne i hjemmet. Fagpersonale i fx sundhedssystemet, daginstitutioner eller skoler fortæller, at de sender mange underretninger vedrørende børn og unge, men sjældent oplever, at der bliver handlet på underretningerne (Arnfjord, 2018; 2025; Naalakkersuisut m.fl., 2020; Dahl m.fl., 2020; 2021; 2022a).

Problemet er i modsætning til på sundhedsområdet ikke mangel på uddannede grønlandske socialrådgivere, men at mange uddannede socialrådgivere ikke arbejder som sagsbehandlere i kommunerne, fordi arbejdspresset er stort, og fordi socialrådgiverne kan opnå højere lønninger i andre jobs (Holm-Petersen, 2019).

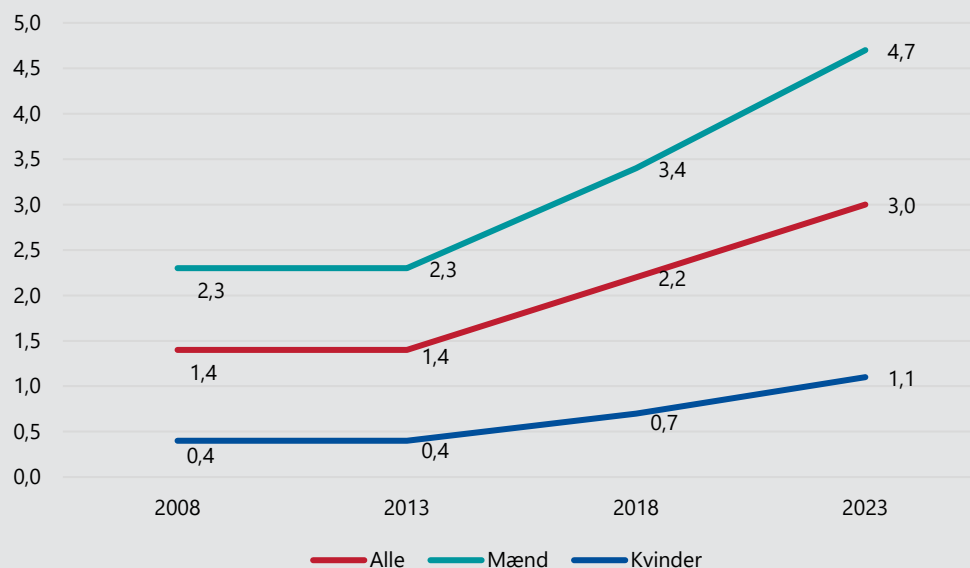
Ud over personalemangel i socialforvaltningen mangler der også psykologer og familiebehandlere i de grønlandske familiecentre og familiehuse, der står for de forebyggende tilbud til familier, samt plejeforældre og pædagogisk uddannet personale på de grønlandske børne- og ungehjem (Dahl m.fl., 2020; 2021; 2022a).

Til trods for disse udfordringer viser Demant-Poort (2024), at borgere i Grønland generelt har relativt høj tillid til medarbejdere i det sociale system, hvilket Demant-Poort forklarer med en høj grad af identifikation med medarbejderne, der i modsætning til de ansatte i sundhedsvæsenet som oftest har grønlandsk oprindelse og taler grønlandsk (Demant-Poort, 2024).

2.6.4 Kriminalitet

Grønlands Statistiks data viser, jf. Figur 2.16, i perioden 2008-2023 en stigning i andelen, der dømmes for kriminalitet blandt både mænd og kvinder. Blandt mænd er andelen, der i dømmes for overtrædelse af straffeloven i et enkelt år, således steget fra 2,3 % i 2008 til 4,7 % i 2023. Kvinder begår og dømmes generelt mindre for kriminalitet, men også her ses en udvikling fra 0,4 % dømte i 2008 til 1,1 % i 2023.

Figur 2.16 **Udvikling i andelen af 15+-årige i Grønland, der dømmes for kriminalitet i ét år, fordelt efter køn. 2008-2023. Procent.**

Anm.: N = 43.054-44.948. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik, egne beregninger.

2.7 Opsamling

Kapitel 2 tegner et billede af det grønlandske samfund med henblik på at beskrive væsentlige udviklingstræk og sætte fokus på forhold, der kan medvirke til, at grønlandere vælger at blive i Grønland versus migrere til Danmark.

Flertallet af borgerne i Grønland er selv født i Grønland og har også forældre, der er født i Grønland. Derudover består befolkningen af en mindre andel af personer med dansk oprindelse og personer, der er indvandrere eller efterkommere fra andre lande end rigsfællesskabet. Personer med dansk oprindelse opholder sig typisk relativt kort tid i Grønland, mens indvandrere og efterkommere fra andre lande i højere grad ser ud til at bosætte sig i landet i længere tid.

Grønlandere bor i mindre grad end i Danmark i parfamilier og lever i mindre grad alene. Til gengæld bor relativt mange sammen i større husstande, der består af mere end to voksne med og uden børn. Grønlandske børn bor lidt sjældnere med begge forældre, og en relativt høj andel bor hos andre end deres forældre, fx slægtninge, plejefamilier, elevhjem eller børnehjem. Både de større husstande og det, at børn bor hos andre end forældrene, kan være udtryk for en mere kollektivistisk

familieform end i Danmark, hvor børn i højere grad er forældrenes individuelle ansvar. Flere fremhæver de sociale omgangsformer, hvor der ofte er et stort kendskab til og en stor omsorg for hinanden i og uden for familien, som et fortrin ved det grønlandske samfund, der kan være svært at genfinde, hvis man flytter til Danmark.

Befolkningen i Grønland bliver ældre og flytter i højere grad væk fra de mindre byer og bygder og ind mod Nuuk. Urbaniseringen skaber et stort pres på boligmarkedet i Nuuk, hvor huspriserne er høje, og hvor ventelisterne på offentligt anviste boliger er lange. Der er høj byggeaktivitet for at imødekomme boligbehovene, og der arbejdes løbende med tiltag, der skal tilpasse boligerne til personer med særlige behov og modvirke hjemløshed. Alligevel er boligudfordringerne store, og ifølge VIVEs interviews er de en medvirkende årsag til både at migrere til Danmark og til ikke at vende tilbage til Grønland efter et ophold i Danmark.

Uddannelsesniveauet i Grønland er steget i perioden 2008-2023. Fortsat er der dog en relativt høj andel af befolkningen, der ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det gælder i højere grad personer med to grønlandske forældre end personer med én grønlandsk og én dansk forælder, hvilket både kan hænge sammen med præferencer og muligheder. Forskelle i præferencer kan handle om, at personer med to grønlandske forældre i højere grad arbejder i fiskeriet, hvor indtjeningsmulighederne er gode, og hvor der er færre krav til formel uddannelse. Forskelle i muligheder kan handle om, at personer med to grønlandske forældre, der primært har talt grønlandsk i hjemmet, har sværere ved at gennemføre gymnasiale uddannelser, hvor undervisningssprog og -materialer ofte er danske. Derudover ses en kønsmæssig forskel i uddannelsesniveau, idet kvinder generelt har gennemført flere års formel uddannelse end mænd.

Uddannelsesniveauet hænger sammen med beskæftigelse, og der er således flere, der er i beskæftigelse blandt personer med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse end blandt personer med uddannelse på grundskoleniveau. Sammenlignet med andre nordiske lande er beskæftigelsen i Grønland lidt lavere, men tages der højde for uddannelsesforskelle, er der kun begrænset forskel. Det grønlandske arbejdsmarked er relativt tydeligt kønssegregeret. Mænd er i relativt høj grad beskæftiget inden for fiskeriet og bygge- og anlægssektoren, mens kvinder i højere grad arbejder i det offentlige inden for sundheds- og omsorgssektoren.

Gennemsnitsindkomsterne i Grønland er relativt lave, og omtrent 15 % har disponible indkomster, der ligger under 50 % af medianen, hvilket ofte bruges som grænsen for relativ fattigdom. Samtidig er prisniveauet i Grønland relativt højt – særlig boligpriser i Nuuk og fødevarepriser generelt. Personer uden for arbejdsmarkedet kan modtage offentlig hjælp, men en del lever uden forsørgelse. Samlet set vidner interviews med både borgere, praktikere og forskere om, at økonomiske udfordringer er en belastning for mange og en medvirkende årsag til at migrere til Danmark.

En række rapporter og debatindlæg vidner om udfordringer i det grønlandske sundhedssystem, der for nogle er en medvirkende årsag til at flytte til Danmark. Generelt er der mangel på personale i sundhedssystemet og logistiske udfordringer, hvis man bor i en mindre by eller bygd og skal have behandling i Nuuk. Særligt fremhæves udfordringer i psykiatrien og i forhold til specialiseret behandling for fx kræft.

På samme måde er der store udfordringer på socialområdet og manglende mulighed for at få hjælp til disse udfordringer. Det gælder især personer, der har udfordringer med misbrug, psykisk sygdom og hjemløshed, og familier, hvor disse udfordringer medfører omsorgsproblemer i forhold til børnene.

Endelig viser kapitlet i perioden 2008-2023 en stigning i andelen, der dømmes for kriminalitet.

3 Hvem flytter til Danmark?

3.1 Indledning

I 2023 flyttede 1.485 personer fra Grønland til Danmark. Dette var nogenlunde lige så mange som året før og som vist i Figur 1.1 på linje med årene før covid-19-pandemien. Dette kapitel undersøger ved hjælp af registerdata fra Grønlands Statistik, om personer, der flytter fra Grønland til Danmark, adskiller sig fra andre borgere i Grønland, året før de flytter. De viste statistiske sammenhænge bidrager til en forståelse af, hvad der får personer til at vælge at flytte fra Grønland, og understøtter således de kvalitative analyser i kapitel 5, 6 og 7. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at en udflytning kan være kortvarig eller langvarig, og analyserne i dette kapitel skal således også ses i sammenhæng med analyserne i kapitel 8, der viser, hvor mange af udflytterne, der vender tilbage til Grønland, og hvad der karakteriserer personer, der vender tilbage til Grønland.

Kapitlet følger opbygningen af kapitel 2 og sætter først fokus på udflytternes fødested og deres forældres fødested. Herefter koncentrerer vi os om personer med mindst én grønlandsk forælder og beskriver, hvordan udflytterne adskiller sig fra andre personer med grønlandsk oprindelse, der bor i Grønland, med hensyn til alder, køn, geografi og aktuelle familieforhold. Herefter beskriver kapitlet, i hvilken grad der er forskel på udflyttere og den øvrige befolkning i Grønland med hensyn til socioøkonomiske forhold, og endelig inddrager vi de data, vi har om øvrige sociale forhold, fx usikre boligforhold og domme for kriminalitet, og beskriver, i hvilken grad udflytterne på disse indikatorer adskiller sig fra den øvrige befolkning i Grønland.

Boks 3.1 Data og metode

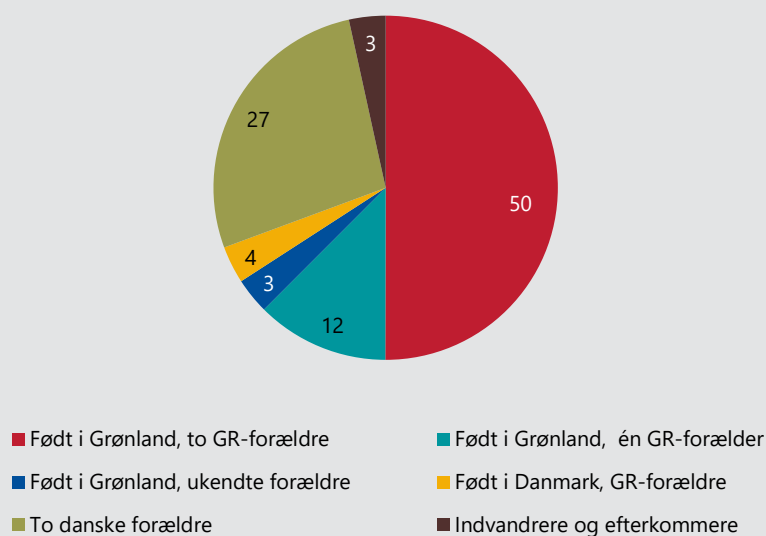
- Kapitlet bygger på registerdata fra Grønlands Statistik om 1.485 personer, der i 2023 flyttede fra Grønland til Danmark, defineret ved, at de i 2022 udelukkende opholdt sig i Grønland og i 2023 på et tidspunkt opholdt sig i Danmark. Størstedelen af kapitlet fokuserer dog udelukkende på 1.030 udflyttende personer med grønlandsk oprindelse, der sammenlignes med 48.278 personer med grønlandsk oprindelse, der både i 2022 og 2023 opholdt sig i Grønland uden at have bopæl i Danmark.
- De udflyttende borgere beskrives ved hjælp af data fra 2022 og i enkelte tilfælde data fra 2020-2022.
- Data er analyseret ved hjælp af krydstabulering, hvor sammenhængene signifikant testes ved hjælp af χ^2 , og hvor p-værdien skal ligge under 0,05, for at de viste sammenhænge betegnes som statistisk signifikante.

3.2 Udflytternes oprindelse

Halvdelen af de personer, der flyttede fra Grønland, var, jf. Figur 3.1, født i Grønland og havde to grønlandske forældre, 12 % var født i Grønland og havde én grønlandsk forælder, 3 % var personer født i Grønland med ukendte forældre (fortrinsvis ældre), 4 % var personer, der var født i Danmark med én eller to grønlandske forældre, 27 % var personer med to danske forældre, mens 3 % var personer, der var indvandrere eller efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet.

I forhold til den generelle befolkningssammensætning i Grønland, der er beskrevet i Figur 2.2, udgør grønlændere med to grønlandske forældre således en mindre andel af udflytterne, mens personer med danske forældre udgør en væsentligt større andel.

Figur 3.1 Personer, der flytter fra Grønland til Danmark, fordelt efter oprindelsesgrupper. 2023.

Anm.: N = 1.485 personer, der flyttede fra Grønland til Danmark i 2023.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Over tid ser vi, som beskrevet i kapitel 2, et mindre fald i andelen af befolkningen i Grønland, der har dansk oprindelse. Personer med danske forældre, der flytter fra Grønland, ligner på de fleste parametre personer med danske forældre, der flytter til Grønland. Personer med dansk oprindelse, der hyppigere flytter til og fra Grønland, har dog gennemsnitligt lidt højere uddannelsesniveau end personer med dansk oprindelse, der bor i Grønland i længere tid.

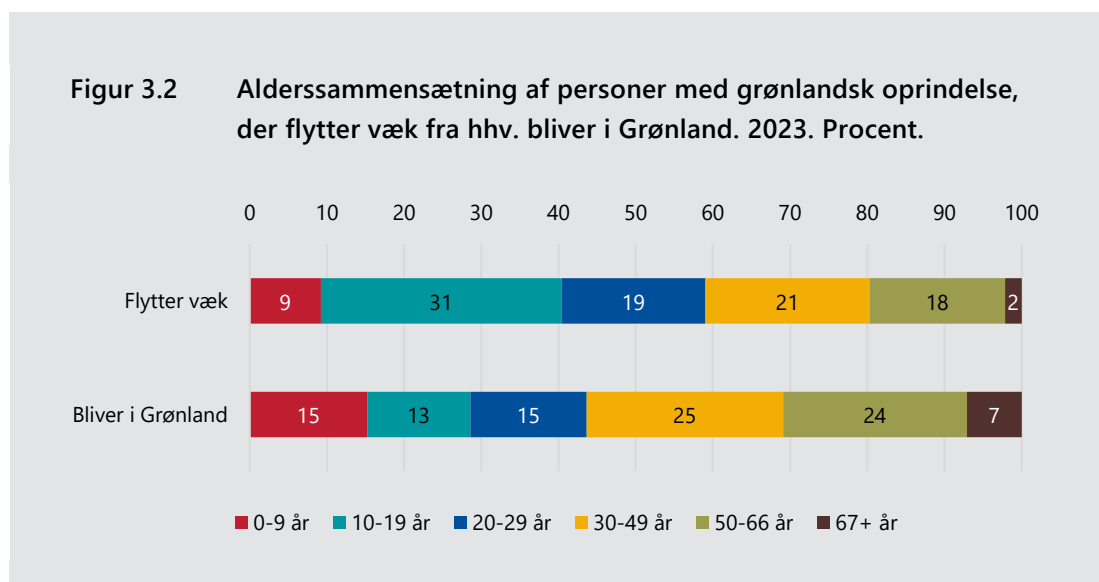
Indvandrere og efterkommere fra andre lande end Danmark flytter i mindre grad end andre grupper mellem Grønland og Danmark, og de er derfor for få til, at der kan laves statistiske analyser af, hvorvidt udflyttere og indflyttere med rod i lande uden for rigsfællesskabet ligner hinanden.

Både personer med dansk oprindelse og personer med oprindelse i lande uden for rigsfællesskabet udgør en væsentlig del af det grønlandske samfund og arbejdsmarked. Da denne undersøgelse har fokus på personer med en mere langvarig familiær tilknytning til Grønland end det, der gør sig gældende for den gennemsnitlige borger med dansk oprindelse eller oprindelse uden for rigsfællesskabet, handler resten af dette kapitel dog udelukkende om personer med mindst én grønlandsk forælder, der er født i Grønland eller Danmark, samt personer født i Grønland med

ukendte forældre, der som beskrevet oftest er ældre personer, der er født før cpr-systemet blev indført, og hvor størstedelen formodentlig har grønlandsk oprindelse.

3.3 Udflytternes alder, geografi og familieforhold

Personer med grønlandsk oprindelse, der flytter fra Grønland, er, jf. Figur 3.2, yngre end den øvrige befolkning i Grønland, hvilket især handler om, at en del unge tager på efterskole i Danmark i slutningen af grundskoleårene. Størstedelen af disse vender tilbage til Grønland efter det ene skoleår i Danmark.

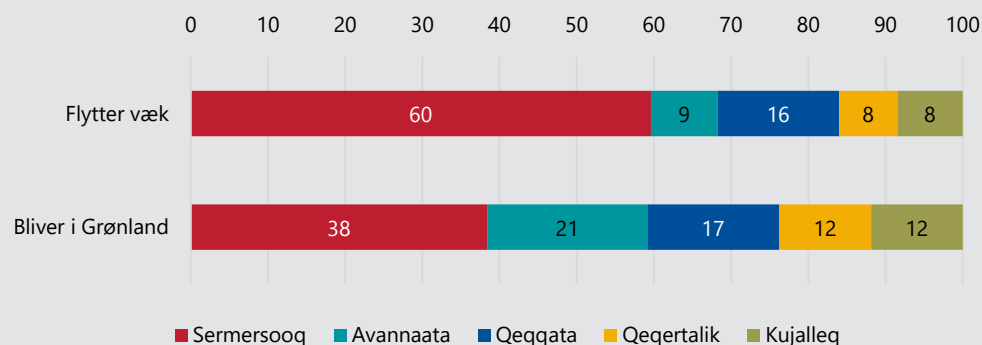
Anm.: N = 49.308 personer med grønlandske forældre, heraf udflyttere: 1.030 og fastboende: 48.278. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Udflytterne har, som vist i Figur 3.3 og Figur 3.4, i højere grad boet i Sermersooq Kommune og især i Nuuk, mens beboere fra den nordligste kommune Avannaata og fra de mindre byer og bygder er underrepræsenterede blandt udflytterne.

60 % af udflytterne boede således i Sermersooq Kommune, året før de flyttede, mens 9 % boede i Avannaata. I den øvrige befolkning udgør befolkningen i Sermersooq Kommune 38 %, mens befolkningen i Avannaata udgør en femtedel.

Figur 3.3 Bopælskommune blandt personer, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland. 2023. Procent.

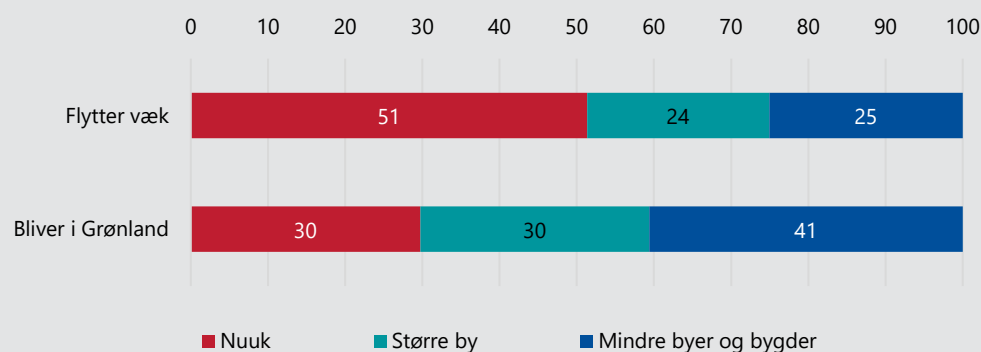
Anm.: N = 49.308 personer med grønlandsk oprindelse, heraf udflyttere: 1.030 og fastboende: 48.278. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Tilsvarende ser vi, at 51 % af udflytterne har boet i Nuuk, mens 25 % boede i en mindre by eller bygd året før udflytningen. I den øvrige befolkning udgør borgere fra Nuuk 30 %, mens befolkningen i de mindre byer og bygder udgør 41 %.

De to figurer viser ikke, hvorvidt der forud for udflytningen til Danmark er sket flytninger fra de mindre byer og bygder til Nuuk, hvilket som beskrevet i Figur 2.9 er en generel tendens i Grønland de senere år. Det er således muligt, at personer, der flytter til Danmark, i højere grad end disse to figurer viser, oprindeligt har rod i nogle af de mindre bygder og byer. Figurerne viser dog, at det endelige springbræt til Danmark ofte er hovedstaden Nuuk, og at mindst halvdelen således har prøvet at bo i et større bysamfund forud for rejsen til Danmark.

Figur 3.4 Personer, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland i 2023, fordelt efter, om de i 2022 boede i Nuuk, en større by eller en mindre by eller bygd¹. 2023. Procent.

Anm.: N = 49.308 personer med grønlandsk oprindelse, heraf udflyttere: 1.030 og fastboende: 48.278. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Note: 1: Større by (over 2.900 indbyggere): Sisimiut, Ilulissat, Qaqortoq, Aasiaat. Mindre byer og bygder: alle andre bosætningssteder (mindre end 2.900 indbyggere).

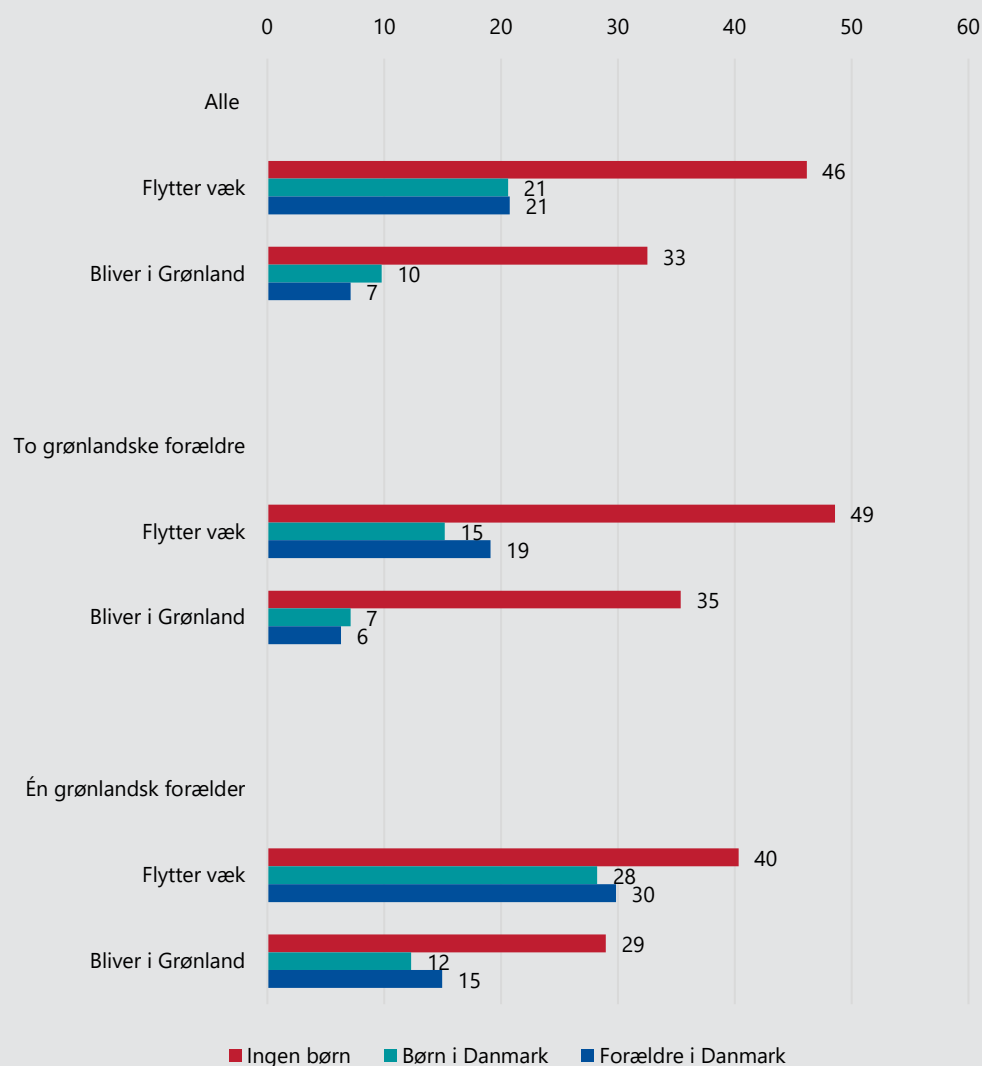
Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

De udflyttende personer er oftere enlige (63 % mod 51 % af den øvrige befolkning) og danner lidt oftere par med en person med dansk baggrund (6 % mod 2 % af den øvrige befolkning).

Derudover viser Figur 3.5, at udflytterne oftere end andre personer i Grønland er personer uden børn og personer, der har børn eller forældre, der bor i Danmark. 46 % af udflytterne er således barnløse, mens 21 % har børn (primært voksne) eller forældre, der bor i Danmark. I den øvrige befolkning med grønlandsk oprindelse i Grønland er der færre familiære bånd til Danmark, idet gennemsnitligt hver tiende har et barn i Danmark, mens 7 % har en forælder, der bor i Danmark.

Personer med én grønlandskfødt forælder (og oftest én danskfødt) har oftere end personer med to grønlandske forældre familie i Danmark. Dette gælder i særlig grad dem, der flytter til Danmark, hvor omkring hver tredje af personer med én grønlandsk forælder har forældre i Danmark, mens nogenlunde lige så mange har et barn, der i forvejen bor i Danmark. I den tilsvarende gruppe af personer med to grønlandske forældre har 15 % af udflytterne et barn i Danmark, mens 19 % har en eller begge forældre i Danmark.

Figur 3.5 Familiær tilknytning til Danmark i 2022 blandt voksne, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland. 2023. Procent.

Anm.: N = 33.062 18+-årige personer med grønlandsk oprindelse, heraf udflyttere: 643 og fastboende: 32.419. Blandt disse: 26.455 personer med to grønlandske forældre (461 udflyttere) og 5.622 personer med én grønlandsk forælder (124 udflyttere). Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Som kapitel 5, 6 og 7 vil vise, spiller de familiære bånd også i de kvalitative interviews en meget væsentlig rolle for beslutningen om at flytte til Danmark og overvejelser om hhv. at blive i Danmark eller vende tilbage til Grønland. Samme historie med omvendt fortegn gentager sig også i kapitel 8, der beskriver personer, der vender tilbage til Grønland efter at have boet en periode i Danmark, hvor personer med større familiær tilknytning til Grønland oftere vender tilbage end personer, der har danske partnere eller familie i Danmark.

Derudover har det at have netværk i Danmark formodentlig også betydning for ens mulighed for at blive integreret på arbejdsmarkedet i Danmark og undgå social isolation, hvilket kan medvirke til at forklare nogle af de forskelle, vi ser i kapitel 4, mellem personer med to og én grønlandsk forælder i det danske samfund.

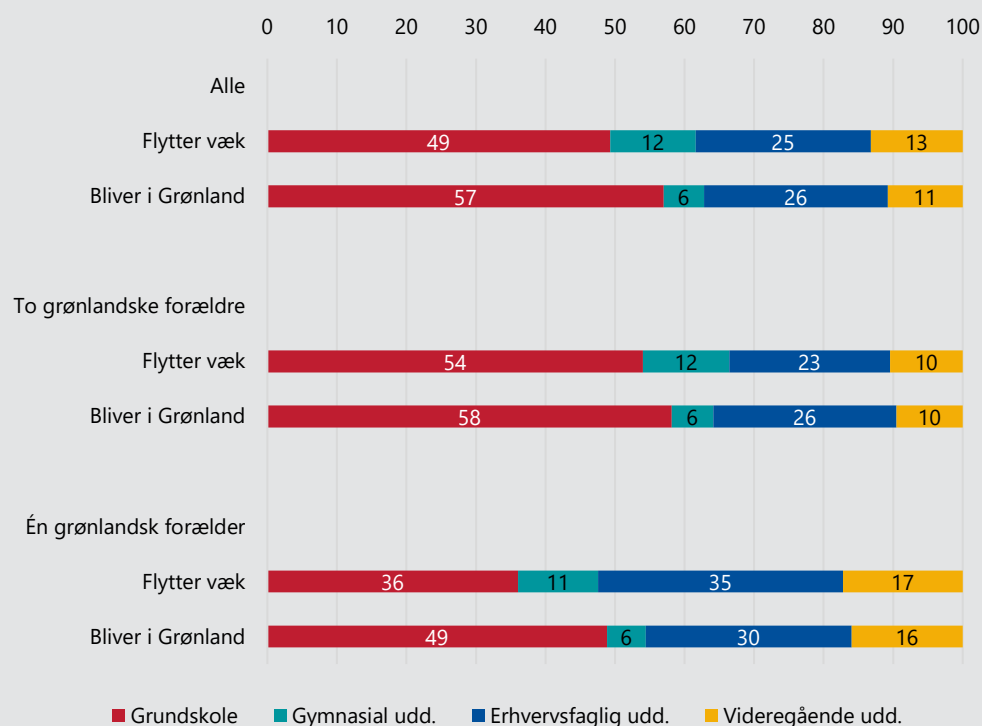
3.4 Udflytternes socioøkonomiske situation

Socioøkonomisk er personer, der flytter fra Grønland, en blandet gruppe. De har i næsten lige så høj grad som den øvrige befolkning med grønlandsk oprindelse en uddannelse. Økonomisk er der overordnet set heller ikke større forskelle. Men beskæftigelsesmæssigt ser udflytterne ud til at stå lidt svagere end den øvrige befolkning i Grønland.

3.4.1 Uddannelse

Uddannelsesmæssigt finder vi derudover, som vist i Figur 3.6, nogle forskelle på udflyttere med hhv. én og to grønlandske forældre, idet der blandt udflyttere med én grønlandsk forælder er 20 procentpoint flere med en kompetencegivende uddannelse end blandt udflyttere med to grønlandske forældre. Disse uddannelsesforskelle kan have betydning for de forskelle i de to gruppers deltagelse på arbejdsmarkedet i Danmark, som vi viser i kapitel 4.

Figur 3.6 Uddannelsesniveau i 2022 blandt 18-66-årige, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland i 2023. Procent.

Anm.: N = 31.344 18-66-årige personer med grønlandsk oprindelse (581 udflyttere). Personer med to grønlandske forældre: 25.967 (459 udflyttere). Personer med én grønlandsk forælder: 5.377 (122 udflyttere). Signifikant forskel, $p < 0,001$ (to GR-forældre) og $p < 0,01$ (én GR-forælder).

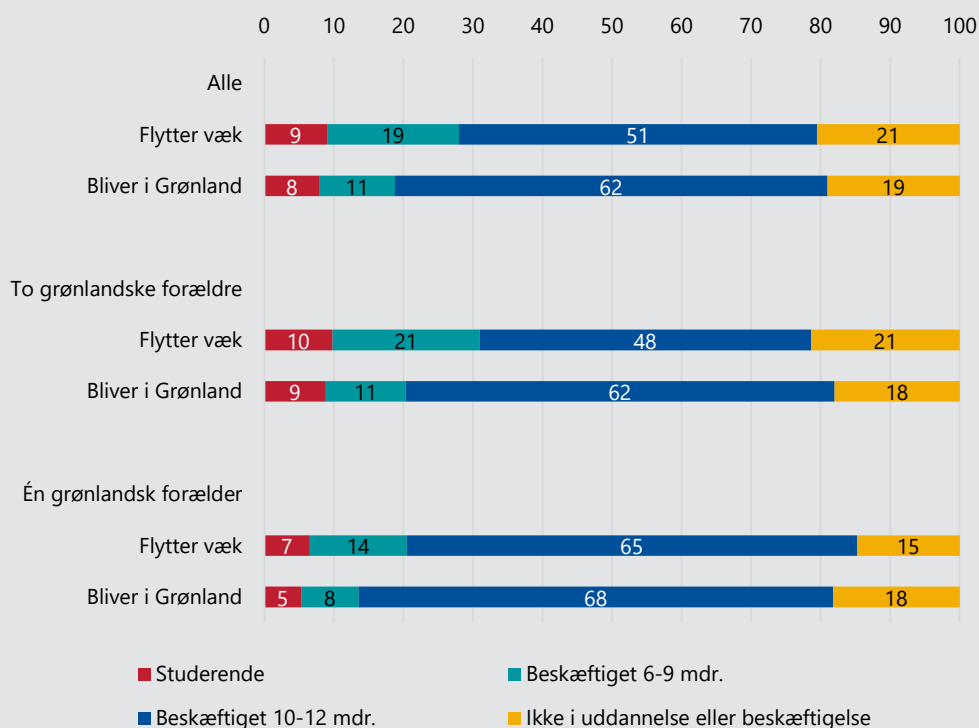
Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

3.4.2 Beskæftigelse og økonomi

Beskæftigelsesmæssigt finder vi ligeledes nogle forskelle på udflyttere med én og to grønlandske forældre, der er vigtige at være opmærksomme på, når man skal forstå de to gruppers muligheder på det danske arbejdsmarked. Udflyttere med to grønlandske forældre har således, som Figur 3.7 viser, en lidt svagere tilknytning til arbejdsmarkedet end både personer med to grønlandske forældre, der bliver i Grønland, og personer med én grønlandsk forælder, der flytter væk fra Grønland. 21 % af udflytterne med to grønlandske forældre var således ikke i uddannelse eller beskæftigelse i 2022, året før de flyttede, mens andre 21 % kun var i beskæftigelse en del af året. I gruppen med samme forældrebaggrund, der bliver i Grønland, udgør de tilsvarende grupper hhv. 18 og 11 %. Blandt personer med én grønlandsk forælder ses ingen statistisk signifikante forskelle på udflyttere og personer, der bliver i Grønland. 15 % af udflytterne i denne gruppe var ikke i uddannelse eller beskæftigelse i mindst 6 måneder i løbet af 2022, mens 14 % var i beskæftigelse i 6-9 måneder.

Disse forskelle i tidligere beskæftigelse er ligesom ovenstående uddannelsesforskelle et væsentligt opmærksomhedspunkt, når vi skal forstå de to gruppers integration på det danske arbejdsmarked.

Figur 3.7 Andel i uddannelse og beskæftigelse i 2022 blandt 18-66-årige, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland i 2023. Procent.

Anm.: N = 31.344 18-66-årige personer med grønlandsk oprindelse (581 udflyttere). Personer med to grønlandske forældre: 25.967 (459 udflyttere). Personer med én grønlandsk forælder: 5.377 (122 udflyttere). Signifikant forskel på personer med to GR-forældre, $p < 0,001$, men ikke på personer med én GR-forælder, $p = 0,120$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Branchemæssigt ses en lidt større sandsynlighed for at rejse blandt mænd, der arbejder i bygge- og anlægsbranchen, mens mænd, der arbejder i fiskeriet, i lidt mindre grad forlader Grønland. Kvinders sandsynlighed for at rejse er højere blandt dem, der arbejder inden for handels- og transportsektoren, mens kvinder, der arbejder i sundhedssektoren, i mindre grad forlader landet.

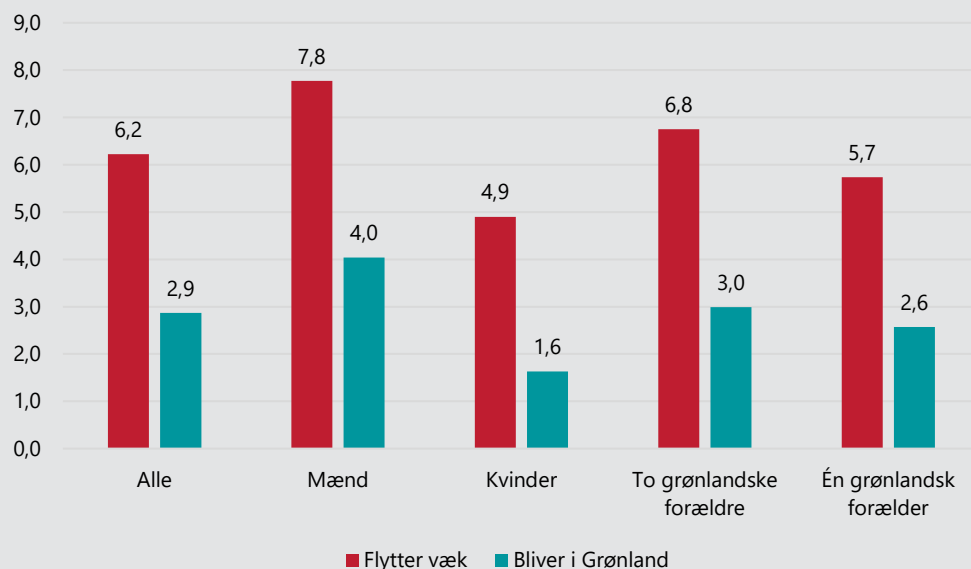
I forhold til indkomst ser vi kun i begrænset omfang forskelle mellem personer, der flytter væk fra Grønland, og personer, der bliver i Grønland, og der er heller ikke tydelige forskelle på tilbøjeligheden til at flytte blandt personer, der modtager offentlig forsørgelse, og personer, der er selvforsørgende.

3.5 Boligusikkerhed og kriminalitet

3.5.1 Andelen med usikre boligforhold

Som beskrevet i kapitel 2 bruger vi Grønlands Statistiks registrering af, om en person har en administrativ c/o-adresse, som indikation på, at en person har en usikker boligsituation. Dette gør sig, jf. Figur 3.8, oftere gældende for personer, der flytter fra Grønland, end for personer, der bliver i Grønland, idet 6,2 % af personer, der flyttede fra Grønland i 2023, havde haft en usikker boligsituation i årene 2020-2022, mod 2,9 % af dem, der bliver i Grønland. Den relativt høje andel, der har haft en usikker boligsituation, ses både blandt de udflyttende mænd og kvinder, idet 7,8 % af de udflyttende mænd og 4,9 % af de udflyttende kvinder har haft en c/o-adresse i årene 2020-2022. Figuren viser derudover, at udflyttere med to grønlandske forældre i lidt højere grad end udflyttere med én grønlandsk forælder har været i en usikker boligsituation i årene op til flytningen.

Figur 3.8 Andele med usikker boligsituation i årene 2020-2022 blandt voksne, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland i 2023, fordelt efter køn og forældrebaggrund. Procent.

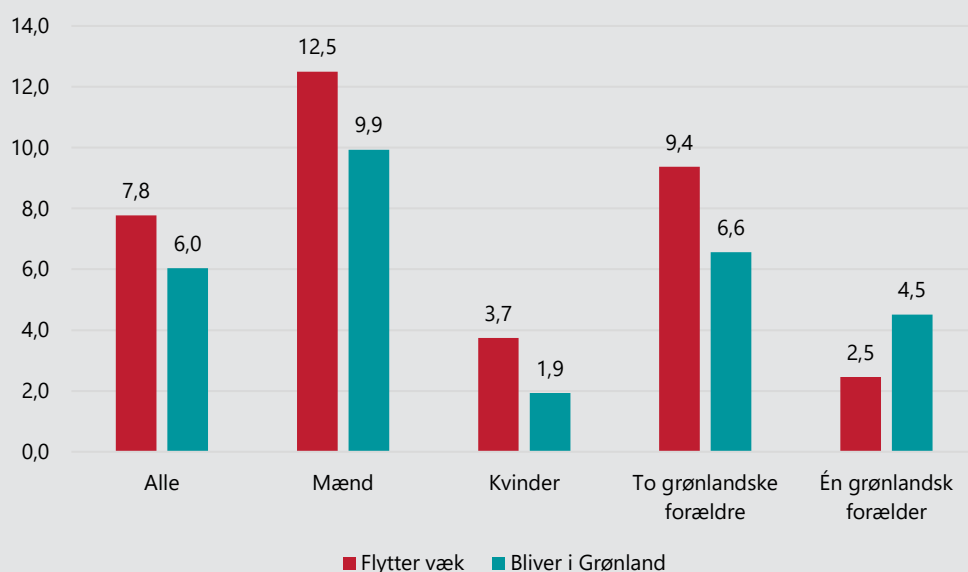
Anm.: N = 33.062 18+-årige personer med grønlandsk oprindelse (udflyttere: 643), heraf mænd: 16.656 (udflyttere 296) og kvinder: 15.763 (udflyttere 347).

Usikker boligsituation er defineret ved, at borgerne har haft en administrativ c/o-adresse. Signifikant forskel på udflyttere og personer, der bliver i Grønland: Alle: $p < 0,001$, Mænd: $p < 0,01$, Kvinder: $p < 0,001$.

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

Den sidste figur i dette kapitel, Figur 3.9, viser andelen med domme for kriminalitet blandt personer, der flytter fra Grønland, sammenlignet med personer, der bliver boende i Grønland. Her ser vi, at personer, der flytter fra Grønland, samlet set ikke adskiller sig signifikant fra dem, der bliver i landet, i forhold til at have været dømt for noget kriminelt efter straffeloven i årene op til flytningen. Når vi opdeler grupperne efter, hvor deres forældre er født, finder vi dog, at udflytterne med to grønlandske forældre i lidt højere grad end dem, der bliver i landet, er blevet dømt for noget kriminelt, mens der omvendt ikke er signifikant forskel på udflyttere og dem, der bliver i landet, blandt personer med én grønlandsk forælder.

Figur 3.9 Andele med dom for kriminalitet i årene 2020-2022 blandt voksne, der flytter væk fra hhv. bliver i Grønland i 2023, fordelt efter køn og forældrebaggrund. Procent.

Anm.: N = 33.062 18+-årige personer med grønlandsk oprindelse (udflyttere: 643), heraf mænd: 16.656 (udflyttere 296) og kvinder: 15.763 (udflyttere 347). Signifikant forskel for kvinder og udflyttere med to grønlandske forældre ($p=0,017$).

Kilde: Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, egne beregninger.

3.6 Opsamling

Hvert år flytter omkring 1.500 personer fra Grønland til Danmark. Godt hver fjerde af disse er personer med dansk oprindelse, der for størstedelens vedkommende har været i Grønland i få år. 3 % er indvandrere eller efterkommere fra lande uden for rigsfællesskabet, mens resten af udflytterne har én eller to grønlandske forældre og dermed både personligt og familiært en længere tilknytning til Grønland.

Knap en tredjedel af udflyttere med grønlandsk oprindelse er unge i alderen 10-19 år, der ofte rejser til Danmark i forbindelse med et efterskoleophold, mens en femtedel er unge i alderen 20-29 år, der også ofte er i Danmark i forbindelse med uddannelse. En relativt stor andel af disse unge vender, som vi viser i kapitel 8, senere tilbage til Grønland. Personer over 30 år har mindre sandsynlighed for at flytte fra Grønland, men, som vi viser i kapitel 8, også en mindre sandsynlighed for at vende tilbage efter et ophold i Danmark.

Udflytterne har ofte boet i Nuuk, før de flyttede til Danmark, og de har oftere end andre personer i Grønland forældre eller børn i Danmark. Personer med én grønlandsk (og formodentlig en dansk) forælder har dog noget oftere end personer med to grønlandske forældre familie i Danmark og dermed bedre forudsætninger for at etablere sig i Danmark – socialt, boligmæssigt og arbejdsmæssigt.

Udflytterne har gennemsnitligt nogenlunde samme uddannelsesniveau som dem, der bliver i Grønland, men beskæftigelsesmæssigt har især personer med to grønlandske forældre en lidt svagere tilknytning til arbejdsmarkedet året før flytningen sammenlignet med personer, der bliver i Grønland. Derudover finder vi, at udflytterne oftere end andre personer i Grønland har levet med usikre boligforhold i årene forud for flytningen, samt at udflyttere med to grønlandske forældre i lidt højere grad end de tilbageblevne i samme gruppe har været dømt for kriminalitet.

4 Personer med grønlandsk baggrund i Danmark

4.1 Indledning

Et af formålene med denne undersøgelse er at beskrive, hvordan personer med grønlandsk baggrund lever og trives i Danmark. Undersøgelsen bygger som beskrevet i Indledningen på både kvantitative og kvalitative data og skal både give et bredt billede af alle personer med grønlandsk baggrund, der lever i Danmark, og dykke ned i fire specifikke målgrupper: 1) personer, der er under uddannelse i Danmark; 2) personer, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet; 3) personer, der lever i udsatte positioner; og 4) pensionister over 66 år.

I dette kapitel beskæftiger vi os med den brede gruppe af personer med grønlandsk baggrund uden at afgrænse gruppen, i forhold til hvor længe de har været i Danmark, eller hvilken specifik situation de står i. Dette gøres ved hjælp af registerdata fra Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, der giver et samlet billede af alle personer med grønlandsk baggrund, der ifølge Danmarks Statistiks registre var i Danmark i 2023. Kapitlet inkluderer både grønlandskfødte personer og danskfødte personer med mindst én grønlandsk forælder (og mindst én grønlandsk bedsteforælder). Personer med grønlandsk baggrund sammenlignes desuden med personer med dansk baggrund for at vise forskelle og ligheder i levevilkår blandt personer med grønlandsk og dansk baggrund i Danmark.

I de følgende kapitler 5, 6 og 7 sætter vi fokus på de fire specifikke målgrupper ved hjælp af kvalitative og kvantitative data.

Boks 4.1 Data og metode

- Kapitlet bygger på registerdata fra Danmarks Statistik og Grønlands Statistik fra 2021-2023.
- I alt indgår der data om 25.746 personer med grønlandsk baggrund samt data om 5.038.166 personer, der er danske statsborgere uden grønlandsk baggrund, som ikke er indvandrere eller efterkommere af indvandrere.
- Data er analyseret ved hjælp af krydstabulering, hvor sammenhængene signifikant testes ved hjælp af χ^2 , og hvor p-værdien skal ligge under 0,05, for at de viste sammenhænge betegnes som statistisk signifikante. Derudover er der anvendt lineære regressionsmodeller, der omregnes til forudsagte sandsynligheder.

Ifølge Danmarks Statistiks oplysninger var der i løbet af 2023 18.090⁵ personer i Danmark, der er født i Grønland, og 7.656 personer, der er født i Danmark, og som har mindst én forælder og mindst én bedsteforælder, der er født i Grønland⁶.

Blandt de 18.090 personer, der er født i Grønland, har 4.195 to forældre, der er født i Danmark, 6.445 har to grønlandske forældre, 4.941 har én grønlandsk forælder, mens 2.509 personer har forældre, hvis fødested er ukendt. Blandt de 7.656 personer med grønlandsk baggrund, der er født i Danmark, har 643 personer to grønlandske forældre, mens 7.013 har én grønlandsk forælder. Størstedelen af dem, der har én grønlandsk forælder, har også en dansk forælder⁷.

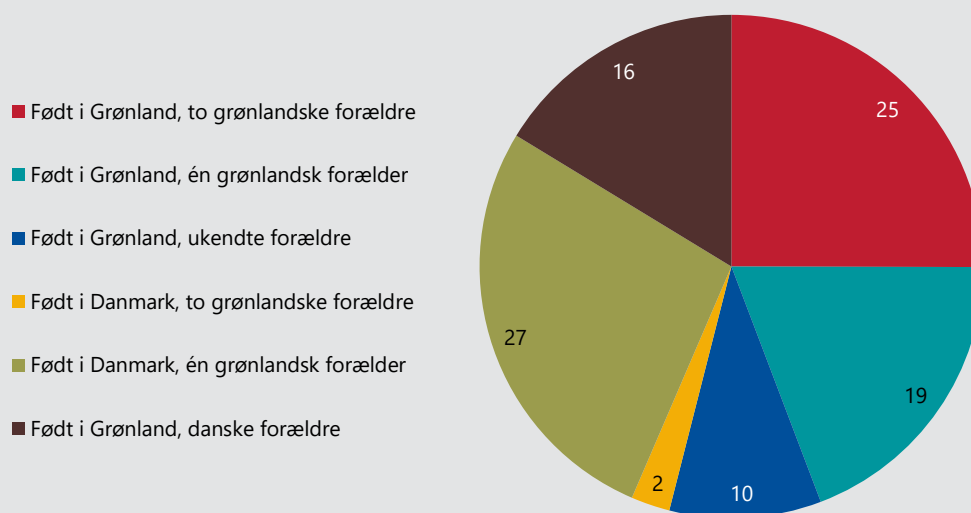
Alt i alt levede der i løbet af 2023 således 25.746 personer i Danmark, som kan siges at have grønlandsk baggrund. Blandt disse har 21.551 mindst én grønlandskfødt forælder, hvilket er dem, vi hovedsageligt har fokus på i dette kapitel og omtaler som personer med grønlandsk oprindelse. Den procentvise fordeling af personer med grønlandsk baggrund er vist i Figur 4.1.

⁵ Tallet er lidt større end de 17.079, der ifølge Grønlands Statistiks statistikbank opholdt sig i Danmark i 2023, hvilket skyldes, at vi her medtager alle, der optræder i Danmarks Statistiks registre i løbet af 2023 frem for kun dem, der opholder sig i Danmark på en given dato.

⁶ Nogle opgørelser over personer med grønlandsk baggrund medtager også børn med én forælder, der er født i Grønland, hvor forælderen selv har to danske forældre. Disse er dog ikke inkluderet i denne rapports analyse, da de kun i meget begrænset omfang har sproglig, kulturel eller familiemæssig tilknytning til Grønland.

⁷ Vi har kun information om forældre, der er født i Danmark, hvis forældrene var levende i år 2000 eller senere. De data, vi har til rådighed, viser, at omkring 5 % af personer med én grønlandsk forælder havde en forælder, der var indvandrer eller efterkommer fra lande uden for rigsfællesskabet.

Figur 4.1 Personer med grønlandsk baggrund i Danmark, fordelt efter eget og forældres fødested. 2023. Procent.

Anm.: N = 25.746.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

I teksten bruger vi ligesom i resten af rapporten forskellige betegnelser om personer med grønlandsk baggrund, der opholder sig i Danmark. Også her er persongrupperne defineret ud fra deres eget fødested og ud fra deres forældres fødested:

- Betegnelsen 'grønlandskfødt' bruges om alle personer, der er født i Grønland. Disse betegnes i figurerne som: 'Født i Grønland, to GR (grønlandskfødt) forældre', 'Født i Grønland, én GR (grønlandskfødt) forælder', 'Født i Grønland, ukendte forældre' og 'Født i Grønland, DK (danskfødt) forældre'.
- Betegnelsen 'danskfødt med grønlandske forældre' bruges om personer, der er født i Danmark, og som har én eller to grønlandske forældre og mindst én grønlandsk bedsteforælder. Disse betegnes i figurerne som: 'Født i Danmark, to GR (grønlandskfødt) forældre' og 'Født i DK, én GR (grønlandskfødt) forælder'.
- Betegnelsen 'personer med grønlandsk oprindelse' bruges om personer, der er født i Grønland *eller* Danmark, *og* som har mindst én grønlandsk forælder og mindst én grønlandsk bedsteforælder.
- Betegnelsen 'personer med grønlandsk baggrund' bruges om alle, der enten selv er født i Grønland eller har mindst én forælder og én bedsteforælder, der er født i Grønland.

- Enkelte steder bruger vi også betegnelsen 'grønlænder', der her refererer specifikt til personer, der er født i Grønland, og som har mindst én grønlandsk forælder.

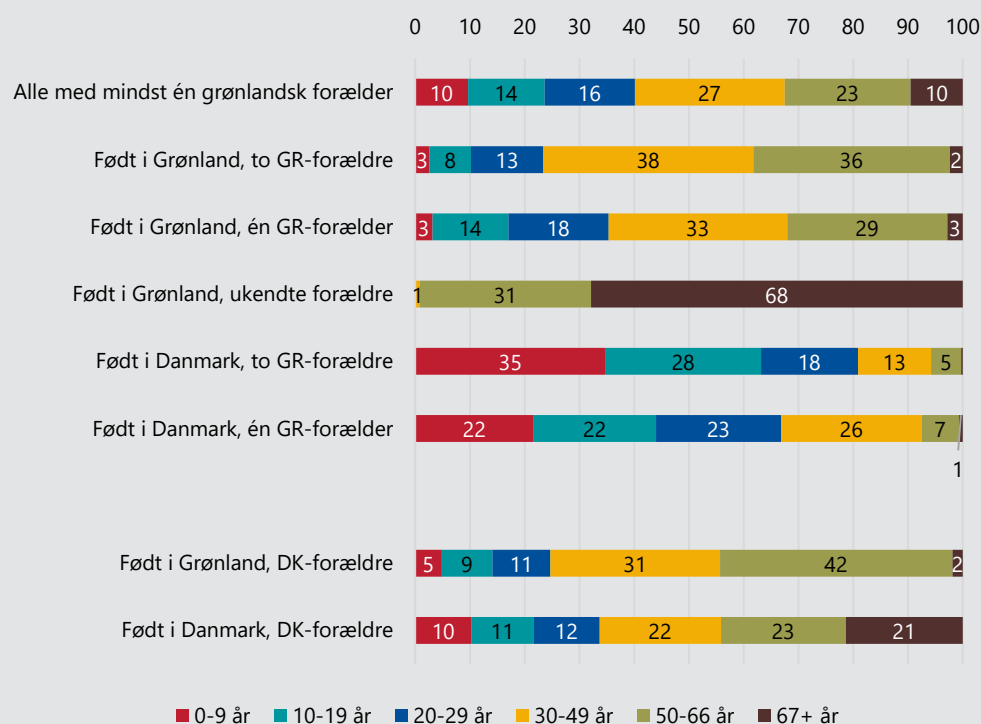
4.2 Demografi, geografi og opholdstid

Antallet af personer med grønlandsk fødested, som opholder sig i Danmark, er ifølge Grønlands Statistiks beregninger steget fra omkring 8.900 i 1985 til de nuværende omkring 18.000 personer. Siden 2008 er antallet af personer med grønlandsk fødested, der bor i Danmark, steget med ca. 3.000 personer, hvilket primært handler om, at flere personer med grønlandske forældre er flyttet til Danmark, mens antallet af grønlandskfødte med to danske forældre har været nogenlunde konstant. De grønlandskfødte personer, der opholder sig i Danmark i 2023, er således i højere grad end tidligere personer med en længere familiær tilknytning til Grønland.

4.2.1 Alder og køn

De forskellige grupper af personer med grønlandsk baggrund har, som Figur 4.2 viser, forskellig alderssammensætning. Grønlandskfødte personer med ukendte forældre er således væsentligt ældre end andre, der er født i Grønland. Omvendt er danskfødte personer med grønlandske forældre gennemsnitligt noget yngre end andre med grønlandsk baggrund, og en stor andel af dem er børn.

Figur 4.2 Aldersfordeling, fordelt efter fødested og forældres fødested. 2023. Procent.

Anm.: N = 25.746 personer med grønlandsk baggrund samt 5.038.166 personer med dansk baggrund. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Da hjemmestyret blev indført i 1979, udgjorde unge 20-29-årige, der typisk var i Danmark for at studere, omkring halvdelen af voksne med grønlandsk oprindelse i Danmark (Togeby, 2002). I dag fylder de unge væsentligt mindre, og samlet set ligner aldersfordelingen blandt personer med grønlandske forældre, der bor i Danmark, nu den gennemsnitlige danske befolkning (jf. Figur 4.2).

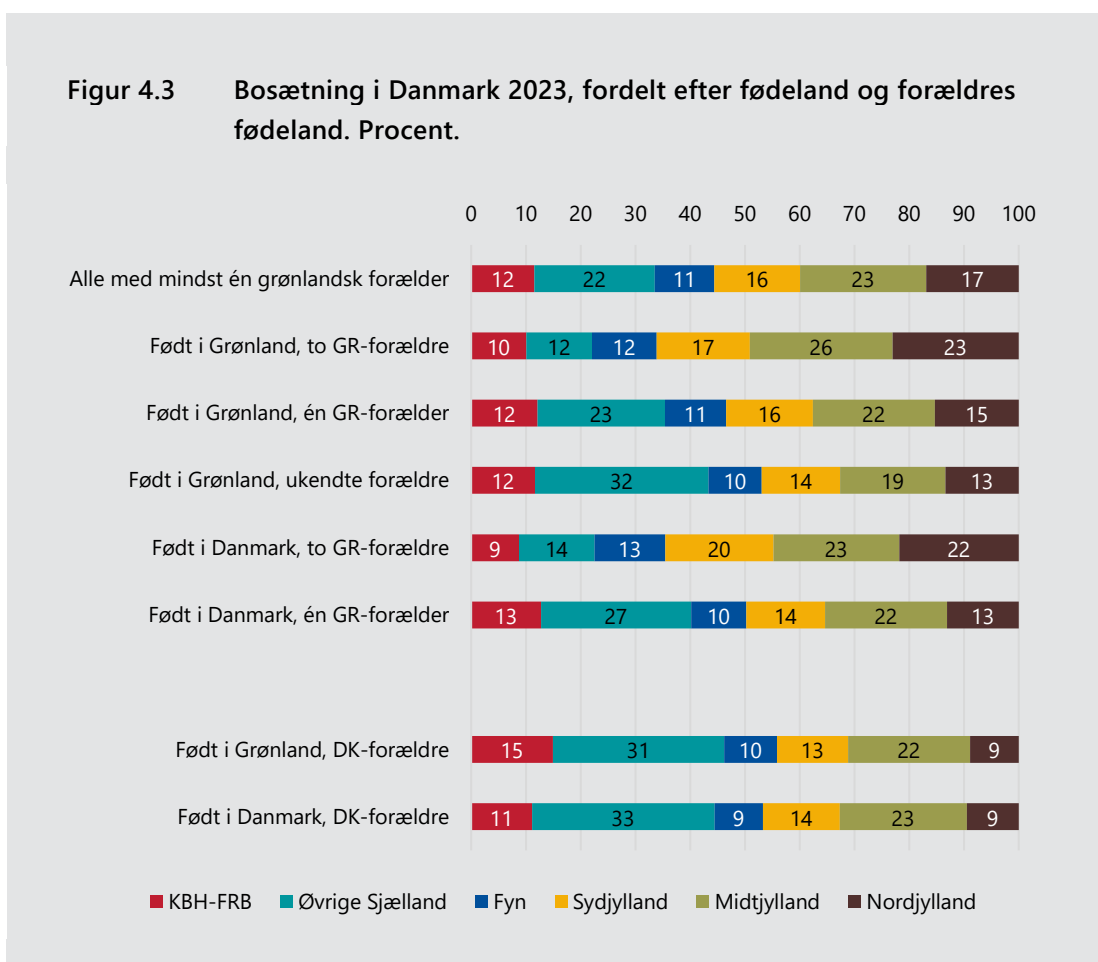
Som beskrevet i indledningskapitlet var det i 1960'erne og 1970'erne relativt almindeligt at sende børn i 10-11-årsalderen til Danmark for at lære dansk (Jensen, 2001). Dette sker i dag kun meget sjældent, men der er stadig tradition for, at større grønlandske børn tager på et etårigt efterskoleophold i Danmark, mens forældrene opholder sig i Grønland. I 2023 var der således 328 14-17-årige personer i Danmark, der gik på efterskole eller i øvrigt var i gang med en uddannelse, mens deres forældre opholdt sig i Grønland.

Kønsfordelingen er også blevet mere jævn, idet kvinder i 2023 udgjorde 58 % af personer med grønlandsk oprindelse mod 68-71 % i hhv. 1985 og 2001 (Togeby,

2002). I de ældste aldersgrupper over 65 år udgør kvinderne dog stadig 72 % af grønlænderne i Danmark. Denne udvikling skyldes formodentlig, at der i dag er færre blandede ægteskaber mellem danske mænd og grønlandske kvinder.

4.2.2 Bosætning i Danmark

Personer med grønlandske forældre bor, jf. Figur 4.3, spredt ud over hele landet, men er dog i nogen grad overrepræsenterede i de nordjyske kommuner. Alt i alt bor 17 % af personer med grønlandske forældre således i Nordjylland mod 9 % af danskere generelt. Det er i særlig grad personer med to grønlandske forældre, der bor i de nordjyske og midtjyske kommuner, mens personer med ukendte forældre, der ofte er ældre, samt personer med én grønlandsk og én dansk forælder bor mere jævnt fordelt i Danmark.

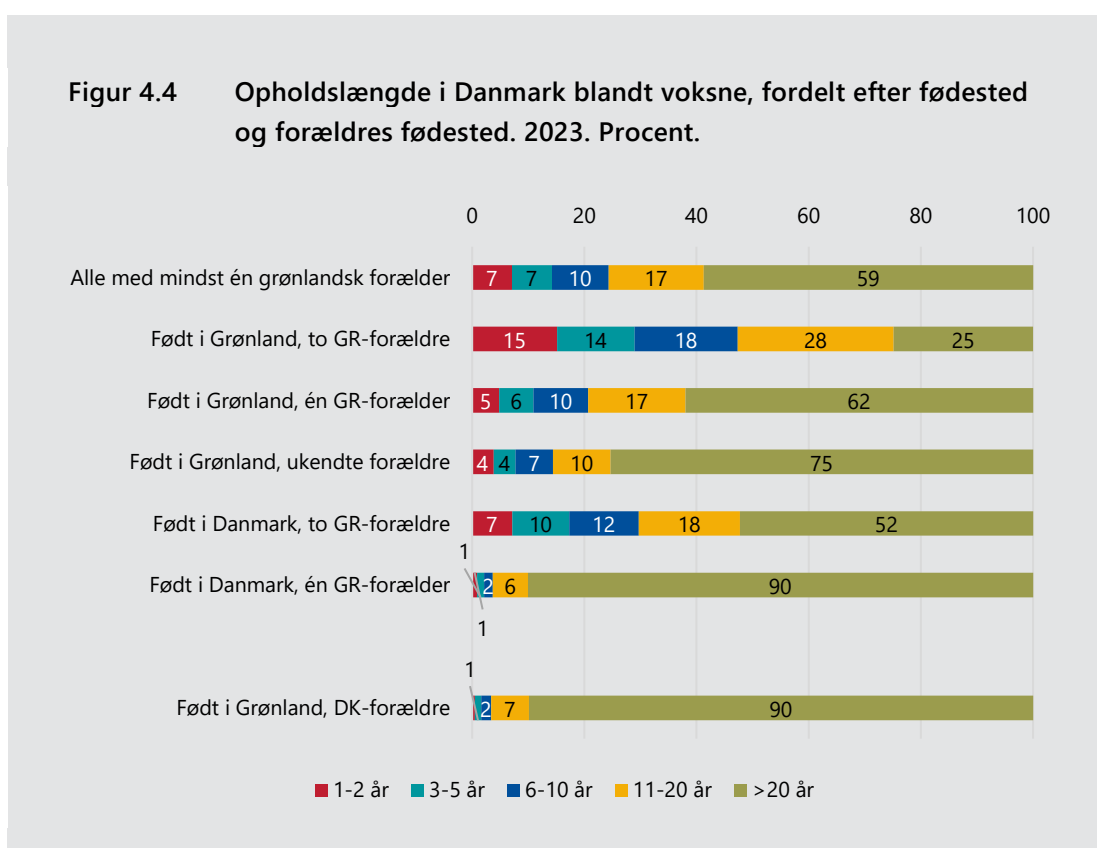

Anm.: N = 25.746 personer med grønlandsk baggrund samt 5.038.166 personer med dansk baggrund. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.2.3 Opholdstid

De fleste personer med grønlandsk baggrund, der bor i Danmark, har, jf. Figur 4.4, boet relativt lang tid i Danmark. 59 % af alle med grønlandske forældre har således opholdt sig i Danmark i mere end 20 år, og derudover har 17 % opholdt sig i Danmark i 11-20 år. Figuren viser, at opholdstiden er længere, jo mere familiær tilknytning man har til Danmark, og (naturligt) længere, hvis man selv er født i Danmark, end hvis man er født i Grønland. 90 % af personer født i Grønland med to danske forældre og personer født i Danmark med én grønlandsk forælder har således opholdt sig i Danmark i mere end 20 år – mod 25 % af personer født i Grønland med to grønlandske forældre og 52 % af personer født i Danmark med to grønlandske forældre.

Anm.: N = 17.076 18+-årige med grønlandsk baggrund. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.3 Familieforhold

Familierelationer udgør en del af ens netværk og kan have betydning for, hvem man har mulighed for at hente praktisk og følelsesmæssig støtte hos, hvilket sprog man taler i dagligdagen, og hvilken kultur man praktiserer. I dette afsnit viser vi, i hvilken

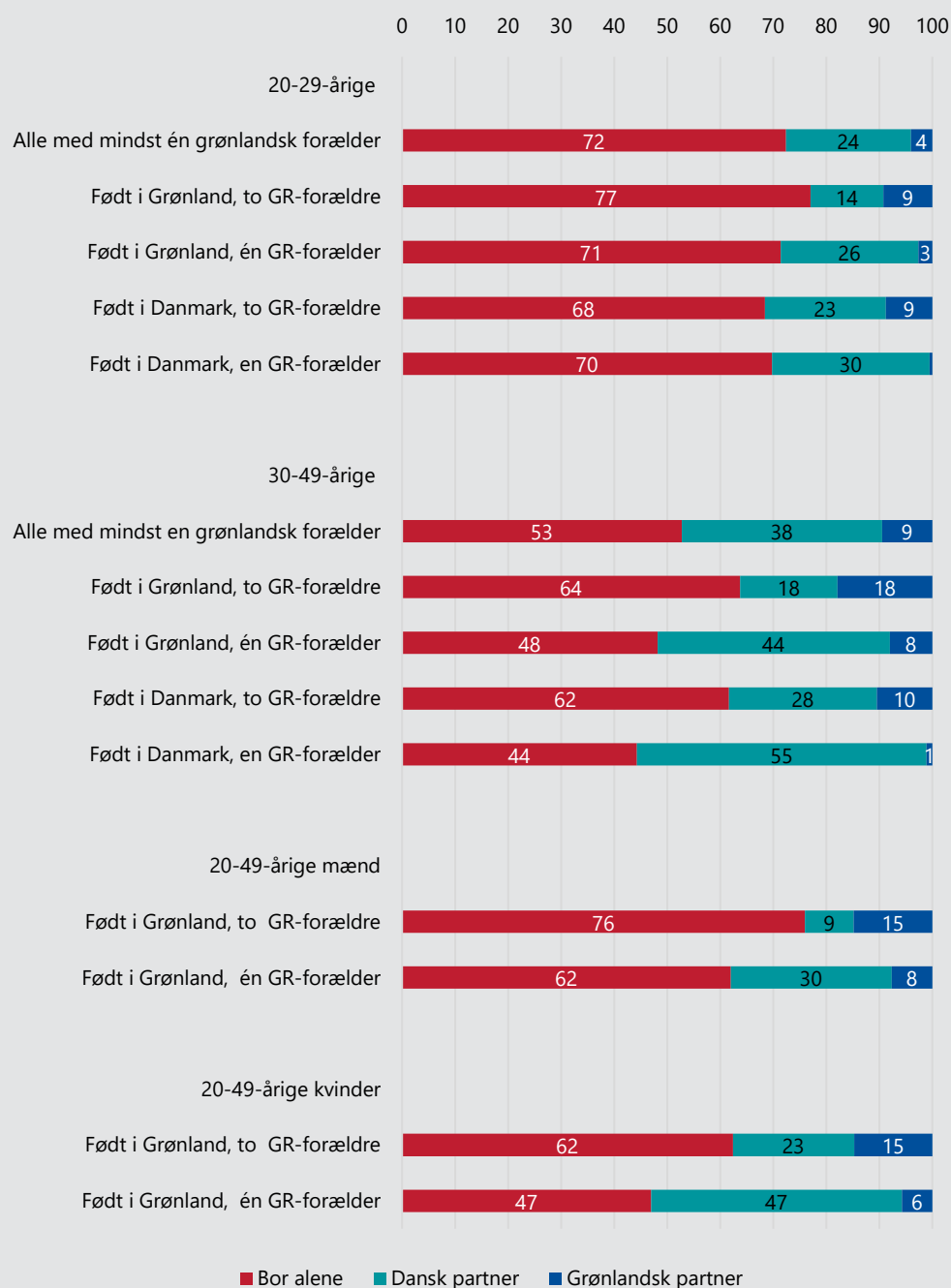
grad personer med grønlandsk baggrund lever i parforhold, hvem de danner par med, hvorvidt de har børn, og hvor disse børn befinder sig.

4.3.1 Parforhold

Figur 4.5 viser parforholdsstatus, og hvorvidt en eventuel partner er dansk eller grønlandsk, blandt hhv. 20-29-årige og 30-49-årige samt for 20-49-årige opdelt på mænd og kvinder. Figuren viser, at størstedelen af personer med grønlandsk baggrund, der bor i Danmark, bor alene. Når de bor sammen med en partner, er det oftere en danskfødt person end en grønlandskfødt person. Personer med én grønlandsk forælder er derudover mere tilbøjelige til at danne par med en danskfødt end personer med to grønlandske forældre.

Derudover ser vi, at grønlandske kvinder oftere end grønlandske mænd bor sammen med en dansk partner, og at mændene i højere grad end kvinderne lever alene. 23 % af de 20-49-årige grønlandske kvinder med to grønlandske forældre og 47 % af de 20-49-årige grønlandske kvinder med én grønlandsk forælder danner, jf. Figur 4.5, således par med en dansk person mod hhv. 9 og 30 % af de grønlandske mænd med samme baggrund.

Figur 4.5 Parforholdsstatus blandt 20-49-årige med grønlandske forældre, fordelt efter fødested og forældres fødested samt køn og alder. 2023. Procent.

Anm.: N = 9.454 20-49-årige med grønlandske forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

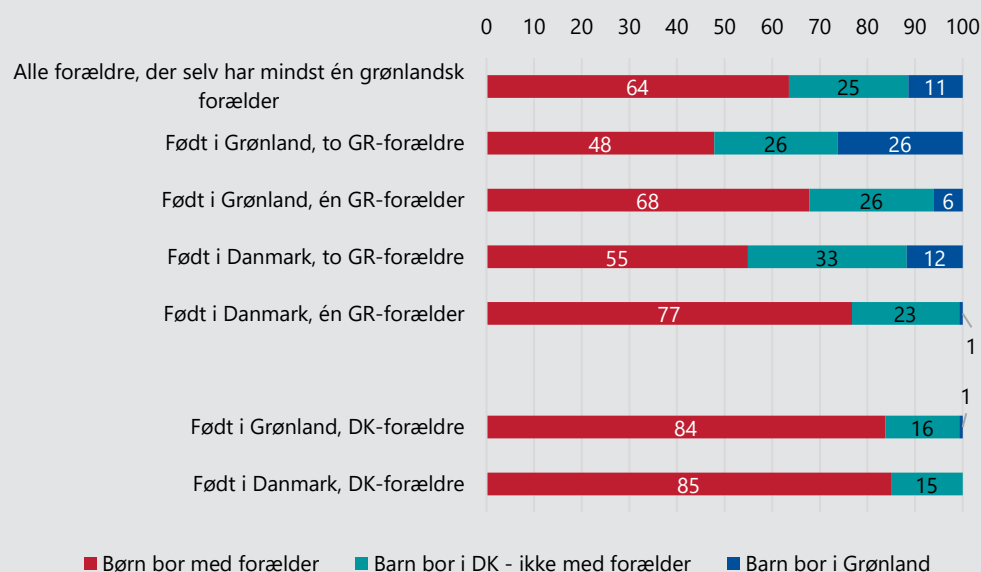
4.3.2 Børn

Ved at kombinere data fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik kan vi ligesom i kapitel 2 og 3 undersøge, om folk har børn, og om disse børn opholder sig i Danmark eller Grønland.

59 % af personer over 19 år, der har grønlandske forældre, og som bor i Danmark, er selv forældre til et eller flere børn, der bor i enten Danmark eller Grønland. Godt halvdelen af dem, der har børn (33 % af alle), har udelukkende voksne børn over 18 år, mens resten (23 % af alle over 19 år – i alt 4.357 personer) har mindst et mindreårigt barn.

Når vi i Figur 4.6 fokuserer på forældre til børn under 18 år, finder vi, at en relativt høj andel af personer med to grønlandske forældre har børn, der bor i Grønland, og at der samlet set er færre af disse personer, der bor sammen med alle deres mindreårige børn. Figuren viser således, at knap halvdelen af grønlandske forældre, der selv har to grønlandske forældre, bor sammen med alle deres børn. 26 % har alle deres mindreårige børn i Danmark, men bor ikke sammen med (alle) børnene, mens de sidste 26 % har mindst et mindreårigt barn, der bor i Grønland. Blandt grønlandske forældre, der selv har én grønlandsk forælder, bor 68 % sammen med alle deres børn. 26 % har et barn i Danmark, som de ikke bor sammen med, mens 6 % har et mindreårigt barn, der bor i Grønland.

Figur 4.6 Forældre med mindreårige børn, fordelt efter, om børnene bor i hhv. Danmark og Grønland, særskilt på eget fødested og (bedste)forældres fødested. 2023. Procent.

Anm.: N = 4.357 forældre med GR-forældre, 1.315 forældre født i Grønland med to DK-forældre, 1.015.519 forældre født DK med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

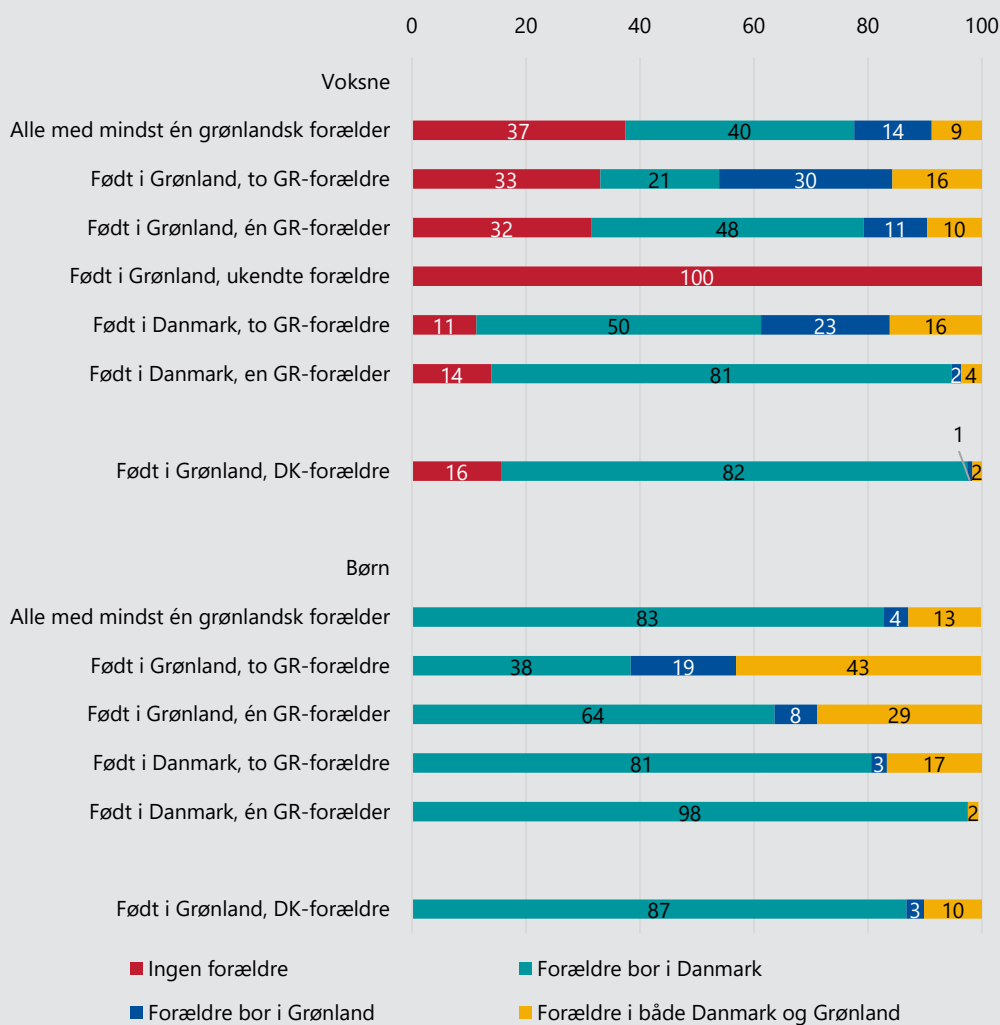
Det er mere almindeligt, at grønlandske mænd har et mindreårigt barn i Grønland, end at kvinderne har det. Blandt grønlandske fædre til mindreårige, der selv har to grønlandske forældre, har 38 % således et mindreårigt barn i Grønland, mens dette gælder for 20 % af de grønlandske mødre til mindreårige, der selv har to grønlandske forældre.

4.3.3 Forældre

På samme måde kan vi undersøge, hvor folks forældre opholder sig, og her viser Figur 4.7, at 40 % af alle voksne med grønlandske forældre har deres forældre i Danmark, mens 23 % har en eller begge forældre boende i Grønland. Ikke overraskende hænger dette sammen med, hvorvidt forældrene selv er født i Grønland, idet hhv. 46 % af voksne født i Grønland med to grønlandske forældre har en eller begge forældre i Grønland, mens det samme gælder for 21 % af voksne født i Grønland med én grønlandsk forælder. De få voksne, der er født i Danmark, og som har to grønlandske forældre, har i relativt høj grad en eller begge forældre boende i Grønland og ligner på dette punkt andre voksne med to grønlandske forældre.

Figuren viser også, hvor *børn* med grønlandsk baggrund, der opholder sig i Danmark, har deres forældre boende. Denne del af figuren, der ikke inkluderer efterskoleelever, viser, at 83 % af børnene har begge deres forældre i Danmark, 4 % har begge deres forældre i Grønland, mens 13 % har forældre i begge lande. Også her er der ikke overraskende stor forskel på børn med to grønlandske forældre og børn med én grønlandsk forælder – og forskel på, om børnene selv er født i Grønland eller i Danmark. 62 % af grønlandskfødte børn med to grønlandske forældre har således den ene eller begge forældre i Grønland, mens det samme gælder for 37 % af grønlandskfødte børn med én grønlandsk forælder – og 20 % af danskfødte børn med to grønlandske forældre.

Figur 4.7 Voksne og børn, fordelt efter, hvor deres forældre bor, særligt på eget fødested og forældres fødested. 2023. Procent.

Anm.: 17.076 18+-årige med GR-forældre, 3.711 18+-årige født i Grønland med to DK-forældre, 4.172 0-17-årige med GR-forældre, 484 0-17-årige født i Grønland med to DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.4 Uddannelse, beskæftigelse og økonomi

Dette afsnit viser den socioøkonomiske situation, som voksne med grønlandsk baggrund befinder sig i. Afsnittet fokuserer overordnet på 18-66-årige, dvs. voksne i den erhvervsaktive alder. Da alderssammensætningen af de forskellige oprindelsesgrupper er meget forskellig, og da uddannelse, beskæftigelse og økonomi i alle grupper hænger sammen med alder, fokuserer vi derudover i flere analyser på særskilte aldersgrupper.

4.4.1 Højeste uddannelsesniveau

Andelen af voksne med en kompetencegivende uddannelse (erhvervsfaglig uddannelse eller en videregående uddannelse) er, jf. Figur 4.8, gennemsnitligt lavere blandt personer med grønlandsk baggrund end blandt personer med dansk baggrund. Generelt finder vi, at 41 % af voksne 18-66-årige højst har uddannelse på grundskoleniveau, 11 % har en gymnasial uddannelse som højeste uddannelse, 28 % har en erhvervsfaglig uddannelse, mens 20 % har en videregående uddannelse. Dette er et væsentligt højere uddannelsesniveau end det, Figur 2.11 i kapitel 2 viste blandt befolkningen i Grønland, men altså lavere end i den danske majoritetsbefolkning.

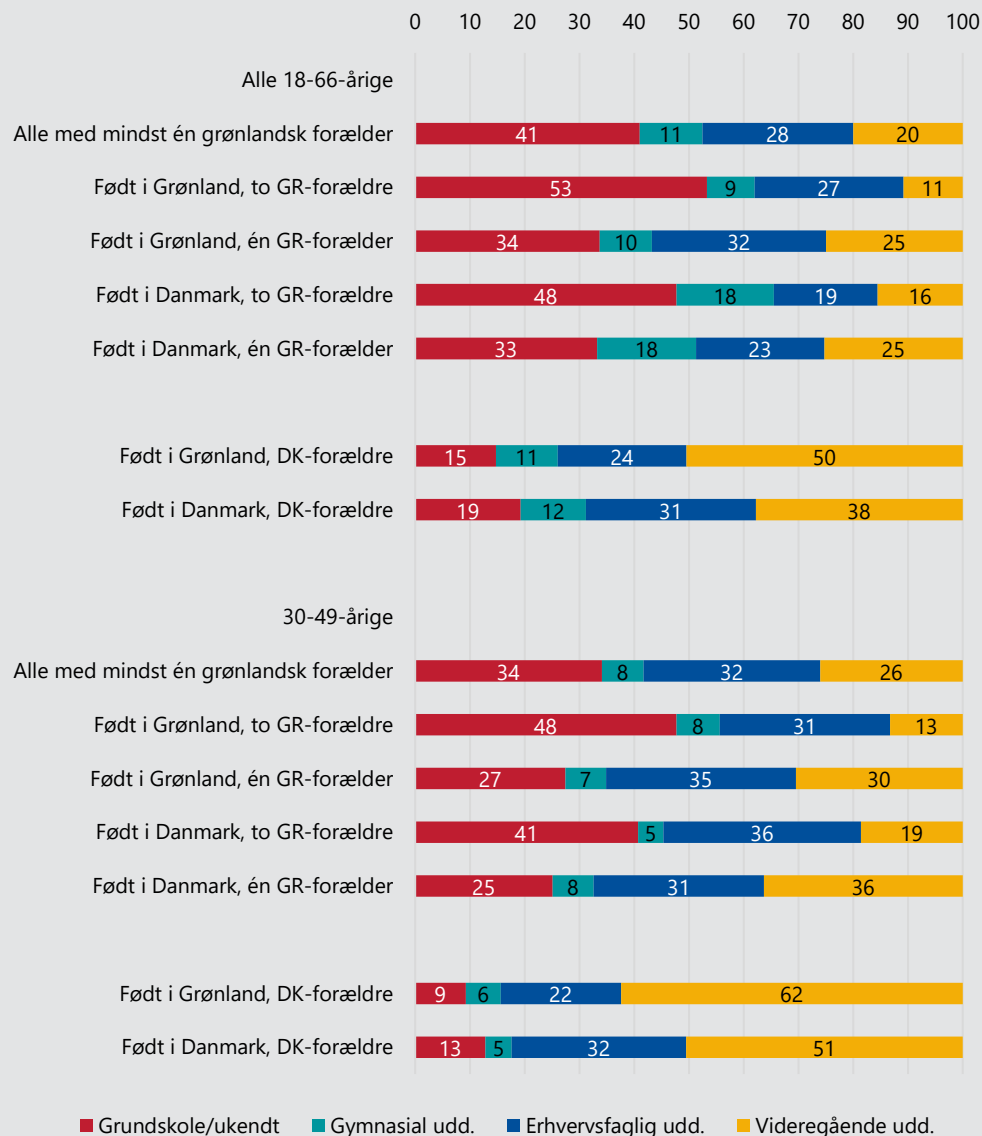
Uddannelsesniveauet er væsentligt højere blandt personer med én grønlandsk forælder end blandt personer med to grønlandske forældre. Til gengæld er der kun i begrænset omfang forskel på personer, der er født i Grønland, og personer, der er født i Danmark – når vi tager højde for, at grupperne har forskellig alderssammensætning og dermed ikke har haft lige lang tid til at gennemføre en uddannelse.

Blandt 30-49-årige grønlandskfødte med to grønlandske forældre har 31 % således gennemført en erhvervsfaglig uddannelse, mens 13 % har gennemført en videregående uddannelse. I alt har 44 % således gennemført en kompetencegivende uddannelse. Blandt grønlandskfødte med én grønlandsk forælder har flere gennemført en videregående uddannelse, så alt i alt 65 % har en kompetencegivende uddannelse. Dette mønster går igen for danskfødte personer med én grønlandskfødt forælder, mens 30-49-årige danskfødte med to grønlandske forældre står lidt svagere uddannelsesmæssigt. Grønlandskfødte personer med to danske forældre er uddannelsesmæssigt en relativt ressourcestærk gruppe, idet 22 % har en erhvervsfaglig uddannelse, mens 62 % har en videregående uddannelse. Denne gruppe har således gennemsnitligt et højere uddannelsesniveau end andre personer med danske forældre, der er født i Danmark.

Kapitel 2 viste også uddannelsesforskelle mellem personer, der bor i Grønland, med hhv. én og to grønlandske forældre, men forskellene er større blandt grønlændere, der bor i Danmark. Grønlændere med én grønlandsk forælder, der bor i Danmark,

har således gennemsnitligt et højere uddannelsesniveau end grønlændere med én grønlandsk forælder, der bor i Grønland. Blandt grønlændere med to grønlandske forældre er der derimod kun i begrænset omfang uddannelsesmæssig forskel på dem, der bor i Grønland, og dem, der bor i Danmark.

Figur 4.8 Højeste uddannelsesniveau blandt hhv. 18-66-årige og 30-49-årige, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. 2023. Procent.

Anm.: N = 15.000 18-66-årige med GR-forældre, 3.629 18-66-årige født i Grønland med DK-forældre, 3.001.100 18-66-årige født i Danmark med DK-forældre, 5.894 30-49-årige med GR-forældre, 1.298 30-49-årige født i Grønland med DK-forældre, 1.119.813 30-49-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

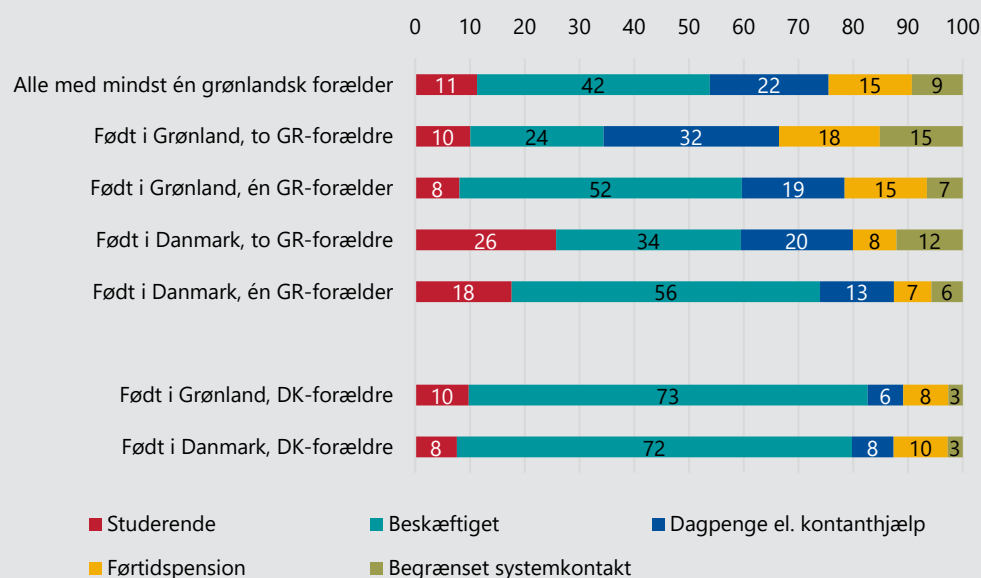
Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.4.2 Beskæftigelse

Personer med grønlandsk oprindelse befinder sig oftere end andre personer i Danmark midlertidigt eller permanent uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet. Beskæftigelsesforskellen ses i Figur 4.9, hvor 32 % af 18-66-årige grønlandskfødte med to grønlandske forældre modtager kontanthjælp eller dagpenge, 18 % af samme gruppe modtager førtidspension, mens 15 % har begrænset kontakt med det danske system, idet de hverken er i beskæftigelse eller uddannelse og kun i begrænset omfang modtager offentlige ydelser. 24 % af gruppen er i beskæftigelse, mens 10 % er i gang med en uddannelse.

Blandt grønlandskfødte med én grønlandsk forælder er beskæftigelsen markant højere, idet 52 % af denne gruppe er i beskæftigelse, mens 8 % er i gang med et studie. Sammenlignet med personer med danske forældre, hvor alt i alt 80-83 % er i beskæftigelse eller uddannelse, er der dog også grund til opmærksomhed omkring denne gruppes beskæftigelsessituation. Det samme gælder personer med to grønlandske forældre, der er født i Danmark, hvor alt i alt 60 % er i beskæftigelse eller i gang med en uddannelse, mens situationen er noget bedre blandt personer, der er født i Danmark med én grønlandsk forælder, hvor 74 % er i beskæftigelse eller uddannelse.

Figur 4.9 Beskæftigelsessituation blandt 18-66-årige, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. 2023. Procent.

Anm.: N = 15.018 18-66-årige med GR-forældre, 3.630 18-66-årige født i Grønland med DK-forældre, 2.997.934 18-66-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

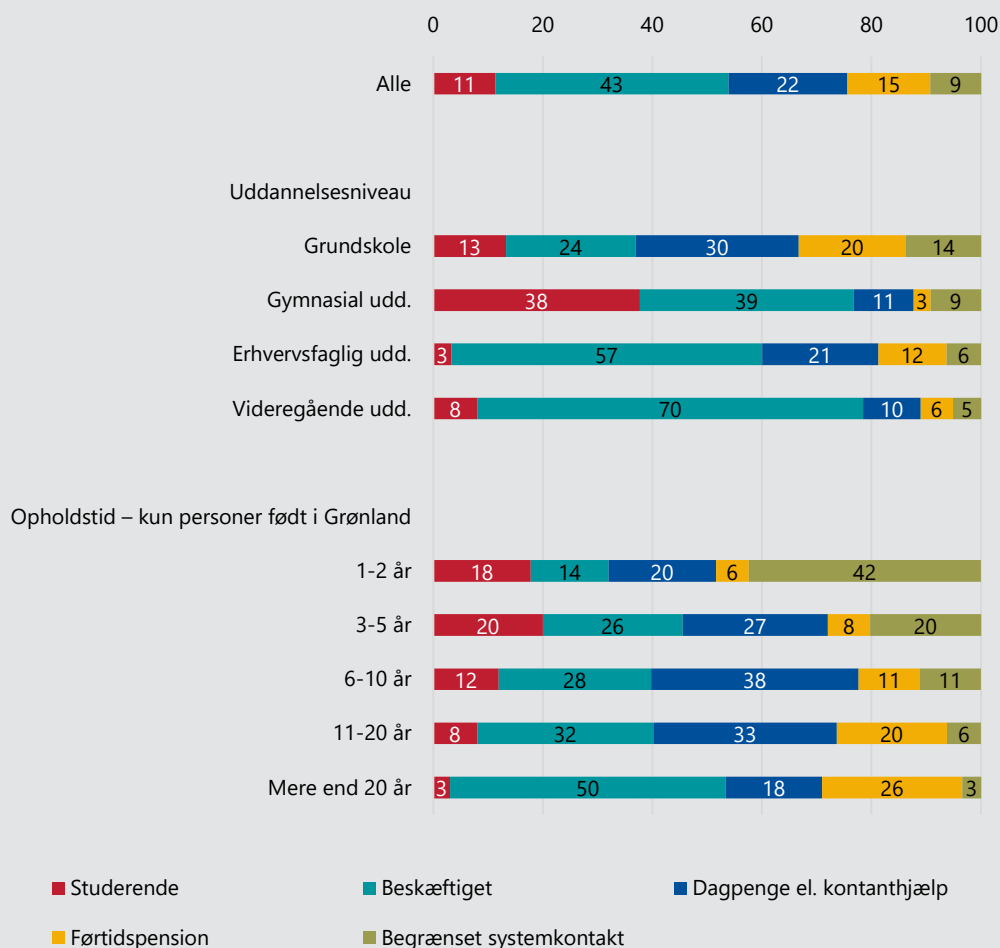
Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Beskæftigelsessituationen hænger blandt andet sammen med uddannelsesniveau og opholdstid blandt personer med grønlandsk oprindelse. Figur 4.10 viser, at 45 % af personer med en grundskoleuddannelse er i beskæftigelse eller uddannelse mod 77 % af personer med en gymnasial uddannelse, 60 % med en erhvervsfaglig uddannelse og 78 % af personer med en videregående uddannelse.

Blandt personer, der højst har været i Danmark i 1-2 år, er 32 % i uddannelse eller beskæftigelse. Dette tal stiger til 46 % blandt dem, der har været i Danmark i 3-5 år, men falder så lidt igen blandt dem, der har været i landet hhv. 6-10 år og 11-20 år. Efter mere end 20 års ophold i Danmark ser vi en højere beskæftigelse, men i denne gruppe er der også en relativt stor gruppe (26 %), der har fået tilkendt førtidspension.

Igen er det vigtigt at have resultaterne i kapitel 3 for øje, idet vi altså må konstatere, at andelen af migrerende grønlændere, der er i beskæftigelse eller uddannelse, falder fra 76 % året før flyttetidspunktet til 46 %, 3-5 år efter at de er flyttet til Danmark. Denne problematik tages op igen i kapitel 6, der beskriver udfordringer med beskæftigelse og udsathed blandt grønlændere, der lever i Danmark.

Figur 4.10 Beskæftigelsessituation blandt 18-66-årige med mindst én grønlandsk forælder, betinget på uddannelse og opholdstid. 2023. Procent.

Anm.: N = 14.991 18-66-årige med GR-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Når vi i Tabel 4.1 ved hjælp af en multivariat lineær regressionsanalyse tager højde for, at personer med grønlandsk oprindelse har andre demografiske og uddannelsesmæssige karakteristika end majoritetsbefolkningen i Danmark, mindskes forskellene mellem personer med dansk og grønlandsk oprindelse i nogen grad. Der er dog stadig signifikant og markant forskel på sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med hhv. ingen, én og to grønlandske forældre.

Når vi statistisk tager højde for alder, køn, opholdstid, familiesituation, uddannelse og forskellige indikatorer på social udsathed, er 48 % af grønlandskfødte 18-66-årige med to grønlandske forældre således i beskæftigelse eller uddannelse mod

68 % af grønlandskfødte 18-66-årige med én grønlandsk forælder, 61 % af grønlandskfødte med ukendte forældre, 68 % af danskfødte med to grønlandske forældre og 77 % af 18-66-årige danskfødte med én grønlandsk forælder. Regressionsanalyserne ændrer kun i begrænset omfang på tallene for den danske majoritetsbefolkning, hvor 82-83 % er i beskæftigelse.

Tabel 4.1 Forudsagt sandsynlighed for at være i beskæftigelse eller uddannelse. Baseret på lineære multivariate regressionsmodeller. Aflæses som procenttal.

	Model 1 – uden kontrolvariable		Model 2 – kontrol for demografi og uddannelse		Model 3 – kontrol for demografi, uddannelse og social situation	
	Forud. sands. (%)	95 %-konf.	Forud. sands. (%)	95 %-konf.	Forud. sands. (%)	95 %-konf.
Født i Grønland, to GR-forældre	34	33-35	41	39-42	48	47-49
Født i Grønland, én GR-forælder	60	59-61	65	64-66	68	68-69
Født i Grønland, ukendte forældre	45	42-47	61	58-63	61	59-64
Født i Danmark, to GR-forældre	59	55-64	62	58-67	68	64-73
Født i Danmark, én GR-forælder	74	73-75	75	73-76	77	76-78
Født i Grønland, DK-forældre	82	81-84	82	81-83	82	81-84
Født i Danmark, DK-forældre	82	82-82	83	83-83	83	83-83

Anm.: N = 3.617.031.

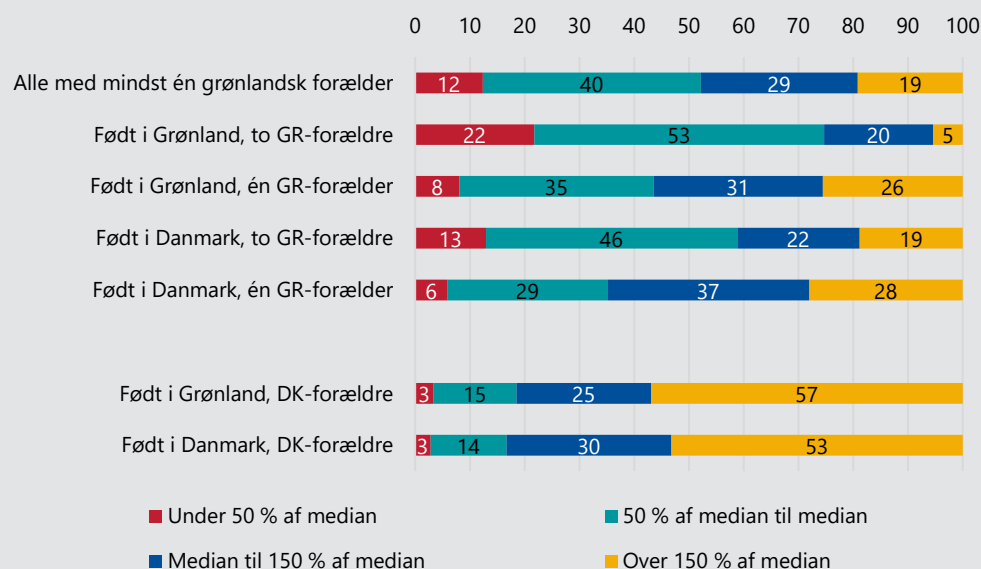
Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik.

En del af beskæftigelsesforskellene på personer med grønlandsk og dansk baggrund kan altså forklares med de forskelle i demografi, uddannelse og sociale forhold, som findes i de danske registerdata. Der er dog fortsat en betydelig forskel i beskæftigelsen blandt grønlandskfødte med to grønlandske forældre og majoritetsbefolkningen i Danmark. Dette kan handle om sproglige vanskeligheder, vanskeligheder med at anvende medbragte kompetencer, diskrimination og forskelsbehandling eller om forskelle i ressourcer og kompetencer, som vi ikke har viden om fra de danske registerdata.

4.4.3 Indkomst

Det relativt lave uddannelsesniveau og den relativt lave beskæftigelse blandt nogle grupper med grønlandsk oprindelse hænger, som vist i Figur 4.11, ikke overraskende sammen med relativt lave indkomster. Her har vi fordelt 30-49-årige i Danmark i fire grupper, ud fra hvor deres disponible personindkomst efter skat befinder sig i forhold til den danske medianindkomst⁸: 1) personer, hvis personindkomst ligger under 50 % af den danske medianindkomst; 2) personer, hvis personindkomst er på mindst 50 % af den danske medianindkomst, men ikke overstiger medianen; 3) personer, hvis personindkomst ligger over medianen, men ikke overstiger 150 % af medianen; og 4) personer, hvis personindkomst overstiger 150 % af den danske medianindkomst. Da indkomster varierer relativt meget hen over et livsforløb, og da personer med grønlandsk og dansk oprindelse ikke er lige gamle, viser vi kun indkomstfordelingen blandt 30-49-årige, hvor de fleste har færdiggjort deres primære uddannelse, og hvor kun få har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Figur 4.11 Personindkomst i forhold til dansk medianindkomst blandt 30-49-årige, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. 2023. Procent.

Anm.: N = 5.836 30-49-årige med GR-forældre, 1.297 30-49-årige født i Grønland med DK-forældre, 1.115.346 født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$. Medianindkomsten er beregnet ud fra alle 18+-åriges disponible indkomst i 2023.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

⁸ Grænseværdien, der skiller den halvdel af befolkningen, der har de laveste indtægter, fra den halvdel, der har de højeste indtægter i Danmark. Beregnet på baggrund af alle 18+-åriges disponible indtægt i 2023.

Figur 4.11 viser, at 12 % af alle personer med grønlandsk oprindelse samlet set har disponible personindkomster under 50 % af medianen i Danmark. Blandt personer med to danske forældre gælder det for ca. 3 %. I den anden ende af indkomstskalaen finder vi 19 % med disponible personindkomster over 150 % af medianen blandt alle personer med grønlandsk oprindelse mod 53-57 % af personer med dansk oprindelse. Grønlandskfødte personer med to grønlandske forældre er indkomstmæssigt dårligere stillet end andre, idet 22 % af de 30-49-årige har en disponibel personindkomst under 50 % af medianen, mens 5 % har en disponibel personindkomst, der ligger over 150 % af medianen.

Samlet set viser analyserne i dette afsnit således, at personer med grønlandsk oprindelse har færre socioøkonomiske ressourcer end den gennemsnitlige borger med danske forældre, der bor i Danmark.

I forbindelse med analyserne til denne rapport har vi også undersøgt de socioøkonomiske forhold blandt personer med grønlandsk oprindelse, der opholdt sig i Danmark i 2013 – dvs. 10 år før de senest tilgængelige tal. Disse analyser viser en generelt forbedret beskæftigelsessituation for alle oprindelsesgrupper, som dog blandt personer med grønlandsk oprindelse modsvarer af en lidt lavere andel, der studerer. Samlet set er der derfor kun sket begrænset udvikling i den relative socioøkonomiske situation de sidste 10 år blandt personer med grønlandsk oprindelse.

Dette billede bekræftes også, når vi sammenligner resultaterne i denne rapport med tidligere undersøgelser af grønlanderes situation i Danmark (Togeby, 2002; Bavi-skar, 2015).

4.5 Fysisk og psykisk sundhed

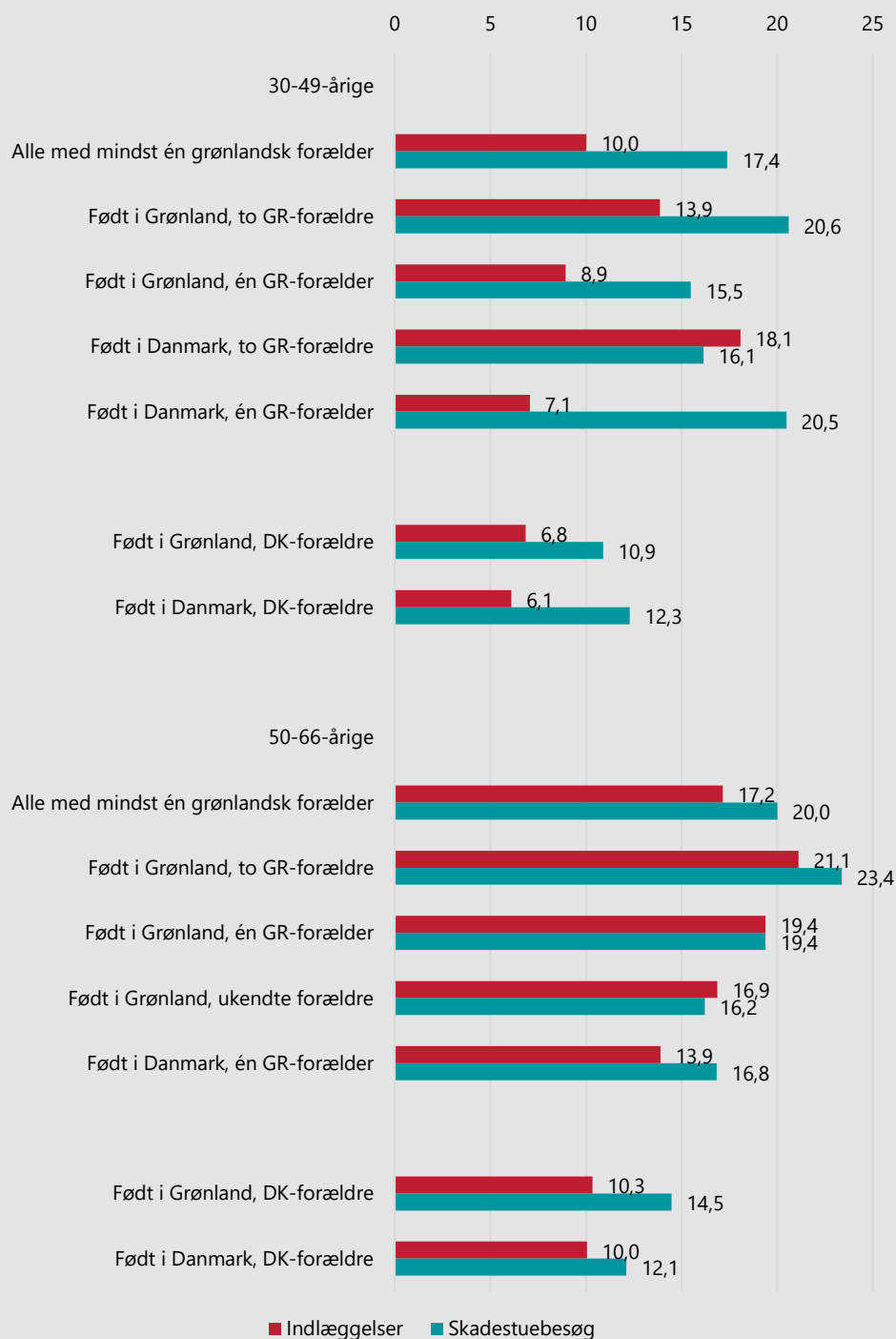
Dette afsnit ser på fysisk og psykisk sundhed blandt personer med grønlandsk baggrund og personer med dansk baggrund. Afsnittet bygger på Landspatientregisteret, der på det tidspunkt, hvor analyserne blev lavet, kun var opdateret frem til 2022. Personer, der ikke var i Danmark i perioden 2021-2022, er udeladt af analyserne. Som i de foregående analyser er det vigtigt at påpege, at analyserne er beskrivende, og at de forskelle, der observeres mellem personer med forskellig oprindelse, ikke skyldes etnisk tilhørsforhold. Forskellene mellem oprindelsesgrupperne illustrerer i stedet uligheder i ressourcer og situationsspecifikke kompetencer (fx økonomiske, sproglige og faglige), der grundlægges i barndommen og opbygges over et livsforløb, hvor migrationen til Danmark også spiller en væsentlig rolle.

4.5.1 Fysisk sygdom

Fysisk sygdom hænger tæt sammen med alder, og da alderssammensætningen blandt personer med grønlandsk baggrund er forskellig fra alderssammensætningen blandt personer med dansk baggrund, er det nødvendigt at se på særskilte aldersgrupper, når man vurderer, om en gruppe oplever flere somatiske helbredsproblemer end andre. I Figur 4.12 bruger vi heldøgns-indlæggelser og skadestuebesøg som indikatorer på helbredsproblemer og kigger særskilt på hhv. 30-49-årige og 50-66-årige.

I begge aldersgrupper oplevede personer med grønlandske forældre højere forekomster af heldøgns-indlæggelser og skadestuebesøg i 2022 end personer med danske forældre. Alt i alt oplevede 10 % af de 30-49-årige med grønlandske forældre således mindst en indlæggelse i løbet af 2022 mod 6,1 % af personer, der er født i Danmark med to danske forældre. Blandt de 50-66-årige var 17,2 % af personer med grønlandske forældre indlagt mindst en gang i løbet af året mod 10,0 % af personer, der er født i Danmark med to danske forældre.

Figur 4.12 Indlæggelser og skadestuebesøg blandt 30-49-årige og 50-66-årige, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. 2022. Procent.

Anm.: N = 5.427 30-49-årige med GR-forældre, 1.285 30-49-årige født i Grønland med DK-forældre, 1.119.597 30-49-årige født i Danmark med DK-forældre. 4.628 50-66-årige med GR-forældre, 1.769 50-66-årige født i Grønland med DK-forældre, 1.153.393 50-66-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$. De danske sundhedsregistre opdateres senere end Danmarks Statistiks egne registre, og der er derfor kun data fra 2022 for de borgere, der i 2021-2023 opholdt sig i Danmark.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

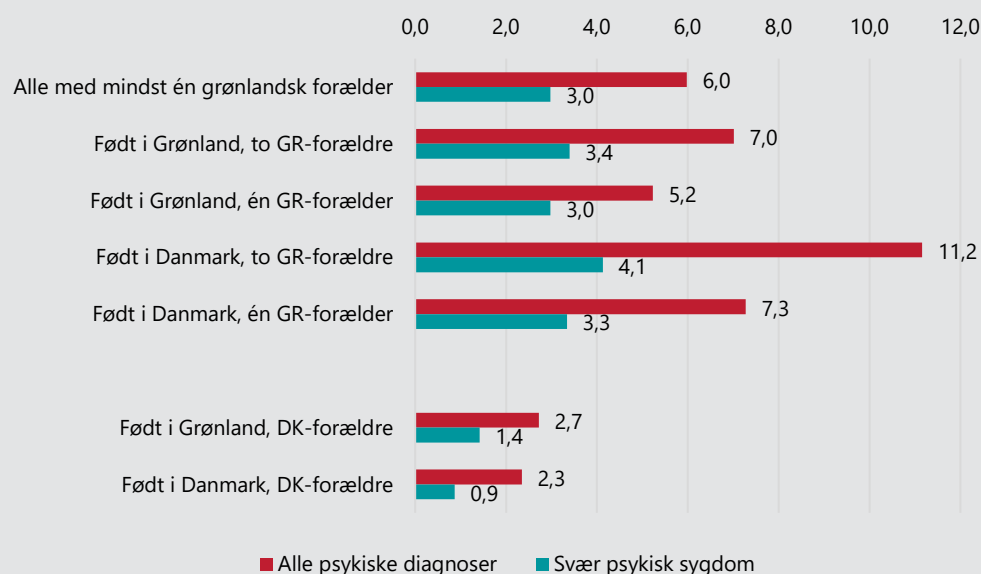
4.5.2 Psykisk sygdom

Figur 4.13 viser andelen af voksne over 17 år, der ifølge Landspatientregisteret er registreret med en diagnose for psykisk sygdom i årene 2020-2022. Disse tal kan dække over et mørketal, da det ikke er alle med psykiske lidelser, der opsøger sundhedssystemet og modtager behandling. Figuren viser, at 6 % af voksne med grønlandske forældre har fået registreret en diagnose for psykisk sygdom i løbet af de 3 år, mod 2,3 % blandt personer født i Danmark med danske forældre. Andelen med psykisk sygdom er større blandt personer med grønlandske forældre, som selv er født i Danmark. Det gælder i særlig grad personer født i Danmark med to grønlandske forældre, hvor 11,2 % har fået registreret en diagnose for psykisk sygdom i løbet af de 3 år.

Ser vi udelukkende på diagnoser for svære psykiske sygdomme såsom skizofreni, psykoser og bipolare lidelser, finder vi 2-3 gange så mange med disse sygdomme blandt personer med grønlandsk oprindelse som blandt personer med dansk oprindelse.

Tallene afspejler de forhold, der også er nævnt i kapitel 2, hvor en række undersøgelser viser høje niveauer af traumer, psykisk sygdom og selvmord i befolkningen i Grønland. I de kvalitative interviews med grønlændere i socialt udsatte positioner i kapitel 6 nævner flere af de adspurgte også traumereaktioner og psykisk sygdom, og hvordan disse forhold har medvirket til fx misbrugsproblemer.

Figur 4.13 Diagnose for psykisk sygdom 2020-2022 blandt 18+-årige, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. Procent.

Anm.: N = 17.031 18+-årige med GR-forældre, 3.706 18+-årige født i Grønland med DK-forældre, 4.066.889 18+-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$. De danske sundhedsregistre opdateres senere end Danmarks Statistiks egne registre, og der er derfor kun data fra 2022 for de borgere, der i 2021-2023 opholdt sig i Danmark.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.6 Social udsathed

Dette afsnit fokuserer på forskellige typer af social udsathed blandt voksne: misbrugsbehandling, hjemløshed, vold og kriminalitet. Afsnittet sammenligner ligesom de forrige afsnit i dette kapitel forskellige grupper af personer med grønlandsk baggrund med personer født i Danmark med danske forældre. Dataene om misbrugsbehandling dækker årene 2020-2022, mens dataene om ophold på herberg og krisecentre dækker årene 2021-2023. Igen er det afgørende at påpege, at forskellene mellem oprindelsesgrupperne er udtryk for uligheder i ressourcer og situationsspecifikke kompetencer (fx økonomiske, sproglige og faglige), der grundlægges i barndommen og opbygges over et livsforløb, og hvor migrationen til Danmark også spiller en væsentlig rolle.

4.6.1 Misbrugsrelaterede diagnoser

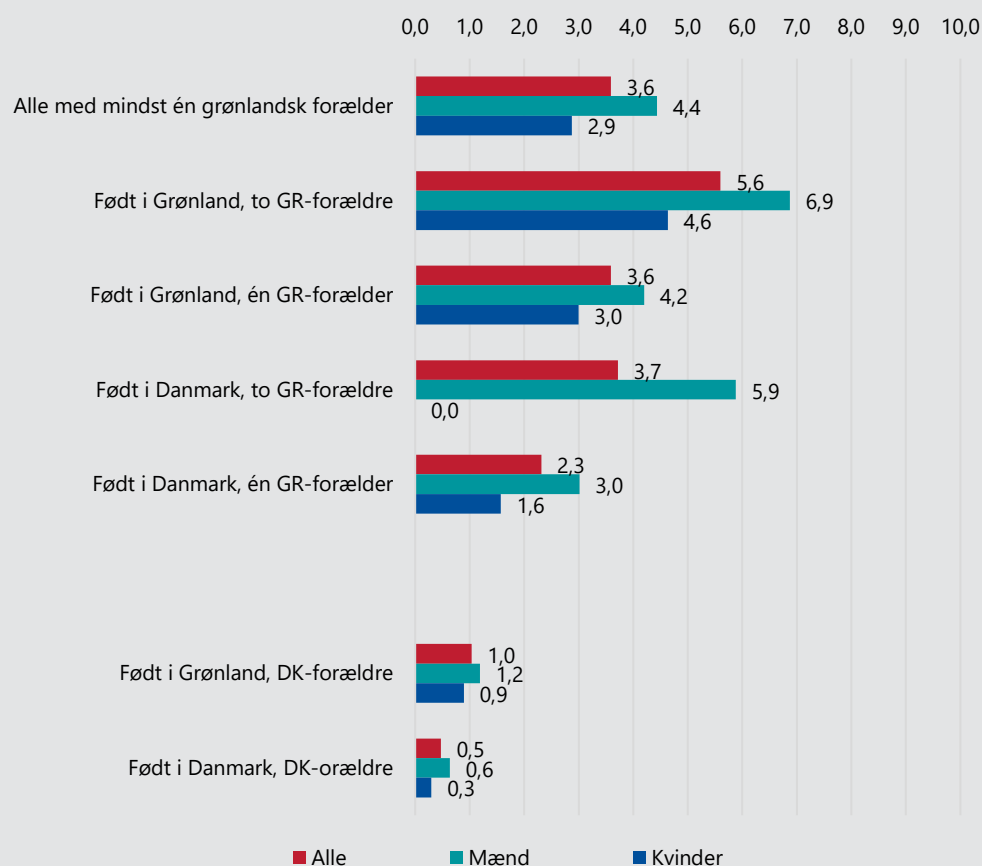
Oplysningerne om misbrugsbehandling hentes fra det danske Landspatientregister, der indeholder oplysninger om, hvorvidt man har fået stillet en diagnose for et

misbrug af fx alkohol, hash eller stoffer. Dette er en indikator på, at man har et misbrug, men da kun en begrænset andel af dem, der misbruger alkohol eller stoffer, opsøger sundhedssystemet, er det vigtigt at være opmærksom på, at antallet af personer, der har problemer med alkohol og stoffer, kan være højere end antallet af personer, der har fået stillet en misbrugsrelateret diagnose.

Ud over at andelen, der har fået stillet en misbrugsrelateret diagnose, formodentlig er lavere end andelen, der reelt har et misbrug af rusmidler, kan der være forskellige sammenhænge mellem det at have problemer med alkohol og stoffer og det at opsøge sundhedssystemet i forbindelse med misbrugsproblemerne i forskellige befolkningsgrupper. Det er dermed vigtigt at være opmærksom på både usikkerhed og mørketal, når man anvender misbrugsrelaterede diagnoser som indikator på misbrug i forskellige befolkningsgrupper.

Med disse forbehold in mente viser Figur 4.14, at 3,6 % af personer med mindst én grønlandsk forælder har fået stillet en diagnose for misbrug af alkohol eller stoffer i perioden 2020-2022 mod 0,5-1 % af personer med to danske forældre. Andelen, der ifølge Landspatientregisteret har en misbrugsrelateret diagnose, er samlet set højest blandt personer, der selv er født i Grønland, og som har to grønlandske forældre. I alle grupper har mænd i højere grad end kvinder misbrugsrelaterede diagnoser.

Figur 4.14 Misbrugsrelaterede diagnoser i 2020-2022 blandt personer ældre end 17 år, fordelt efter fødeland og forældres fødeland samt køn. Procent.

Anm.: N = 17.031 18+-årige med GR-forældre, 3.706 18+-årige født i Grønland med DK-forældre, 4.066.889 18+-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$. Oplysningerne om misbrugsrelaterede diagnoser er hentet i de danske sundhedsregistre, der opdateres senere end Danmarks Statistiks egne registre, og der er derfor kun data fra 2022 for de borgere, der i 2021-2023 opholdt sig i Danmark.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Misbrugsrelaterede diagnoser og diagnoser for psykisk sygdom er tæt sammenhængende blandt både personer med grønlandsk og dansk baggrund. Blandt personer med grønlandsk oprindelse, der har fået en misbrugsrelateret diagnose i 2020-2022, havde 60 % samtidig en diagnose for psykisk sygdom i samme periode, mens 39 % havde en diagnose for svær psykisk sygdom. Blandt personer med dansk oprindelse med misbrugsrelaterede diagnoser er de tilsvarende tal hhv. 68 % og 34 %.

4.6.2 Ophold på herberg eller forsorgshjem i forbindelse med hjemløshed

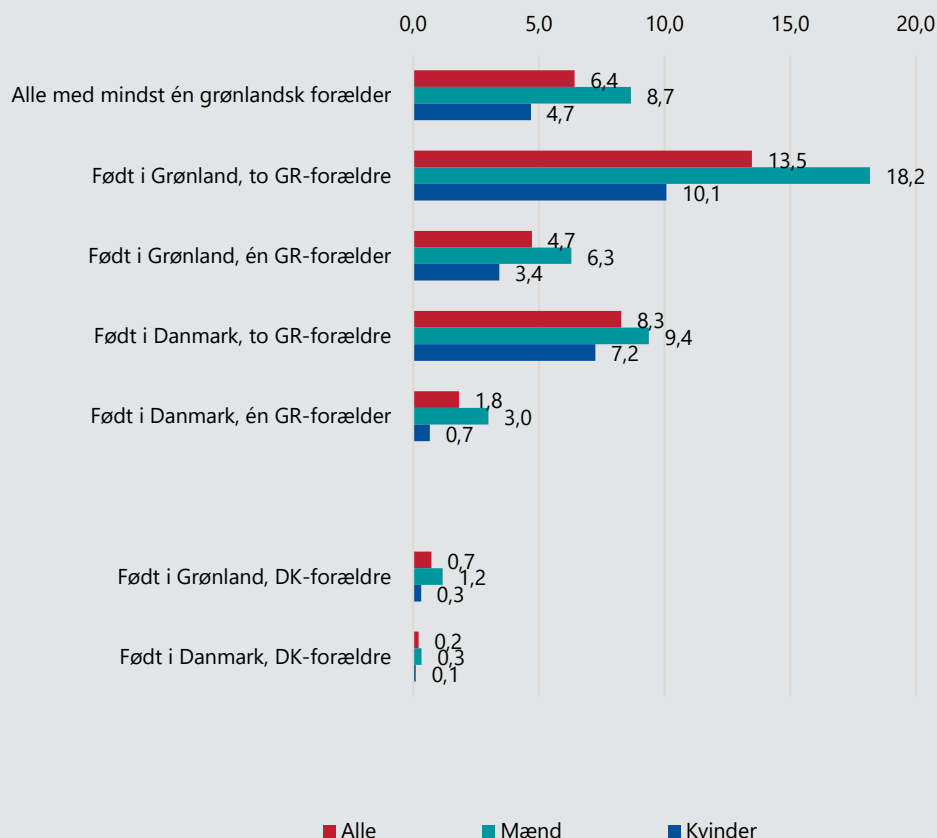
Danmarks Statistiks registerdata indeholder oplysninger om indskrivninger på fx herberger eller forsorgshjem (boformer efter servicelovens § 110 (Social- og Boligministeriet, 2020), der typisk er et midlertidigt tilbud til personer, der ikke har andre steder at overnatte. Indskrivning på herberg er dermed en indikator på hjemløshed, der dog også kan vise sig på andre mere skjulte måder, fx ved at en person overnatter midlertidigt på sofaer hos venner og familie (sofa-sovere), eller ved at personen sover i det offentlige rum (fx i parker, i opgang eller på gaden). Benjaminsens hjemløsetælling (2024) viser, at ca. halvdelen af dem, der blev registreret som hjemløse i uge 6 i 2024, opholdt sig på et herberg eller en natvarmestue, mens resten levede i mere skjult hjemløshed, og det er således sandsynligt, at indregistrering på herberg kun dækker en del af dem, der befinder sig i hjemløshed – ligesom det gjorde sig gældende, da vi ovenfor brugte diagnoser som indikator på misbrug. Også her kan der være forskellige sammenhænge mellem det at opleve boligusikkerhed og indskrivning på herberg i forskellige befolkningsgrupper, idet nogle grupper kan have flere muligheder for at finde midlertidig overnatning end andre – fx fordi de har et større netværk i Danmark.

I løbet af årene 2021-2023 har 6,4 % af alle personer med mindst én grønlandsk forælder, jf. Figur 4.15, været indskrevet på et herberg. Blandt personer født i Danmark med to danske forældre har 0,2 % været indskrevet på et herberg. Personer med mindst én grønlandsk forælder har således 30 gange oftere opholdt sig på et herberg end personer med dansk oprindelse.

Mænd har i højere grad end kvinder været indskrevet på et herberg, og andelen er større blandt personer, der er født i Grønland med to grønlandske forældre end blandt andre personer med grønlandsk baggrund. Samlet set har 18,2 % af voksne grønlandskfødte mænd og 9,4 % af danskfødte mænd med to grønlandske forældre således været på herberg i løbet af en 3-årig periode mod 0,3-1,2 % af mænd med danske forældre.

Blandt kvinder finder vi ligeledes høje andele, der har været indskrevet på et herberg i en 3-årig periode blandt kvinder født i Grønland med to grønlandske forældre (10,1 %) og blandt kvinder født i Danmark med to grønlandske forældre (7,2 %).

Figur 4.15 Ophold på herberg 2021-2023 blandt personer ældre end 17 år, fordelt efter fødeland og forældres fødeland samt køn. Procent.

Anm.: N = 17.038 18+-årige med GR-forældre, 3.707 18+-årige født i Grønland med DK-forældre, 4.065.447 18+-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Andelen af personer med grønlandsk oprindelse, der har været på herberg i en 3-årig periode, er nogenlunde lige høj blandt nytilkomne, der har været i Danmark i 1-2 år, og blandt personer, der har været i Danmark i 6-10 år og 11-20 år. Det er således ikke kun i forbindelse med selve migrationen, men også senere, at disse personer befinder sig i en situation, hvor de er nødt til at lade sig indskrive på et herberg på grund af hjemløshed.

Det at opholde sig på herberg hænger både for personer med grønlandsk og dansk baggrund sammen med aktuelle og opvækstbetingede indikatorer på social og økonomisk marginalisering. I begge grupper er der en højere sandsynlighed for at opholde sig på et herberg, hvis man har boet i en plejefamilie eller på et børne- og

ungehjem som barn eller inden for 3 år har fået en diagnose for misbrug eller psykisk sygdom.

Personer med dansk oprindelse, der indskrives på herberg, har dog oftere end personer med grønlandsk oprindelse samtidig en psykisk sygdom (29 % af danske herbergsbrugere mod 12 % af grønlandske herbergsbrugere) og har også oftere misbrugsrelaterede diagnoser (27 % af danske herbergsbrugere mod 15 % af grønlandske herbergsbrugere). Dette kan skyldes, at danske herbergsbrugere i højere grad end grønlandske herbergsbrugere modtager behandling for eventuel psykisk sygdom og misbrug (fx fordi de grønlandske herbergsbrugere har sværere ved at finde rundt i systemet), men det kan også tyde på, at sammensætningen af grønlandske herbergsbrugere er mere varieret, og at de er mindre udsatte end herbergsbrugere med dansk oprindelse i forhold til misbrug og psykisk sygdom.

I forhold til udsathed i opvæksten har unge 18-29-årige med grønlandsk oprindelse, der indskrives på herberg, i nogenlunde lige så høj grad som danske unge, der er på herberg, boet i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem i Danmark som børn (hhv. 31 % og 37 %). Blandt de grønlandske unge kan vi derudover konstatere, at de, der indskrives på herberg i Danmark, langt oftere end grønlandske unge, der ikke er på herberg i Danmark, har haft en del af deres opvækst hos andre end deres forældre (37 % af herbergsbrugerne mod 10 % af dem, der ikke er på herberg). Alt i alt har 67 % af de unge med grønlandsk oprindelse, der har været på herberg i 2021-2023, således erfaringer med at vokse op hos andre end deres forældre mod 23 % af unge med grønlandsk oprindelse, der ikke har været på herberg. Det at have en del af sin opvækst hos andre end forældrene kan som beskrevet skyldes mange ting og er ikke i sig selv udtryk for en problematisk opvækst. Tallene viser dog, at det er vigtigt at være opmærksom på, at gruppen, der har været anbragt eller i øvrigt har boet hos andre end forældrene som børn, kan have særligt vanskeligt ved at finde et stabilt sted at bo i Danmark.

4.6.3 Ophold på krisecenter

For at afdække omfanget af vold i nære relationer anvender undersøgelsen også data om indskrivninger på det, der tidligere hed kvindekrisecentre, men som i 2024 blev åbnet op for mænd og dermed skiftede navn til krisecentre. Da data kun dækker tiden frem til 2023, hvor centrene udelukkende tog imod kvinder, dækker afsnittet kun kvinder.

Et ophold på et krisecenter indikerer, at en person har været udsat for vold⁹ af en partner, en forælder eller en anden nær relation, der gør det farligt/problematisk at

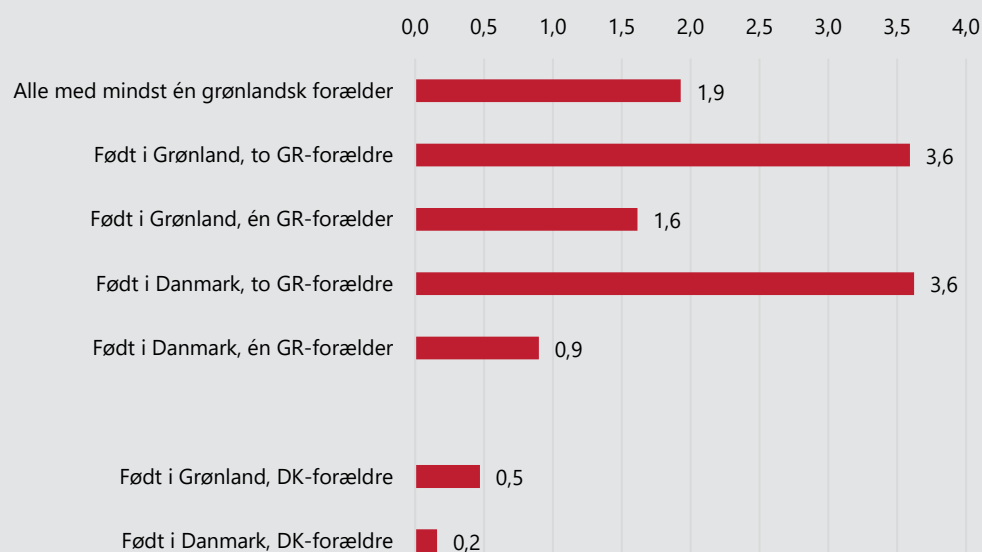
⁹ Vold i nære relationer omfatter forskellige former for vold: psykisk vold, herunder stalking, fysisk vold, seksuel vold, økonomisk vold, materiel vold, digital vold og æresrelateret vold ([Vold mod kvinder – Danner](#)).

blive boende i sit eget hjem. Ligesom de to foregående indikatorer på social udsathed, diagnoser for misbrug og ophold på herberg, er der også på dette område et stort mørketal. De ca. 2.900 kvinder, der ifølge Danmarks Statistiks registreringer indskrives på et krisecenter i løbet af et år, udgør således kun en lille brøkdel af omkring 82.000 kvinder, der ifølge Ottosen og Østergaard (2022) udsættes for psykisk, fysisk, seksuel og/eller økonomisk partnervold hvert år.

Ifølge Danmarks Statistiks registerdata er indskrivning på krisecenter noget, der berører relativt få kvinder i alle oprindelsesgrupper. Kvinder med grønlandsk oprindelse indskrives dog oftere på et krisecenter end kvinder med dansk oprindelse. I løbet af en 3-årig periode, her 2021-2023, har samlet set 1,9 % af alle kvinder med mindst én grønlandsk forælder været indskrevet på et krisecenter mod 0,2 % af kvinder med dansk baggrund. Forskellen på grupperne mindskes en smule, når vi i multivariate statistiske modeller kontrollerer for forskelle i uddannelse, beskæftigelse, indkomst og diagnoser for psykisk sygdom og misbrug. Forskellene er dog stadig statistisk signifikante og kan således ikke alene tilskrives registrerede socio-økonomiske forskelle mellem grupperne.

Forskellen på andelen af kvinder med grønlandsk og dansk oprindelse, der indskrives på krisecenter, kan både handle om, at kvinder med grønlandsk oprindelse i højere grad udsættes for vold i nære relationer, og at kvinder, der er flyttet fra Grønland til Danmark, i mindre grad har et netværk, de kan bo hos, hvis de udsættes for vold, og derfor i højere grad er nødt til at benytte sig af krisecentrene, når der er voldelige konflikter i parforholdet.

Figur 4.16 Ophold på krisecenter 2021-2023 blandt kvinder ældre end 17 år, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. Procent.

Anm.: N = 9.698 18+-årige kvinder med GR-forældre, 1.916 18+-årige kvinder født i Grønland med DK-forældre, 2.059.826 18+-årige kvinder født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

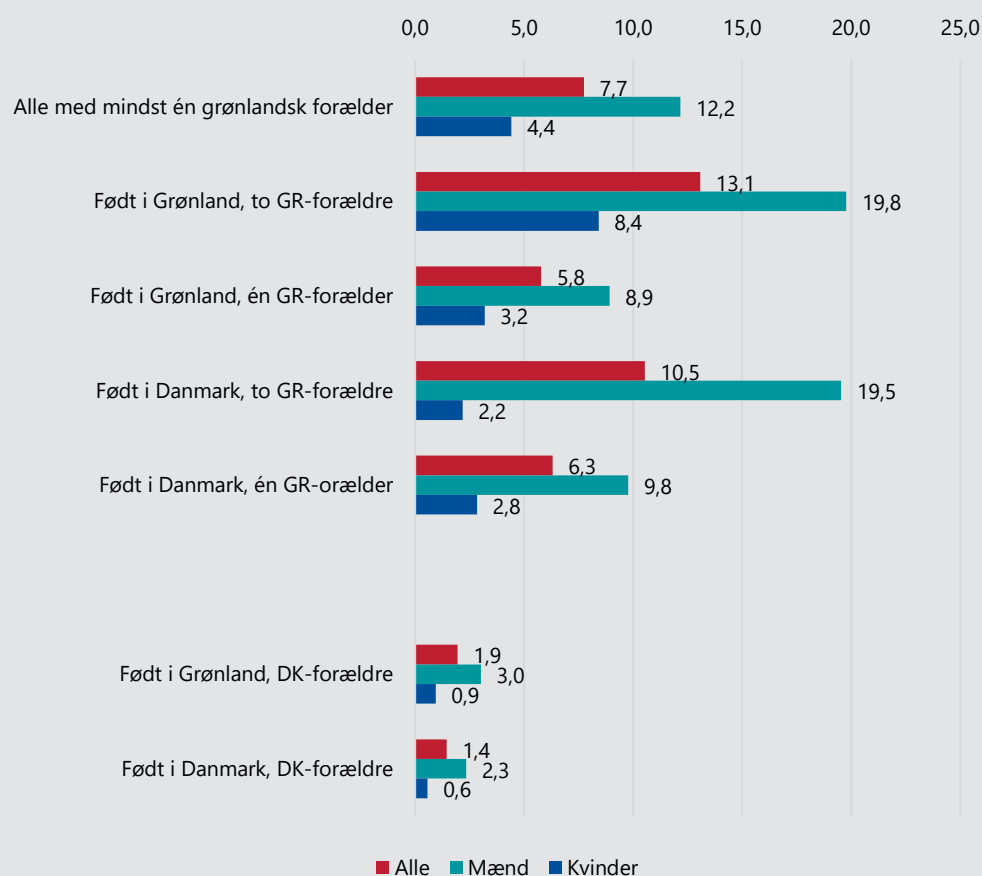
4.6.4 Kriminalitet

Når man i højere grad lever i udsatte positioner og fattigdom, er risikoen for at blive dømt for og udsat for kriminalitet også større (se fx Olsen m.fl., 2016). Personer med grønlandsk oprindelse, der som vist i de foregående afsnit oftere oplever hjemløshed og fattigdom, er derfor også overrepræsenterede, når vi ser på udøvere og ofre for kriminalitet. Dette illustrerer vi i dette afsnit ved hjælp af Danmarks Statistiks registerdata over andelen, der i en 3-årig periode dømmes for en overtrædelse af straffeloven, og andelen, der har været offer for kriminalitet.

Samlet set er 7,7 % af voksne med grønlandsk oprindelse, jf. Figur 4.17, dømt for kriminalitet i årene 2021-2023 – 12,2 % af mændene og 4,4 % af kvinderne. Blandt danskfødte med danske forældre er 1,4 % dømt for kriminalitet – 2,3 % af mændene og 0,6 % af kvinderne. Den største risiko for at begå kriminalitet ser vi hos mænd med to grønlandske forældre, der, jf. de tidligere figurer, også er dem, der i størst grad befinder sig i udsatte positioner i samfundet. 19,8 % af mænd født i Grønland med to grønlandske forældre og 19,5 % af mænd født i Danmark med to grønlandske forældre er således dømt for kriminalitet i årene 2021-2023 mod ca. halvt så mange blandt mænd med én grønlandsk forælder.

Tager vi statistisk højde for forskelle i socioøkonomisk situation, mindskes forskellene mellem grupperne betydeligt. Personer med to grønlandske forældre har dog fortsat højere sandsynlighed for at blive dømt for en overtrædelse af straffeloven, når vi renser for de forskelle mellem befolkningsgrupperne, der ses i registerdataene, og som er beskrevet i de foregående afsnit.

Figur 4.17 Domme for kriminalitet 2021-2023 blandt personer ældre end 17 år, fordelt efter fødeland og forældres fødeland samt køn. Procent.

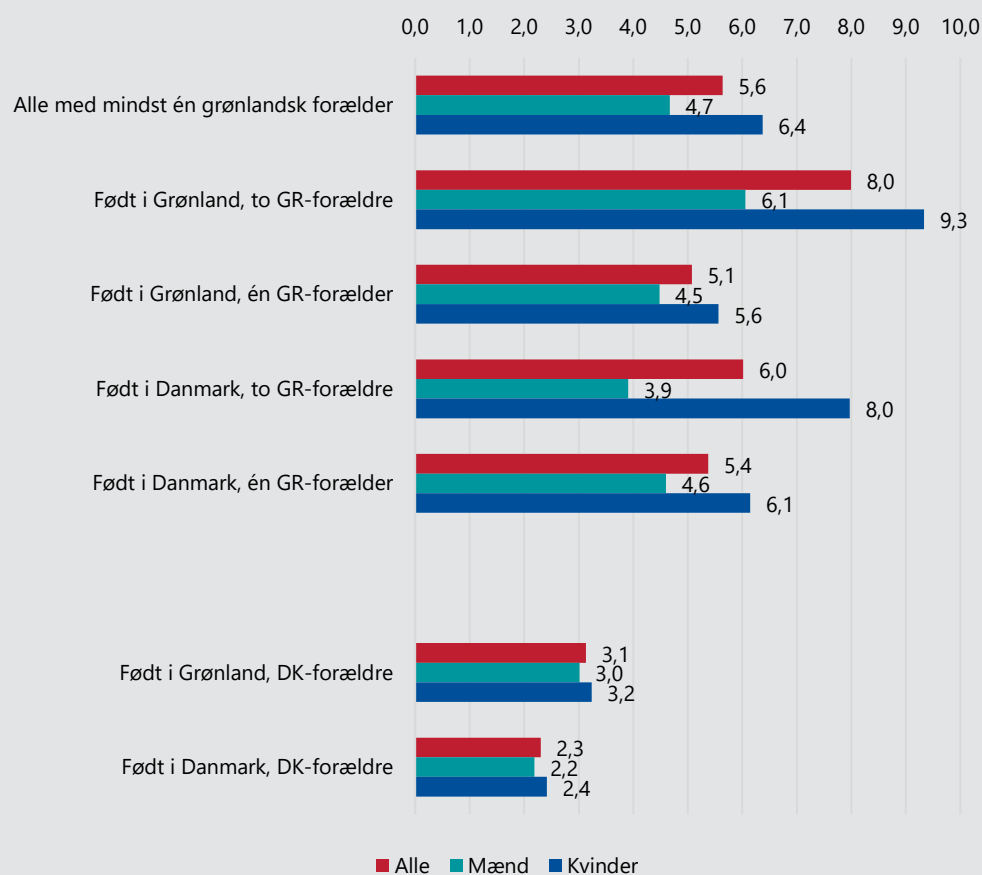
Anm.: N = 17.021 18+-årige med GR-forældre, 3.706 18+-årige født i Grønland med DK-forældre, 4.066.271 18+-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

I forhold til risikoen for at blive offer for kriminalitet illustrerer Figur 4.18, at 5,6 % af personer med grønlandsk oprindelse har været ofre for kriminalitet i årene 2021-2023 mod 2,3 % af personer med dansk oprindelse. Blandt personer med grønlandske forældre finder vi flere ofre for kriminalitet blandt kvinder end blandt mænd – en kønsforskel, der ikke kan genfindes blandt personer med danske forældre. 9,3 % af kvinder født i Grønland med to grønlandske forældre og 8 % af kvinder født i

Danmark med to grønlandske forældre har været ofre for kriminalitet i årene 2021-2023 mod hhv. 6,1 og 3,9 % blandt mænd med samme forældrebaggrund.

Figur 4.18 Offer for kriminalitet 2021-2023 blandt personer ældre end 17 år, fordelt efter fødeland og forældres fødeland samt køn. Procent.

Anm.: N = 17.021 18+-årige med GR-forældre, 3.706 18+-årige født i Grønland med DK-forældre, 4.066.271 18+-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.7 Samlet billede af beskæftigelse og social udsathed

I dette afsnit viser vi et overordnet billede af den beskæftigelsesmæssige og sociale situation blandt 18-66-årige med grønlandsk baggrund, der opholder sig i Danmark. Denne analyse inddeler de 18-66-årige i tre grupper: 1) personer, der er i

beskæftigelse eller uddannelse, og som ikke befinder sig i social udsathed¹⁰; 2) personer, der ikke er i beskæftigelse, og som ikke befinder sig i en udsat position; og 3) personer, der befinder sig i en socialt udsat position, defineret ved, at de inden for de sidste 3 år enten har været indskrevet på krisecenter eller har været indskrevet på et herberg eller har fået en dom for overtrædelse af straffeloven eller har fået en diagnose for et misbrug af alkohol eller stoffer¹¹.

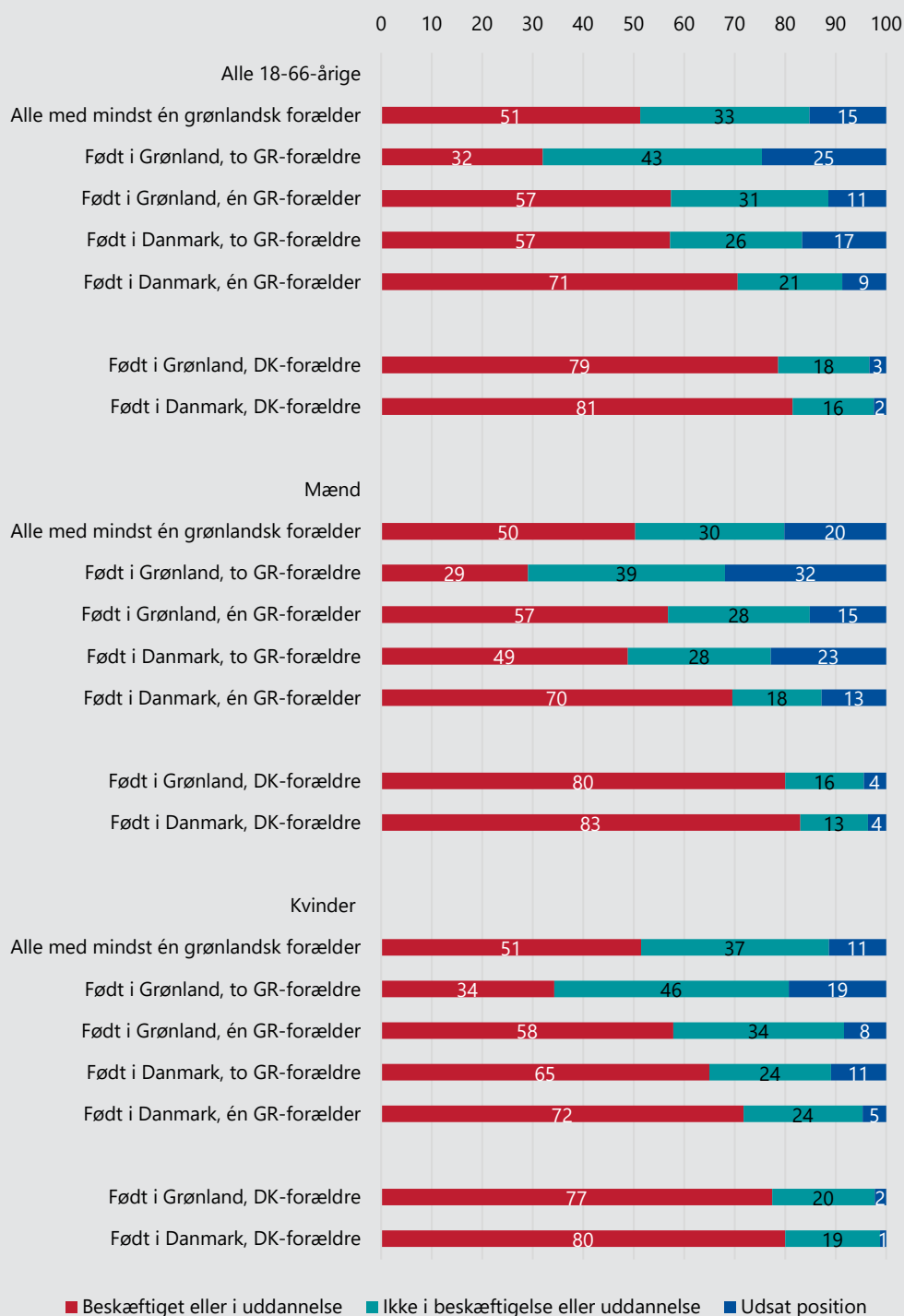
Figur 4.19 viser, at 15 % af alle 18-66-årige med grønlandsk oprindelse samlet set befinder sig i en udsat position i det danske samfund mod 2-3 % af personer med dansk oprindelse. Ligesom i de foregående analyser varierer andelen af udsatte med eget fødested og forældres fødested, og den største andel (25 %) i udsathed finder vi således blandt personer, der selv er født i Grønland, og hvor begge forældre også er født i Grønland. Denne gruppe er samtidig mindst i beskæftigelse eller uddannelse (32 %). Blandt grønlandskfødte med én grønlandsk forælder befinder under halvt så mange (11 %) sig i en socialt udsat position, og en del flere er i beskæftigelse (57 %).

Mænd befinder sig, som de tidligere analyser også har vist, generelt mere i udsatte positioner end kvinder. Figuren viser således, at 20 % af alle mænd med grønlandsk oprindelse i en 3-årig periode har befundet sig i en udsat position mod 11 % af kvinder med grønlandsk oprindelse. Blandt grønlandskfødte mænd med to grønlandske forældre har en tredjedel befundet sig i en udsat position i løbet af 3 år mod 19 % af kvinder med samme oprindelse.

¹⁰ Defineret ved, at de i en 3-årig periode er dømt for kriminalitet eller har været på herberg eller krisecenter eller i 2020-2022 har modtaget en misbrugsrelateret diagnose.

¹¹ Diagnoser for misbrug af alkohol eller stoffer er målt i perioden 2020-2022.

Figur 4.19 Samlet billede af 18-66-åriges beskæftigelse og udsathed, fordelt efter eget og forældres fødeland samt køn. Procent.

Anm.: N = 15.018 18-66-årige med GR-forældre, 3.630 18-66-årige født i Grønland med DK-forældre, 2.997.934 18-66-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

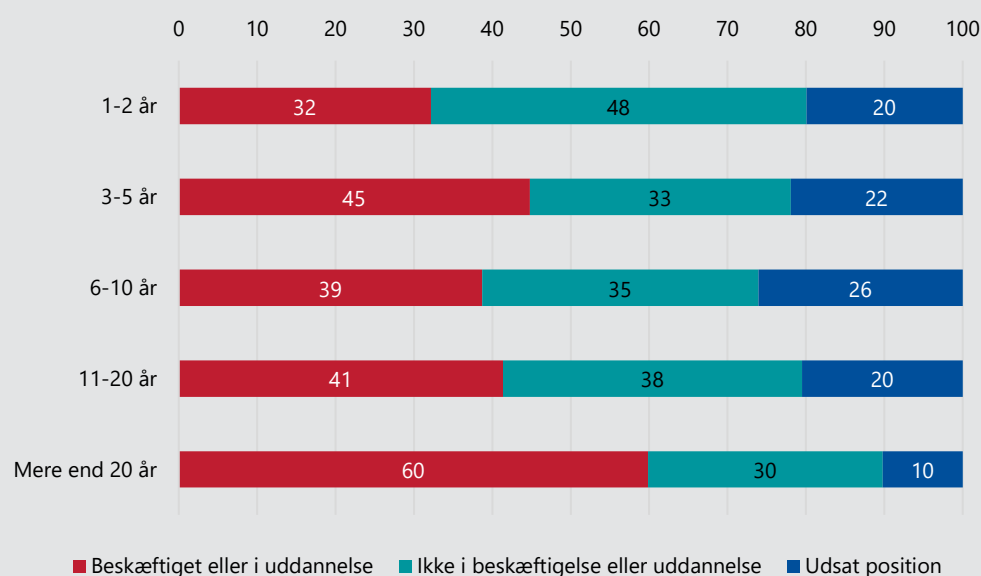
Figuren skelner mellem 1) personer i beskæftigelse eller uddannelse, der ikke er dømt for kriminalitet eller har været på herberg eller krisecenter i perioden 2021-2023 eller har modtaget misbrugsbehandling i perioden 2020-2022; 2) personer, der ikke er i beskæftigelse eller uddannelse, og som ikke inden for en 3-årig periode er dømt for kriminalitet eller været på herberg eller krisecenter eller har været i misbrugsbehandling; og 3) personer, der er dømt for kriminalitet eller har været på herberg eller krisecenter i perioden 2021-2023 eller har været i misbrugsbehandling i perioden 2020-2022.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Schiermacher (2025) viser i sit ph.d.-projekt om udsatte gruppers bevægelser mellem Grønland og Danmark, hvordan en del af forklaringen på høje forekomster af social udsathed skal findes i systemiske barrierer, der blandt andet opstår, fordi grønlændere har dansk statsborgerskab, der gør dem systemisk "usynlige i Danmark". Denne systemiske usynlighed betyder, at de ikke får de samme tilbud om sprogundervisning, bolighjælp eller hjælp til integration på arbejdsmarkedet, som personer, der fx er tilkendt asyl i Danmark (Udlændinge- og Integrationsministeriet, 2026). Derudover er grønlænderne, når de flytter mellem en grønlandsk og en dansk kommune, ikke beskyttet af de samme bestemmelser om mellemkommunalt ansvar, der gælder for andre socialt udsatte grupper i Danmark, fordi den grønlandske kommune ikke er forpligtet på at betale eller hjælpe med at finde anden bolig, hvis borgeren bor på herberg (Schiermacher, 2025).

Som Figur 4.20 viser, hænger graden af udsathed dog kun i begrænset omfang sammen med, hvor lang tid personer med grønlandsk oprindelse har opholdt sig i Danmark. Blandt personer med grønlandsk oprindelse, der har været i Danmark i 6-10 år eller 10-20 år, finder vi således lige så mange eller endda flere, der i løbet af en 3-årig periode har befundet sig i en socialt udsat position, som vi finder blandt personer, der har opholdt sig i Danmark i 1-2 år eller 3-5 år. Det er altså vigtigt at være opmærksom på, at de høje niveauer af udsathed både handler om systemiske barrierer i forbindelse med flytningen mellem Grønland og Danmark, som påpeget af Schiermacher (2025), og om nogle vedvarende marginaliseringsmekanismer, der fastholder personer med grønlandsk oprindelse i social udsathed over tid.

Figur 4.20 Samlet billede af 18-66-åriges beskæftigelse og udsathed blandt personer med grønlandsk oprindelse, fordelt efter opholdstid i Danmark. 2023. Procent.

Anm.: N = 15.018 18-66-årige med GR-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Figuren skelner mellem 1) personer i beskæftigelse eller uddannelse, der ikke er dømt for kriminalitet eller har været på herberg eller krisecenter i perioden 2021-2023 eller har modtaget misbrugsbehandling i perioden 2020-2022; 2) personer, der ikke er i beskæftigelse eller uddannelse, og som inden for en 3-årig periode ikke er dømt for kriminalitet eller har været på herberg eller krisecenter eller har været i misbrugsbehandling; og 3) personer, der er dømt for kriminalitet eller har været på herberg eller krisecenter i perioden 2021-2023 eller har været i misbrugsbehandling i perioden 2020-2022.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Som beskrevet i afsnit 4.6 har personer med misbrugsrelaterede diagnoser og personer, der lever i hjemløshed, også ofte en psykisk sygdom. For personer med grønlandsk oprindelse er sammenhængen mellem indskrivning på herberg og psykisk sygdom dog mindre tydelig, end den er blandt personer med dansk baggrund.

Når vi ser på, hvordan den samlede udsathed hænger sammen med hhv. fysisk og psykisk sygdom, finder vi, at 20 % af personer i udsatte positioner med grønlandsk oprindelse er blevet behandlet for en psykisk sygdom i Danmark i 2020-2022, mens 25 % har været indlagt på et hospital på grund af fysisk sygdom. Blandt personer i udsatte positioner med dansk oprindelse overstiger andelen med psykisk sygdom andelen, der har været indlagt på et hospital på grund af fysisk sygdom (hhv. 23 % og 19 %).

Samlet set har analyserne i kapitel 4 således hidtil vist, at voksne med grønlandsk oprindelse oftere end voksne med dansk oprindelse befinder sig i marginaliserede positioner i det danske samfund. Det gælder både i forhold til økonomiske,

beskæftigelsesmæssige og uddannelsesmæssige ressourcer, i forhold til psykisk og fysisk sundhed og i forhold til udsathed i form af misbrug, udsættelse for vold, hjemløshed og kriminalitet.

Når man aktuelt befinder sig i en udsat position, kan det betyde, at man har svært ved både at passe på sig selv og svært ved at yde omsorg for andre. Et højt niveau af sociale problemer og udsathed hos voksne hænger derfor også statistisk sammen med en høj risiko for omsorgsproblemer i familien og dermed en høj risiko for, at kommunens socialforvaltning griber ind i familien med støttende indsatser og/eller anbringelser af børn. Dette beskrives i de følgende afsnit.

4.8 Kommunale børnesager

Sager om børn, der mistrives, og børn, der anbringes uden for hjemmet, fylder meget i debatten om grønlændere, der opholder sig i Danmark. Dette emne behandles derfor relativt detaljeret i dette afsnit.

Hvis der er bekymring for, om et barn mistrives eller for forældres evne til at varetage deres børns behov, har både fag- og privatpersoner pligt til at underrette de kommunale myndigheder, der har pligt til at starte en børnefaglig § 20-undersøgelse, hvis sagsbehandleren vurderer, at bekymringen er begrundet (Social- og Boligministeriet, 2024).

Hvis den børnefaglige undersøgelse viser, at barnet mistrives, eller at forældrenes vanskeligheder er så store, at de ikke vil kunne løses i det almene system (daginstitution eller skole), skal kommunen forsøge at understøtte barnets trivsel ved hjælp af forebyggende og støttende indsatser eller ved at anbringe barnet i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem. Hvis forældrene ikke samtykker til en anbringelse uden for hjemmet, afgøres sagen af de kommunale børne- og ungeudvalg (Social- og Boligministeriet, 2024).

Dette afsnit viser andelen af børn med grønlandsk baggrund, hvor der er kommunale børnesager i form af underretninger, støttende indsatser og anbringelser, og sammenligner ligesom de foregående afsnit børn født i Grønland og Danmark med én og to grønlandske forældre med børn med danske forældre.

Unge, der er på efterskole, og hvor begge forældre opholder sig i Grønland, er ikke inkluderet i disse analyser.

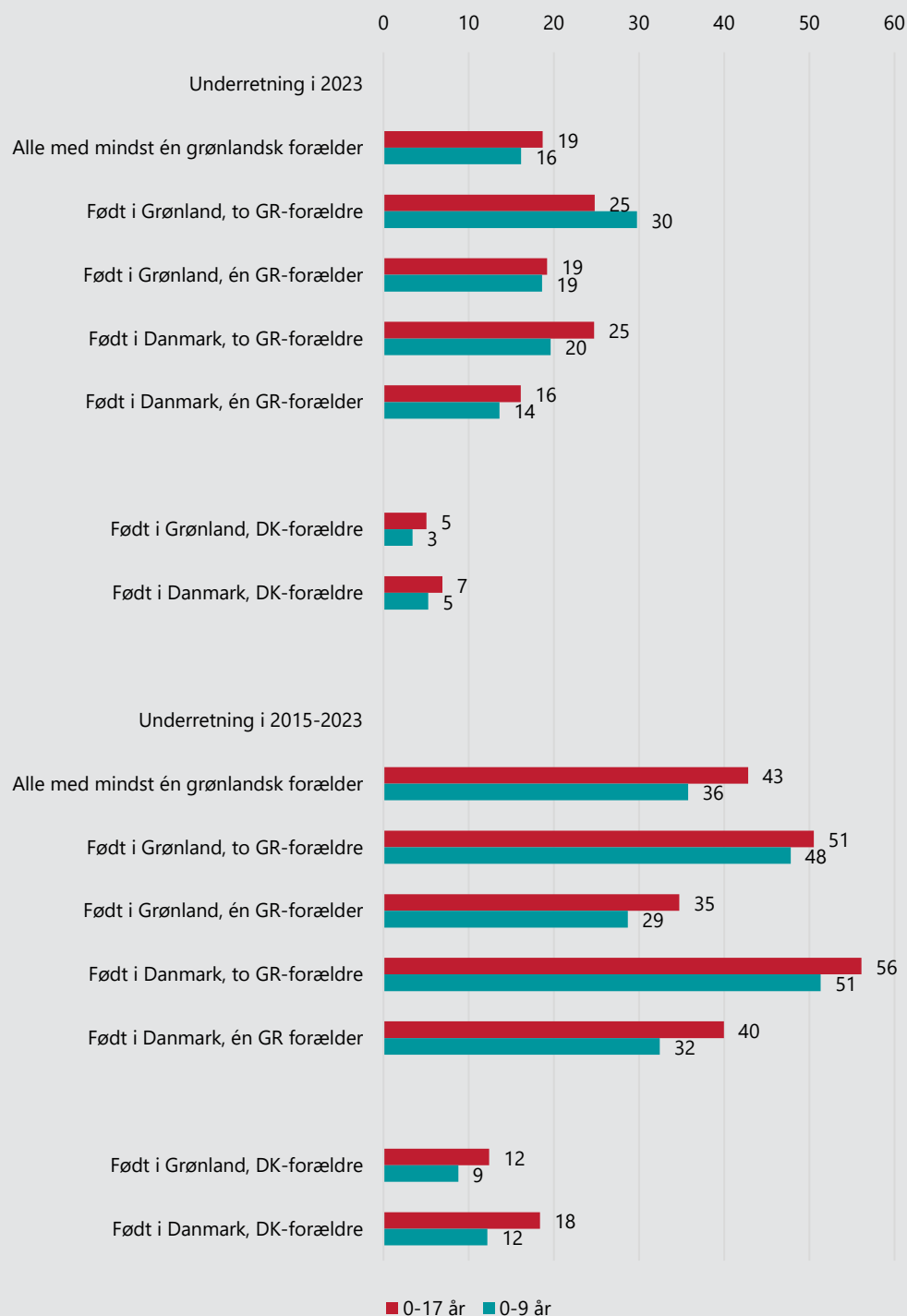
4.8.1 Underretninger

Det er relativt almindeligt, at fagpersoner og privatpersoner skriver en underretning til kommunen på grund af bekymring for et barns personlige trivsel eller barnets omsorgsmiljø, og antallet af underretninger har i perioden 2019-2024 generelt været stigende i Danmark (Nissen & Jespersen, 2023; Danmarks Statistik, 2025). Blandt alle 10-17-årige børn i Danmark har en femtedel oplevet mindst en underretning i perioden 2015-2023, hvor Danmarks Statistik har indsamlet oplysninger om underretninger. Blandt børn, der på et tidspunkt har været omfattet af en underretning, har 44 % også modtaget støttende eller forebyggende indsatser for at understøtte barnets trivsel, mens omkring 5 % har oplevet en anbringelse uden for hjemmet. En underretning er altså en indikator på, at der har været bekymring for et barns trivsel, men er ikke i sig selv udtryk for mistvivl.

Figur 4.21 viser andelen af børn med mindst en underretning i et enkelt år, 2023, samt andelen, hvor der er underretninger i hele den periode, vi har data på: 2015-2023. Figuren viser en betydelig forskel på børn med én og to grønlandske forældre og børn med danske forældre. Blandt 0-17-årige børn med mindst én grønlandsk forælder var der således underretninger på 19 % i 2023 mod 5-7 % af børn med danske forældre.

Ser vi på hele den periode, hvor Danmarks Statistik har indsamlet data om underretninger (2015-2023), viser figuren, at 43 % af 0-17-årige børn med grønlandsk oprindelse har været omfattet af underretninger i perioden mod 18 % af børn med dansk oprindelse.

Figur 4.21 Underretninger på børn, fordelt efter eget og forældres fødeland. 2023 og samlet i perioden 2015-2023. Procent.

Anm.: N = 4.310 0-17-årige og 2.078 0-9-årige med GR-forældre. 475 0-17-årige og 129 0-9-årige født i Grønland med DK-forældre, 972.325 0-17-årige og 521.492 0-9-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Figuren medregner ikke unge, der er på efterskole, hvis begge forældre bor i Grønland.

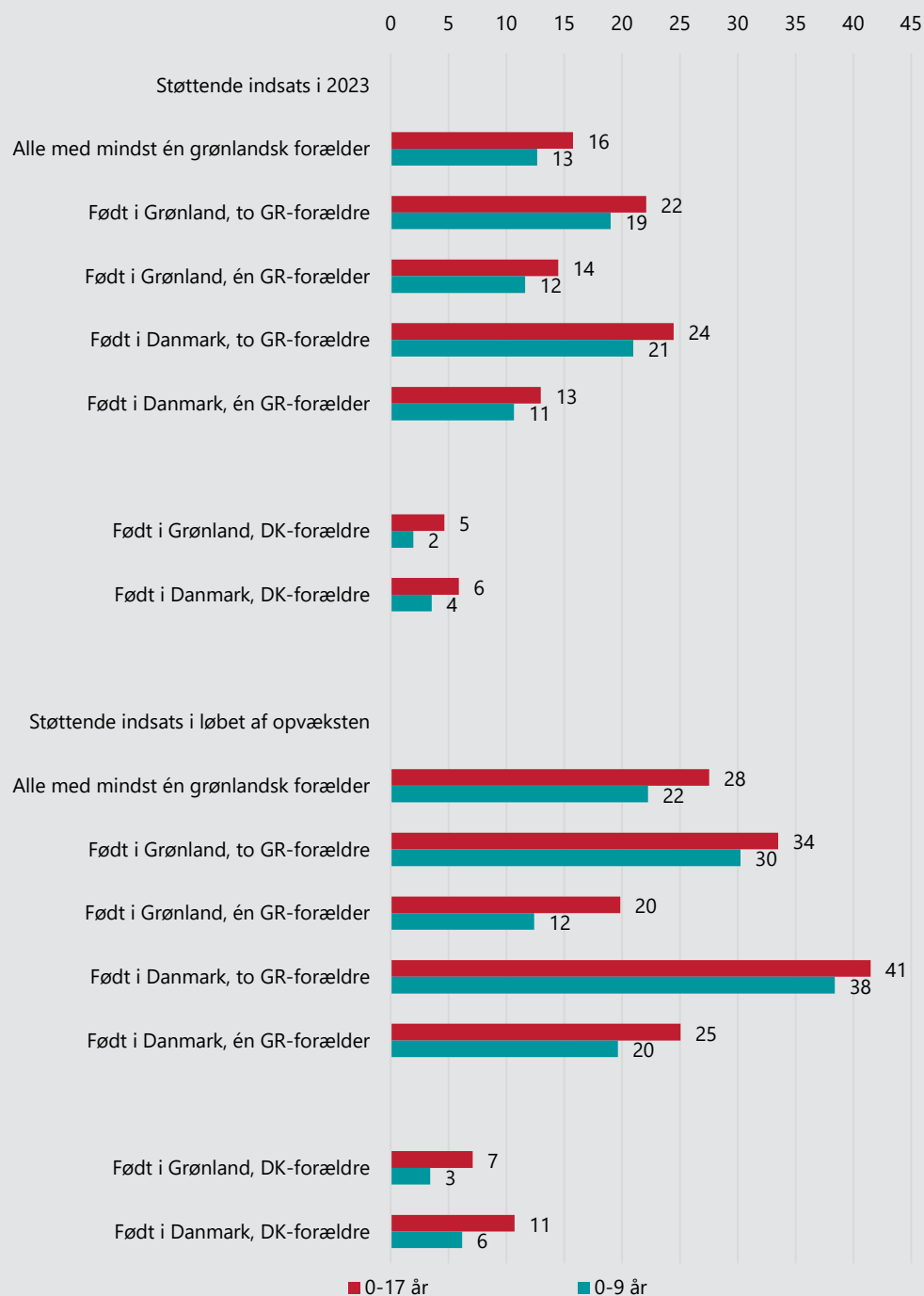
Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.8.2 Forebyggende og støttende indsatser

Hvis der iværksættes en forebyggende eller støttende indsats, har en sagsbehandler vurderet, at der var brug for kommunal støtte for at sikre barnets trivsel og hjælpe forældrene til at varetage deres barns behov. De støttende indsatser kan både være såkaldt tidligt forebyggende indsatser efter § 30 i barnets lov, der ikke kræver en børnefaglig undersøgelse, og støttende indsatser efter § 32 i barnets lov, der kræver en børnefaglig undersøgelse (Social- og Boligministeriet, 2024).

I 2023 modtog 16 % (679) af 0-17-årige med mindst én grønlandsk forælder, jf. Figur 4.22, en form for forebyggende eller støttende indsats i hjemmet mod samlet set 5-6 % (57.425) af alle 0-17-årige børn med danske forældre. Blandt børn med to grønlandske forældre modtog hhv. 22 og 24 % en forebyggende eller støttende indsats i 2023. Ser vi på andelen, der har modtaget forebyggende eller støttende indsats på et tidspunkt i løbet af opvæksten, finder vi, at alt i alt 28 % af børn med mindst én grønlandsk forælder har modtaget en forebyggende eller støttende indsats i Danmark i løbet af deres opvækst mod 7-11 % af børn med danske forældre.

Figur 4.22 Forebyggende og støttende indsatser i 2023 og i løbet af opvæksten, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. Procent.

Anm.: N = 4.310 0-17-årige og 2.078 0-9-årige med GR-forældre. 475 0-17-årige og 129 0-9-årige født i Grønland med DK-forældre, 972.325 0-17-årige og 521.492 0-9-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Figuren medregner ikke unge, der er på efterskole, hvis begge forældre bor i Grønland.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

4.8.3 Anbringelser i plejefamilie eller på institution

En anbringelse uden for hjemmet kommer på tale, hvis der ikke er umiddelbar udsigt til, at barnets trivsel kan forbedres, mens det bor hjemme hos forældrene.

Figur 4.23 viser andelen af børn, der var anbragt uden for hjemmet i 2023, og andelen, der har været anbragt i Danmark i løbet af hele barnets/den unges opvækst. Blandt 0-17-årige børn med mindst én grønlandsk forælder var 9,0 % af alle 0-17-årige børn anbragt uden for hjemmet (387), mens det samme gjaldt for 0,6-1 % af alle børn med danske forældre (9.828 børn). Der er også her relativt stor forskel på anbringelseshyppigheden mellem børn med én grønlandsk forælder og børn med to grønlandske forældre. Blandt børn med to grønlandske forældre er der desuden forskel på anbringelseshyppigheden mellem børn født i Grønland og børn født i Danmark. Figuren viser således, at 12,4 % af børn, der er født i Grønland med to grønlandske forældre, og 19,4 % af 0-17-årige børn født i Danmark med to grønlandske forældre aktuelt var anbragt i 2023 mod 3,9 og 7,3 % af børn med én grønlandsk forælder. Tre fjerdedele af de børn, der var anbragt i 2023, var anbragt med forældrenes samtykke. Dette gælder både i sager, hvor børnene har grønlandsk oprindelse, og sager, hvor børnene har dansk oprindelse (ikke vist i figur).

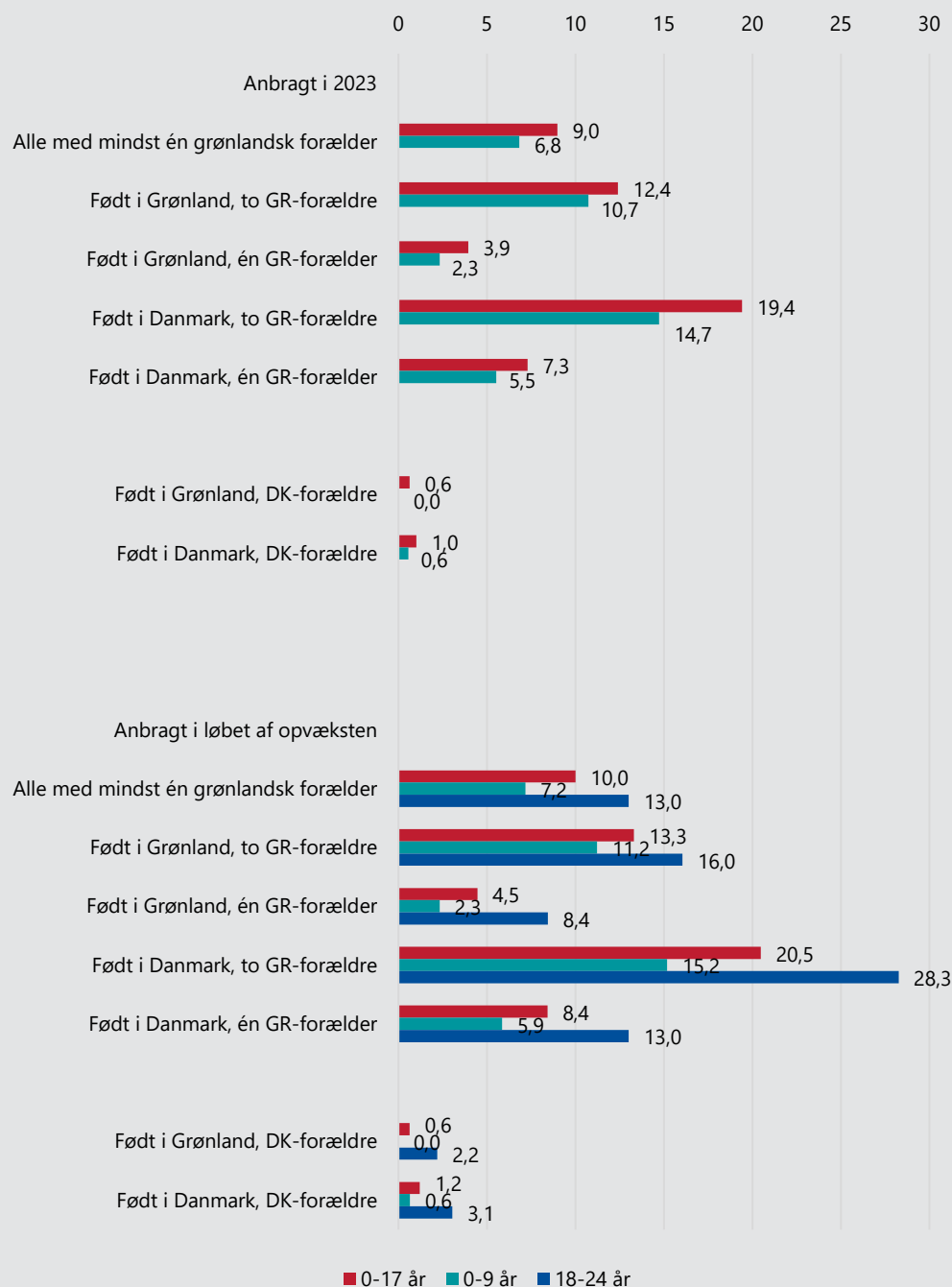
De fleste børn er kun anbragt en del af deres barndom, og andelen, der har været anbragt på et tidspunkt i deres opvækst, er således højere end den aktuelle andel, der er anbragt. Frem til 10-årsalderen har 7,2 % af alle børn med grønlandsk oprindelse været anbragt i Danmark, mod 0,6 % af alle børn med dansk oprindelse. Ser vi på alle 0-17-årige, har 10 % af alle børn med grønlandsk oprindelse været anbragt uden for hjemmet mod 0,6-1,2 % af børn med dansk oprindelse. Og ser vi på unge 18-24-årige, finder vi, at 13,0 % af børn med grønlandsk oprindelse har været anbragt uden for hjemmet i Danmark, frem til de fyldte 18 år, mod ca. 3 % af børn med dansk oprindelse.

Også når vi ser på anbringelser i løbet af hele opvæksten, er der stor forskel mellem børn med én grønlandsk forælder og børn med to grønlandske forældre. Blandt børn med to grønlandske forældre er der desuden stor forskel på, om barnet selv er født i Grønland eller i Danmark. Blandt unge 18-24-årige med to grønlandske forældre har 16,0 % af de unge, der er født i Grønland, og 28,3 % af de unge, der er født i Danmark, således været anbragt uden for hjemmet i Danmark, inden de fyldte 18 år. Blandt unge med én grønlandsk forælder har hhv. 8,4 og 13,0 % været anbragt mindst en gang i Danmark.

I 2023 blev 41 børn med grønlandsk oprindelse, der ikke var anbragt året før, anbragt i Danmark i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem. 27 af disse børn havde året før modtaget forebyggende eller støttende indsatser, mens 14 blev anbragt uden forudgående støttende indsats (rettet mod dem selv). 9 af de børn, der

blev anbragt uden forudgående støttende indsatser (rettet mod dem selv), var 0 år på anbringelsestidspunktet.

Figur 4.23 Anbringelser uden for hjemmet i 2023 og i løbet af opvæksten i Danmark, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. Procent.

Anm.: N = 4.310 0-17-årige og 2.078 0-9-årige med GR-forældre. 475 0-17-årige og 129 0-9-årige født i Grønland med DK-forældre, 972.325 0-17-årige og 521.492 0-9-årige født i Danmark med DK-forældre. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Figuren medregner ikke unge, der er på efterskole, hvis begge forældre bor i Grønland.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Børn, der har boet i Grønland i en del af deres opvækst, kan have været anbragt i både Danmark og Grønland. I Grønlands Statistiks data har vi, som nævnt i kapitel 2, ikke data om formelle anbringelser, men kan se, om en person har haft adresse hos andre end dennes forældre, frem til personen fyldte 18 år. Dette kan være udtryk for en formel eller uformel anbringelse, men kan også handle om, at personen har boet på et skolehjem for at kunne gennemføre en uddannelse. Ser vi udelukkende på dem, der har boet hos andre end forældrene, før de fyldte 14 år, er der større sandsynlighed for, at der har været tale om en anbringelse.

Når vi inddrager data fra Grønlands Statistik om grønlandskfødte børns opvækstforhold, før de flyttede til Danmark, finder vi, at 8,1 % af de grønlandskfødte 0-17-årige børn med to grønlandske forældre har boet hos andre end deres forældre i løbet af opvæksten i Grønland mod 5,5 % af grønlandskfødte 0-17-årige med én grønlandsk forælder. Blandt grønlandskfødte unge i alderen 18-24 år med to grønlandske forældre har 20 % boet hos andre end forældrene i løbet af opvæksten i Grønland mod 10,9 % af unge med én grønlandsk forælder. Samler vi de grønlandske adresseoplysninger med danske anbringelsestal, finder vi, at 20,5 % af de unge med grønlandsk oprindelse, der i 2023 boede i Danmark, har haft erfaring med at bo hos andre end deres forældre i Grønland, frem til de fyldte 14 år, eller erfaring med at være anbragt uden for hjemmet i Danmark.

4.8.4 Multivariate analyser af samspillet mellem anbringelse, oprindelsesgruppe og forældres sociale, økonomiske og helbredsmæssige situation

Både underretninger, støttende indsatser i hjemmet og anbringelser forekommer oftere i familier, hvor forældrene på forskellige måder befinder sig i udsatte positioner, når der er få socioøkonomiske ressourcer i hjemmet, og når forældrene ikke bor sammen. De statistiske analyser i denne rapport viser, at 199 (51 %) af de 387 børn med grønlandsk oprindelse, der var anbragt uden for hjemmet, har en mor eller en far, der enten har været på herberg eller har modtaget en dom for kriminalitet i perioden 2021-2023. Blandt anbragte børn med to danske forældre gælder det samme for 25 %. Det giver derfor mening at undersøge statistisk, om forskelle i forældres udsathed og socioøkonomiske situation (delvist) kan forklare de store forskelle på børn med grønlandsk og dansk baggrund.

Den multivariate analyse af sandsynligheden for at være anbragt, der fremgår af Tabel 4.2, er ligesom de foregående multivariate analyser af beskæftigelse gennemført i trin, så vi i Model 1 først viser anbringelseshyppigheden uden kontrolvariable. Derefter viser vi i Model 2 anbringelseshyppigheden kontrolleret for barnets og forældrenes demografiske og socioøkonomiske forhold, og endelig viser vi i Model 3 anbringelseshyppigheden kontrolleret for demografi, socioøkonomi og forældres udsathed. Da

der kun er få anbragte børn blandt børn født i Grønland med to danske forældre, er gruppen slået sammen med børn født i Danmark med to danske forældre.

Disse tre modeller viser, at forskellen på børn med grønlandsk oprindelse og børn med dansk oprindelse mindskes betydeligt, når man tager højde for registrerede forskelle i demografi, opholdstid, socioøkonomiske ressourcer og forældres udsathed, men at der samlet set fortsat er signifikant forskel i sandsynligheden for at være anbragt mellem børn med grønlandsk oprindelse og børn med dansk oprindelse.

Blandt børn født i Grønland med én grønlandsk forælder mindskes sandsynligheden for at være anbragt fra 4,2 til 1,2 %, når vi tager højde for forældrenes situation. Blandt børn født i Grønland med to grønlandske forældre mindskes sandsynligheden for at være anbragt fra 14,4 % til 6,3 %, når vi tager højde for forældrenes situation. Blandt børn født i Danmark med to grønlandske forældre mindskes sandsynligheden for at være anbragt fra 19,6 % til 11,0 %, når vi tager højde for forældrenes situation. Og blandt børn født i Danmark med én grønlandsk forælder mindskes sandsynligheden for at være anbragt fra 6,9 % til 4,5 %, når vi tager højde for forældrenes situation. De multivariate analyser viser således, at forskellen i anbringelseshyppighed mellem børn født i Grønland med én grønlandsk forælder og børn med dansk oprindelse kan forklares med observerbare forskelle i forældrenes sociale og økonomiske situation, men at der fortsat er forskel på børn med dansk og grønlandsk oprindelse i de øvrige tre grupper, når vi tager højde for kendte forskelle i forældrenes situation.

Tabel 4.2 Forudsagt sandsynlighed for anbringelse blandt 0-17-årige børn. Baseret på lineære multivariate regressionsmodeller. Aflæses som procenttal.

	Model 1 – ingen kontrolvariable		Model 2 – kontrol for demografi og socioøkonomi		Model 3 – kontrol for demografi, socioøkonomi og forældres udsathed	
	Forud. sands. (%)	95 %-konf.	Forud. sands. (%)	95 %-konf.	Forud. sands. (%)	95 %-konf.
Født i Grønland, to GR-forældre	14,4	13,6-15,2	9,1	8,2-9,9	6,3	5,4-7,1
Født i Grønland, én GR-forælder	4,2	3,2-5,3	2,6	1,5-3,7	1,2	0,2-2,3
Født i Danmark, to GR-forældre	19,6	18,5-20,6	14,5	13,9-16,0	11,0	10,0-12,0
Født i Danmark, én GR-forælder	6,9	6,5-7,3	5,7	5,3-6,1	4,5	4,1-5,0
Født i Danmark, DK-forældre	1,0	0,9-1,0	1,0	1,0-1,0	1,0	1,0-1,0

Anm.: N = Alle modeller 968.338.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Ud over analyserne i Tabel 4.2, der ser på anbringelser i hele børnebefolkningen, kan man også, som i Tabel 4.3, se på den forudsagte sandsynlighed for anbringelse i forskellige subgrupper. Model 4 viser således forskelle i anbringelseshyppighed mellem børn med grønlandsk og dansk baggrund blandt børn med beskæftigede forældre, der ikke er udsatte¹², mens Model 5 viser forskelle i anbringelseshyppighed mellem børn, hvor mindst én af forældrene er i en udsat position.

Her ser vi anbringelseshyppigheder mellem 0,2 og 1,2 % i alle grupper, hvis forældrene er beskæftigede eller under uddannelse og ikke er i en socialt udsat position. Hvis man samler børn med grønlandsk oprindelse i én gruppe, er der fortsat en lille statistisk signifikant øget sandsynlighed for anbringelse sammenlignet med børn med dansk baggrund. Der er dog tale om meget små tal med betydelig statistisk usikkerhed.

Blandt børn med mindst en forælder i en udsat position (Model 5) er sandsynligheden for at være anbragt betydeligt højere i alle grupper, men samtidig træder forskellene mellem børn med dansk og grønlandsk oprindelse også langt tydeligere frem. Blandt børn med danske forældre i udsatte positioner er 8,3 % således anbragt, mens det samme gælder for 51,6 % af børn født i Danmark med to grønlandske forældre, der befinder sig i en udsat position. Disse tal tyder på, at der er noget særligt på spil i udsatte familier med grønlandsk oprindelse. Det kan fx handle om graden og typen af udsathed, eller om at de udsatte grønlandske familier i mindre grad har et netværk i nærheden, der kan aflaste familien. Det kan også, som Dahl m.fl. (2022b) beskriver, handle om, at samarbejdet mellem de professionelle i de danske kommuner og de udsatte grønlandske familier ofte er sværere på grund af fx sproglige udfordringer, kulturelle misforståelser og mistillid, og at det derfor er vanskeligere at forebygge anbringelserne ved hjælp af støttende indsatser i hjemmet.

¹² Mindst en forælder er i beskæftigelse eller uddannelse. Ingen forældre har været udsat i en 3-årig periode.

Tabel 4.3 Forudsagt sandsynlighed for anbringelse blandt 0-17-årige børn med mindst en beskæftiget forælder hhv. børn med mindst en forælder i udsat position. Baseret på lineære multivariate regressionsmodeller. Aflæses som procenttal.

	Model 4 – børn med mindst en beskæftiget* forælder og ingen udsatte forældre		Model 5 – børn med mindst en forælder i udsat position	
	Forudsagt sandsynlighed (%)	95 %-konf.	Forudsagt sandsynlighed (%)	95 %-konf.
Født i Grønland, to GR-forældre	0,8	0,1-1,7	36,8	30,1-43,6
Født i Grønland, én GR-forælder	0,2	-0,6-1,1	21,7	11,8-31,6
Født i Danmark, to GR-forældre	0,9	-0,1-1,8	51,6	44,7-58,4
Født i Danmark, én GR-forælder	1,2	0,8-1,5	32,0	26,5-37,6
Født i Danmark, DK-forældre	0,4	0,4-0,4	8,3	8,0-8,6

Anm.: N = Model 4: 905.914, Model 5: 34.196.

Note: * Også under uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Andelen af alle 0-17-årige børn, der aktuelt er anbragt, er i perioden 2000-2023 faldet en smule fra 1,3 % i 2000 til 1,0 % i 2023. Blandt børn med mindst én grønlandsk forælder er andelen dog steget en smule fra 7,6 % til 8,6 % i samme periode. Denne udvikling kan dog skyldes, at de børn med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark i 2023, ikke er fuldt sammenlignelige med børn med grønlandsk oprindelse, der boede i Danmark i 2000.

4.9 Opsamling

Dette kapitel viser levevilkårene blandt personer med grønlandsk baggrund, der opholdt sig i Danmark i 2023, på baggrund af danske registerdata. Kapitlet viser både demografiske forhold, socioøkonomiske forhold og forskellige udtryk for social udsathed. Samlet set inkluderer kapitlets analyser 25.746 personer. Blandt disse er 6.445 personer født i Grønland med to grønlandske forældre. 4.941 personer er født i Grønland med én grønlandsk forælder. 2.509 personer er født i Grønland og har ukendte forældre. 4.195 personer er født i Grønland med to danske forældre. 7.013 personer er født i Danmark med én grønlandsk forælder (og mindst én grønlandsk bedsteforælder), og 643 personer er født i Danmark med to grønlandske forældre.

En stor andel af personerne, som er født i Grønland og bor i Danmark, har været i Danmark i relativt lang tid, og tallene peger på, at opholdstiden hænger tæt sammen med ens familierelationer. Blandt voksne født i Grønland med én grønlandsk

forældre (og formodentlig én dansk) har 62 % således opholdt sig mindst 20 år i Danmark, mens yderligere 17 % har været i landet i mindst 10 år. Blandt personer født i Grønland med to grønlandske forældre har væsentligt færre, 25 %, opholdt sig i Danmark i mindst 20 år, mens 28 % har været i Danmark i 11-20 år. Personer, der fødes i Grønland af to danske forældre, flytter for størstedelens vedkommende til Danmark som børn, og 90 % af de voksne i denne gruppe har derfor opholdt sig i Danmark i mere end 20 år.

Grønlændere, der bor i Danmark, danner relativt ofte par med en danskfødt partner. Det gælder især grønlandere med én grønlandsk forælder, mens grønlandere med to grønlandske forældre i højere grad danner par med andre grønlandere. De fleste personer med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark, har forældre og børn, der også bor i Danmark. Personer med to grønlandske forældre har dog oftere forældre eller børn, der bor i Grønland, og kan derfor opleve udfordringer i forhold til støtte fra netværk, der bor tæt på.

Samlet set er uddannelsesniveauet blandt grønlandere, der bor i Danmark, højere end blandt grønlandere, der bor i Grønland. Sammenlignet med personer med dansk oprindelse i Danmark er uddannelsesniveauet blandt personer med grønlandsk oprindelse dog noget lavere. Det relativt lave uddannelsesniveau kan sammen med forskelle i opholdstid, familiesituation og social situation delvist forklare en relativt lav beskæftigelse blandt grønlandere i Danmark. Når vi kontrollerer for de registrerede forskelle i fx uddannelse mellem personer med dansk og grønlandsk oprindelse, er der dog stadig forskel på oprindelsesgruppernes beskæftigelse, hvilket kan skyldes sproglige vanskeligheder, vanskeligheder med at anvende grønlandske kompetencer på det danske arbejdsmarked eller diskrimination.

Personer med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark, har dårligere psykisk helbred og befinder sig oftere i socialt udsatte positioner i Danmark sammenlignet med personer med dansk oprindelse. På de fleste parametre har personer med to grønlandske forældre sværere forhold end personer med én grønlandsk forælder, og mænd befinder sig ligesom i den generelle befolkning oftere end kvinder i udsatte positioner. Især er det nødvendigt at være opmærksom på relativt høje andele, der har opholdt sig på herberg på grund af hjemløshed.

Hverken når det gælder beskæftigelse eller social udsathed, tyder analyserne på, at de problemer, som grønlandere oplever i det danske samfund, begrænser sig til det umiddelbare møde med Danmark. Den lave beskæftigelsesprocent og det høje niveau af udsathed fortsætter således i relativt lang tid, efter at grønlanderne har bosat sig i Danmark.

Social udsathed og relativt få socioøkonomiske ressourcer i hjemmet hænger statistisk sammen med en højere risiko for, at der opstår bekymrende forhold for børn.

Blandt børn med grønlandsk oprindelse ser vi således høje andele med kommunale underretninger, høje andele, der modtager forebyggende støtte i hjemmet, og høje andele, der er anbragt uden for hjemmet. Det gælder især børn med to grønlandske forældre. De statistiske analyser viser, at forskellene i anbringelseshyppighed mindskes, når der tages højde for forældrenes ressourcer og sociale udsathed. Der er dog fortsat statistisk forskel, og særligt blandt børn med udsatte forældre er sandsynligheden for en anbringelse uden for hjemmet højere blandt børn med grønlandsk oprindelse. Dette kan skyldes graden og typen af udsathed og begrænsede muligheder for at hente hjælp i netværket. Det kan også skyldes, at samarbejdet mellem de grønlandske forældre og de danske professionelle kan være udfordret af sproglige vanskeligheder, kulturelle misforståelser og manglende tillid, og at det derfor er vanskeligt at forebygge anbringelserne.

5 At være studerende i Danmark

5.1 Indledning

Som beskrevet i kapitel 2 er det muligt at tage en række mellemlange videregående uddannelser og enkelte lange videregående uddannelser i Grønland, mens andre uddannelser kræver, at man flytter til Danmark eller andre lande for at kunne gennemføre dem. For mange grønlandske studerende bliver en flytning til Danmark derfor en nødvendig del af uddannelsesforløbet. Dette medfører for mange nye faglige og sociale muligheder, men der er også nogle, der oplever barrierer i mødet med det danske uddannelsessystem og deres medstuderende.

I 2023 var 1.978 personer med grønlandsk baggrund i gang med en uddannelse i Danmark. 879 af disse er født i Grønland og har mindst én grønlandsk forælder, mens 805 er født i Danmark og har mindst én grønlandsk forælder.¹³ De grønlandske studerende, der selv er født i Grønland, og som også har grønlandske forældre, er gennemsnitligt ældre end studerende med grønlandske forældre, der er født i Danmark, og også ældre end studerende med dansk oprindelse. Derudover har de oftere end andre studerende mindreårige børn, mens de studerer.¹⁴ 68 % af de grønlandske studerende er i gang med en videregående uddannelse, mens de resterende er i gang med en ungdomsuddannelse (gymnasial eller erhvervsfaglig).

Sammenlignet med andre grønlandskfødte, der bor i Danmark, har de studerende oftere været relativt kort tid i Danmark. 44 % af de studerende, der selv er født i Grønland, og som også har grønlandske forældre, har således været i Danmark i maksimalt 5 år, 19 % har været i Danmark i 6-10 år, mens 37 % har været i Danmark i mere end 10 år.

I dette kapitel fortæller syv grønlændere, der enten var i gang med en uddannelse eller for nylig havde studeret i Danmark, hvad der fik dem til at flytte til Danmark i forbindelse med uddannelse. Derudover fortæller de, hvordan de oplever mødet med det danske uddannelsessystem og samfund i øvrigt, og hvilke drømme og forestillinger de har om fremtiden. Kapitlet suppleres med kvantitative analyser, der beskriver studerende med grønlandsk oprindelse i forhold til baggrundsforhold og uddannelsesforløb.

¹³ De sidste 276 er personer, der er født i Grønland, og hvor begge forældre er danske.

¹⁴ 29 % af de grønlandske studerende er over 30 år, og 21 % har mindreårige børn mod hhv. 7 og 6 % af studerende med dansk oprindelse.

Kvalitative data

- Der er i 2025 gennemført interviews med syv personer, der er født og opvokset i Grønland, og som studerer eller har studeret i Danmark inden for de sidste 5 år.
- De kvalitative interviews er gennemført efter en semistruktureret interviewguide, der havde fokus på at forstå de studerendes migrationsproces med fokus på: 1) livet i Grønland, 2) årsager til at flytte og forberedelsen af flytningen, 3) oplevelser af mødet med Danmark og 4) overvejelser om fremtiden. To af interviewene er gennemført på grønlandsk, fem på dansk.
- Alle interviews er kodet tematisk med udgangspunkt i interviewguidens temaer.

Kvantitative data

- De kvantitative analyser bygger på registerdata fra Danmarks Statistik og Grønlands Statistik om 1.978 personer med grønlandsk baggrund, der i 2023 var mindst 18 år og studerende i Danmark, samt 1.059 18+ -årige personer med grønlandsk baggrund, der var studerende i Danmark i 2018. Disse sammenlignes med hhv. 294.132 og 363.799 personer født i Danmark med danske forældre, der ligeledes var studerende i Danmark i hhv. 2023 og 2018.
- De kvantitative data er analyseret ved hjælp af krydstabulering, hvor sammenhænge signifikant testes ved hjælp af χ^2 , og hvor p-værdien skal ligge under 0,05, for at de viste sammenhænge betegnes som statistisk signifikante.

Tabel 5.1 præsenterer de syv grønlandske studerende, der i dette kapitel fortæller deres migrationshistorier og oplevelser af mødet med Danmark. 5 af de 7 er kommet til Danmark inden for de sidste 5 år, og alle er eller har været i gang med en videregående uddannelse. Den relativt korte opholdstid, og det at størstedelen møder det danske uddannelsessystem for første gang efter at have taget størstedelen af deres uddannelse i Grønland, er bevidst valgt for at få indsigt i selve transitionen fra ét land til et andet, fra ét uddannelsessystem til et andet og fra én uddannelseskultur til en anden. Derudover viser tabellen, at kvinder og den lidt ældre aldersgruppe med børn er lidt overrepræsenterede blandt de interviewede studerende sammenlignet med den samlede gruppe af grønlandske studerende i Danmark. Yngre, mænd og barnløse er dog også repræsenterede blandt de interviewede.

Tabel 5.1 Oversigt over interviewede studerende

	Køn	Aldersgruppe	Antal år i Danmark	Familieforhold
Studerende 1	Kvinde	40-49 år	0-5 år	Børn i Danmark, enlig mor
Studerende 2	Kvinde	50-59 år	6-10 år	Børn i Danmark, enlig mor
Studerende 3	Kvinde	30-39 år	11-19 år	Børn i begge lande, enlig mor
Studerende 4	Mand	30-39 år	0-5 år	Ingen børn, bor alene
Studerende 5	Kvinde	30-39 år	0-5 år	Børn i Danmark, gift
Studerende 6	Mand	20-29 år	0-5 år	Ingen børn, samlevende
Studerende 7	Kvinde	20-29 år	0-5 år	Ingen børn, bor alene

I det følgende afsnit fortæller de syv studerende, hvorfor de valgte at tage en del af deres uddannelse i Danmark, og hvordan de forberedte sig på at flytte til Danmark.

5.2 Begrundelser for at flytte

De interviewede grønlandske studerendes beslutning om at flytte til Danmark for at tage en videregående uddannelse fremstår ikke som et resultat af én enkeltstående årsag, men snarere som et komplekst samspil mellem strukturelle betingelser og personlige drømme og motivationer. Deres beslutning om at flytte er sjældent udelukkende drevet af nød eller drøm, men af en kombination af nødvendighed, muligheder og fremtidige overvejelser om personlig og familiemæssig udvikling.

5.2.1 Den nødvendige flytning

En del af de studerende, der angiver strukturelle vilkår i Grønland som væsentlig årsag til deres beslutning om at flytte, nævner begrænsninger i de typer af videregående uddannelse, det er muligt at tage i Grønland:

I al den tid jeg har været færdiguddannet, har jeg drømt om at læse videre. Men for at jeg kunne læse videre, krævede det, at vi flyttede andre steder hen i verden, for man kan ikke tage den kandidatuddannelse, jeg gerne vil tage, i Grønland. (Kvinde, 30-39 år)

For andre – særligt de enlige mødre – er oplevelsen af økonomisk pres en central årsag til flytning. De påpeger, at det at være enlig forsørger gør det vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen, og de oplever, at det grønlandske velfærdssystem

ikke giver de samme muligheder for økonomisk støtte, som der er i det danske velfærdssystem. En kvindelig studerende med børn fortæller fx:

Jeg havde faktisk et rimeligt okay job og tjente – ja, løn skal man jo helst ikke snakke om – men bare for at sige det: omkring 37.000 om måneden. Alligevel kunne jeg pludselig ikke få tingene til at hænge sammen, fordi jeg var alene med børn, og Grønland er bare dyrt. Man får jo ikke særlig meget hjælp til hverken det ene eller det andet. Så tænkte jeg, at jeg nok ville få mere hjælp, når jeg kom til Danmark – i hvert fald økonomisk – og at jeg kunne få boligstøtte. (Kvinde, 40-49 år)

Samtidig nævnes forhold omkring sundhedssektoren, især i relation til børn med særlige behov. En informant fortæller, at hendes barn, der på grund af for tidlig fødsel har et handicap, ikke kunne få den nødvendige hjælp i Grønland, hvilket blev en afgørende begrundelse for at flytte. Flytningen bliver i disse tilfælde også en måde at sikre specialiseret støtte, som ikke er tilgængelig eller tilstrækkelig i Grønland.

5.2.2 Ønsker om udvikling og investering i fremtiden

Parallelt med de strukturelle begrænsninger fremhæver de interviewede studerende også et stort ønske og behov om personlig og faglig udvikling og forandring. Flere af dem har længe vidst, at de gerne vil tage en uddannelse i Danmark. Særligt de unge uden børn oplever det som en selvfølge, at de skal studere videre i Danmark, blandt andet fordi deres forældre eller andre familiemedlemmer også gjorde det:

Så jeg vidste, at jeg skulle til Danmark. Også før jeg besluttede mig for [uddannelse] – jeg var tidligere meget gamer og troede, jeg skulle være programmør. Jeg tror bare, det altid har ligget i kortene, at jeg skulle til Danmark for at studere – det har mine fætre og kusiner også gjort. (Mand, 20-29 år)

For andre, særligt de studerende med børn, har beslutningen været udskudt i en årække af hensyn til familie og praktiske hensyn, men da der på et tidspunkt opstår en mulighed for at realisere deres egne drømme om uddannelse, vælger de at flytte:

Og så har det været sådan, at jeg fik to børn under studiet, så jeg har udskudt og udskudt det med at læse videre, fordi jeg ikke ville tage børnene væk fra bedsteforældre og vores omgangskreds. Og lige inden vi besluttede, at nu skulle vi flytte, blev jeg gravid igen, så det blev udskudt lidt endnu. Men sidste år tænkte jeg: Jeg kan ikke blive ved med at udskyde mine drømme. Jeg skal også kunne realisere dem og vise mine børn, at man

nogle gange må ofre noget for at nå sine mål. Det var også derfor, vi sidste år besluttede, at nu skulle det være – nu skulle vi flytte. (Kvinde, 30-39 år)

Flere af de interviewede studerende fremhæver, at de ser uddannelse som en langsigtet investering i fremtiden – både for dem selv, for deres børn og for det grønlandske samfund. De ønsker at forbedre deres livsvilkår og øge deres karrieremuligheder, men de er også drevet af et ønske om at være med til at forbedre det grønlandske samfund og gøre en forskel.

Desuden fortæller flere af de studerende, at de havde lyst til at prøve noget nyt, få udvidet deres horisont og få nye erfaringer. Beslutningen om at flytte er dermed også et spørgsmål om identitetsdannelse og søgen efter livserfaringer, der både kan styrke deres faglige profil og personlige udvikling. En ung kvindelig studerende fortæller:

Ja, det har nok altid været det, jeg havde lyst til. Men jeg havde brug for en udfordring, tror jeg, og for at udvide min horisont og møde nye mennesker. Jeg havde en følelse af, at jeg gerne ville få et nyt perspektiv på tingene. Og så har jeg egentlig altid været nysgerrig på, hvad Danmark er, og hvad [by] er. (Kvinde, 20-29 år)

5.3 Forberedelse af flytningen

De interviewede studerende har ofte forberedt sig på flytningen ved at søge bolig, sikre deres økonomi, fx ved at søge særydelser som grønlandsk studerende, og – hvis de har børn – søge dagtilbud eller skole, SFO m.m. Flere oplever dog, at det kan være vanskeligt at forberede sig tilstrækkeligt, mens man opholder sig i Grønland.

De Grønlandske Huse

I Danmark findes der fire Grønlandske Huse, placeret i landets fire største byer. Alle fire huse er selvejende institutioner og fungerer som kontakt- og samlingssteder for grønlændere samt andre med interesse for Grønland. Husene tilbyder blandt andet rådgivning og vejledning om sociale, juridiske og uddannelsesmæssige forhold for grønlændere i Danmark. Derudover bidrager de med oplysning og information til den brede danske befolkning om grønlandske forhold.

Flere af de interviewede oplyser, at de fik tildelt en bolig inden afrejsen fra Grønland gennem onlinesøgninger eller gennem ansøgning til boligforening. For de studerende var det at have en bolig på plads inden flytning en vigtig og nødvendig del, som de ønskede at have styr på inden flytning. For de studerende med børn var dokumentationen af, at der var sikret passende boligforhold til familien, et krav for at kunne søge om studiestartrejse hos De Grønlandske Huse i Danmark.

Valget af bopæl blev i mange tilfælde influeret af økonomiske hensyn, hvilket i nogle tilfælde førte til fravalg af bestemte byer eller områder, der blev vurderet som økonomisk urealistiske. Nogle studerende prioriterede at bosætte sig i egne boliger i nærheden af familie eller venner, mens andre måtte finde midlertidige eller usikre boligforhold ved ankomsten for senere at få en mere permanent bolig.

Økonomiske ressourcer spillede i det hele taget en væsentlig rolle i flytteprocessen. Selvom de fleste havde midler til at dække selve flytningen, blev disse hurtigt opbrugt til indkøb af møbler og etablering i den nye bolig. Finansieringen bestod dels af opsparing og arv, dels af legater og støtteordninger.

Flere af de studerende fremhæver, at de fandt, at den formelle hjælp i Grønland var begrænset. De oplevede selv at skulle tage ansvar for boliganskaffelse, og at praktiske forhold i høj grad blev placeret hos den enkelte. Ofte oplevede de, at information om relevante procedurer var fragmenteret og vanskeligt tilgængelig. I stedet var de særligt afhængige af venner og familiemedlemmer som fx fætre og kusiner, der tidligere er flyttet til Danmark, og som kunne hjælpe dem med og vejlede dem om praktiske forhold.

Jeg fik lidt hjælp. Mange af dem, der har boet her længe, ved ikke helt, hvad man skal gøre og sagde bare: "Du skal jo bare søge bolig." Vejlederne i [by i Grønland] sagde bare, at bolig er noget, man selv skal sørge for, inden man flytter. Jeg søgte råd om, hvordan man kan finde en bolig, men det er svært at få hjælp i Grønland. Her i Danmark er det nemmere at få hjælp. (Mand, 30-39 år)

De studerende nævner særligt De Grønlandske Huse i Danmark som en central ressource til at få vejledning og støtte – særligt i den første periode i Danmark, hvor alting er nyt, og hvor man både skal navigere i et nyt land med et anderledes system, begynde på en uddannelse, lære nye mennesker at kende osv. Nogle bruger De Grønlandske Huse til mere praktiske forhold som fx SU og bolig. For andre var kontakten mere personlig som fx vejledning til studie eller støtte til håndtering af personlige udfordringer. En studerende fortæller:

Jeg følte også, at jeg altid kunne gå til Det Grønlandske Hus, hvis jeg havde brug for hjælp – det gjorde jeg faktisk også nogle gange med andre ting. (Mand, 20-29 år)

5.4 Mødet med det danske uddannelsessystem

For langt de fleste af de interviewede studerende har overgangen til studielivet i Danmark været krævende og udfordrende – både i forhold til de faglige krav, sproglige barrierer og mødet med uddannelsesstrukturer og -systemer, som ofte er nye for dem.

Flere blev overrasket over, at det sproglige viste sig at være så vanskeligt, og at forskellen mellem hverdagsprog og akademisk sprog på dansk er så markant. Selv de studerende, der vurderede sig selv til at være gode til dansk hjemmefra, oplevede udfordringer. De beskrev, hvordan det i starten krævede en stor ekstra indsats at følge med i undervisningen, forstå underviserne, opgaverne og de akademiske tekster. Mange følte, at de skulle bruge langt mere tid på forberedelse end deres danske medstuderende. En studerende fortæller:

Noget af det sværeste var sproget. Jeg har altid talt rimeligt godt dansk i Grønland – især på grund af mine venner – men jeg blev virkelig overrasket over forskellen mellem det danske sprog i dagligdagen og akademisk dansk. (Mand, 20-29 år)

Derudover oplevede flere udfordringer med uddannelsessystemets strukturer og forventninger – altså de studie- og arbejdsformer, som danske studerende har tilegnet sig gradvist gennem hele deres skolegang. For mange grønlandske studerende føltes det som at blive kastet ind i en ny kultur, hvor de både skulle lære stoffet og samtidig lære, hvordan man overhovedet studerer i en dansk kontekst.

Altså, jeg har også skullet bruge energi på at slå ord op – det gør jeg meget. Det er en del af min læreproces, og det har også hjulpet mig til at blive rigtig god til dansk. Jeg slår hele tiden ord op: Hvad betyder det her? Det kan være midt i undervisningen, hvor jeg også lytter til, hvordan de debatterer med hinanden, og hvordan de taler om forskellige emner. Hvis man er født og opvokset i Danmark og fra børnehaven er vant til, at sådan gør vi, så kunne jeg jo se, at de er rigtig hurtige til systemer, strukturer og måder at studere på. Det har de lært gennem hele folkeskolen og videre i skolesystemet, og det er tydeligt at mærke. Og så sidder jeg ved siden af og er langsommere, fordi jeg lige skal finde ud af: Hvad er det her, og hvordan gør du? Jeg skal bruge tid på alle de ting, for det har vi ikke lært. (Kvinde, 50-59 år)

Disse oplevelser betyder, at flere grønlandske studerende føler, at de ikke er gode nok, og at de sammenlignet med deres danske medstuderende er et skridt bagud. Det skaber usikkerhed og kan give oplevelsen af mindreværd eller tvivl på egne evner:

Jeg har jo følt mig anderledes og haft tanker om, at jeg ikke var god nok, fordi jeg ikke forstod de opgaver, vi havde fået. (Kvinde, 30-39 år)

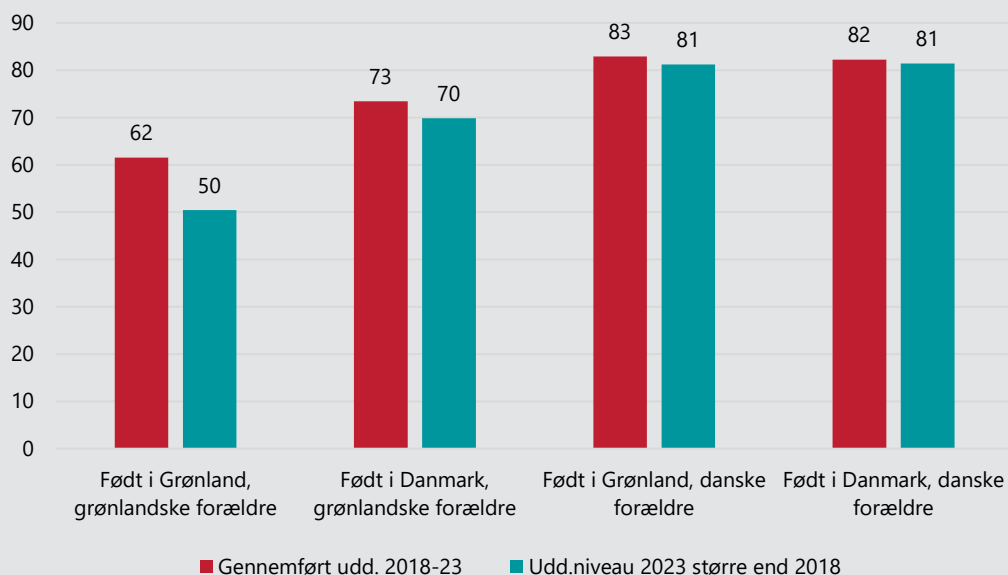
Enkelte af de interviewede peger på, at de grundskole- og gymnasieuddannelser, de har taget i Grønland, ikke har rustet dem godt nok til studier i Danmark. De oplever, at fagligheden i de grønlandske uddannelser ligger lavere, og at de har skullet foretage et stort spring for at tilpasse sig det danske uddannelsesniveau:

Ikke fordi jeg er grønlænder, men fordi jeg gik i skole i Grønland. Jeg føler ikke, at gymnasiet har forberedt mig godt nok til uddannelse i Danmark. Jeg fik gode karakterer uden at læse særlig meget, men her skal man virkelig følge med – ellers bliver det hårdt. Overgangen fra gymnasiet til studiet i Danmark var enorm. Jeg var ikke klar. (Mand, 20-29 år)

De kvalitative interviews peger dermed på, at studiestarten i Danmark for mange grønlandske studerende kan være særligt krævende. De skal ikke alene håndtere de faglige krav, der følger med en ny uddannelse, men også forholde sig til sproglige udfordringer og et uddannelsessystem med andre normer, strukturer og forventninger end dem, de kender fra Grønland. Samlet set kan disse barrierer være med til at forklare, hvorfor grønlandske studerende, som Figur 5.1 illustrerer, i gennemsnit har sværere ved at fastholde og gennemføre deres uddannelsesforløb.

Figuren tager udgangspunkt i personer, der var i gang med en uddannelse i 2018, og viser, hvor stor en andel af disse der har gennemført en uddannelse i årene 2018 til 2023, og hvor stor en andel der har opnået et højere uddannelsesniveau i 2023, end de havde i 2018. Figuren viser, at 62 % af grønlandskfødte studerende med grønlandske forældre har gennemført en uddannelse i årene 2018-2023, og at 50 % har et højere uddannelsesniveau i 2023, end de havde i 2018. Blandt studerende med grønlandske forældre, der er født i Danmark, har 73 % gennemført en uddannelse i årene 2018-2023, og 70 % har et højere uddannelsesniveau i 2023, end de havde i 2018. I begge grupper er der således et højere frafald fra uddannelse end blandt studerende med dansk oprindelse, hvilket kan tyde på, at årsagerne til frafaldet både handler om to uddannelsessystemer, der ikke er tilpasset hinanden, og om forhold, der vedrører forskelle i individuelle og familiære ressourcer mellem grupperne.

Figur 5.1 Andel af personer, der var studerende i Danmark i 2018, der har gennemført en uddannelse i årene 2018 til 2023, og andel, der har opnået et højere uddannelsesniveau i 2023, end de havde i 2018, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. Procent.

Anm.: N = 2.342 studerende med grønlandsk baggrund og 368.765 studerende med dansk baggrund. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Andelen af grønlandske studerende, der gennemfører en uddannelse i løbet af årene 2018-2023, er højest blandt de unge, der var i gang med en gymnasial uddannelse i 2018 (86 %), og lavest blandt dem, der var i gang med en erhvervsfaglig uddannelse (51 %). Blandt studerende, der læste en videregående uddannelse i 2018, har 73-75 % gennemført en uddannelse i løbet af 2018-2023.

5.4.1 Social tilknytning og fællesskab på uddannelsesstedet

For de interviewede grønlandske studerende i Danmark er kontakten og relationen til danske medstuderende ofte begrænset, og flere har oplevet det vanskeligt at etablere venskaber med medstuderende. Flere fortæller, at de følte sig uden for de sociale fællesskaber, som ofte dannes i begyndelsen af studiet:

Danskerne danner ret hurtigt grupper, og de har et lidt anderledes syn på os grønlændere. Der følte jeg mig meget alene. Også i klassen var det svært – hvordan skulle jeg opføre mig? Man kan komme til at føle sig uvelkommen, fordi det er en anden kultur. Jeg har altid fået at vide, at jeg

var anderledes, så det var ikke nyt. Men det dér med, at man ikke rigtig går hen til hinanden, ikke har øjenkontakt og ikke hilser, det var lidt hårdt.
(Mand, 30-39 år)

Kulturelle og sproglige forskelle fremhæves som en væsentlig barriere for social tilknytning, hvilket blandt flere af de interviewede studerende er forbundet med følelsen af at være udenfor og en følelse af at være forkert. Det kan fx være sociale spilleregler, der medvirker til, at der bliver skabt misforståelser, og at der bliver skabt en social afstand. Flere af de interviewede beskriver, hvordan de grønlandske omgangsformer ikke altid stemmer overens med de danske studiemiljøers mere eksplicitte og udadvendte sociale kultur:

Der er meget støj, fordi folk snakker rigtig højt og hele tiden. Allerede der føler jeg mig anderledes, fordi jeg ikke har det samme behov for smalltalk som andre. Jeg kan godt lide bare at sidde stille og roligt i pauserne uden at sige så meget. Det kan måske blive tolket, som om jeg ikke gider være sammen med de andre. Der er i hvert fald nogen, der er kommet hen og har spurgt: "Er du okay?" Og så er jeg sådan: "Ja, ja, jeg har det fint, der er ikke noget." (Kvinde, 30-39 år)

Citatet illustrerer, hvordan forskelle i måder at være sammen på kan skabe forvirring og misforståelser. Stilhed, som mange grønlændere forbinder med noget naturligt og trygt, kan i en dansk studiekultur blive tolket som manglende interesse eller social tilbagetrækning. Dermed kan noget, der egentlig er helt normalt for den ene, blive set som afvigende af den anden.

Forskelle i sociale normer og kommunikationsformer kan også skabe en oplevelse af pres og usikkerhed blandt de grønlandske studerende. Flere beskriver, hvordan det kan være udfordrende at få taletid og blive hørt i et studiemiljø, hvor det forventes og værdsættes, at man hele tiden skal bidrage med egne perspektiver. For grønlandske studerende, der ikke er vant til en sådan diskussionsorienteret studiekultur, kan disse forventninger opleves både udmattende og hæmmende for deres deltagelse:

Man er jo dygtig til mange andre ting. Men hvis man sidder i en gruppe, så ved vi også, at kulturen her – i hvert fald blandt de unge – er, at man snakker meget frem og tilbage hele tiden. Og det synes jeg egentlig er en fed kultur. Men hvis man ikke selv er vant til, at der skal snakkes hele tiden om alt muligt – også mange ligegyldige emner – så kan det være svært, fordi snakken bare kører konstant. Nogle gange kører den så meget, at det virker, som om de overgearer sig selv. De vil heller ikke virke dumme over for hinanden. (Kvinde, 50-59 år)

Ud over de forskelle i sociale spilleregler og kultur, som mange oplever som udfordrende, beskriver flere studerende også, hvordan de i sociale sammenhænge bliver reduceret til blot at være "den grønlandske studerende". De oplever, at interessen fra danske medstuderende ofte primært knytter sig til deres grønlandske baggrund frem for til dem som personer:

Så kan jeg huske, at jeg ofte følte, at det eneste ved mig, der var interessant for dem, var, at jeg kom fra Grønland. De havde rigtig mange spørgsmål om Grønland, og så trak jeg mig lidt tilbage personligt, fordi alle spørgsmål handlede om Grønland. Og jeg begyndte også at tænke: Hvem er jeg egentlig uden for det her – uden for Grønland? (Kvinde, 20-29 år)

5.4.2 Diskrimination og fordomme i uddannelsessystemet

Alle de interviewede grønlandske studerende har i større eller mindre grad erfaringer med at blive mødt med fordomme og diskrimination i danske studiemiljøer. Oplevelserne viser sig både i subtile former i hverdagen og i mere direkte forskelsbehandling.

Flere fortæller, at de ofte konfronteres med stereotype forestillinger om grønlændere, som kan komme til udtryk gennem spørgsmål, bemærkninger eller såkaldte grønlænderjokes. Det kan være forestillinger om, at alle grønlændere er alkoholiserede eller socialt udsatte, eller andre karikerede billeder af, at grønlændere bor i igloer eller lever blandt isbjørne. Andre beskriver kommentarer som: "Du ligner ikke en grønlænder" eller overraskelse over, hvor godt de taler dansk: "Du snakker jo helt perfekt dansk – hvordan kan det være?". Enkelte har også mødt holdninger, der sætter spørgsmålstegn ved deres evne til at studere på en videregående uddannelse. Andre oplever kommentarer som, at de er "for smukke for en grønlænder", og oplever således, at de ofte bliver målt op imod stereotype forestillinger om, hvordan grønlændere forventes at se ud og være. En ung mandlig studerende fortæller:

Jeg er blevet bedre til det. Nogle gange magter jeg det ikke. Jeg kan huske en episode sidste år – vi stod og hentede kaffe, og en fra en anden gruppe sagde for sjov, at jeg ikke måtte få kaffe. Så sagde en anden: "Nej, han skal have øl." Det var mandag morgen. Ingen sagde noget, heller ikke mig. Jeg tænkte bagefter, at jeg kunne have sagt noget, men nogle gange gider man bare ikke. Jeg har hørt det så mange gange. (Mand, 20-29 år)

En anden ung fortæller:

Der kom også kommentarer fra medstuderende, der spurgte, om vi var alkoholikere, og om vi kun fangede sæler og kun spiste fisk. De sagde det på

en nedværdigende måde og lavede grin med det. Den dag trak jeg mig meget hurtigt tilbage, og så var der lige pludselig en beslutning i mit hoved om, at jeg ikke kan være venner med nogen her overhovedet. (Kvinde, 20-29 år)

Ud over stereotype forestillinger peger flere også på en oplevelse af ulighed i viden. De grønlandske studerende oplever selv, at de generelt har et godt kendskab til Danmark og danske samfundsforhold, mens de omvendt oplever, at mange af deres danske medstuderende har begrænset viden om Grønland.

Blandt deltagerne i denne undersøgelse opleves denne skævhed også som en ulighed i relationen og kan give en følelse af at skulle agere repræsentant for Grønland og bære et ansvar for at oplyse andre. Som en studerende udtrykker det:

Fordi, lige pludselig så er man ikke i den samme position som lige personer, når det er, at den ene person ikke ved noget som helst om mig, og vi ved jo alt om dem. Ja, så det er svært at være på lige fod med folk, man gerne vil være venner med. (Kvinde, 20-29 år)

Flere fortæller også, at de i mødet med danske medstuderende oplever en forventning om at skulle stå til ansvar for forholdene i Grønland. Når samtalerne ofte centeres sig om sociale problemer, alkoholmisbrug, kolonihistorie eller politiske spændinger mellem Grønland og Danmark, kan det skabe en følelse af at være gjort til repræsentant for en hel befolkning. En studerende siger:

Men det var bare følelsen af, at... Jeg kan ikke huske helt, jeg er blevet spurgt om et eller andet. Problemer i Grønland, det har været meget noget om problemer i Grønland, udfordringer i Grønland, at grønlændere synes, at danskere skal ud af landet. Der har været meget sådan noget, ja, hvor du måske kan komme til at føle, at du skal stilles til ansvar, fordi du er jo også selv grønlænder." (Kvinde, 50-59 år)

De interviewede studerende trækker på forskellige strategier for at håndtere fordomme og nedsættende bemærkninger. Valget af strategi afhænger af situationen og den sociale kontekst. Nogle bruger humor som en måde at afvæbne ubehagelige kommentarer. Nogle undlader at reagere, enten fordi de ikke ønsker at give bemærkningen mere opmærksomhed, eller fordi en konfrontation kræver for meget energi. Over tid kan denne tavshed udvikle sig til en gradvis tilbagetrækning fra fællesskabet, hvilket kan føre til isolation og en oplevelse af at stå udenfor.

Derudover er der nogle, der vælger at markere en tydelig grænse og aktivt konfrontere fordomsfulde og diskriminerende kommentarer. En kvinde fortæller:

Jeg sætter grænser, men jeg er stadig fair. Jeg er god til at tale dansk, så jeg opfanger også diskrimination og derfor sætter grænser, hvis der kommer en ulige magtbalance. På studiet diskuterer vi nogle gange, men de har lært, at jeg sætter grænser, og jeg kommenterer gerne den ulige magtbalance. Jeg tør godt tage de her kampe, for jeg har intet at tabe.
(Kvinde, 30-39 år)

Og endelig anvender nogle en håndteringsstrategi, der kan beskrives som passing, hvor den studerende på baggrund af sit udseende eller sprog ikke umiddelbart genkendes som grønlander, hvilket i nogen grad kan beskytte mod fordomme og diskrimination:

Jeg tror også, grunden til, at jeg ikke oplever lige så meget som andre grønlandere, det er jo, fordi jeg ligner en fra Skandinavien, så der er fordele ved det, I guess. Jeg har venner, som dagligt oplever ting, når de er i metroen eller et eller andet, hvor der bliver sagt: "Ad, en grønlander" bare på grund af deres udseende. Så jeg tror [årsagen til, red.], at jeg ikke oplever fordomme alt for ofte, handler om mit udseende. Folk bliver overrasket, når jeg siger, at jeg er grønlander. Jeg kan meget lettere skjule mig.
(Kvinde, 20-29 år)

Oplevelserne af fordomme og diskrimination blandt de interviewede genfindes i en rapport fra Institut for Menneskerettigheder fra 2023, der viser, at 4 ud af 5 grønlandske studerende oplever at blive mødt med fordomme, og at hver femte oplever negativ forskelsbehandling (Slot m.fl., 2023). Desuden viser undersøgelsen, at 82 % af de medvirkende grønlandske studerende oplever, at deres danske medstuderende ved "rigtig lidt" eller "lidt" om det moderne Grønland. Undersøgelsen konkluderer også, at dette bidrager til at fastholde fordomme, samtidig med at det kan skabe en ulige relation mellem de grønlandske og de danske studerende (Slot m.fl., 2023).

Hvad angår viden om danskernes kendskab til Grønland, lavede Epinion sammen med Dansk Ungdoms Fællesråd i 2024 en undersøgelse af unges oplevede kendskab og holdning til hinanden på tværs af Danmark, Færøerne og Grønland. Undersøgelsen viser blandt andet, at grønlandske og færøske unge i højere grad har modtaget undervisning om Danmark end omvendt, og at danske unge får deres viden om de andre lande i rigsfællesskabet fra færre forskellige kilder end de unge fra Grønland og Færøerne. Dette medfører ifølge undersøgelsen en øget risiko for fordomsfuldhed blandt de danske unge (Dansk Ungdoms Fællesråd, 2024).

5.5 Fremtidsønsker og drømme

Størstedelen af de interviewede grønlandske studerende har en klar plan om at vende tilbage til Grønland efter endt uddannelse, men der er også en gruppe, som er i tvivl og usikre på, hvad fremtiden bringer, eller – indtil videre – ønsker at blive i Danmark.

Flere af de studerende, der ønsker at rejse tilbage til Grønland, fortæller, at de fra starten havde blikket vendt mod at vende tilbage og ser deres uddannelse som en vej til bedre job, højere løn og generelt bedre vilkår i Grønland:

Jeg håber da også, at sådan en bachelorgrad kan åbne op for bedre løn og bedre vilkår og bedre muligheder for at arbejde mig opad og få endnu mere i løn. Jeg tror, jeg har flere muligheder for at få bedre jobs deroppe, end jeg kan her. (Kvinde, 40-49 år)

Det handler dog ikke kun om karriere og økonomi, idet ønsket om at vende tilbage også er tæt knyttet til det at komme hjem til noget familie og venner, til naturen og til et sted, hvor man har en "følelse af at høre til". Derudover er der hos flere et ønske om at bidrage til det grønlandske samfund og gøre en forskel:

For det første vil jeg gerne tilbage for at få et bedre job og en bedre løn. Altså bedre forhold. Men det er også familie og venner og naturen. Det ligger meget dybt i mig det her med naturen. Og så menneskerne omkring. Og det er også... tanken om og muligheden for at gøre en forskel, altså virkelig at prøve at løfte et område. Og det kunne jo godt være inden for virksomheder. (Kvinde, 20-29 år)

Enkelte havde i starten af deres uddannelse en meget klar plan om at tage hjem igen, men undervejs er der sket ændringer, som har rykket ved den plan. Det gælder blandt andet følgende informant, som netop var blevet færdiguddannet og havde mødt en dansk kæreste:

Dengang jeg flyttede, havde jeg tænkt, at jeg måske skulle arbejde lidt i Danmark og så hjem og arbejde. Men nu har jeg jo fundet min kæreste, som jeg elsker helt vildt meget. Jeg skal være sammen med hende – om det er her i [by i Danmark], hvor hun kommer fra, eller i [by i Grønland]. Så nu bliver jeg i hvert fald her i Danmark. (Mand, 20-29 år)

Endelig er der en gruppe, som stadig er i tvivl. For dem er beslutningen ikke taget, og de overvejer både fordele og ulemper ved at blive i Danmark eller flytte tilbage til Grønland. I de overvejelser spiller forholdene i Grønland en rolle, blandt andet

udfordringer med boligmangel, men også mere generelle erfaringer med, hvordan systemer fungerer. Flere peger på, at det i Danmark opleves som nemmere at få hjælp, og at tingene går hurtigere og mere smidigt. Det gør Danmark til et attraktivt sted at blive, også selvom ønsket om at vende hjem stadig kan være der:

Der er så mange muligheder her. Det er så nemt at gå til, og det er så nemt at få hjælp til ting. Vi søgte fx om boligstøtte, og vi søgte om formiddagen, så fik vi det allerede om eftermiddagen. Sådan nogle ting er vi slet ikke vant til. Og bare selve systemets tilgang til mennesker. Man føler sig virkelig hørt, og man føler, at de gerne vil hjælpe. Og det går så hurtigt. Det føler jeg ikke, jeg har oplevet på samme måde derhjemme.” (Kvinde, 30-39 år)

De kvantitative analyser i kapitel 8 viser, at personer, der har været studerende i Danmark, oftere vender tilbage til Grønland, end personer, der er i beskæftigelse eller modtager understøttelse i Danmark.

5.6 Opsamling

Kapitlet viser på baggrund af registerdata og interviews med syv grønlandske studerende nogle kendetegn ved grønlandske studerende i Danmark, deres studiesituation, og hvordan de oplever deres flytning fra Grønland og mødet med Danmark.

De grønlandske studerende begrundet deres valg om at studere i Danmark med begrænsninger i, hvilke uddannelser der kan tages i Grønland, økonomiske udfordringer i forbindelse med studier i Grønland og ønsker om faglig og personlig udvikling. Generelt er denne gruppe relativt rettet mod fremtidige muligheder og i højere grad end de grupper, vi beskæftiger os med i kapitel 6 og 7, drevet af push-faktorer i deres migrationsbeslutning. Generelt har gruppen forberedt flytningen relativt godt, og der er i højere grad, end det gælder for de øvrige målgrupper, et støttesystem, der tager imod dem i Danmark, fx i form af De Grønlandske Huse.

Alligevel opleves overgangen til studielivet i Danmark både krævende og udfordrende. Det gælder især i forhold til de faglige krav på uddannelserne, sproglige barrierer og mødet med uddannelsesstrukturer og -systemer, som ofte er nye for dem. Flere oplever usikkerhed og en følelse af ikke at være tilstrækkeligt forberedt, hvilket kan påvirke deres selvopfattelse og studieoplevelse.

Socialt beskrives studielivet i Danmark som udfordrende for mange. Kulturelle forskelle i kommunikationsformer og sociale normer kan skabe distance til danske medstuderende, og flere oplever vanskeligheder ved at etablere nære relationer.

Derudover har alle de interviewede oplevelser med fordomme og diskrimination, der ofte handler om stereotype antagelser om sociale problemer eller eksotiserede billeder af Grønland og generel mangel på viden om Grønland blandt deres med-studerende. Disse oplevelser kan have betydning for de studerendes trivsel på studiet, hvor de trækker sig fra fællesskabet, hvilket kan føre til isolation og en oplevelse af at stå udenfor.

De studerendes oplevelser af sproglige, faglige og sociale udfordringer kan medvirke til at forklare, at de grønlandske studerende ifølge analyser af Danmarks Statistiks registerdata har sværere ved at gennemføre deres studier end studerende med dansk baggrund.

Afslutningsvis viser kapitlet, at størstedelen af de interviewede studerende har en klar intention om at vende hjem efter endt uddannelse, hvilket ofte er begrundet i familie, tilhørsforhold, natur og ønsket om at bidrage til det grønlandske samfund.

6 Udfordringer med beskæftigelse og social udsathed i Danmark

Som beskrevet i kapitel 4 oplever en relativt stor andel af 18-66-årige med grønlandsk oprindelse at stå uden for arbejdsmarkedet (i alt 46 %), ligesom andelen, der lever i udsatte positioner, er relativt høj (15 %).

I dette kapitel forsøger vi ved hjælp af analyser af kvalitative og kvantitative data at forklare, hvad der ligger bag disse tal, og hvordan udfordringer på arbejdsmarkedet og udfordringer med social udsathed formes i de grønlandske tilflytteres migrationsproces. De kvalitative analyser bygger på interviews med 17 grønlændere, der fortæller, hvordan de har oplevet mødet med det danske samfund, hvad der fik dem til at flytte, og hvordan de selv ser forskelle, ligheder og sammenhænge mellem deres liv i Grønland og deres liv i Danmark. De kvantitative analyser bygger på en sammenkobling af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, der gør det muligt at forstå, hvordan grønlandske tilflytteres livssituation i Danmark hænger sammen med den situation, de var i i Grønland, året før de flyttede.

Kvalitative data

- Det kvalitative datagrundlag består af interviews med 17 personer. Ni af disse er rekrutteret til undersøgelsen, fordi de oplever eller har oplevet udfordringer på det danske arbejdsmarked, men i øvrigt ikke har oplevet social udsathed i form af fx hjemløshed eller misbrug. De resterende otte personer er rekrutteret, fordi de oplever eller har oplevet udfordringer med social udsathed i Danmark.
- De kvalitative interviews er gennemført efter en semistruktureret interviewguide, der havde fokus på at forstå de interviewedes migrationsproces med fokus på: 1) livet i Grønland, 2) årsager til at flytte og forberedelsen af flytningen, 3) oplevelser af mødet med Danmark og 4) overvejelser om fremtiden. 12 af interviewene er gennemført på grønlandsk, 5 på dansk.
- Alle interviews er kodet tematisk med udgangspunkt i interviewguidens temaer.

Kvantitative data

- Det kvantitative datagrundlag består af registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik om 434 personer med mindst én grønlandsk forælder, der 1) opholdt sig i Grønland i 2017, 2) flyttede fra Grønland til Danmark i 2018 og 3) fortsat opholdt sig i Danmark i 2023. Blandt disse personer viser vi, hvordan udvalgte kendetegn ved livet i Grønland i 2017 (fx beskæftigelse, indkomst og usikre boligforhold) hænger sammen med sandsynligheden for at være i beskæftigelse og opleve social udsathed i Danmark i 2023.
- De kvantitative data er analyseret ved hjælp af krydstabulering, hvor sammenhængene signifikant testes ved hjælp af χ^2 , og hvor p-værdien skal ligge under 0,05, for at de viste sammenhænge betegnes som statistisk signifikante.

Tabel 6.1 giver en oversigt over de interviewede med angivelse af, om de i Danmark har oplevet hhv. udfordringer på arbejdsmarkedet og social udsathed. Desuden fremgår køn, aldersgruppe, opholdslængde i Danmark samt uddannelses- og erhvervserfaring.

Tabel 6.1 Oversigt over kvalitative interviewpersoner

	Køn	Alders- gruppe	Antal år i Danmark	Tidligere uddannelse og erhvervs erfaring
Arbejdsløshed som primær udfordring i Danmark				
Informant 1	Kvinde	40-49 år	0-5 år	Videregående uddannelse og beskæftigelse i Grønland
Informant 2	Kvinde	50-59 år	10-19 år	Ingen kompetencegivende, beskæftiget i Grønland
Informant 3	Kvinde	40-49 år	0-5 år	Videregående uddannelse og beskæftiget i Grønland
Informant 4	Kvinde	30-39 år	0-5 år	Erhvervsfaglig uddannelse og beskæftiget i Grønland
Informant 5	Kvinde	60+ år	0-5 år	Erhvervsfaglig uddannelse og beskæftiget i Grønland
Informant 6	Kvinde	50-59 år	6-9 år	Videregående uddannelse og beskæftiget i Grønland
Informant 7	Kvinde	40-49 år	0-5 år	Erhvervsfaglig uddannelse og beskæftiget i Grønland
Informant 8	Kvinde	50-59 år	0-5 år	Videregående uddannelse fra Danmark og beskæftiget i Grønland
Informant 9	Mand	60+ år	0-5 år	Ingen kompetencegivende, beskæftiget i Grønland
Udfordringer med social udsathed i Danmark				
Informant 10	Kvinde	30-39 år	6-9 år	Ingen kompetencegivende uddannelse, skiftende ufaglært beskæftigelse i Grønland
Informant 11	Kvinde	20-29 år	0-5 år	Ingen kompetencegivende uddannelse, skiftende ufaglært beskæftigelse i Grønland
Informant 12	Mand	40-49 år	0-5 år	Ingen kompetencegivende uddannelse, arbejdsløs og skiftende ufaglært beskæftigelse i Grønland
Informant 13	Kvinde	40-49 år	20+ år	Videregående uddannelse i Danmark, kortvarig beskæftigelse i Danmark
Informant 14	Kvinde	50-59 år	11-19 år	Ingen kompetencegivende uddannelse, ufaglært beskæftigelse og langtidsarbejdsløshed i Grønland
Informant 15	Kvinde	50-59 år	20+ år	Ingen kompetencegivende uddannelse, ufaglært beskæftigelse i Grønland og Danmark
Informant 16	Kvinde	60+ år	0-5 år	Videregående uddannelse i Grønland, skiftende faglært og ufaglært beskæftigelse i Grønland
Informant 17	Kvinde	30-39 år	6-9 år	Ingen uddannelse, ingen beskæftigelse i Grønland eller Danmark

Kilde: VIVE.

De interviewede, der er rekrutteret til at deltage i den kvalitative del af undersøgelsen, fordi de oplever udfordringer på arbejdsmarkedet uden at opleve social udsathed, er fortrinsvis kommet til Danmark inden for de sidste 5 år. Der er fortrinsvis tale om kvinder og personer over 30 år, og størstedelen af disse har enten en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse og har haft relativt stabil beskæftigelse i Grønland – ofte på relativt højt niveau (fx ledelse). Den relativt korte opholdstid er bevidst valgt for at sætte fokus på overgangen mellem det grønlandske og det danske arbejdsmarked. I forhold til alder, køn og uddannelse er det dog vigtigt at være opmærksom på, at de interviewede ikke er repræsentative for den samlede gruppe af nyankomne grønlandere, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet. Analyser af registerdata viser således, at omkring halvdelen af disse er unge under 30 år, og at 70 % af gruppen ikke har kompetencegivende uddannelse. Der kan derfor være aspekter af det at opleve udfordringer på arbejdsmarkedet, som interviewene ikke dækker.

Blandt de otte interviewede, der er rekrutteret til undersøgelsen, fordi de oplever eller har oplevet social udsathed i Danmark, har tre opholdt sig i Danmark i op til 5 år, mens fem har været i Danmark i mere end 5 år. Der er fortrinsvis tale om kvinder og fortrinsvis personer over 30 år, og størstedelen af disse har begrænset uddannelse bag sig og ofte mere ustabil beskæftigelse. Den lidt større variation i forhold til opholdstid i denne gruppe betyder, at gruppen på denne parameter afviger fra de kvantitative data, der indgår i kapitlet, og at den nuværende udsathed ikke nødvendigvis hænger tæt sammen med den situation, personerne oplevede, før de rejste fra Grønland. Derudover afviger de interviewede fra den samlede gruppe af socialt udsatte med grønlandsk baggrund, hvor størstedelen er mænd, og hvor der er flere unge. I forhold til uddannelse og erhvervserfaring fra Grønland ser de interviewede, der har erfaring med udsathed, ud til at ligne den samlede gruppe, der oplever social udsathed i Danmark.

I det følgende afsnit fortæller de 17 interviewede om livet i Grønland, før de flyttede.

6.1 Livet i Grønland før flytning

På tværs af gruppen af interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring og personer i udsatte positioner tegner der sig både fælles træk og forskelle i de interviewedes liv i Grønland forud for flytningen til Danmark. Begge grupper har levet liv præget af geografisk bevægelse, og flere har erfaringer med at flytte internt i Grønland, ofte i forbindelse med uddannelse, arbejde eller en ændret livssituation. Derudover har mange i begge grupper haft en tilknytning til arbejdsmarkedet i Grønland, omend karakteren og stabiliteten af denne tilknytning varierer betydeligt.

For personer, hvor arbejdsløshed er den primære udfordring i Danmark, fremstår livet i Grønland som relativt stabilt og struktureret. De fleste af de interviewede har gennemført erhvervsrettede uddannelser, typisk korte eller mellemlange videregående uddannelser, og har haft arbejde, der matcher deres kvalifikationer. De har ofte opbygget flere års erhvervserfaring og har generelt haft stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Samtidig er deres liv i Grønland i høj grad præget af etablerede sociale netværk. Nedenstående informant beskriver eksempelvis, hvordan hun ikke havde forestillet sig at flytte fra Grønland, fordi hun var glad for sit arbejde og sine kolleger:

Jeg blev ansat, da vi boede i [by i Grønland], hvor jeg arbejdede på sygehuset. Jeg havde ellers ikke regnet med, at vi ville flytte, for jeg kunne rigtig godt lide mit arbejde, og jeg kunne virkelig godt lide dem, jeg arbejdede med. (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

For personer, der oplever udsathed i Danmark, tegner der sig derimod et mere komplekst og belastet billede af livet i Grønland. Selvom også denne gruppe rummer stor variation i livshistorier og erfaringer, er der en række gennemgående træk. Flere af de interviewede beskriver en barndom præget af omsorgssvigt, herunder fysiske og seksuelle overgreb, opvækst i hjem med misbrug af alkohol og/eller hash, omsorgspersoner med psykiske udfordringer og oplevelser med at blive smidt ud af hjemmet og blive boligløs. Samlet peger interviewene på, at flere af deltagerne i social udsathed bærer på omfattende traumatiske erfaringer, som de bringer med sig til Danmark, og som i flere tilfælde ikke synes at være blevet bearbejdet. En ung kvinde fortæller her om sin barndom:

Indtil jeg var 5 år, så vi vores mor blive tæsket af vores far. Han havde et hashmisbrug og viste ingen medlidenhed. På grund af det flyttede vi til [by i Grønland]. Fordi vores mor blev tæsket, begyndte hun selv at tæske os, og det stod på, indtil jeg var omkring 13 år. Vi fik at vide, at vi skulle være stille omkring det. Vi blev ellers flyttet til et børnehjem, men vores mor skældte kommunen ud, og derfor kom vi hjem til hende igen. Det viste sig, at hun havde været i behandling for sit alkohol- og hashmisbrug. Da jeg var 16 år, døde min far. Jeg har aldrig tilgivet ham for, hvor forfærdelig en mand han var. Jeg havde været meget tæt knyttet til min moster, men pludselig mistede vi kontakten til hende. Da jeg flyttede til [by i Grønland], kontaktede hun mig ud af det blå og fortalte, at vores far egentlig havde været en god mand, og at han gerne ville have beholdt os. Efter det vendte min vrede sig fra min far til min mor, fordi jeg følte, at hun havde bildt os ind, at vores far var en forfærdelig mand. Der fik jeg det skidt igen. Jeg begyndte at tænke: Hvorfor tog jeg ikke telefonen, når min far ringede? Jeg var meget vred som barn. Jeg skjulte alting. I skolen gemte jeg mit ansigt. (Kvinde, 20-29 år, social udsathed i Danmark)

Også i voksenlivet har flere af de interviewede, der befinder sig i udsatte positioner, haft barske og belastende oplevelser i Grønland. Flere af kvinderne har været udsat for vold i parforhold, og nogle fortæller om selvmord blandt nære relationer. For størstedelen af de interviewede var livet i Grønland desuden præget af alkohol- og/eller hashmisbrug.

Flere beskriver dog, at de i Grønland oplevede at have større kontrol over deres misbrug, eller at misbruget havde en mere periodisk karakter. Dette gjorde det for nogle muligt at opretholde en nogenlunde almindelig hverdag. Kun få fortæller, at deres misbrug først begyndte efter flytningen til Danmark.

Samtidig viser interviewene, at en del af de personer, der oplever social udsathed, har haft en vis tilknytning til arbejdsmarkedet i Grønland. Nogle har gennemført uddannelse og haft arbejde, der matchede deres kompetencer, andre har haft mere ustabile og kortvarige ansættelser som ufaglærte, og nogle har i længere perioder stået uden for arbejdsmarkedet. Flere har haft egen bolig i Grønland, mens andre har oplevet boligusikkerhed, herunder perioder med hjemløshed eller midlertidige ophold hos familie og netværk. Følgende citat er fra en mand, der både har haft vanskeligheder med at få tilknytning til arbejdsmarkedet i Grønland, og som har oplevet boligløshed, før han flyttede til Danmark:

Det har været anstrengende at bo i [by i Grønland]. Der har været perioder, hvor vi måtte flytte og finde et sted at sove fra dag til dag. Det har heller ikke været nemt at finde et arbejde, da arbejdspladserne ikke vil ansætte nogle konkrete personer. Da vi boede i [by i Grønland], måtte vi nogle gange overnatte på lægeklinikken, fordi vi ikke havde andre muligheder, og vi fik heller ingen hjælp. (Mand, 40-49 år, social udsathed i Danmark)

6.1.1 Motivationer for flytning

Begge grupper motiverer flytningen til Danmark med både personlige, familiemæssige og strukturelle faktorer. Nogle af disse faktorer er de samme i de to grupper, men interviewene viser også tydelige forskelle i de to gruppers begrundelser for at flytte.

For informanter med arbejdsløshed som primær udfordring fremstår flytningen som en planlagt og fremtidsorienteret beslutning, hvor flere hensyn vægtes samtidig. Et gennemgående tema i denne gruppe er hensynet til børnenes trivsel og fremtidige uddannelsesmuligheder. Flere informanter beskriver bekymring for børnenes opvækstmiljø og begrænsede muligheder for videreuddannelse i Grønland. Flytningen

times derfor ofte i forhold til børnenes skolegang, eksempelvis ved overgang fra folkeskole til gymnasium.

Parallelt med familiehensyn fremhæver flere af de interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring ønsket om personlig udvikling og større frihed som begrundelse for flytningen. Isolation og begrænsninger i Grønland opleves som hæmmende, mens Danmark opfattes som et sted med større muligheder for udfoldelse. Økonomiske og praktiske forhold såsom lavere leveomkostninger og bedre transportmuligheder spiller også en central rolle. På dette område ligner de interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring på flere måder de grønlandske studerende i kapitel 5, idet længslen efter fremtidige muligheder ofte fylder mere i beslutningsgrundlaget end nutidige og fortidige oplevelser af afsavn.

For mange af de interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring er beslutningen ikke baseret på én enkelt afgørende faktor, men på en kompleks sammensætning af forskellige hensyn og vurderinger. Som en kvinde formulerer det:

Mine primære grunde [til at flytte, red.] er økonomi, sundhedsvæsenet og ventetiderne, børnenes skolegang og ønsket om lærere, der vil gøre en ekstra indsats, samt stigende dagligvarepriser i Grønland. Her i Danmark er systemet bedre – man bliver vejledt, og der er en større tryghed. Det er ikke, fordi vi har problemer, men når jeg ser på fremtiden, er det bedst for os at bo i Danmark. (Kvinde, 60+ år, arbejdsløshed i Danmark)

Endelig er der enkelte, der har måttet flytte til Danmark, fordi de ikke oplevede, at det grønlandske sundhedsvæsen kunne opfylde deres egne eller deres børns behov. De beskriver situationer, hvor børn ikke kunne få den nødvendige behandling i Grønland, hvilket førte til såkaldte ufrivillige flytninger for at sikre adgang til specialiseret hjælp og støttebehov. Dette bekræfter beskrivelsen i kapitel 2 af de relativt store udfordringer i sundhedsvæsenet, der både i den offentlige og politiske debat fremhæves som en medvirkende årsag til, at nogle vælger at flytte fra Grønland til Danmark.

For informanter i socialt udsatte positioner er flytningen ligeledes sammensat af flere faktorer, men her fremstår bevæggrundene i højere grad knyttet til belastede livssituationer og behov for forandring af personlige forhold. Her peges der på et samspil af forhold som konflikter, herunder vold, boligproblemer, misbrug, begrænsede beskæftigelsesmuligheder og oplevelser af manglende støtte fra myndighederne. Flytningen til Danmark begrundes i denne gruppe ofte med et ønske om at bryde med de belastende personlige forhold og få en ny start.

I begge grupper har ønsket om at være tæt på børn eller andre familiemedlemmer, der allerede bor i Danmark, betydning for migrationsbeslutningen, hvilket bekræfter

de kvantitative resultater i kapitel 3, der viser, at personer, der flytter fra Grønland, oftere end resten af befolkningen i Grønland har familie i Danmark, inden de flytter.

Begge grupper begrundes også deres valg om at migrere med nogle udfordringer, de har oplevet i Grønland. Gruppen med arbejdsløshed som primær udfordring nævner dog primært systemiske og samfundsmæssige udfordringer, mens personer med oplevelser af social udsathed som beskrevet langt oftere nævner personlige udfordringer som migrationsbegrundelse. Derudover viser interviewene, at gruppen med arbejdsløshed som primær udfordring i noget højere grad end gruppen i socialt udsatte positioner har haft fokus på fremtidige muligheder og har haft flere ressourcer til at planlægge deres flytning ud fra en konkret viden om de fordele, en flytning vil kunne give dem. Gruppen med arbejdsløshed som primær udfordring er således både drevet af push- og pull-faktorer, mens gruppen, der oplever social udsathed, i overvejende grad er drevet af push-faktorer (jf. Lee, 1966).

6.1.2 Forberedelse af flytningen

I forlængelse af ovenstående viser interviewene betydelig variation i, hvordan de to grupper har forberedt sig på at flytte til Danmark. Blandt informanter med arbejdsløshed som primær udfordring er flytningen ofte præget af en høj grad af planlægning og økonomisk forberedelse, og denne gruppes forberedelsesniveau ligner således de studerendes, som beskrevet i kapitel 5. Flere beskriver, hvordan de sparer op for at kunne finansiere indskud og etablering i Danmark og dermed undgå afhængighed af offentlig støtte. Bolig er en central prioritet, og mange sikrer sig enten en permanent eller midlertidig bolig inden afrejse. En informant beskriver eksempelvis:

Vi har forberedt os økonomisk og sparede mange penge sammen, så vi selv kunne betale for indskud. For mig har det været vigtigt at have det økonomiske på plads, inden vi flyttede hertil. Det var først, efter vi havde fået en bolig, at vi flyttede hertil. (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

Samtidig er der også inden for denne gruppe variationer, idet nogle flytter mere spontant, ofte som reaktion på konkrete livssituationer relateret til helbred, familie eller arbejde. Disse informanter ser flytningen som en forlængelse af tidligere mobilitet mellem Grønland og Danmark, hvor de har oplevet, at migrationsprocessen har været relativt let.

For de interviewede, der befinder sig i social udsathed, er flytningen dog i langt højere grad præget af spontanitet og begrænset forberedelse. Flere beskriver, at de rejser uden en konkret plan for bolig eller økonomi og ofte med meget begrænsede midler. I stedet har de typisk indgået aftaler med familiemedlemmer eller bekendte

om midlertidigt ophold, og de ankommer ofte uden arbejde. Som en yngre kvinde beskriver det:

Dengang tænkte jeg primært på at se min ekskæreste, og at vi skulle finde et sted at bo sammen. Men hele flytningen har været meget anderledes end det, jeg havde regnet med. Jeg tog af sted uden en konkret plan eller forventninger. (Kvinde, 30-39 år, social udsathed i Danmark)

6.2 Etablering af netværk og fællesskab i Danmark

Efter ankomsten til Danmark søger mange af de interviewede på tværs af de to grupper mod fællesskaber med andre grønlændere. Fællesskaberne får tidligt en vigtig betydning, blandt andet i forhold til at skabe tryghed og modvirke ensomhed i en ny hverdag. Familie og fællesskab udgør ifølge Olesen og Larsen (2025) et centralt fundament for oplevelsen af sundhed og trivsel blandt grønlændere, hvor det at dele med og hjælpe hinanden betragtes som en grundlæggende kulturel værdi (Olesen & Larsen, 2025). Denne orientering mod fællesskabet træder tydeligt frem i interviewene. Flere beskriver et stærkt behov for at høre til og et ønske om at undgå ensomhed, hvilket gør fællesskabet til en vigtig kilde til tryghed i en ny og ofte usikker tilværelse. Samtidig fremhæves en udbredt hjælpekultur i grønlandske miljøer. Som en informant fortæller:

Det gik hurtigt med at få venner, både danske og grønlandske misbrugere. Vi var gode til at hjælpe hinanden. (Kvinde, 30-39 år, social udsathed i Danmark)

Interviewene viser dog også, at fællesskabet kan have en bagside. For nogle har behovet for at høre til betydet, at de er endt i socialt udsatte miljøer, hvor alkohol og hash fylder meget. I de sammenhænge kan det at drikke alkohol eller ryge hash blive en del af det at være med i fællesskabet og dermed noget, der kan fastholde dem i misbrug og udsathed.

Blandt de voksne med arbejdsløshed som primær udfordring ses også en tidlig orientering mod grønlandske netværk. Samtidig opsøger flere aktivt fællesskaber baseret på fælles interesser og aktiviteter. Flere af de interviewede er medlem af foreninger og klubber. Det kan både være foreninger, som er orienteret mod grønlændere, og andre, som er mere knyttet til eksempelvis sport eller kulturelle aktiviteter. Nedenstående citat illustrerer, hvordan deltagelse i foreningslivet kan bidrage til at opbygge sociale relationer og skabe en følelse af tilhørsforhold:

Jeg har meldt mig ind i forskellige foreninger, fx kor. Gennem vores foreningsnetværk har vi fået familie her. Når vi holder kaffemik, kommer der mange. Vi er mange grønlandere i [by]. Min ven og jeg har knoklet for at få etableret flere aktiviteter for grønlandere, fx spise sammen, og disse aktiviteter er uden alkohol. Det har hjulpet os at være aktive i foreningslivet og at have et fællesskab. Vi kender også en del danskere. Dem har vi lært at kende, da de er i et forhold med en grønlander. Gennem Det Grønlandske Hus har vi også stiftet bekendtskab med danskere, der har boet eller arbejdet i Grønland. Det plejer at være hyggeligt. (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

Der er dog også eksempler på personer med et begrænset netværk, hvor det ikke har været en prioritet at opsøge nye relationer. Det gælder for nedenstående informant, som ikke personligt oplever et stort behov for nye relationer, men som mangler et netværk, der kan aflaste i forhold til børnepasning:

Vi kender ikke så mange, det plejer at være sjældent, vi ses med andre grønlandere. Vi hilser på dem, vi møder. Jeg ses nogle gange med de danske kolleger, jeg har haft i [by i Grønland], men vi har ikke været på udkig efter at få nye venner eller bekendtskaber. Vi havde en periode, hvor vores barn var syg, der kunne vi godt mærke, at vi ikke har nogen, der kan hjælpe os i forhold til at passe vores barn. (Kvinde, 30-39 år, arbejdsløshed i Danmark)

6.3 Mødet med det danske arbejdsmarked

Som beskrevet i kapitel 4 er omkring 46 % af alle 18-66-årige med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark, ikke i uddannelse eller beskæftigelse. Kapitel 4 viste derudover, at beskæftigelsen var højere for personer med erhvervsfaglige og videregående uddannelser, og at beskæftigelsen er højere for personer, der har opholdt sig i Danmark i længere tid. Selv når vi kontrollerer for alle kendte forhold i registerdataene, ser vi dog, at grønlandskfødte personer med to grønlandske forældre har en væsentligt lavere beskæftigelse end andre grupper med grønlandsk oprindelse og væsentligt lavere end personer med dansk oprindelse.

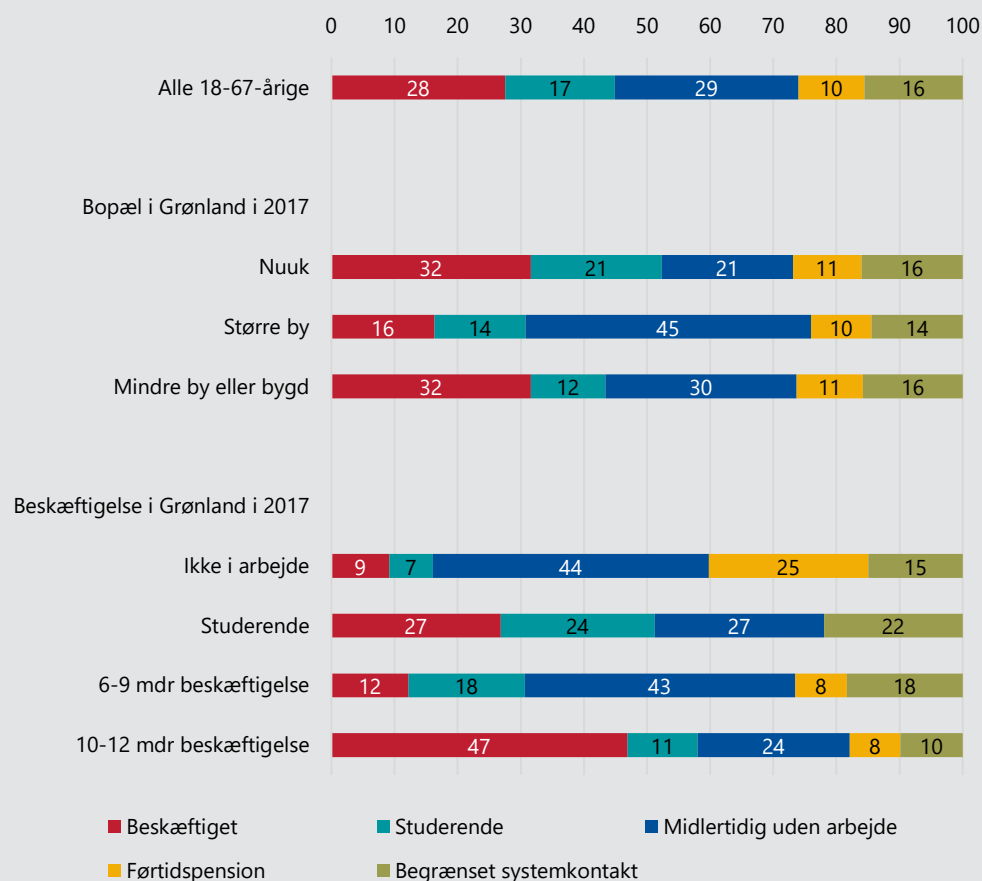
Blandt dem, der flyttede til Danmark i 2018, som er i fokus i de kvantitative analyser i dette kapitel, er alt i alt 55 % ikke i beskæftigelse eller uddannelse i 2023. 33 % befandt sig uden for arbejdsmarkedet i 2023 uden at have været i social udsathed i Danmark i en 3-årig periode.

Når vi samler registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik og undersøger, hvordan beskæftigelsen i Danmark hænger sammen med forskellige forhold i Grønland, finder vi, jf. Figur 6.1, at personer, der tidligere har boet i Nuuk, og personer, der tidligere har boet i en mindre by eller bygd, har en højere beskæftigelse i Danmark (hhv. 53 og 44 % i uddannelse eller beskæftigelse) end personer, der er udrejst fra en af de større byer (Sisimiut, Ilulissat, Qaqortoq eller Aasiaat) (30 % i uddannelse eller beskæftigelse).

Derudover finder vi en tæt sammenhæng mellem beskæftigelsessituationen i Grønland og beskæftigelsessituationen i Danmark, hvor alt i alt 58 % af personer, der *var* i arbejde i mindst 10 måneder, året før de udrejste, er i uddannelse eller beskæftigelse, mod 30 % af dem, der var i beskæftigelse en mindre del af året, før de udrejste, og 16 % af dem, der *ikke* var i beskæftigelse eller uddannelse før afrejsen.

Der er altså en tydelig sammenhæng mellem beskæftigelsen før afrejsen og beskæftigelsen i Danmark, men det er værd at bemærke, at 42 % af dem, der var i arbejde størstedelen af året i Grønland før afrejsen, *ikke* er i arbejde 5 år efter ankomsten til Danmark. Det kan som beskrevet handle om sproglige udfordringer, og at en del ikke har uddannelse ud over grundskoleniveau. Selv blandt personer med erhvervsfaglige eller videregående uddannelser kan det dog, som de følgende kvalitative analyser illustrerer, være vanskeligt at komme ind på det danske arbejdsmarked.

Figur 6.1 Sammenhæng mellem beskæftigelse i Danmark i 2023 og bopælsområde og beskæftigelse i Grønland i 2017 blandt personer med grønlandsk oprindelse, der rejste til Danmark i 2018. Procent.

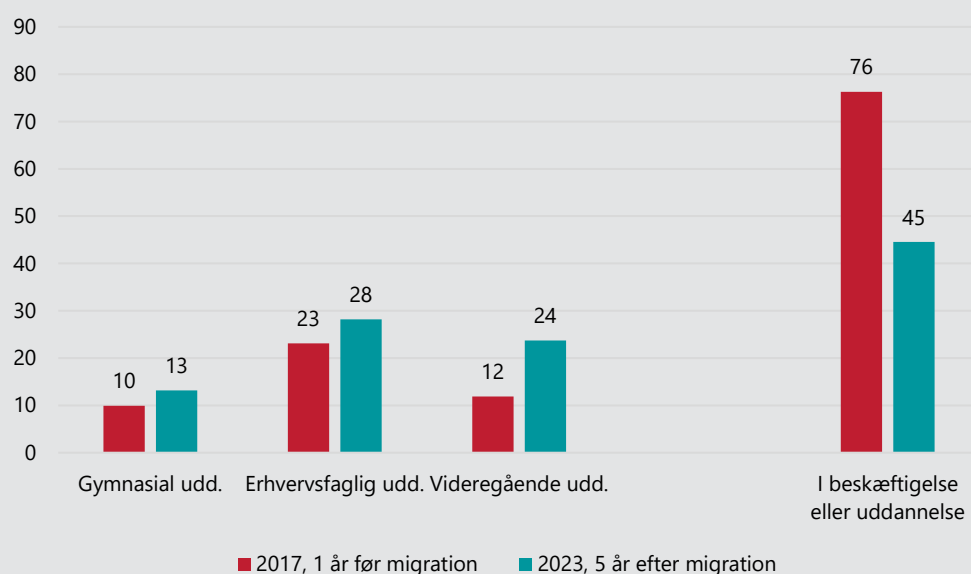
Anm.: N = 392. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Når vi i Figur 6.2 samler oplysninger om de migrerende borgeres uddannelses- og beskæftigelsessituation før afrejsen fra Grønland og 5 år efter ankomsten til Danmark, finder vi, at andelen med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse er steget fra 35 % til 52 %, samtidig med at andelen, der er i beskæftigelse eller uddannelse, er faldet fra 76 % til 45 %.

Supplerende analyser viser, at 95 % af personer med en videregående uddannelse var i beskæftigelse eller uddannelse før afrejsen mod 64 % 5 år efter ankomsten til Danmark. Blandt personer med en erhvervsfaglig uddannelse var 81 % i beskæftigelse eller uddannelse før afrejsen mod 50 % 5 år efter ankomsten til Danmark.

Figur 6.2 Uddannelsesniveau og andelen i beskæftigelse eller uddannelse i 2017, året før afrejse til Danmark, og i 2023, 5 år efter ankomst til Danmark. Procent.

Anm.: N = 312. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Personer med to grønlandske forældre oplever hen over migrationsfasen en større stigning i uddannelsesniveau end personer med én grønlandsk forælder. Andelen med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse stiger således fra 29 % til 50 % blandt personer med to grønlandske forældre og fra 44 til 53 % blandt personer med én grønlandsk forælder.

Personer med to grønlandske forældre oplever dog samtidig det største fald i beskæftigelsen, idet andelen, der er i beskæftigelse eller uddannelse i denne gruppe falder fra 73 til 36 %, mens der blandt personer med én grønlandsk forælder sker et mindre, men dog markant fald fra 81 % til 62 % i andelen, der er i beskæftigelse eller uddannelse.

6.3.1 Vanskeligheder med at få anerkendt uddannelse og erhvervserfaring fra Grønland

De fleste af de interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring har i Grønland haft stabile jobsituationer, og enkelte har haft ledende eller ansvarstunge stillinger. I Danmark oplever mange derimod perioder med arbejdsløshed, usikkerhed

og vanskeligheder ved at få arbejde, som svarer til deres kvalifikationer. Nogle må tage ufaglært arbejde eller oplever lange ledighedsperioder, og flere oplever, at deres erfaringer og kompetencer fra Grønland ikke bliver anerkendt i Danmark:

Det er besværligt at få job her i Danmark som grønlænder. Jeg taler ofte med andre grønlændere, som ellers klarer sig godt og ikke har et misbrug – vi er mange, der bliver påduttet nogle usynlige ting i vores personlige bagage, fordi vi er grønlændere. Jeg kan fx ikke bruge min uddannelse og må arbejde som rengøringsdame. Penge er penge, men min personlige værdighed falder, fordi jeg gerne vil bruge min uddannelse. Vi er ellers i rigsfællesskab, men hvorfor kan jeg ikke bruge min grønlandske uddannelse her i Danmark, når den på en måde kommer fra Danmark? (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

Selvom uddannelserne formelt er opnået inden for rigsfællesskabet, oplever flere, at de ikke tillægges samme værdi i Danmark. Derudover fremhæves manglende erfaring fra det danske arbejdsmarked som en yderligere udfordring. Dette betyder, at mange må starte forfra eller acceptere arbejde, som ikke matcher deres kompetencer, hvilket påvirker både karriereforløb og identitet. Én informant beskriver konsekvenserne for hendes identitet og karriere:

Jeg har haft høje stillinger i Grønland, jeg har haft gode jobs i en sammenhængende periode på 12 år og en karriere. Men når du kommer her til Danmark, så er du et nul. Du mister din identitet fuldstændig. Jeg endte jo med at være i kontanthjælpssystemet i 8 år. (Kvinde, 50-59 år, arbejdsløshed i Danmark)

Ledighedsperioderne opleves som både økonomisk, socialt og mentalt belastende. Flere fortæller, hvordan tab af struktur og formål i hverdagen påvirker familielivet negativt. For én informant og hendes mand fører ledighedsperioden til et overforbrug af alkohol:

Da vi boede i Grønland, havde jeg en fuldtidsstilling i en daginstitution og tog altid på arbejde. Da vi flyttede til Danmark, og vi begge to blev arbejdsløse, havde vi ikke noget andet at lave. Først da jeg fik arbejde, startede vores hverdag igen. Den første tid føltes som en lang ferie, og vi havde en periode, hvor vi drak meget. (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

De kvalitative interviews peger dermed på, at mødet med det danske arbejdsmarked for mange er præget af oplevelser af manglende anerkendelse af uddannelse

og kompetencer og stor usikkerhed, selv blandt personer med stabile arbejdsliv og betydelig erhvervserfaring fra Grønland.

6.3.2 Diskrimination på arbejdsmarkedet

Oplevelser af diskrimination og negative stereotyper udgør et væsentligt tema i informanternes fortællinger. Flere beskriver, hvordan deres grønlandske baggrund påvirker deres muligheder på arbejdsmarkedet – både i jobsøgningsfasen og i mødet med kolleger og ledelse på arbejdspladsen. Diskriminationen kommer til udtryk i både åbne og mere subtile former.

Nogle informanter fortæller om situationer, hvor deres grønlandske baggrund eksplicit er blevet nævnt som noget negativt under jobsamtaler. De oplever, at der stilles irrelevante spørgsmål eller fremsættes stereotypiske antagelser, som skaber en ubehagelig stemning og en oplevelse af ikke at blive vurderet på lige fod med andre ansøgere. En informant fortæller:

Jeg har haft nogle meget grimme oplevelser med direktører, jeg har været til jobsamtale med, som nærmest har skammet mig ud, fordi de fandt ud af, at jeg var grønlænder. Altså, inden jeg kom dertil, så var jeg nærmest perfekt til lige den jobstilling, jeg havde søgt. Lige indtil jobsamtalen, hvor de fandt ud af, hvor jeg kom fra, så passede jeg pludselig ikke mere. (Kvinde, 50-59 år, arbejdsløshed i Danmark)

Oplevelsen af at blive mødt med fordomme allerede i rekrutteringsfasen har for nogle betydet, at de overvejer strategier for at undgå diskrimination – eksempelvis ved at nedtone eller helt udelade oplysninger om deres baggrund i CV'et.

Også efter ansættelse oplever nogle informanter diskrimination i hverdagen. Det kan være kollegers attituder, der ændrer sig, når de opdager informantens baggrund, eller nedsættende bemærkninger:

I mit tidligere arbejde, der oplevede jeg det meget. I starten var de snakkesalige, men jeg oplevede til sidst, at de gik bag min ryg og bagtalte mig. Jeg begyndte at føle, at jeg ikke længere var velkommen her, især da alt det med Trump kom frem. Da jeg var i kantinen, bemærkede jeg, at jeg fik blikke af mine kolleger. Jeg plejer at snakke grønlandsk med mine børn i telefonen, men oplevede, at nogen kunne finde på at sige til mig: "Du skal lige snakke dansk" eller: "Hvis du skal snakke grønlandsk, skal du gøre det udenfor". Det gjorde ondt nogle gange. (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

Disse oplevelser peger samlet set på, at diskrimination og negative forestillinger om grønlændere ikke alene påvirker informanternes muligheder for at få arbejde, men også deres trivsel, tilhørsforhold og oplevelse af at blive anerkendt på lige fod med andre på det danske arbejdsmarked.

6.3.3 Mødet med danske jobcentre

De interviewede grønlændere, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet, har igennem deres tid i Danmark haft en række forskellige møder med det danske velfærdssystem. Det omfatter blandt andet kontakt til jobcentre og sagsbehandlere i kommunen. Disse møder udgør centrale omdrejningspunkter i deres forsøg på at etablere sig i Danmark og navigere i nye institutionelle rammer.

Jobcenteret spiller en central rolle i mange informanternes møde med arbejdsmarkedet, men deres oplevelser med den hjælp og vejledning, de får, er blandet. Nogle oplever, at de får hjælp og støtte fra sagsbehandlere i jobsøgningen. Andre oplever forløb, hvor deres ønsker og kompetencer ikke tages tilstrækkeligt alvorligt, og hvor tilbud som ulønnede praktikforløb ikke opleves som meningsfulde i forhold til deres kvalifikationer. Dette illustreres af følgende citat fra en informant, som overordnet havde gode erfaringer med sin sagsbehandler, men som samtidig oplevede, at hendes egne jobønsker blev mødt med begrænset tillid:

Det har egentlig været fint, jeg havde nogle gode snakke med min sagsbehandler. Dog har det været svært for mig at modtage kontanthjælp – det lykkedes mig aldrig. Jeg har aldrig modtaget nogen offentlig støtte, da vi boede i Grønland. Jeg havde tidligere nævnt til min jobkonsulent, at jeg godt kunne tænke mig at arbejde i en butik eller som kontormedarbejder. Jobkonsulenten fortalte mig, at hun ikke synes, det var en god ide, at jeg ledte efter arbejde som kontormedarbejder, da jeg ifølge hende laver stavefejl. Det er lidt underligt, for jeg kan jo bruge en bærbar, og nu til dags retter den automatisk stavefejl. (Kvinde, 50-59 år, arbejdsløshed i Danmark)

6.4 Oplevelser af udsathed i Danmark

Som beskrevet i kapitel 4 har omkring 15 % af personer med grønlandsk oprindelse, der opholder sig i Danmark, oplevet social udsathed i form af hjemløshed, ophold på krisecentre i forbindelse med vold, kriminalitet eller misbrug af alkohol eller stoffer i en 3-årig periode. Kapitel 4 viste især høje andele, der opholder sig på et herberg i Danmark (6,4 %), og fremhævede samtidig, at personer med grønlandsk oprindelse, der opholder sig på herberg, i mindre grad end personer med dansk

oprindelse, der er på herberg, samtidig er i behandling for en psykisk sygdom eller et misbrug af alkohol eller stoffer.

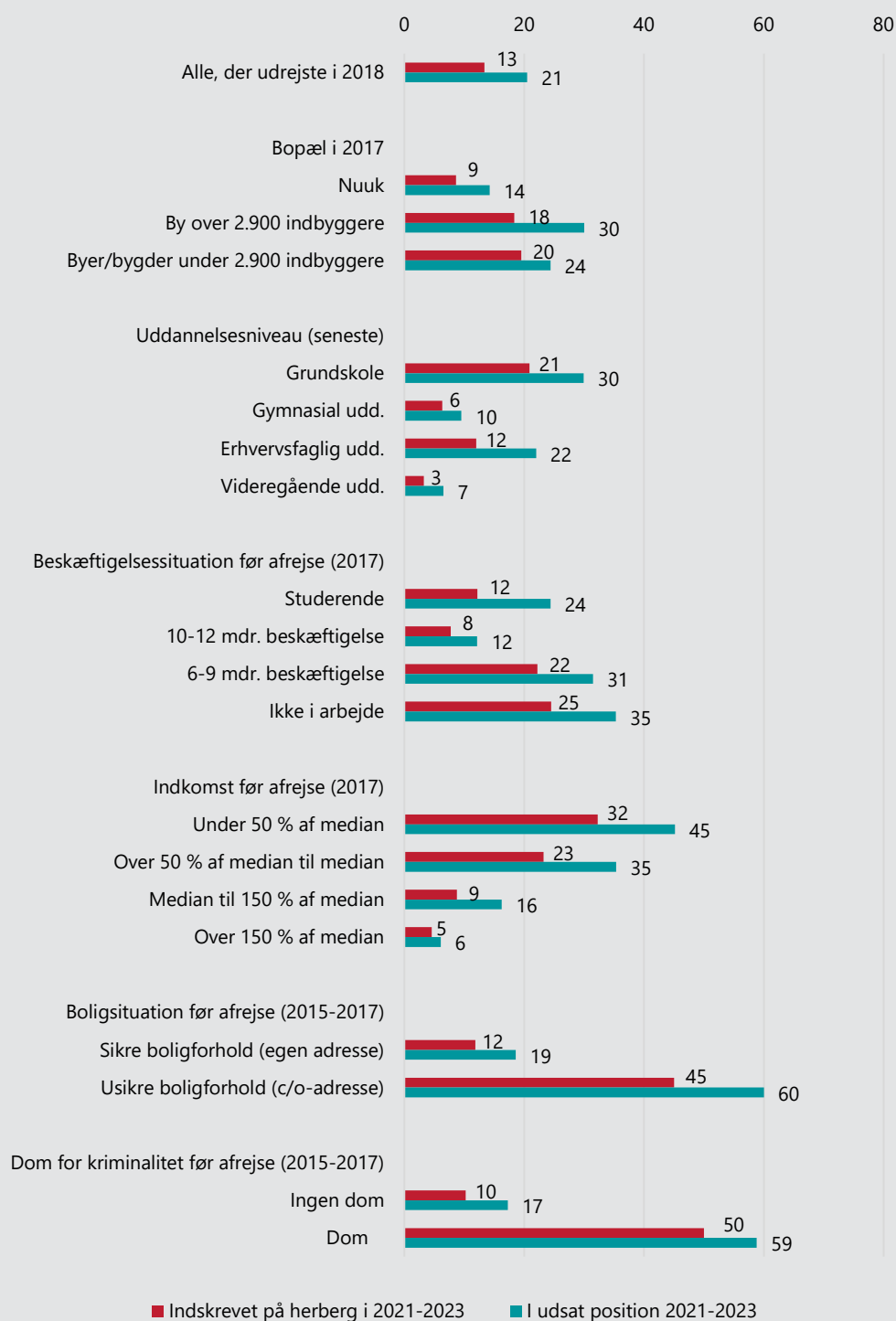
Dette kan skyldes, at de grønlandske borgere er mindre i kontakt med systemet i Danmark og dermed mindre synlige i de danske registerdata, men det kan også handle om, at grønlændere oplever andre veje til social udsathed end personer med dansk oprindelse, og at der sker noget i migrationsprocessen, der øger risikoen for, at personer med grønlandsk oprindelse oplever social udsathed i Danmark. I dette afsnit viser vi ved hjælp af analyser af registerdata, hvordan hjemløshed og social udsathed i Danmark blandt relativt nyankomne grønlændere hænger sammen med den situation, de var i i Grønland før afrejsen, og vi viser, hvordan de interviewede grønlændere i udsatte positioner selv oplever deres veje ind i udsathed i Danmark.

Figur 6.3 viser, at 13 % af personer med grønlandsk oprindelse, der flyttede til Danmark i 2018, har været indskrevet på et herberg i perioden 2021-2023, og at 21 % af gruppen samlet set har oplevet social udsathed i samme periode. Risikoen for at opleve social udsathed i Danmark er højere blandt personer, der havde få socioøkonomiske ressourcer, inden de flyttede fra Grønland, og blandt personer, der oplevede social udsathed, i årene før de flyttede til Danmark. Det ses blandt andet ved, at 32 % af de personer, der havde en disponibel indkomst under 50 % af den grønlandske median i 2017 før afrejsen, havde været indskrevet på herberg i Danmark i perioden 2021-2023, mod 5 % blandt personer med topindkomster i Grønland. Et andet eksempel er den tydelige sammenhæng mellem usikre boligforhold i Grønland og usikre boligforhold i Danmark, idet 45 % af personer, der i Grønland havde administrativ c/o-adresse frem for en adresse, hvor de formelt boede, efterfølgende har været indskrevet på herberg i Danmark mod 12 % af personer, der ikke havde en c/o-adresse.

Samtidig peger analyserne af registerdata, ligesom analyserne af de kvalitative interviews i de følgende afsnit, på, at udsathed i Danmark også rammer personer, der før afrejsen havde stabile livsforhold i Grønland. Blandt personer, der var i fuldtidsbeskæftigelse i Grønland i 2017 året før afrejsen, havde 8 % således været indskrevet på herberg i Danmark i perioden 2021-2023. Blandt personer med dansk oprindelse, der var i beskæftigelse i 2017, oplevede 0,09 % i årene 2021-2023 et ophold på et herberg.¹⁵

¹⁵ De grønlandske og danske registerdata, der måler social udsathed, er mindre sammenlignelige end de data, der måler uddannelse og beskæftigelse. Det er derfor ikke muligt at lave en analyse svarende til analysen i Figur 6.2 af graden af udsathed før og efter ankomsten til Danmark.

Figur 6.3 Sammenhænge mellem forhold i Grønland i 2017 og indskrivning på herberg (boform efter § 110) samt social udsathed i Danmark i 2021-2023 blandt voksne med grønlandsk oprindelse, der rejste til Danmark i 2018. Procent.

Anm.: N = 434. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Interviewene med personer, der er interviewet til undersøgelsen, fordi de befinder sig i eller har befundet sig i social udsathed i Danmark, vidner på samme måde som de kvantitative analyser om, at der på den ene side er en tydelig sammenhæng mellem livet, før man flyttede, og risikoen for at opleve social udsathed i Danmark, men at der på den anden side også er personer, der oplever, at udsathed opstår eller forstærkes kraftigt i mødet med det danske samfund. For dem, der oplever udsathed for første gang eller oplever en tydelig forværring af deres situation, spiller boligsituation og kontakten med fællesskaber præget af misbrug af alkohol, hash eller stoffer en væsentlig rolle, hvilket vi beskriver i de følgende afsnit.

6.4.1 Usikre boligforhold

For mange af informanterne i udsatte positioner er boligforløbet i Danmark præget af gentagne skift og stor ustabilitet. Opholdet i Danmark begynder ofte med midlertidige løsninger, hvor de bor hos familie, kærester eller venner. Disse boligsituationer er imidlertid sjældent langtidsholdbare og udvikler sig for flere til belastende og utrygge rammer, blandt andet som følge af konflikter, vold eller andre sociale problemer. En informant, der i første omgang boede hos sin datter, sit barnebarn og datterens kæreste, måtte eksempelvis flytte på herberg, da datteren og barnebarnet senere kom på krisecenter.

Efter ophør af den første boligløsning bevæger mange sig videre gennem en række forskellige og ofte midlertidige boligsituationer. Nogle flytter gentagne gange mellem forskellige familiemedlemmer og venner, mens andre ender på herberg eller forsorgshjem i kortere eller længere perioder. Kun få opnår egen bolig i de første år i Danmark, og når det sker, er det ofte med støtte fra kommunen. De mange og gentagne boligskift illustreres i nedenstående citat fra en ung kvinde, der ved ankomsten til Danmark først boede hos sin kæreste, men måtte flygte til en anden by som følge af vold. Efterfølgende boede hun hos en ældre grønlandsk kvinde i et hjem præget af misbrug, inden hun via en tilfældig kontakt på gaden fik kendskab til et forsorgshjem, hvor hun kunne få et værelse:

Jeg har boet på forsorgshjem i 3 år. Det er et kæmpe sted med en masse hjemløse beboere. Jeg var meget langt nede, da jeg boede der, og jeg oplevede en masse ting. På forsorgshjemmet er der en masse mennesker med misbrug. Jeg fik prøvet en masse forskellige stoffer, mens jeg boede der. Efter 3 år fik jeg tilbudt en etrumslighed. Jeg fik en dansk kæreste, mens jeg boede der. Han sparkede til min dør og ødelagde den. Jeg blev derefter smidt ud af lejligheden på grund af det. Efterfølgende endte jeg på herberget. Der var jeg i en 7 måneders tid. Sidste år fik jeg tildelt min egen lejlighed. (Kvinde, 30-39 år, social udsathed i Danmark)

6.4.2 Erfaringer med misbrug i Danmark

Flere af de interviewede i udsatte positioner har eller har haft et misbrug af alkohol og hash, og enkelte også af hårdere stoffer. Misbruget fremstår for mange som en måde at håndtere svære livserfaringer på og kan forstås som en form for selvmedicinering. Blandt de interviewede, der lever eller tidligere har levet med misbrug i Danmark, havde størstedelen allerede erfaringer med misbrug fra Grønland. Flere beskriver dog, at deres forbrug dengang var mere kontrolleret, hvilket gjorde det muligt for dem at passe et arbejde.

For få har flytningen til Danmark haft en mere positiv effekt. Et par informanter fortæller, at deres forbrug er blevet markant reduceret efter flytningen, og at ønsket om at bryde med et belastende misbrugsmiljø var en væsentlig motivation for at tage afsted. Dog befinder størstedelen sig fortsat i et dagligt misbrug, primært af hash og alkohol, hvilket i høj grad præger deres livssituation.

For flere informanter begynder vejen ind i et misbrug, når de begynder at opholde sig i miljøer, hvor misbrug fylder, ofte sammen med andre grønlændere. Det beskrives som et sted, hvor man søger fællesskab og genkendelighed, men hvor alkohol og stoffer samtidig er en central del af samværet. En informant fortæller, hvordan det netop var i mødet med et sådant miljø, at hendes situation ændrede sig:

Jeg arbejdede meget og var meget glad for mit arbejde. Jeg begyndte derefter at være på [et sted, hvor mange grønlændere opholder sig]. Det var der, det gik galt. Jeg begyndte at tage derhen, når jeg havde fri, for at møde nogle grønlændere. Der mødte jeg min daværende kæreste. Han er dansk. Det gik rigtig hurtigt. Vi flyttede hurtigt sammen. Jeg havde været for blind og begyndte at drikke. Han tog hash, og så viste det sig, at der var noget, der hed hashpsykose. Der begyndte han at slå mig, men jeg fortsatte på mit arbejde og knoklede. Da han begyndte at være mig utro, flygtede jeg til [herberg]. Jeg drak ikke særlig meget på det tidspunkt, men til sidst begyndte jeg at ses med de andre grønlændere her og begyndte at drikke. (Kvinde, 50-59 år, social udsathed i Danmark)

To af de interviewede har formået at stoppe deres misbrug efter at have været i misbrugsbehandling, mens en anden beskrev et mønster, hvor tilbagevenden til herbergsmiljøer med andre grønlændere førte til tilbagefald. Dette peger på, hvor vanskeligt det kan være at fastholde en forandring, når hverdagen fortsat udspiller sig i sociale sammenhænge, hvor misbrug i høj grad er udbredt.

Nedenstående citat beskriver, hvad der fik en informant til at lægge misbruget bag sig:

Det var mine børn. Min mor var dybt alkoholiseret hele sit liv – hun var en af de børn, der blev sendt ned, da hun var 10, og det ødelagde hende meget. Så hun har været alkoholisk hele sit liv. Jeg har altid sagt, at mine børn ikke skal se mig påvirket. Da jeg flyttede herover, så jeg ikke mine børn i mange år på grund af mit misbrug. Så døde min mor, og min søn ringede og sagde: "Mor, jeg har brug for dig." Der tænkte jeg bare: Fuck! Jeg bliver nødt til at blive clean. (Kvinde, 40-49 år, social udsathed i Danmark)

Samlet set peger de interviewedes erfaringer på, at misbrug i Danmark ofte er tæt forbundet med tidligere belastninger, sociale miljøer og manglende stabilitet i hverdagen, og at vejen ud af misbrug i høj grad afhænger af både personlige ressourcer og muligheden for at bryde med de miljøer, hvor misbruget er en del af det sociale samvær.

6.4.3 Mødet med tilbud til personer i udsatte positioner

Alle de interviewede grønlændere i udsatte positioner har i en eller anden grad haft kontakt med danske myndigheder. Kontakten varierer dog betydeligt, både i forhold til hvor hurtigt den etableres efter ankomsten til Danmark, hvor omfattende den er, og hvilken type hjælp der ydes. Informanternes oplevelser af mødet med myndighederne er ligeledes forskellige.

For flere af de interviewede, som i begyndelsen af deres ophold i Danmark boede hos familie, venner eller bekendte, gik der en periode, før der blev etableret kontakt til eksempelvis kommunen. Kontakten opstår typisk i forbindelse med behov for hjælp til at finde en bolig eller for at få adgang til økonomiske ydelser såsom kontanthjælp eller førtidspension.

Som beskrevet i afsnit 6.1.2 ankommer flere af de interviewede til Danmark uden omfattende forberedelse. Det gælder også i forhold til at sætte sig ind i det danske velfærdssystem, deres rettigheder og de støttemuligheder, de kan være berettiget til. Manglende kendskab til det danske system betyder, at flere ikke er opmærksomme på den hjælp, der er tilgængelig, og derfor heller ikke opsøger den. Begrænset viden om systemet kan samtidig medføre, at nogle af de interviewede i længere perioder lever i en vanskelig livssituation uden at være klar over, at de potentielt har ret til yderligere støtte, eller at deres situation burde give anledning til opfølgning fra myndighedernes side. Dermed risikerer de at blive fastholdt i den udsatte position over tid.

Dette illustreres blandt andet af en informant, som boede i knap 10 år på et herberg og i den periode fungerede som uformel tolk for andre grønlændere. Først efter flere år blev der iværksat en mere målrettet indsats i forhold til hendes egen boligsituation:

Jeg plejede at hjælpe med at oversætte, da jeg boede i [herbergcenter]. Det er nok derfor, de ikke har prøvet at finde en bolig til mig. Det var først, da kvindegruppen kom, at jeg fik noget hjælp. De havde brug for en, der kunne oversætte fra grønlandsk her, så de har brugt mig rigtig meget. Når der fx kom en ny grønlander ind, kunne jeg oversætte. Det har været ret hårdt. Jeg har set det som en selvfølge. Det er nok derfor, at de havde mig der i så mange år. (Kvinde, 50-59 år, social udsathed i Danmark)

Generelt tyder interviewene, der indgår i dette kapitel, på, at personer med arbejdsløshed som primær udfordring hurtigere opsøger hjælp i kommunalt regi og dermed også hurtigere får den støtte og de ydelser, de har behov for, sammenlignet med personer, der oplever social udsathed. Derudover tyder undersøgelsen på, at gruppen, der oplever arbejdsløshed uden at opleve social udsathed, i højere grad er i stand til at navigere i det danske system og har større ressourcer og overskud til at sætte sig ind i regler, muligheder og rettigheder.

De interviewede udsattes oplevelser med danske myndigheder er meget forskellige. Nogle beskriver gode forløb, hvor de oplevede at få relevant hjælp og blive mødt med forståelse. Andre fortæller derimod om oplevelser af at blive dårligt behandlet og om ikke at modtage den støtte, de mente at være berettiget til.

6.4.3.1 Gode oplevelser med danske myndigheder

De informanter, der er tilfredse med den hjælp, de har modtaget fra danske myndigheder, fremhæver ofte forskelle mellem deres erfaringer med offentlige systemer i hhv. Grønland og Danmark. Flere beskriver, at de i Grønland havde oplevet lange sagsbehandlingstider og begrænsede muligheder for støtte, og at mødet med det danske velfærdssystem derfor kom som en positiv overraskelse. En del udtrykker derfor tilfredshed med de danske myndigheders hurtighed til at påbegynde støtten og omfanget af støtten. For informanterne har den effektive sagsbehandling haft stor betydning for deres oplevelse af at blive taget alvorligt og få den nødvendige støtte på et afgørende tidspunkt. En informant beskriver det således:

Der er meget stor forskel mellem de offentliges arbejde, og hvor effektive de er. Jeg havde været vant til, at kommunen i Grønland har været meget langsom i deres arbejde. Første gang jeg besøgte kommunen i Danmark, gik jeg ud med en åben mund, fordi jeg var så overrasket over, hvor hurtigt, de får ting gjort her. Udbetaling Danmark var også hurtige til at udbetale min førtidspension, og det var rigtig dejligt. (Kvinde, 60+ år, social udsathed i Danmark)

Samme informant fortæller her om noget af den hjælp, hun har modtaget i Danmark:

Jeg fik tilbudt en bolig i september. Den første tid boede jeg hos en familieven. Jeg kunne dog ikke overskue at være gæst hos nogen. Jeg tog til [by] og gik forbi en varmestue. På det tidspunkt var der stadig en måned til, at jeg kunne flytte ind til min nye bolig. Jeg snakkede med lederen og spurgte ham, om de havde et ledigt værelse. Han anbefalede, at jeg skulle tage et andet sted hen. Jeg tog derved, og de fandt et værelse til mig. Jeg skulle kun betale for maden, og de hjalp mig med at skrive til Udbetaling Danmark. Da jeg fik nøglerne til lejligheden, hjalp de mig med at køre mig derved og købe nogle møbler til mig til mit nye hjem. Jeg fik rigtig god hjælp. (Kvinde, 60+ år, social udsathed i Danmark)

6.4.3.2 Dårlige oplevelser med danske myndigheder

Blandt de informanter, der har haft dårlige oplevelser med danske myndigheder, peger flere på situationer, hvor hjælpen enten udeblev, blev oplevet som utilstrækkelig eller i nogle tilfælde som direkte fejlagtig. For disse informanter har mødet med systemet været præget af usikkerhed og en oplevelse af ikke at blive mødt med den nødvendige viden eller rette hjælp.

Nogle af informanterne oplever at have haft nogle sagsbehandlere, der ikke har tilstrækkelig viden om grønlanderes juridiske status som danske statsborgere med ret til de samme velfærdsydelser som andre borgere i Danmark, hvilket i nogle tilfælde har haft betydning for den vejledning og støtte, de har modtaget.

En informant, som gennem længere tid har haft vanskelige erfaringer med danske myndigheder, fortæller eksempelvis, at kommunen i flere år ikke hjalp hende med at finde en bolig. Hun levede i omkring 6 år i hjemløshed, før hun fik tildelt en bolig. Hun fortæller, hvordan hun gentagne gange blev henvist mellem forskellige tilbud og samtidig oplevede danske myndigheder, der mente, at det var Grønlands Selvstyres opgave at få hende på en akutboligliste:

Jeg er blevet sendt alle mulige steder hen, hvor sagsbehandlerne har bedt mig om at kontakte det Grønlandske Selvstyre for at komme på akutlisten. Og jeg har sagt: Det giver jo ikke mening, når jeg er dansk statsborger. Hvad har det Grønlandske Selvstyre med det at gøre? Men de ville ikke hjælpe mig, fordi jeg var grønlander. Så kunne jeg bare "fise ned til det Grønlandske Selvstyre". (Kvinde, 40-49 år, social udsathed i Danmark)

6.5 Fremtidsønsker og drømme

Dette afsnit belyser de interviewede grønlænderes fremtidsønsker og drømme med særligt fokus på forskelle og ligheder mellem personer, der oplever udfordringer med arbejdsmarkedet i Danmark, og personer i udsathed. Fælles for begge grupper er et grundlæggende ønske om et stabilt, trygt og meningsfuldt liv. Informanterne fremhæver betydningen af økonomisk sikkerhed, bolig, adgang til sundhed og støtte samt nære relationer. Samtidig er der et udbredt savn til Grønland, særligt til familie, natur og kulturelt fællesskab. Dette savn holdes dog op imod deres vurderinger af, hvor det reelt er muligt at skabe et godt hverdagsliv.

Forskellene mellem grupperne træder især frem i, hvordan dette "gode liv" konkret forestilles, og hvor tæt det opleves at være på at kunne realiseres. Blandt personer på kanten af arbejdsmarkedet er fremtidsønskerne i høj grad knyttet til en allerede etableret hverdag i Danmark. Flere har opbygget en stabil hverdag præget af rutiner, gode sociale netværk og deltagelse i foreningsliv. For denne gruppe opleves Danmark som et sted med bedre muligheder for at skabe et stabilt hverdagsliv. Flere beskriver en hverdag, hvor de føler sig hjemme, og hvor de er glade for deres nærområde og for de mennesker, de har omkring sig, og de oplever, at de har opbygget en tilværelse, der er svær at give slip på. Deres ønske om at blive i Danmark er desuden i høj grad knyttet til oplevelsen af bedre strukturelle rammer som blandt andet højere lønninger, lavere leveomkostninger og et mere velfungerende velfærdssystem som afgørende faktorer. Selv informanter, der tidligere havde fast arbejde i Grønland, men som nu er arbejdsløse og modtager ydelser i Danmark, beskriver fortsat Danmark som et mere attraktivt sted at bo.

For personer i udsathed er fremtidsønskerne derimod i højere grad orienteret mod at skabe netop disse grundlæggende forudsætninger. Ønsker om bolig, et liv uden misbrug, bedre helbred og tilknytning til arbejdsmarkedet fylder i fortællingerne. Flere af de interviewede i udsatte positioner fortæller også om drømme, som for andre kan virke små, men som for dem rummer stor betydning som skridt mod et bedre liv. Det gælder eksempelvis to interviewpersoners ønske om at tage kørekort, hvor det for den ene ses som en mulighed for at kunne rejse mere frit og for den anden som en konkret vej til beskæftigelse som lastbilchauffør. Også ønsket om at kunne holde sommerferie i Grønland opleves som en stor ting, der potentielt kunne blive en realitet for en informant, der tidligere har oplevet social udsathed, men nu er kommet i arbejde:

Og jeg vil så gerne på sommerferie til næste år. Så det er ligesom det, jeg sætter hovedet frem til og sparer op til. Og nu har jeg det sådan, nu kan det faktisk godt blive en realitet, fordi jeg har det her arbejde. (Kvinde, 40-49 år, social udsathed i Danmark)

En anden informant har en konkret drøm om at få ordnet sine tænder og ser det som en vej ind i at komme i arbejde:

Jeg vil gerne have fået ordnet mine tænder (...) Siden jeg var barn, har jeg altid haft et arbejde i forskellige butikker. Jeg synes, mine tænder er pinlige, så jeg vil ikke kunne arbejde i en butik, for der skal man jo snakke med kunderne. (Kvinde, 30-39 år, social udsathed i Danmark)

6.5.1 Overvejelser om at vende tilbage til Grønland

På tværs af grupperne spiller strukturelle forhold en afgørende rolle for, hvor de føler, at det gode liv er muligt. I forhold til Grønland peger begge grupper på barrierer som lave lønninger, høje leveomkostninger, boligmangel samt begrænset hjælp i sundheds- og velfærdssystemet. For begge grupper fører disse forhold ofte til et fravalg af Grønland som realistisk fremtidsmulighed. Som en informant på kanten af arbejdsmarkedet fortæller:

Vi er begge på kontanthjælp. Og jeg vil gerne sige, at det man tjener som socialhjælper i Grønland, får vi i kontanthjælp her, og det dækker vores månedlige udgifter og dagligvarer. Lige nu vil vi ikke tilbage til Grønland. Vi vil først flytte tilbage, hvis lønnen for pædagogerne bliver forhøjet. Pædagogerne i Danmark tjener mere end pædagogerne i Grønland. Så længe forholdene er sådan, fx med sundhedsvæsenet, har vi ikke et ønske om at flytte tilbage. Som pædagog i Grønland kan det være ret hårdt og krævende. Der er mangel på personale, og det fylder rigtig meget. (Kvinde, 40-49 år, arbejdsløshed i Danmark)

Informanter, som har opholdt sig i Danmark i en kortere periode, giver i højere grad udtryk for et ønske om at vende tilbage til Grønland, selvom det samtidig opleves vanskeligt at realisere. Deres ønske kan blandt andet forklares ved, at de endnu ikke har etableret sig i Danmark, fortsat har en tæt tilknytning til familie og venner i Grønland og ikke føler sig fuldt hjemme i Danmark. Samtidig beskriver flere, at deres forestillinger om livet i Danmark ikke fuldt ud svarer til deres faktiske livssituation. Dette illustreres i følgende citat.

Hvis det er her i Danmark, vil jeg gerne have mit eget sted at bo. Jeg regner nok med at bo i Danmark i 6 års tid og forhåbentlig få mig et job. Jeg regner ikke med at blive boende for altid. Hvis jeg kigger længere frem i tiden, vil jeg gerne tilbage til Grønland (...) Jeg kunne også godt flytte tilbage til [by i Grønland], men der er for mange minder med min afdøde kæreste. Det er for hårdt. Der er også for mange minder med min mor. Efter jeg er flyttet hertil, har jeg følt, at jeg er startet på ny. Men eftersom at

jeg ikke har kunnet få et arbejde, er mine tanker kommet tilbage. Det kan være ret hårdt. Jeg har tænkt, at indtil jeg bliver helt "healet", og indtil jeg er helt lykkelig, vil jeg gerne bo her i Danmark. (Kvinde, 20-29 år, social udsathed i Danmark)

I begge grupper er der forhold, der trækker i retning af at blive i Danmark. For personer på kanten af arbejdsmarkedet handler det i høj grad om et allerede etableret hverdagsliv med sociale relationer og tilknytning til lokalsamfundet. For personer i udsathed er det især adgangen til støtte, behandling og økonomisk sikkerhed, der fremhæves som afgørende. For begge grupper spiller hensynet til familie og børn en væsentlig rolle, hvor ønsket om stabilitet og tryghed ofte vejer tungere end ønsket om at vende tilbage.

Samtidig er fravalget af Grønland i nogle tilfælde også forbundet med personlige erfaringer, herunder svære barndomserfaringer og traumer, som gør det vanskeligt at forestille sig en tilbagevenden, selvom savnet er til stede. Dette illustreres i følgende citat:

Jeg savner også det sted, hvor jeg er født, men jeg ved ikke hvorfor. Jeg vil bare ikke tilbage. Jeg tror, det hænger sammen med mine traumatiske oplevelser. Jeg synes ikke, jeg har mere at komme tilbage til. Jeg har kun minde tilbage og naturen. (Kvinde, 50-59 år, social udsathed i Danmark)

6.6 Opsamling

I dette kapitel har vi undersøgt baggrunden for, at nogle grønlændere oplever udfordringer på arbejdsmarkedet eller befinder sig i social udsathed i Danmark. Analysen bygger på både kvantitative registerdata og kvalitative interviewdata. Fokus har været på sammenhængen mellem livet i Grønland før afrejsen og den efterfølgende situation i Danmark, samt på hvordan forskellige livsbaner former muligheder, udfordringer og bevægelser i mødet med det danske samfund.

Kapitlets kvantitative analyser viser, at tidligere livsvilkår i Grønland har stor betydning for situationen i Danmark. Personer med stabil beskæftigelse, bedre økonomi og fast bolig før afrejsen har markant større sandsynlighed for at være i beskæftigelse eller uddannelse 5 år efter ankomsten. Omvendt ses en tydelig sammenhæng mellem tidligere fattigdom, boligusikkerhed og ustabil opvækst og senere social udsathed i Danmark, herunder ophold på herberg. Analyserne viser dog samtidig, at relativt mange oplever en forværring i deres beskæftigelsessituation i mødet med Danmark, og at en betydelig andel af dem, der oplever udsathed i Danmark, var i arbejde i Grønland før afrejsen.

Kapitlets kvalitative analyser viser, at både personer, for hvem arbejdsløshed er den primære udfordring, og personer, der oplever social udsathed, har ønsket at rejse væk fra Grønland, fordi de oplevede nogle udfordringer i Grønland. Personer med arbejdsløshed som primær udfordring nævner dog primært systemiske og samfundsmæssige udfordringer som fx utilstrækkelige forhold i sundheds- og uddannelsessystemet eller generelt høje leveomkostninger, mens personer, der oplever social udsathed i Danmark, oftere begrundet deres flytning i personlige udfordringer som fx familiemæssige konflikter og misbrug. De interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring er derudover generelt mere fremtidsorienterede end de interviewede i social udsathed, og de har i højere grad haft ressourcer og overskud til at forberede deres flytning.

I Danmark oplever begge grupper et stort behov for at indgå i fællesskaber og undgå ensomhed. Det er dog forskelligt, hvilke netværk de opsøger og har mulighed for at indgå i. Gruppen med arbejdsløshed som primær udfordring lykkes således relativt hurtigt med at få kontakt med grønlændere og danskere gennem fx grønlandske og danske foreninger og organisationer, deres boligområde eller gennem familiemedlemmer. Gruppen, der oplever social udsathed, har primært kontakt med andre udsatte, der ofte hjælper med midlertidig overnatning og modvirker følelsen af ensomhed, men hvor mange også oplever, at misbrug af rusmidler fylder meget.

De interviewede med arbejdsløshed som primær udfordring har alle haft stabile arbejdsliv i Grønland, og de fleste har erhvervserfaring. Alligevel oplever de store udfordringer på det danske arbejdsmarked, idet de oplever, at deres uddannelse og erhvervserfaring ikke anerkendes, og både i ansættelsessituationen og på arbejdspladsen oplever en del af dem diskrimination og fordomme.

For mange af de interviewede i social udsathed har herberger og forsorgshjem været indgangen til Danmark. Andre har måttet overnatte på sofaer hos venner og bekendte, der ofte også var udsatte. Hjemløshed er i denne gruppe således en udbredt erfaring i mødet med Danmark, og mange fastholdes igennem lang tid i udsatte miljøer, hvor deres misbrug eskalerer.

For flere af de interviewede er mødet med det offentlige system i Danmark positivt. Det gælder både jobcentre, Udbetaling Danmark og sundhedsvæsenet. Der er dog også nogle, der oplever, at ansatte i det offentlige system i Danmark mangler viden om grønlænderes juridiske rettigheder og om ansvarsfordelingen mellem danske og grønlandske kommuner. Kapitlet viser desuden, at personer med arbejdsløshed som primær udfordring har mere viden om deres rettigheder og muligheder og hurtigere søger og får hjælp i kommunalt regi sammenlignet med personer, der oplever social udsathed.

De interviewede i dette kapitel savner Grønland, særligt deres familie, naturen og det kulturelle fællesskab. Samtidig ønsker kun få at vende tilbage til Grønland på grund af høje leveomkostninger, et svært tilgængeligt boligmarked og udfordringer i det grønlandske velfærdssystem.

Resultaterne i dette kapitel bekræfter en række analyser udarbejdet i 2014-2025 af Rådet for Socialt Udsatte (2014; 2016) og Mille Schiermacher (2020; 2025) om migrationsårsager og mødet med Danmark blandt personer med grønlandsk oprindelse, der befinder sig i social udsathed i Danmark. Alle analyserne fremhæver, at gruppen, der oplever social udsathed i Danmark, rejser fra Grønland på grund af personlige og økonomiske problemer og udfordringer i velfærdssamfundet. I Danmark går der ofte lang tid, inden gruppen får adgang til danske myndigheder og dermed også relativt lang tid, hvor gruppen lever uden forsørgelse og bolig. I denne periode er risikoen for øget misbrug og social udsathed stor (Rådet for Socialt Udsatte, 2014; 2016; Schiermacher, 2020; 2025).

7 Livet som pensionist i Danmark

I 2023 levede der omkring 2.127 personer med grønlandsk baggrund over 66 år i Danmark. Blandt disse var 2.000 selv født i Grønland og havde én eller to grønlandske forældre. Disse er i fokus for dette kapitel og omtales som 'ældre grønlændere'.

En stor del af de ældre grønlændere har boet i Danmark i en længere årrække, men der er også en del, der flytter til Danmark i den sidste del af deres arbejdsliv, eller i forbindelse med at de bliver pensioneret fra deres arbejde i Grønland. Størstedelen af de ældre grønlændere i Danmark er kvinder (71 %).

Dette kapitel sætter fokus på ældre grønlændere i Danmark gennem interviews med seks kvinder og tre mænd, der lever som pensionister i Danmark. Som i de foregående to kapitler er der fokus på de ældres bevæggrunde for at flytte til Danmark, deres oplevelse af livet i Danmark og deres forestillinger om fremtiden. Enkelte steder inddrages registerdata om den samlede gruppe af ældre grønlændere.

Boks 7.1 Datagrundlag

Kvalitative data

- Der er interviewet ni ældre grønlændere i Danmark, heraf seks kvinder og tre mænd. Fem af de interviewede er i 60'erne, og fire er i 70'erne.
- De kvalitative interviews er gennemført efter en semistruktureret interviewguide, der havde fokus på at forstå de ældre grønlænderes migrationsproces med fokus på: 1) livet i Grønland, 2) årsager til at flytte og forberedelsen af flytningen, 3) oplevelser af mødet med Danmark og 4) overvejelser om fremtiden. Fem af interviewene er gennemført på grønlandsk, mens resten foregik på dansk.

Kvantitative data

- De kvantitative analyser bygger på registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik fra 2023 om 2.000 personer med grønlandsk oprindelse, der er over 66 år, der sammenlignes med 1.077.701 ældre med dansk oprindelse.

De ni grønlandske ældre, der her fortæller deres migrationshistorier og oplevelser af mødet med Danmark, ligner den generelle gruppe af ældre grønlændere i Danmark, når vi ser på køns- og alderssammensætningen. De er dog i lidt højere grad end den samlede gruppe af grønlændere i Danmark kommet til Danmark i slutningen af deres arbejdsliv eller i forbindelse med selve pensioneringen. Dette er bevidst valgt, da hensigten med kapitlet er at give læseren et nutidigt indtryk af, hvad der får ældre grønlændere til at flytte til Danmark, og hvordan ældre grønlændere oplever mødet med Danmark.

På interviewtidspunktet havde fire af de interviewede boet i Danmark i 0-4 år, to i 5-9 år, to i 10-14 år, mens én havde boet i Danmark i mere end 20 år. 8 ud af de 9 interviewede er flyttet til Danmark uden partner og bor fortsat alene. Alle de interviewede har børn. To har udelukkende børn bosat i Grønland, to har udelukkende børn i Danmark, mens de resterende fem har børn i både Grønland og Danmark.

Tabel 7.1 Oversigt over interviewede ældre grønlændere i Danmark

Ældre grønlændere i Danmark	Køn	Aldersgruppe	Antal år i Danmark
Informant 1	Mand	60-69 år	0-4 år
Informant 2	Kvinde	60-69 år	0-4 år
Informant 3	Kvinde	60-69 år	0-4 år
Informant 4	Mand	60-69 år	5-9 år
Informant 5	Mand	70-79 år	5-9 år
Informant 6	Kvinde	70-79 år	10-14 år
Informant 7	Kvinde	70-79 år	20+ år
Informant 8	Kvinde	70-79 år	0-4 år
Informant 9	Kvinde	60-69 år	10-14 år

7.1 Livet i Grønland før flytning

De interviewede ældre har inden flytningen til Danmark haft et langt liv i Grønland, hvor familie, arbejde og lokalsamfund har fyldt meget. De fleste har fået børn og senere børnebørn, og flere beskriver, hvordan de gennem mange år har haft tætte relationer og været en del af et nært fællesskab. Samtidig har de haft lange arbejdsliv og har på forskellige måder bidraget til udviklingen af det grønlandske samfund.

Flere af de interviewede var blandt de første grønlændere, der tog en uddannelse inden for deres felt. Det betød, at de hurtigt fik ansvar og ofte trådte ind i stillinger,

hvor der tidligere havde været mange danskere ansat. Det har for flere betydet, at de hurtigt skulle have ansvarskrævende arbejde og navigere i krævende roller. Det kommer blandt andet til udtryk i følgende fortælling:

Jeg blev færdig i 70'erne, og vi var nogle af de første grønlændere, der blev færdige som pædagoger. Dengang var der rigtig mange danske pædagoger i institutionerne. Da vi blev færdige, fik vi hurtigt stillinger, så jeg blev ansat i en vuggestue. (...) Jeg flyttede pludseligt til [by i Grønland], fordi de søgte en leder til vuggestuen, og der blev jeg ansat som leder.
(Kvinde, 70-79 år)

Størstedelen af de interviewede har arbejdet inden for offentlig forvaltning i enten hjemmestyre/selvstyre eller kommunerne. Flere startede i praksisnære stillinger som lærer eller pædagog, men bevægede sig senere over i administrative funktioner. De interviewede ældre har generelt flyttet en del rundt i Grønland, især i forbindelse med jobskifte mellem forskellige byer. Nogle af de interviewede har også tidligere opholdt sig i Danmark, især i forbindelse med uddannelse. For de fleste ligger disse ophold dog langt tilbage, og deres liv har i overvejende grad været levet i Grønland.

7.1.1 Motivation for flytning

Ligesom for de øvrige grupper i undersøgelsen er de ældre grønlænderes beslutning om at flytte til Danmark præget af flere forskellige og ofte sammenvævede årsager. For nogle fylder personlige forhold mest, for andre er det mere strukturelle vilkår, og for mange er det en kombination. På tværs af interviewene er der dog et fællestræk: et ønske om en lettere og mere tryk alderdom. Flere beskriver, hvordan de inden flytningen forestillede sig et liv i Danmark som mindre krævende med bedre mulighed for at slappe af og få hverdagen til at hænge sammen.

En væsentlig faktor i beslutningen om at flytte er boligforhold. Flere af de ældre peger på, at de i forbindelse med pensionering enten mistede retten til deres personalebolig eller havde svært ved at blive i deres bolig af økonomiske årsager. Samtidig fremhæver de ældre de generelt høje leveomkostninger i Grønland som en udfordring, og flere peger på de bedre økonomiske vilkår i Danmark, herunder en relativt højere pension, som en væsentlig motivationsfaktor for at flytte. De ældre, der motiverer deres flytning med økonomi og boligforhold, ser i højere grad flytningen som en nødvendighed frem for noget ønsket. Flere giver udtryk for, at de havde fortrukket at blive boende i Grønland, hvor de har opbygget et liv med stærke sociale relationer, trygge rammer og tætte relationer til børn og børnebørn.

Helbred er en anden central faktor. De interviewede befinder sig i en fase i deres liv, hvor helbredsmæssige udfordringer fylder mere, og flere lever med både akutte og

kroniske sygdomme. For nogle er der tale om alvorlige sygdomsforløb. Det betyder, at behovet for kontakt med sundhedsvæsenet er stort, og flere giver udtryk for, at de ønsker at være tættere på behandling og opfølgning. Samtidig oplever flere, at sundhedsvæsenet i Danmark er lettere at få adgang til. Som en informant fortæller, da han bliver spurgt til hans primære årsager for flytning:

Mine børn blev ved med at sige: "Flyt nu til Danmark." Men hvad i alverden skulle jeg lave i Danmark? Jeg havde det jo godt. Jeg var mutters alene, men jeg havde det godt og var meget ude i naturen. Men så blev jeg syg. Jeg havde det ad helvede til, for at sige det som det er, og der var ikke meget hjælp at få fra sundhedsvæsenet deroppe. Det er måske også en af grundene til, at jeg flyttede – fordi den behandling, jeg fik, ikke var optimal. (Mand, 60-69 år)

Flere fremhæver også det grønlandske klima som en udfordring i hverdagen. Særligt om vinteren kan det gøre det svært at bevæge sig rundt og klare sig selv som ældre, og flere oplever, at de følte sig afhængige af andre for at få hverdagen til at fungere og ofte var bundet til hjemmet. En informant beskriver det sådan:

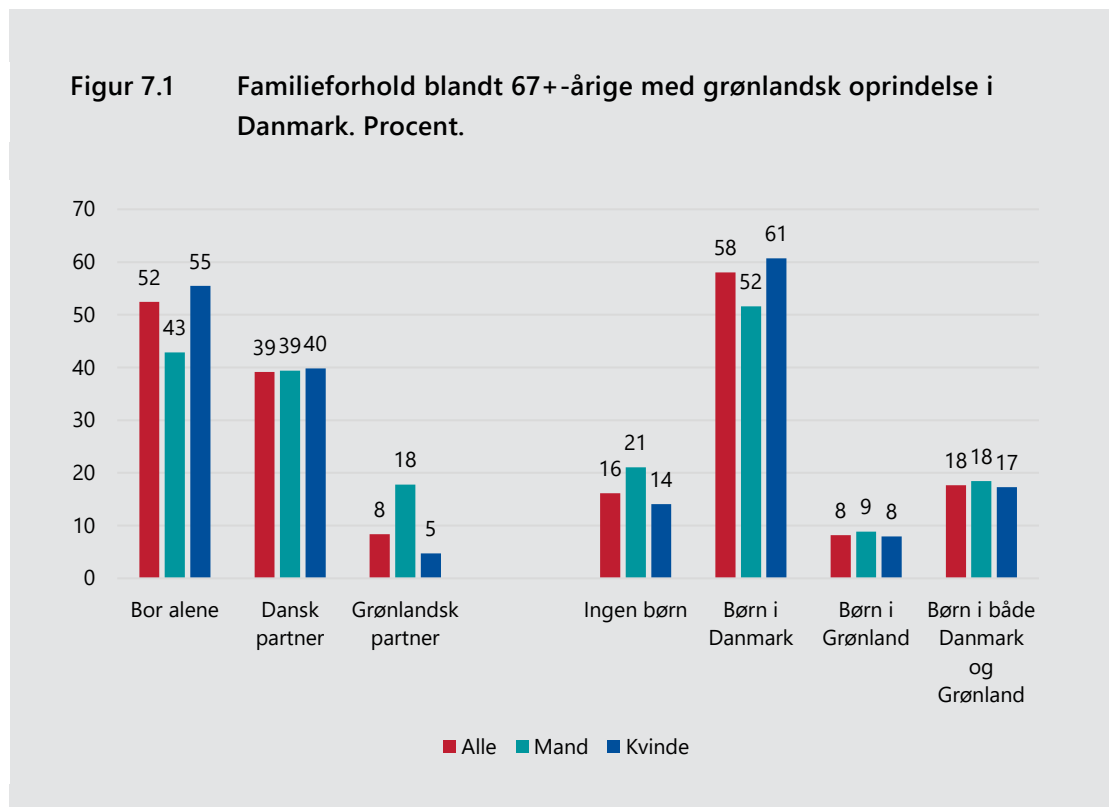
Klimaet i Grønland er lige nu så foranderligt. Jeg var ret hjælpeløs i perioder, da vejret er så omskifteligt. Jeg boede ellers i et hus, men nogle gange var der masser af sne, og dagen efter kunne det hele være iset til, og jeg var ret bundet til at bare være hjemme. Jeg ville have brug for hjælp, hvis jeg skulle bo der. Derfor besluttede jeg mig for at flytte. Vejret her er mere stabilt, og vejene er mere jævne end i Grønland. Hvis jeg blev boende i [by], skulle jeg flyves frem og tilbage til Danmark eller til Nuuk i forbindelse med min sygdom, fx hvis jeg skulle scannes. Jeg har tit oplevet at sidde fast i [by], og det er meget trættende, og jeg fortryder ikke, at jeg er flyttet til Danmark. (Kvinde, 60-69 år)

Derudover er der også flere, der begrundet flytningen med familieforhold og særligt ønsket om at være tæt på børn og børnebørn, der bor i Danmark. En del af de ældre grønlanderes flytninger fremstår velovervejede og velplanlagte. I nedenstående citat fortæller en kvinde dog, hvordan flytningen i hendes tilfælde foregik mere tilfældigt, fordi hendes datter havde svært ved at klare hverdagen med små børn alene:

Jeg holdt jul her. Min yngste datter var studerende her i Danmark, og hun tog sin 2-årige søn og kæreste med. Da jeg skulle hjem i januar, sad vi og spiste, og jeg glemmer aldrig, hvad min datter sagde til mig. Hun sagde: "Anaana, kan du blive her?" [Mit familieliv er svært, red.]. Jeg blev meget chokeret og vidste ikke, hvad jeg skulle sige. Den aften sov jeg næsten ikke. Jeg syntes, det var synd for dem, og derfor endte jeg med at blive. Jeg

*havde ellers både en dejlig bolig og arbejde i en børnehave i Grønland,
men nu har jeg været her, lige siden jeg kom for at holde juleferie.*
(Kvinde, 70-79 år)

De kvalitative analyser bekræfter de kvantitative analyser i kapitel 3, der viser, at personer med børn og forældre i Danmark har en større tilbøjelighed til at flytte til Danmark. De kvantitative analyser i Figur 7.1 viser, at samlet set 76 % af de ældre grønlændere, der bor i Danmark, har mindst et barn i Danmark, samt at omkring 40 % af de ældre borgere med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark, har en danskfødt partner.

Anm.: N = 2.000. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

7.2 Mødet med Danmark

De ældre grønlændere har generelt forberedt sig godt inden afrejsen og har relativt styr på de praktiske og økonomiske forhold. De har typisk en stabil økonomi gennem pension og har enten allerede sikret sig en bolig i Danmark eller har en plan om midlertidigt at bo hos familie i den første periode, mens de finder en permanent bolig. Sammenlignet med andre grupper har de derfor ofte et mere solidt

udgangspunkt, når de ankommer. Samtidig adskiller deres situation sig ved, at de ikke behøver at søge arbejde eller gå i gang med uddannelse, hvilket kan gøre overgangen til livet i Danmark mindre kompleks end det, vi har set hos de voksne i den erhvervsaktive alder i kapitel 6.

Alligevel peger flere informanter på, at der er mange nye ting at forholde sig til ved ankomsten. Selvom de er godt forberedt på de overordnede rammer, møder de stadig en hverdag med nye systemer og regler, som kan være svære at gennemskue. Det gælder blandt andet kontakt til borgerservice, sundhedsvæsenet og forskellige ordninger, som fungerer anderledes end i Grønland. Der er samtidig en grænse for, hvor meget det er muligt at forberede sig på forhånd, da en række erfaringer først opstår i mødet med den konkrete hverdag i Danmark. Dette kommer blandt andet til udtryk i følgende citat:

Alt var så nyt, så jeg havde brug for nogen til at hjælpe mig. For eksempel har jeg ikke en bil, så jeg skal tage offentlig transport. I 2 år havde jeg betalt for et meget dyrt buskort, selvom man som pensionist kunne få et meget billigere buskort. Det vidste jeg ikke. Der var mange af sådan nogle ting. Jeg har astma, og medicin koster noget her. Jeg var overrasket over, hvor dyrt det var. Men det er noget, man vænner sig til. (Kvinde, 70-79 år)

7.2.1 Etablering af netværk og fællesskaber

Blandt de interviewede ældre grønlændere i Danmark er der stor forskel på, i hvor høj grad de har fået opbygget et netværk og indgår i fællesskaber. Der er også forskel på, hvor vigtigt det er for dem, og hvilke typer fællesskaber de har behov for.

Nogle lægger stor vægt på at have gode relationer og gør en aktiv indsats for at møde mennesker og blive en del af fællesskaber. For flere hænger det sammen med, at de i starten af deres tid i Danmark har oplevet ensomhed og derfor bevidst har opsøgt sociale aktiviteter, som nedenstående citat illustrerer:

Jeg havde ikke et særlig stort netværk i Danmark, da jeg kom. Jeg har lært andre grønlændere at kende, men det er ikke så mange. Jeg kan rigtig godt lide at danse, så jeg tilmeldte mig til dans, som kommunen tilbyder til pensionister. Der har jeg mødt en kvinde, som har arbejdet i Grønland. Hende er jeg begyndt at ses med. (Kvinde, 70-79 år)

Nogle gør, som nedenstående citat illustrerer, en stor indsats for at møde nye mennesker, skabe relationer, engagere sig i forskellige aktiviteter og foreninger og ikke mindst hjælpe deres medmennesker:

Jeg laver de ting, som interesserer mig. Jeg inddrager mig selv i det danske samfund. Så vidt jeg har råd til det. Jeg går til kunstudstilling, og jeg går til foredrag. Der oplever man også en anden form for livsførelse, der passer til mig. Jeg har gode danske, islandske og færøske venner, som jeg sætter stor pris på. Jeg omgås de mennesker, der støtter mig, og ikke mennesker, der er negativt indstillede over for mig, og jeg hjælper mine landsmænd, der hvor jeg kan hjælpe. (Mand, 60-69 år)

Omvendt er der også nogle af de interviewede, som ikke har det samme behov for at etablere nye netværk og blive en del af sociale fællesskaber. For dem hænger det tæt sammen med deres motivation for at flytte til Danmark, hvor ønsket har været at få et mere stille og roligt liv. Det afspejler sig også i deres tilgang til sociale relationer, hvor de i mindre grad opsøger aktiviteter og nye fællesskaber.

Selvom nogle af dem indimellem kan opleve ensomhed, er det ikke ensbetydende med, at de har et ønske om at udvide deres netværk markant. I stedet lægger de vægt på at bevare de relationer, de allerede har, eller at lade nye relationer opstå mere langsomt og naturligt, fx gennem kontakt til naboer. Der er altså ikke tale om en manglende evne til at indgå i fællesskaber, men snarere et bevidst valg om at holde det sociale liv i et roligt tempo og i et begrænset omfang, som dette citat viser:

Som jeg tidligere har sagt, har det været min prioritet at få slappet af. Jeg vil også gerne pointere, at jeg ikke er flyttet til Danmark for at få bekendtskaber til mine med-grønlændere. Jeg er ikke på udkig efter grønlandere, jeg ikke kender, men jeg besøger de grønlandere, jeg kender. Det første år hilste jeg bare på mine naboer, men nu er jeg begyndt at lære dem lidt at kende. Jeg har ikke brug for at have et stort socialt netværk. (Mand, 60-69 år)

7.2.2 At være grønlander i Danmark

For de interviewede ældre grønlandere spiller deres grønlandske baggrund og identitet en stor rolle i deres liv i Danmark. Det er noget, de er stolte af, og som de ikke lægger skjul på i mødet med det danske samfund. Flere fortæller, at de åbent deler, hvor de kommer fra, og gerne fortæller om Grønland, kulturen og livet der, når de møder mennesker, der viser interesse. Som en informant siger:

Det er meget vigtigt for mig at være grønlander. Jeg plejer altid at sige "jeg er eskimo, og jeg er stolt af det". Jeg er også stolt af mine rødder. Når jeg møder danskere, så fortæller jeg dem, hvor jeg kommer fra, og hvor stolt jeg er af at være grønlander. (Kvinde, 70-79 år)

Samtidig er deres grønlandske identitet ikke noget, der nødvendigvis kommer til udtryk i hverdagen. For flere er det snarere noget, der ligger så dybt i dem, at det ikke kræver særlige handlinger. Det er en del af den måde, de er i verden på, og det kommer til udtryk i små ting i hverdagen, i hjemmet og i deres måde at være på:

Ja, det er så indlejret, så jeg har ikke behov for at spille på trommer og alt det der. Men mit hjem bærer jo meget stort præg af, at jeg kommer fra Grønland – alle vores billeder og ting minder os om, at vi er fra Grønland.
(Kvinde, 60-69 år)

Flere af de interviewede fortæller, at de indimellem støder på fordomme, selvom det ikke er noget, der fylder i deres hverdag hele tiden. Når det opstår, kan det dog være frustrerende. Fordommene kan gå på stereotype forestillinger om alkohol eller handle om antagelser om lav intelligens eller manglende sproglige evner. Enkelte har også oplevet afvisninger fra danskere på grund af deres grønlandske baggrund:

Da vi skulle til sommerhuset, kom der en dansker og råbte, at jeg skulle flytte tilbage til Grønland igen. (Mand, 60-69 år)

7.2.3 Mødet med det danske velfærdssamfund

Generelt har de interviewede ældre gode erfaringer med det danske system og den hjælp og støtte, de har modtaget. Det gælder især mødet med sundhedsvæsenet, som flere af dem – i kraft af alder og helbred – har været i tæt kontakt med. Men de positive erfaringer gør sig også gældende i deres kontakt med kommunen og andre dele af det offentlige system. Samtidig fremhæver flere, at de digitale løsninger fungerer godt, når man først har lært dem at kende.

Flere fortæller, at det i starten kunne være svært at finde rundt i systemet og forstå, hvordan tingene fungerer. Det gælder både i forhold til procedurer og det digitale. Men når først de har fået hjælp til at komme i gang – for eksempel med at få en læge eller blive skrevet op til forskellige tilbud – oplever de, at det hele kører forholdsvis gnidningsfrit.

En del af tilfredsheden hænger også sammen med, at de sammenligner deres oplevelser i Danmark med det, de kender fra Grønland. Her beskriver flere, at mødet med det danske system opleves som mere grundigt og omsorgsfuldt. Det kommer blandt andet til udtryk i følgende citat:

Det er jo et alletiders system, som vi ikke har oppe i Grønland. Deroppe er det mere sådan, at man bare møder op og går igen. Her bliver der derimod undersøgt, om jeg taler nogenlunde forståeligt dansk – både i tale og

skrift – og de spørger, hvordan jeg har det helbredsmæssigt, og om jeg har psykiske mén. Der bliver taget hånd om mig, og det gjorde man ikke oppe i Grønland. Jeg oplever det positivt, når jeg har været ved lægen her, at de bagefter lige spørger, hvordan det går. Hvis de ikke ringer direkte, så spørger de alligevel til, hvordan jeg har det. Det er meget betryggende, i stedet for at man får et spark bagi efter en lægeundersøgelse, som jeg oplevede i Grønland. (Mand, 60-69 år)

For nogle af de interviewede får mødet med systemet en endnu større betydning, fordi de har alvorlige eller kroniske sygdomme. Her bliver det tydeligt, hvordan de oplever, at systemet træder til og tilbyder en bred vifte af støtte og hjælp. En informant beskriver det sådan:

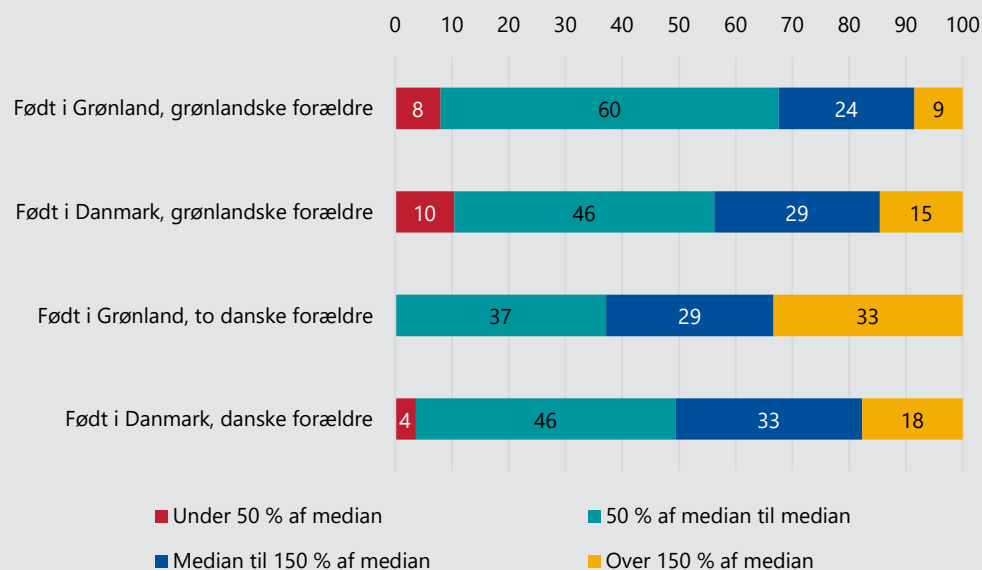
Men det danske system eller det offentlige har jeg kun positive erfaringer med. Systemet åbner alle døre, især på grund af min sygdom. Man kan mærke, at de arbejder systematisk, og alt gik som smurt. Det har været nemt, og de behandler en rigtig godt. Da jeg jo er uhelbredeligt syg, har systemet været meget åbent for mig. For eksempel med læger, psykolog, socialrådgivere, sygeplejerske og hjemmehjælp. Jeg har fået meget hjælp og også gratis medicin. (Kvinde, 60-69 år)

Analyserne af registerdata viser, jf. Figur 7.2, at de ældre grønlændere i Danmark har lidt færre økonomiske ressourcer end ældre med dansk oprindelse. Alt i alt har 68 % således indkomster, der ligger under den danske medianindkomst mod 50 % af ældre borgere med dansk oprindelse. De relativt få ældre borgere med grønlandsk oprindelse, der er født i Danmark, har indkomster, der nogenlunde svarer til indkomsterne blandt ældre med dansk oprindelse.

Generelt er der få, der befinder sig i en udsat position, blandt ældre. De ældre med grønlandsk baggrund er dog i højere grad end ældre med dansk baggrund i en socialt udsat position¹⁶ (4,1 % mod 0,6 % af ældre med dansk oprindelse).

¹⁶ Socialt udsat position er her defineret ved, at man inden for 3 år har været indskrevet på et herberg, modtaget en dom for overtrædelse af straffeloven, modtaget en misbrugsrelateret diagnose eller været indskrevet på et krisecenter.

Figur 7.2 Personindkomst i forhold til dansk medianindkomst blandt 67+-årige, fordelt efter fødeland og forældres fødeland. 2023. Procent.

Anm.: N = 2.000 født i Grønland m. GR-forældre, 78 født i Grønland med DK-forældre, 48 født i Danmark med GR-forældre og 1.076.244 født i Danmark med DK-forældre.

Af diskretionshensyn kan andelen af personer født i Grønland med danske forældre med en personindkomst under 50 % af medianen ikke vises. Signifikant forskel, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

7.3 Fremtidsønsker

For de interviewede ældre grønlændere handler fremtidsønsker og drømme i mindre grad om at planlægge langt frem og i højere grad om at have et roligt og trygt hverdagsliv. Efter et langt liv med arbejde ønsker flere, at den sidste del af livet skal være mere stille og roligt uden for mange krav eller planer. Det handler om at geare ned og få en hverdag, der er behagelig og overskuelig.

For nogle hænger deres fokus på nutiden også sammen med svære helbredsforhold, hvor livet i høj grad handler om at få det bedste ud af den tid, der er tilbage:

Jeg har ikke planer på grund af min sygdom. Jeg vil gerne tage det stille og roligt, inden jeg går bort. For mig er det vigtigt, uanset hvor jeg er, at jeg mærker ro. (Kvinde, 60-69 år)

Samtidig er der også interviewede, som lever med sygdomme, der orienterer sig mod fremtiden. For dem handler det om at få mest muligt ud af livet. Det kan være ønsker om at genoptage aktiviteter, de tidligere har haft glæde af, og om at skabe gode oplevelser:

Lægen fortalte, at al kræften kommer væk, men de kan ikke love, at kræften ikke kommer tilbage. Derfor forestiller jeg mig, at jeg, når jeg bliver rask, vil bruge min tid godt. Jeg vil begynde at træne igen, tage ud og rejse og få gode oplevelser. Jeg vil gerne have det godt og dejligt. (Kvinde, 70-79 år)

Mange nævner også betydningen af familie. Det fylder meget at være tæt på børn og børnebørn, og for flere er det det vigtigste i hverdagen. Det handler både om at kunne ses ofte og om at være en del af hinandens liv.

Når det kommer til tanker om at flytte tilbage til Grønland, er der stor forskel mellem de interviewede. Nogle har konkrete planer om at vende tilbage, andre har en drøm om det, men ser det ikke som realistisk, mens andre slet ikke ønsker at flytte tilbage.

De, der har planer om at vende tilbage, fortæller blandt andet, at deres forventninger til livet i Danmark ikke helt har stemt overens med virkeligheden. For nogle har flytningen også betydet afsavn og ensomhed. Samtidig anerkender de, at Danmark på mange måder giver gode levevilkår, højere levestandard og et mere velfungerende velfærdssystem. Alligevel oplever de, som denne kvinde, at de hører mere til i Grønland end i Danmark:

Selvom vi har alle muligheder for at leve et godt liv i Danmark og har sparet op, investeret og forberedt os gennem mange år, så skal man lytte efter, hvor man føler sig mest hjemme. Selvom man måske går ned i levestandard, er det bedre psykisk at bo dér, hvor man føler sig mest hjemme, end kun at blive på grund af flere muligheder, billigere mad og den slags. (Kvinde, 60-69 år)

Særligt de ældre i udsatte positioner giver udtryk for et ønske om at vende tilbage til Grønland, samtidig med at det opleves meget vanskeligt at realisere. De har et stort ønske om at vende tilbage til Grønland og tilbringe deres sidste tid der, omgivet af naturen og mere rolige omgivelser. Samtidig er de bevidste om, at en tilbagevenden ikke er ligetil, og at det potentielt indebærer at måtte undvære den samme adgang til bolig og hjælp og støtte fra sundhedsvæsenet, som de oplever i Danmark. En informant beskriver denne ambivalens således:

Jeg vil gerne til Grønland, når jeg bliver virkelig gammel. Jeg håber, at jeg kan bo på alderdomshjemmet deroppe. Jeg ved ikke, om jeg først skal skrive mig op. Det vil jeg undersøge, måske i Det Grønlandske Hus. Jeg

ved jo ikke, hvornår jeg dør. Det gør vi jo ikke. Men måske når jeg er omkring de 80, vil jeg tilbage til Grønland, men det kommer an på, hvordan jeg har det. Jeg vil ikke dø her, jeg vil dø i Grønland. Jeg har ellers meget hjemve, men det med bolig er jo så svært, og jeg har også svært ved at undvære den hjælp, jeg får fra sundhedsvæsenet. (Kvinde, 70-79 år)

For dem, der gerne vil tilbage, men ikke ser det som realistisk, handler det ofte om en række praktiske og strukturelle forhold i Grønland. Det kan være vanskeligheder med at finde en passende bolig på grund af den store boligmangel, de høje leveomkostninger og en generel usikkerhed omkring de rammer, man vender tilbage til. Særligt fylder bekymringer om sundhedsvæsenet meget. Flere peger på, at de er usikre på, om der er den nødvendige hjælp og behandling, som de har brug for, eller som de kan få brug for. For nogle bliver det derfor et afgørende hensyn, fordi de oplever, at trygheden i forhold til deres helbred er bedre sikret i Danmark.

De, der ikke ønsker at flytte tilbage til Grønland, peger som tidligere nævnt på ønsket om et stille og roligt liv, og at de allerede, da de flyttede til Danmark, besluttede sig for at tilbringe deres sidste kapitel i Danmark i fred og ro. Derudover fortæller de, at de har et godt liv i Danmark, som de ikke ønsker at forlade, og at de oplever bedre muligheder for en værdig alderdom. Det handler både om større tryghed i forhold til hjælp og behandling fra sundhedsvæsenet samt bedre økonomiske vilkår i form af højere pensionsudbetaling og lavere leveomkostninger.

En vigtig årsag til at blive i Danmark for mange er også, at deres børn og børnebørn bor i Danmark. Det betyder meget at være tæt på dem og kunne bruge tid sammen i hverdagen.

7.4 Opsamling

I 2023 levede der 2.078 personer over 66 år i Danmark, som er født i Grønland, samt 49 danskfødte personer over 66 år med mindst én grønlandsk forælder. Gruppen har en overvægt af kvinder, og størstedelen har boet i Danmark i mange år, ofte med børn bosat i Danmark. Samtidig er ældre grønlændere lidt oftere end personer med dansk baggrund i udsatte positioner og har oftere lave indkomster sammenlignet med andre pensionister.

De kvalitative resultater viser, at de ældre før flytningen har haft lange liv i Grønland præget af arbejde, familie og stærke fællesskaber. Flytningen til Danmark skyldes ofte en kombination af boligforhold, økonomi, helbred og ønsket om at være tættere på børn og børnebørn. For mange handler det om at sikre en lettere og mere tryk alderdom med bedre adgang til sundhedsvæsen og mere stabile økonomiske rammer.

De ældre er generelt den bedst forberedte gruppe i undersøgelsen, men møder stadig udfordringer med nye systemer og regler i Danmark. De fleste føler en stærk kulturel tilknytning til Grønland og er stolte af at være grønlændere, samtidig med at de er velintegrerede i både grønlandske og danske fællesskaber i Danmark. Indimellem støder de på fordomme om grønlændere, men det fylder mindre i deres hverdag, end det gør blandt de yngre, der er interviewede til undersøgelsen.

Generelt har de interviewede positive erfaringer med det danske velfærdssystem, især sundhedsvæsenet, som opleves som mere grundigt, omsorgsfuldt og tilgængeligt end i Grønland. For personer med sygdomme eller større støttebehov bliver dette en afgørende faktor for trivsel og tryghed.

Fremtidsønskerne handler primært om ro, tryghed og nærhed til familien. Mange ønsker at tilbringe alderdommen tæt på børn og børnebørn og med en hverdag uden store krav. Når det gælder spørgsmålet om at vende tilbage til Grønland, er der stor forskel. Nogle ønsker klart at vende hjem, fordi Grønland føles som stedet, hvor de hører til, mens andre bliver i Danmark på grund af bedre økonomi, sundhedsvæsen og familie. For flere, særligt dem i udsatte positioner, er ønsket om at vende tilbage stærkt, men vanskeligt at realisere på grund af boligproblemer, høje leveomkostninger og usikkerhed om adgang til hjælp og behandling i Grønland.

8 Tilbage til Grønland?

8.1 Indledning

De kvalitative analyser i de tre foregående kapitler peger på, at grønlændere, der bor i Danmark, i forskelligt omfang ønsker at vende tilbage, samt at forskellige grupper ikke har samme muligheder for at omsætte deres eventuelle ønsker om at flytte til Grønland til virkelighed. I dette kapitel bruger vi de danske og grønlandske registerdata til at undersøge, hvor mange der faktisk vender tilbage til Grønland efter 1, 5 og 10 år i Danmark, og hvad der kendetegner personer med grønlandsk oprindelse, der vender tilbage til Grønland.

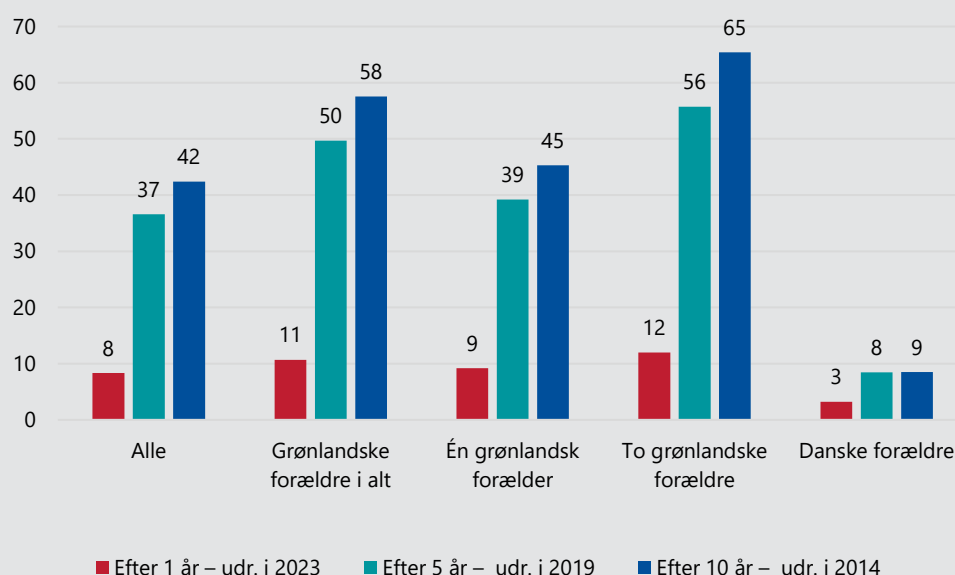
Boks 8.1 Data og metode

- Kapitlet bygger på registerdata fra Grønlands Statistik fra 2014-2024 og data fra Danmarks Statistik fra 2023.
- Analyserne i afsnit 8.1 bygger på data om personer, der rejste fra Grønland til Danmark i hhv. 2014, 2019 og 2023 ($N = 1.761$, 1.622 og 1.507), mens afsnit 8.2 og 8.3 udelukkende bygger på data om personer med grønlandsk oprindelse, der rejste til Danmark i 2019 ($N = 1.622$). Ved hjælp af data fra Danmarks Statistik for 2023 sammenlignes i afsnit 8.4 616 personer, der rejste fra Danmark til Grønland i 2024, med 20.878 personer med grønlandsk oprindelse, der fortsat boede i Danmark.
- Data er analyseret ved hjælp af krydstabulering, hvor sammenhænge signifikant testes ved hjælp af χ^2 , og hvor p-værdien skal ligge under 0,05, for at de viste sammenhænge betegnes som statistisk signifikante.

Som vist i Indledningskapitlet sker der en nettofraflytning fra Grønland til Danmark – samlet set og inden for de forskellige oprindelsesgrupper. Dette udelukker dog ikke, som vist i Figur 8.1, at størstedelen af personer med grønlandsk oprindelse, der rejser fra Grønland i et enkelt år, vender tilbage til Grønland efter nogle år i Danmark. Blandt personer med grønlandsk oprindelse, der udrejste fra Grønland i 2019, var 50 % således vendt tilbage til Grønland i 2024, 5 år efter udrejsen. Ser vi på personer med samme oprindelse, der udrejste i 2014, var 58 % hjemvendt 10 år efter, stadig i 2024.

Andelen, der vender tilbage til Grønland, er størst blandt personer med to grønlandske forældre, hvor 56 % er vendt tilbage efter 5 år og 65 % efter 10 år. Blandt personer med én grønlandsk forælder er andelen væsentligt lavere, men der er dog en betydelig andel, 39 %, der er vendt tilbage til Grønland efter 5 år, mens 45 % er tilbage i Grønland efter 10 år. Til sammenligning vender kun få personer med dansk oprindelse tilbage til Grønland, efter at de er rejst fra landet.

Figur 8.1 Andel af udrejste, der vender tilbage til Grønland – 1, 5 og 10 år efter udrejseåret, fordelt efter oprindelsesgrupper. 2024. Procent.

Anm.: Udrejst fra Grønland i 2023, N = 1.507; Udrejst fra Grønland i 2019: N = 1.622, Udrejst fra Grønland i 2014: 1.761. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Resten af kapitlet viser, hvad der i øvrigt kendetegner personer med grønlandsk oprindelse, der er vendt tilbage til Grønland, 5 år efter at de udrejste fra Grønland.

8.2 Demografiske og geografiske forhold

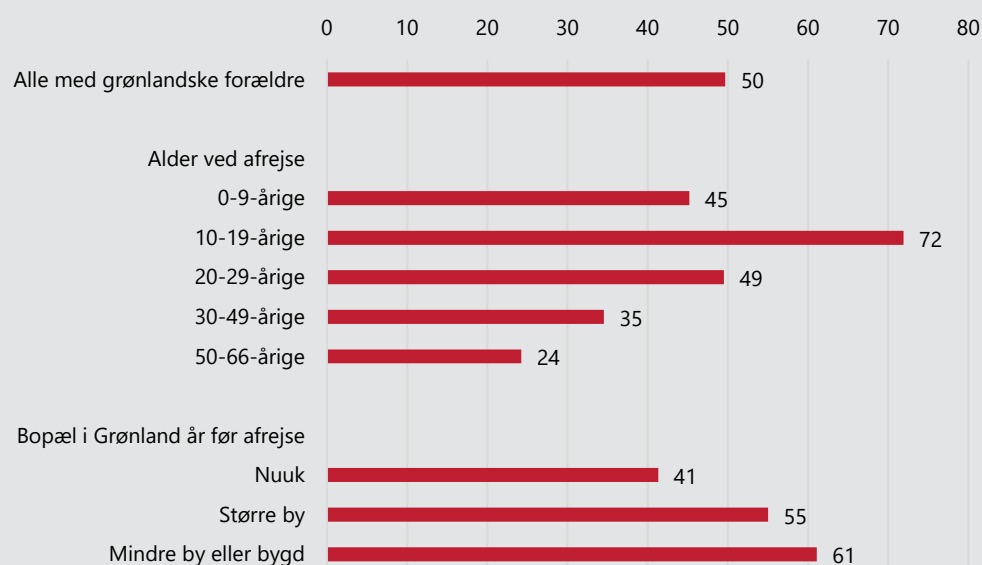
Ligesom vi så det i kapitel 3, da vi undersøgte sandsynligheden for at flytte *fra* Grønland, er beslutningen om at *flytte tilbage* til Grønland, jf. Figur 8.2, tæt sammenhængende med alder, idet de yngre har noget større sandsynlighed for at vende tilbage end de ældre aldersgrupper. 5 år efter udrejsetidspunktet er 72 % af de børn og unge, der var 10-19 år, da de rejste fra Grønland, således tilbage i Grønland, hvilket hænger sammen med, at mange i denne aldersgruppe er i Danmark et

enkelt år for at gå på efterskole. Blandt dem, der var 20-29 år på udrejsetidspunktet, og som ofte er i Danmark i forbindelse med videregående uddannelse, vender 49 % tilbage til Grønland efter 5 år. Rejser man i en ældre alder, er formålet formodentlig mindre specifikt, og en del flere vælger at blive i Danmark. Blandt personer, der var 30-49 år på udrejsetidspunktet, vender 35 % således tilbage til Grønland efter 5 år, mens det samme gælder 24 % af dem, der var 50-66 år på udrejsetidspunktet.

Derudover viser Figur 8.2, at personer, der boede i en mindre by eller bygde før afrejsen til Danmark, umiddelbart har større sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland end personer, der før afrejsen boede i Nuuk. Når vi statistisk kontrollerer for forhold, der samvarierer med bopælsområdet (fx familiær tilknytning til Grønland), er der dog ikke signifikante forskelle på sandsynligheden for at vende hjem blandt personer, der var bosiddende i de mindre byer og bygder, og personer, der boede i Nuuk før afrejsen.

Mænd har en smule højere sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland. Dog ikke, når der kontrolleres for andre forhold, hvor kvinder og mænd er forskellige (fx uddannelse).

Figur 8.2 Sammenhænge mellem alder og bopæl i Grønland og sandsynligheden for at vende tilbage til Grønland efter 5 år (i 2024) blandt personer med grønlandsk oprindelse, der udrejste i 2019. Procent.

Anm.: N = 1.045.

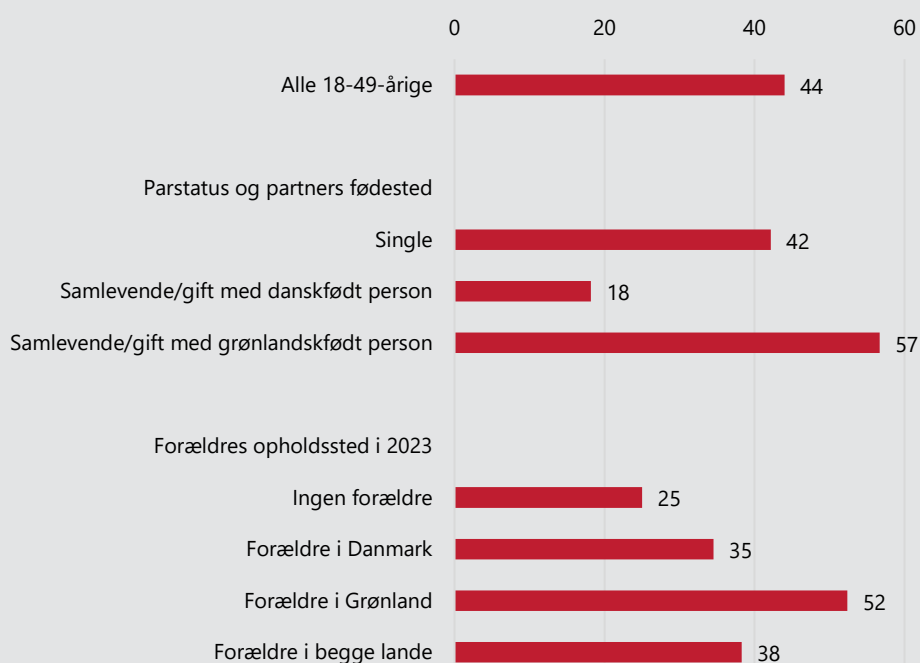
Større by (over 2.900 indbyggere): Sisimiut, Ilulissat, Qaqortoq, Aasiaat. Mindre byer og bygder: alle andre bosætningssteder (mindre end 2.900 indbyggere). Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

8.3 Personlig og familiær tilknytning til Grønland og Danmark

Voksnes sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland er størst, hvis de bor sammen med en grønlandsk partner, og hvis de har forældre i Grønland. Omvendt er sandsynligheden mindst, hvis de bor sammen med en partner, der er født i Danmark. Dette ses i Figur 8.3, der viser sammenhænge mellem familieforhold og sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland blandt 18-49-årige, der er nogenlunde sammenlignelige i forhold til at have levende forældre.

Figur 8.3 Sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland efter 5 år (i 2024) blandt 18-49-årige med grønlandsk oprindelse, der udrejste i 2019, særligt for personer med forskellige familieforhold. Procent.

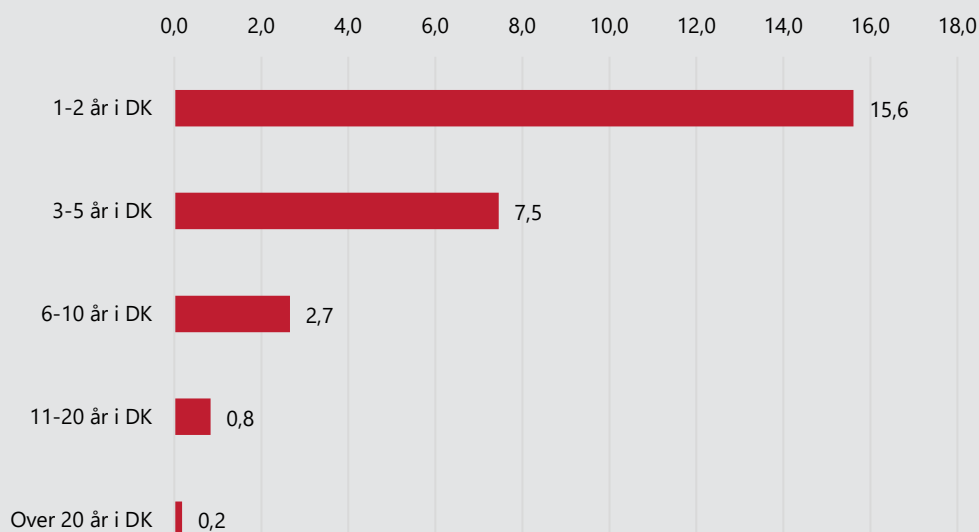
Anm.: N = 1.045. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Når man er landet i Danmark, har opholdstiden i Danmark stor betydning for, hvorvidt man rejser tilbage til Grønland igen. Figur 8.4 viser således, at 15,6 % af personer med grønlandsk oprindelse, der havde været i Danmark i 1-2 år, rejste tilbage til Grønland året efter, mod 7,5 % af dem, der havde været i Danmark i 3-5 år, 2,7 % af

dem, der havde været i Danmark i 6-10 år, og mindre end 1 % af dem, der havde været i Danmark i mere end 10 år.

Figur 8.4 Sammenhæng mellem opholdstid i Danmark og sandsynlighed for at være i Grønland i 2024 blandt alle personer med grønlandsk oprindelse, der var i Danmark i 2023. Procent.

Anm.: N = 21.551. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

8.4 Sociale og økonomiske forhold

De kvalitative interviews i kapitel 5, 6 og 7 peger på, at beslutningen om at vende tilbage til Grønland i nogen grad hænger sammen med de levevilkår, man havde, før man flyttede væk fra Grønland, de levevilkår, man har i Danmark, og de levevilkår, man kan se frem til at få i Grønland, hvis man vender hjem. I interviewene vejer familiemæssige forhold og strukturelle forhold i hhv. det grønlandske og det danske samfund dog mindst lige så meget som job og økonomi, når beslutningen om at rejse tilbage til Grønland skal tages.

I dette afsnit undersøger vi, om der er systematisk forskel på sandsynligheden for at vende tilbage til Grønland blandt personer, der havde forskellige sociale og økonomiske forhold i Grønland, før de rejste til Danmark, og blandt personer med grønlandsk oprindelse, der lever med forskellige sociale og økonomiske forhold i Danmark.

8.4.1 Betydningen af sociale og økonomiske forhold i Grønland før udrejsen til Danmark

Analyserne her viser, at de sociale og økonomiske forhold i Grønland før afrejsen til Danmark har begrænset betydning for beslutningen om at vende tilbage til Grønland.

Personer, der var studerende inden afrejsen fra Grønland, har en lidt større sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland (56 %), mens sandsynligheden for at vende tilbage omvendt er lidt mindre blandt personer, der hverken var i beskæftigelse eller i gang med en uddannelse (37 %). Forskellene er ikke statistisk signifikante, hvilket dog sandsynligvis hænger sammen med det relativt lille datagrundlag.

Indkomst og forsørgelsesgrundlag før afrejsen fra Grønland spiller ikke en systematisk rolle for beslutningen om at vende tilbage, idet vi både i toppen og bunden af indkomstfordelingen ser en lidt lavere tilbøjelighed til at vende tilbage, mens personer med mellemindkomster har en højere sandsynlighed for at vende tilbage. Heller ikke her er sammenhængene statistisk signifikante.

Personer, der var på overførselsindkomster, uden forsørgelse eller i socialt svære situationer i form af usikre boligforhold eller kriminalitet før afrejsen fra Grønland, har hverken højere eller lavere sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland, efter at have været i Danmark i op til 5 år.

8.4.2 Betydningen af sociale og økonomiske forhold i Danmark året før mulig tilbagevenden til Grønland

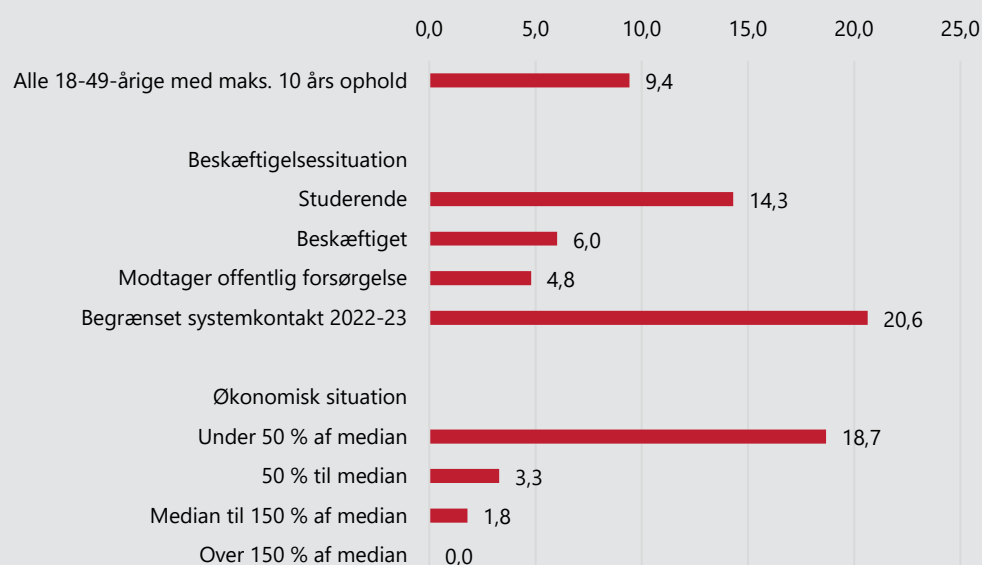
Herefter ser vi på betydningen af den situation, personer med grønlandsk oprindelse befinder sig i i Danmark blandt personer med op til 10 års opholdstid i Danmark. Denne analyse viser, jf. Figur 8.5, at personer, der var studerende i Danmark i 2023, og personer med begrænset kontakt med systemet¹⁷ i Danmark i større grad vender tilbage til Grønland i 2024 (hhv. 14,3 og 20,6 %) sammenlignet med personer, der var i beskæftigelse (6,0 %), og personer, der har modtaget offentlig forsørgelse¹⁸ i Danmark (4,8 %). Derudover viser figuren, at personer med lave indtægter i Danmark oftere end personer med mellem- og høje indtægter vender tilbage til Grønland¹⁹.

¹⁷ Opholder sig ifølge Danmarks Statistiks data i Danmark, men er hverken på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet og modtager heller ikke understøttelse i form af fx dagpenge, kontanthjælp eller førtidspension.

¹⁸ Inkluderer personer, der modtager dagpenge, kontanthjælp og førtidspension.

¹⁹ Begge sammenhænge er testet i multivariate regressionsanalyser, der tager højde for forskelle i alder, familieforhold og opholdstid.

Figur 8.5 Sammenhæng mellem beskæftigelse og økonomisk situation i Danmark og sandsynlighed for at være i Grønland i 2024 blandt 18-49-årige med maks. 10 års opholdstid i Danmark i 2023. Procent.

Anm.: N = 2.706. Signifikante forskelle, $p < 0,001$.

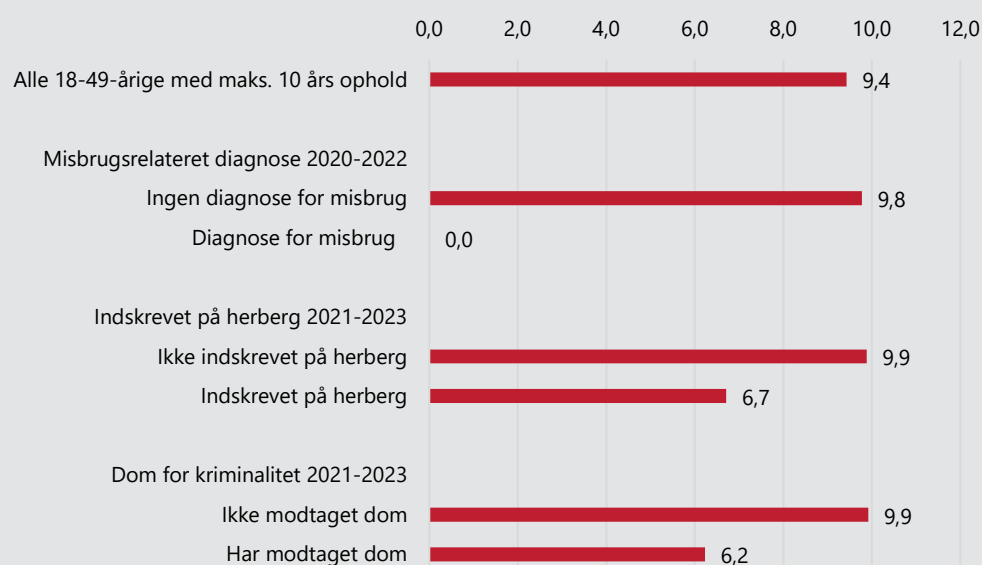
Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

Analyserne bekræfter analyserne i kapitel 5, der viser, at de grønlandske studerende i højere grad end andre grønlændere i Danmark tænker opholdet i Danmark som noget midlertidigt, der skal forbedre deres jobmuligheder og økonomi i Grønland. Vi ser samtidig, at personer, der modtager offentlig forsørgelse i form af dagpenge, kontanthjælp og førtidspension, er den gruppe, der har *mindst* sandsynlighed for at rejse tilbage til Grønland, hvilket understøtter resultaterne i kapitel 6, hvor de, der oplever arbejdsløshed i Danmark uden at opleve social udsathed, fortæller, at de har lettere ved at få pengene til at slå til i Danmark, og at de derfor ikke finder det realistisk at vende tilbage til Grønland.

Figur 8.5 viser dog, at det er nødvendigt også at have blik for, at gruppen, der ikke har egen indtægt og heller ikke modtager offentlig forsørgelse, har en relativt stor sandsynlighed for at rejse tilbage til Grønland. Vi har begrænset viden om gruppen, *fordi* de er i mindre kontakt med myndighederne i Danmark. Det er dog værd at holde øje med, om gruppen opnår en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet og det offentlige forsørgelsessystem, efter at de er vendt tilbage til Grønland, eller omvendt vedbliver med at befinde sig på kanten af velfærdssamfundet.

De socioøkonomiske ressourcer hænger sammen med sandsynligheden for at være socialt udsat. De socialt udsatte personer med grønlandsk baggrund i Danmark findes især blandt personer, der modtager offentlig forsørgelse, og blandt personer med begrænset systemkontakt. Selvom de socialt udsatte grønlændere, jf. kapitel 6, befinder sig relativt dårligt i Danmark, har personer med indikation på social udsathed i form af misbrugsrelaterede diagnoser, brug af herberg og kriminalitet, jf. analyserne i Figur 8.6, en lidt mindre sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland end andre, hvilket kan hænge sammen med, at de fleste har fået adgang til offentlig forsørgelse i Danmark og vælger at holde fast i dette, selvom deres situation i øvrigt er svær.

Figur 8.6 Sammenhænge mellem indikation på social udsathed i Danmark og sandsynligheden for at være i Grønland i 2024 blandt 18-49-årige med maks. 10 års opholdstid i Danmark i 2023. Procent.

Anm.: N = 2.706. Signifikante forskelle, $p < 0,05$.

Kilde: Danmarks Statistik og Grønlands Statistik, egne beregninger.

8.5 Opsamling

Dette kapitel viser, at omkring 50 % af personer med grønlandsk oprindelse, der rejste fra Grønland i 2019, var tilbage i Grønland efter 5 år, og at 58 % af dem, der udrejste i 2014, var vendt tilbage til Grønland efter 10 år.

Sandsynligheden for at vende tilbage er størst blandt unge og blandt personer med tætte familiære bånd til Grønland. Derudover finder vi, at personer, der har været

studerende i Danmark, har en højere sandsynlighed for at vende tilbage til Grønland, mens beskæftigede og personer, der modtager overførselsindkomster i Danmark, har en mindre sandsynlighed for at vende tilbage.

Personer med begrænset kontakt til det danske samfund, defineret ved, at de ikke er på arbejdsmarkedet eller i uddannelse i Danmark og heller ikke modtager offentlig forsørgelse, er dog den gruppe, der oftest rejser tilbage til Grønland. Det samme gælder personer med meget lave indtægter i Danmark. Dette kunne tyde på en større tilbøjelighed til at flytte, hvis man befinder sig i udsatte positioner. Det gælder dog ikke personer, der har misbrugsrelaterede diagnoser, eller personer, der er indskrevet på herberg, idet disse personer ikke har større sandsynlighed for at flytte tilbage til Grønland.

Gruppen af økonomisk trængte med begrænset systemkontakt, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse og heller ikke modtager offentlige ydelser i Danmark, er af gode grunde svære at beskrive ved hjælp af registerdata. Vi ved derfor ikke så meget om, hvorvidt de befinder sig godt eller dårligt i Danmark. Da gruppen, jf. kapitel 4, er relativt stor blandt personer med grønlandsk oprindelse (9 % af alle – 42 % af personer, der har opholdt sig 1-2 år i Danmark), er det dog vigtigt at være opmærksom på denne gruppes behov, når gruppen bevæger sig mellem Grønland og Danmark.

9 Konklusion

Hvert år flytter omkring 1.500 personer fra Grønland til Danmark, mens omkring 900 flytter fra Danmark til Grønland. En relativt stor andel af dem, der flytter mellem landene, er personer med to danske forældre, der som oftest har opholdt sig i Grønland i få år. Ser vi bort fra disse, rejste 991 personer med én eller to grønlandske forældre i 2023 fra Grønland til Danmark, mens 435 rejste fra Danmark til Grønland.

9.1 Udflytternes karakteristika

Personer, der flytter til Danmark, har i højere grad end andre borgere i Grønland forældre eller partnere, der stammer fra Danmark, og de har i højere grad familiedlemmer, der i forvejen bor i Danmark. Derudover viser rapporten, at udflytterne er yngre end den gennemsnitlige befolkning i Grønland, og at de i højere grad har boet i Nuuk, året før de rejste til Danmark.

Samlet set er der kun begrænsede forskelle på de socioøkonomiske ressourcer hos udflyttere og personer, der bliver boende i Grønland. Udflyttere med én grønlandsk forælder har dog gennemsnitligt et lidt højere uddannelsesniveau end personer med samme baggrund, der bliver boende i Grønland, mens udflyttere med to grønlandske forældre har en lidt lavere beskæftigelsesgrad året før udflytningen end personer med samme baggrund, der bliver boende i Grønland.

Derudover kan vi konstatere, at udflyttere i højere grad end personer, der bliver boende i Grønland, har oplevet boligsikkerhed i årene før udflytningen fra Grønland.

9.2 Årsager til at flytte

Ud over ønsket om at være tæt på familie, der i forvejen bor i Danmark, peger rapportens kvalitative analyser på tre overordnede årsager til at flytte fra Grønland: En årsag til at rejse er muligheden for at **forbedre ens personlige muligheder** for fx uddannelse og job. En anden årsag til at rejse er oplevelsen af **samfundsmæssige udfordringer** i Grønland og forventninger om en mere tryk og stabil tilværelse i Danmark. Og endelig vælger nogle at rejse, fordi de oplever **personlige udfordringer** i Grønland, som de har behov for at komme væk fra.

De, der især begrundet deres rejse med, at de ønsker flere personlige muligheder, har oftest levet gode liv i Grønland, men savner flere udfoldelsesmuligheder –

uddannelsesmæssigt, jobmæssigt og i privatlivet. De har blikket rettet fremad og har ofte relativt gode sproglige, økonomiske og netværksmæssige ressourcer til selv at bygge bro mellem Grønland og Danmark. Disse ses især blandt de studerende, der er interviewet i undersøgelsen.

De, der især begrundet deres rejse fra Grønland med samfundsmæssige udfordringer, udtrykker i interviewene ønsker om et bedre sundhedssystem, højere levestandard, nemmere transportforhold og at leve i et mildere klima. De, der primært lægger vægt på dette argument, har ofte haft stabile personlige forhold i Grønland med faste jobs og tætte sociale netværk, men de oplever, at livet i Grønland nogle gange er besværligt, især hvis de selv eller deres pårørende er blevet ramt af en sygdom, der kræver specialiseret behandling. Deres migrationsbeslutning er både påvirket af de udfordringer, de oplever i Grønland, og de forventninger, de har om højere levestandard og højere kvalitet i velfærdssystemet i Danmark. Gruppen har ofte relativt gode økonomiske, netværksmæssige og videnskabsmæssige ressourcer til at forberede deres rejse til Danmark, og selve flytningen forløber derfor ofte relativt let. I undersøgelsen finder vi især denne gruppe blandt personer, der lever som pensionister i Danmark, og blandt personer, der oplever arbejdsløshed i Danmark uden at opleve social udsathed.

De, der primært begrundet deres rejse fra Grønland med personlige udfordringer, fortæller i interviewene om svære livsvilkår i både opvækst og voksenliv. En del har haft et misbrug i Grønland, nogle har oplevet hjemløshed, og en del har traumatiske oplevelser med fx selvmord i omgangskredsen eller børn, der er blevet anbragt uden for hjemmet i Grønland. Beslutningen om at flytte bliver ofte taget meget akut uden forudgående planlægning, og de lander ofte i Danmark uden viden, økonomi eller netværksmæssige ressourcer til at finde en bolig eller forsørge sig selv. Denne gruppe oplever ofte relativt store udfordringer i det umiddelbare møde med det danske samfund, og i undersøgelsen finder vi dem især blandt personer, der lever i social udsathed i Danmark.

9.3 Levevilkår i Danmark

9.3.1 Opholdstid i Danmark

Personer med grønlandsk oprindelse, der rejser fra Grønland til Danmark, varierer i forhold til, om de ser opholdet i Danmark som noget midlertidigt eller som en permanent flytning. Undersøgelsen viser, at de studerende, der rejser til Danmark for at forbedre deres personlige muligheder, ofte i udgangspunktet ser opholdet i Danmark som noget midlertidigt, der skal forbedre deres muligheder for job og løn i

Grønland. De, der rejser på grund af systemmæssige udfordringer i Grønland, har omvendt fra starten i højere grad en forestilling om at bosætte sig i Danmark på ubestemt tid, til trods for at mange har en stærk personlig og familiemæssig tilknytning til Grønland. Endelig finder vi, at personer, der rejser på grund af personlige udfordringer i Grønland, har relativt uklare fremtidsforestillinger – ofte oplever de store udfordringer i Danmark og savner Grønland, men de ser kun få muligheder for at flytte tilbage til Grønland.

På tværs af livssituation fortæller flere, at de gerne vil tilbage til Grønland, men ikke finder det realistisk på grund af især høje leveomkostninger, boligmangel og begrænset hjælp i sundhedssystemet og det øvrige velfærdssystem. Derudover spiller ændringer i personlige forhold en stor rolle for, om en planlagt tilbagevenden til Grønland virkeliggøres – fx hvis man efter en tid i Danmark har fået en dansk partner eller har fået børn, der er glade for den skole, de går på. Samlet set viser undersøgelsen, at omkring 50 % af personer med grønlandsk oprindelse, der rejser fra Grønland, er tilbage i Grønland igen efter 5 år, og at 58 % er vendt tilbage efter 10 år.

I Danmark består befolkningen med grønlandsk baggrund både af personer, der er født i Grønland, og personer, der er født i Danmark med én eller to grønlandskfødte forældre. I alt var der i løbet af 2023 18.090 personer i Danmark, som er født i Grønland, og 7.656 personer, der er født i Danmark, og som har mindst én forælder og mindst én bedsteforælder, der er født i Grønland. Blandt de 18.090 grønlandskfødte har 13.895 én eller to forældre, der selv er født i Grønland, mens de resterende 4.195 har to danske forældre. Blandt de 7.656 personer med grønlandsk oprindelse, der er født i Danmark, har 7.013 én grønlandsk forælder, mens 643 har to grønlandske forældre. Trækker vi personer født i Grønland med to danske forældre fra gruppen af personer med grønlandsk baggrund, var der i løbet af 2023 21.551 personer i Danmark med grønlandsk oprindelse. Blandt disse havde 59 % opholdt sig i Danmark i mere end 20 år, mens 17 % havde boet i Danmark i 10-20 år. Personer født i Grønland med to grønlandske forældre har gennemsnitligt været i Danmark i kortere tid end andre grupper med grønlandsk baggrund. 29 % af grønlandskfødte med to grønlandske forældre har således højst været i Danmark i 5 år mod 11 % af grønlandskfødte med én grønlandsk forælder.

9.3.2 Mødet med det danske uddannelsessystem og arbejdsmarked

I Danmark oplever en del personer med grønlandsk oprindelse vanskeligheder med at gennemføre et studie og opnå stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Blandt grønlandskfødte med én eller to grønlandske forældre, der var i gang med en uddannelse i 2018, havde 62 % således gennemført en uddannelse 5 år efter (i 2023) mod 73 % af danskfødte med én eller to grønlandske forældre og 82 % af danskfødte med danske forældre. Beskæftigelsesmæssigt er samlet set 54 % af alle 18-66-årige

med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark, i beskæftigelse eller uddannelse. Dette tal varierer med eget fødested og forældres fødested, idet 74 % af danskfødte med én grønlandsk forælder er i beskæftigelse eller uddannelse mod 34 % af grønlandskfødte med to grønlandske forældre.

Personer, der før flytningen havde begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet i Grønland, har i særlig grad udfordringer i forhold til beskæftigelse. Udfordringerne med manglende beskæftigelse i Danmark gælder dog også for 42 % af personer, der var i fuldtidsbeskæftigelse i Grønland, året før de flyttede. Samlet set falder andelen, der er i uddannelse eller beskæftigelse, fra 76 % året før flytningen til Danmark til 45 % 5 år efter flytningen.

Den relativt lave arbejdsmarkedsdeltagelse hænger sammen med, at personer med grønlandsk oprindelse har et lavere uddannelsesniveau end majoritetsbefolkningen i Danmark. Undersøgelsen peger dog også på, at sproglige udfordringer, begrænset netværk i Danmark, manglende anerkendelse af grønlandske kompetencer og erhvervs erfaringer samt oplevelser af diskrimination i forbindelse med jobsøgning øger vanskelighederne med at komme ind på arbejdsmarkedet.

De grønlandske studerende peger også på sproglige og faglige udfordringer på deres studie som barrierer for at gennemføre. Samtidig nævner flere også sociale udfordringer, der dels handler om oplevelser af fordomsfuldhed og uvidenhed om grønlandske forhold blandt deres medstuderende, dels oplevelser af at have svært ved at blive en del af de danske fællesskaber.

Personer med én grønlandsk forælder gennemfører i højere grad uddannelse i Danmark og har højere beskæftigelse i Danmark end personer med to grønlandske forældre. Dette hænger formodentlig sammen med, at personer med én grønlandsk forælder har færre sproglige problemer og i højere grad har et dansk netværk, der kan hjælpe dem ind på arbejdsmarkedet.

9.3.3 Oplevelser af social udsathed i Danmark

Personer med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark, oplever i højere grad end den danske majoritetsbefolkning social udsathed. Det gælder især, når vi ser på indskrivning på herberger og forsorgshjem målrettet personer i hjemløshed, hvor 6,4 % af alle med grønlandsk oprindelse har været indskrevet i løbet af 2021-2023 mod 0,2 % af personer med dansk oprindelse. Det gælder dog også, når vi ser på domme for kriminalitet, andelen med misbrugsrelaterede diagnoser, andelen af kvinder, der har været indskrevet på et krisecenter på grund af vold, og andelen, der har diagnoser for psykisk sygdom.

Sammenholder vi de migrerende grønlanderes situation i Danmark 5 år efter ankomsten til Danmark med deres situation i Grønland, før de flyttede, finder vi, at de, der viste tegn på økonomisk og social udsathed før flytningen, har en højere sandsynlighed for at være i en udsat position i Danmark. Der er dog også en betydelig andel af dem, der lever i udsathed i Danmark, der var i beskæftigelse i Grønland, før de flyttede, og hvor udsatheden ser ud til at være et fænomen, der opstår eller eskalerer i mødet med Danmark.

De kvalitative interviews med personer i udsathed viser, at disse personer ofte bærer på omfattende traumatiske erfaringer fra både barndommen og voksenlivet, som de bringer med sig til Danmark, og som i flere tilfælde ikke er blevet bearbejdet. Når personer, der har oplevet social udsathed i Grønland, kommer til Danmark, søger de ofte mod fællesskaber med andre grønlandere, der ofte også lever i social udsathed. Her får de ofte i første omgang hjælp til at finde overnatning og forsørgelse og undgår dermed at opsøge det offentlige system. Dette medfører dog ofte ikke en varig stabilisering af boligsituationen, men i stedet hyppige skift mellem midlertidige løsninger hos familie og venner og herberger. En del af personerne i udsathed har, før de flyttede til Danmark, haft et højt forbrug af alkohol og hash, der for mange har fungeret som en måde at håndtere svære livserfaringer på. I mødet med de sociale miljøer i Danmark og de væsentligt lavere priser på alkohol oplever mange dog, at misbruget forværres.

Udsatheden er størst blandt personer med to grønlandske forældre, der oftere end personer med én grønlandsk forælder oplever social udsathed. Forklaringen på dette kan handle om, at disse to grupper i forskellig grad har familiært netværk i Danmark, og/eller at de kommer til Danmark med forskellige sproglige og faglige kompetencer.

9.3.4 Børnesager

Den sociale udsathed rammer også en del forældre med mindreårige børn, og der er derfor også en overhyppighed af sociale børnesager i familier med grønlandsk oprindelse. Når vi ser bort fra børn, der er i Danmark for at gå på efterskole, mens deres forældre er i Grønland, modtog 16 % af børn med grønlandsk oprindelse i 2023 en støttende eller forebyggende indsats, mens 9 % var anbragt uden for hjemmet i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem. Blandt børn med dansk oprindelse modtager 6 % støttende eller forebyggende indsatser, mens 1,2 % er anbragt uden for hjemmet.

Der er relativt stor forskel på andelen af børn, der er omfattet af støttende og forebyggende indsatser og anbringelser blandt børn med én og to grønlandske forældre og relativt stor forskel på, om børnene er født i Grønland eller Danmark. Blandt

børn født i Grønland med to grønlandskfødte forældre var 12,4 % anbragt uden for hjemmet i 2023, mens andelen er oppe på 19,4 % blandt børn født i Danmark med to grønlandske forældre. Blandt børn med én grønlandsk forælder var 3,9 % af børn født i Grønland og 7,3 % af børn født i Danmark anbragt uden for hjemmet i 2023.

Når man sammenligner børnesager med grønlandsk og dansk baggrund, er det ligesom på andre områder vigtigt at tage højde for forældrenes sociale og økonomiske situation. Blandt børn med mindst én forælder, der er i beskæftigelse eller uddannelse, er 0,2-1,2 % af børn med grønlandsk oprindelse anbragt uden for hjemmet mod 0,4 % af børn med dansk oprindelse. Blandt børn, der har forældre, der lever i udsatte positioner, er 22-52 % af børn med grønlandsk oprindelse anbragt uden for hjemmet mod 8,3 % af børn med danske forældre. Forskellen på anbringelseshyppighed blandt børn med grønlandsk og dansk oprindelse er altså stor, hvis forældrene er i udsatte positioner, og minimal, hvis forældrene er i beskæftigelse eller uddannelse.

Tre fjerdedele af de børn, der var anbragt i 2023, var anbragt med forældrenes samtykke. Dette gælder både i sager, hvor børnene har grønlandsk oprindelse, og sager, hvor børnene har dansk oprindelse.

9.3.5 At blive gammel i Danmark

Der bor omkring 2.000 personer over 66 år i Danmark, der er født i Grønland, og som har grønlandsk oprindelse. Størstedelen er kvinder (71 %), og størstedelen bor enten alene (52 %) eller sammen med en dansk partner (39 %). De fleste (68 %) har boet i Danmark i mere end 20 år, men blandt de nyligt pensionerede i slutningen af 60'erne er der dog omkring en fjerdedel, der er kommet til Danmark inden for de sidste 10 år, i forbindelse med at de er trådt ud af arbejdsmarkedet i Grønland. De ældre personer med grønlandsk oprindelse har gennemsnitligt færre økonomiske ressourcer end ældre med dansk oprindelse og er i lidt højere grad i socialt udsatte positioner. Generelt er der dog få ældre, der er i udsatte positioner – både blandt personer med grønlandsk og dansk oprindelse.

De kvalitative interviews viser, at det især er ønsket om en lettere og mere tryk alderdom, der motiverer de ældre til at flytte til Danmark. Det handler blandt andet om udsigten til lettere adgang til sundhedsvæsenet, bedre økonomiske vilkår i form af højere pension og lavere leveomkostninger samt bedre boligforhold. Derudover spiller udsigten til et mildere klima også en rolle. For flere hænger flytningen også sammen med et ønske om at være tættere på børn og børnebørn, som allerede bor i Danmark. Tre fjerdedele af de ældre med grønlandsk oprindelse, der bor i Danmark, har således voksne børn, der bor i Danmark.

De ældre borgere, der er interviewet til undersøgelsen, er generelt den gruppe, der oplever færrest barrierer i mødet med det danske samfund. Dette hænger formodentlig sammen med, at de ældre ofte har relativt gode økonomiske og videnskæsmæssige ressourcer til at klare overgangen mellem Grønland og Danmark. Derudover spiller det en vigtig rolle, at de ældre borgere ikke har behov for at begå sig i uddannelsessystemet eller komme ind på arbejdsmarkedet, hvor en del som beskrevet oplever faglige, sproglige, kulturelle og sociale barrierer.

9.4 Push- og pull-faktorer i migrationen mellem Grønland og Danmark

Samlet set viser undersøgelsen en række push- og pull-faktorer, der har betydning for, om man vælger at flytte mellem Grønland og Danmark. Disse faktorer afhænger typisk både af de forhold, man forlod i Grønland, den situation, man befinder sig i i Danmark, og de forhold, man forventer sig, hvis man vender tilbage til Grønland.

De personer, der er rejst til Danmark for at opnå bedre personlige muligheder for job og økonomi, der især findes blandt de studerende i undersøgelsen, har typisk været velintegrerede i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og socialt og har ikke været i en situation, hvor de har haft brug for specialiseret hjælp i velfærdssamfundet. Opholdet i Danmark var fra starten tænkt som et middel til at opnå bedre løn og arbejdsvilkår i Grønland i fremtiden. I Danmark har en del oplevet anderledes kulturelle og sociale omgangsformer, hvor de har følt sig diskrimineret og udenfor, og en del længes efter familie og venner i Grønland og de generelle kulturelle og sociale omgangsformer i Grønland – samt den grønlandske kultur. Ændringer i personlige forhold, såsom en dansk partner, børnefødsler eller et godt job, kan dog ændre den oprindelige beslutning og gøre bosætningen i Danmark mere permanent.

De personer, der primært begrundet migrationen til Danmark med samfundsmæssige udfordringer i Grønland (i denne undersøgelse især personer, der oplever arbejdsløshed uden at opleve social udsathed, og pensionister), har også ofte været velintegrerede i det grønlandske samfund, men har oplevet systemiske mangler i det grønlandske velfærdssystem. Opholdet i Danmark har fra starten været tænkt som et længerevarende ophold. De fleste af de interviewede i den erhvervsaktive alder, der har oplevet arbejdsløshed i Danmark, havde fra starten en forestilling om at skulle fortsætte deres arbejdsliv i Danmark, men har oplevet store vanskeligheder med at komme ind på arbejdsmarkedet. Den manglende beskæftigelse og oplevelser af diskrimination og fremmedgjorthed i Danmark opvejes dog af en oplevelse af et liv med mere tryghed og stabilitet end det, de kunne forvente i Grønland – på grund af et mere fintmasket velfærdssamfund og lavere leveomkostninger. De pensionister, der er interviewet til undersøgelsen, befinder sig for størstedelen godt i

Danmark. Nogle længes dog efter grønlandsk kultur og natur og deres familie og venner i Grønland og overvejer at rejse tilbage på et tidspunkt.

De personer, der er rejst til Danmark på grund af personlige problemer, har typisk både negative oplevelser med i bagagen fra Grønland og har ofte kun i mindre omfang oplevet, at livet blev lettere i Danmark. En del har oplevet langvarig hjemløshed og en eskalering i deres misbrug, og selv om en del på et tidspunkt har fået hjælp i det danske velfærdssamfund, har de også generelt haft svært ved at navigere i velfærdssamfundet. Mange oplever stor ensomhed og kulturel fremmedgjorthed og længes efter den grønlandske kultur og natur. Da de hverken har økonomi eller et netværk, der kan hjælpe dem i Grønland, og heller ikke ser en mulighed for at få støtte i det grønlandske velfærdssystem, ser de dog ofte en tilbagevenden som en umulighed.

Samlet set tegner der sig således, som vist i nedenstående tabel, nogle push- og pull-faktorer, der påvirker, hvorvidt personer med grønlandsk baggrund bevæger sig mellem Grønland og Danmark.

Tabel 9.1 Push- og pull-faktorer i migrationen mellem Grønland og Danmark

Pull-faktorer	Push-faktorer
Mod Grønland Familie og venner Generelle mere kollektivistiske sociale omgangsformer Muligheden for at føle sig hjemme sprogligt og kulturelt Naturen	Væk fra Grønland Udfordringer i velfærdssystemet Høje leveomkostninger Boligudfordringer Barskere klima Personlige udfordringer, fx misbrug, konflikter og hjemløshed
Mod Danmark Forventning om bedre velfærdssystem Billigere leveomkostninger Flere personlige muligheder Mildere klima Familie og venner	Væk fra Danmark Oplevelser af diskrimination og fremmedgjorthed Ensomhed

Kilde: VIVE.

9.5 Opmærksomhedspunkter

Undersøgelsen viser, at antallet af grønlændere, der bor i Danmark, igennem længere tid har været stigende, og at relativt mange grønlændere oplever vanskeligheder i mødet med det danske samfund. Denne undersøgelse har ikke beskæftiget sig

detaljeret med de tilbud, der allerede findes, og bidrager ikke med konkrete forslag til praksisændringer, der kan lette overgangene mellem Grønland og Danmark.

Andre undersøgelser påpeger dog nødvendigheden af at fokusere på tilstedeværelsen af **systemiske barrierer** i rigsfællesskabet, der ifølge Schiermacher (2025) blandt andet opstår som følge af det generelle statsborgerskab, der ikke skelner mellem borgere fra forskellige lande i rigsfællesskabet og medfører, at det danske system ikke er tilstrækkeligt opmærksom på de relativt store systemiske, kulturelle og sproglige forskelle, der er mellem Grønland og Danmark (Schiermacher, 2025). Derudover opstår der ifølge Schiermacher (2025) også ofte tvivl blandt danske kommunale sagsbehandlere om, hvilken kommune der har ansvaret for nytilflyttede borgere i udsatte positioner, fordi Grønland ikke er omfattet af *lov om retssikkerhed og administration på det sociale område* (Social- og Boligministeriet, 1997; 2019), der ellers skal sikre et kommunalt ansvar for borgere i socialt udsatte positioner, der opholder sig i en anden kommune end den, de har bopælsadresse i. Nærværende undersøgelse bekræfter de tidligere studier og lægger derfor op til at udvikle flere tilbud til nyankomne grønlændere med særligt fokus på dem, der har sværest ved at tale og skrive dansk og personer uden uddannelse ud over grundskoleniveau.

Undersøgelsen peger også på behovet for at se på, hvordan **samarbejdet mellem Grønland og Danmark** fungerer, når borgere bevæger sig mellem landene. Det gælder især borgere med relativt få økonomiske, uddannelsesmæssige og sociale ressourcer, der har en relativt høj risiko for at havne i social udsathed i mødet med Danmark. Der er dog også behov for at se på, hvordan overgangene mellem det grønlandske og danske uddannelsessystem fungerer, idet undersøgelsen påpeger, at en del studerende med grønlandsk oprindelse oplever relativt store sproglige og faglige barrierer i mødet med det danske uddannelsessystem.

Derudover peger undersøgelsen på betydningen af **social integration og netværk** i mødet med det danske samfund. Såvel de studerende som personer, der oplever arbejdsløshed, og personer i udsatte positioner beretter, at det kan være vanskeligt at komme ind i netværk og fællesskaber i Danmark, og mange oplever ensomhed. For nogen lykkes det at få kontakt til ressourcestærke netværk og fællesskaber, der kan hjælpe med at bygge bro til bolig- og arbejdsmarked. Andre opnår kulturel og social genkendelse i netværk, hvor mange er udsatte, hvilket kan føre til ustabile boligforhold og misbrug. I mangel af mere formelle modtagesystemer får ens netværksressourcer relativt stor betydning for, hvorvidt man lykkes med at etablere sig i Danmark.

Udfordringerne blandt personer med grønlandsk baggrund i Danmark begrænser sig dog ikke kun til den første tid i Danmark, og der er derfor også behov for, at **statslige og kommunale myndigheder**, der er i kontakt med gruppen, er **opmærksomme på gruppens særlige sproglige og kulturelle behov** og sikrer, at tilbud på fx hjemløshedsområdet og børneområdet er tilpasset gruppens behov.

Undersøgelsen lægger derfor op til, at der sættes fokus på følgende:

- Udvikling af tilbud, der kan hjælpe grønlændere, der flytter til Danmark, med at forbedre sproglige og faglige kompetencer
- Udvikling af tiltag, der kan mindske diskrimination og modvirke fordomme om grønlændere i det danske samfund generelt og specifikt på uddannelsesinstitutioner og på arbejdsmarkedet
- Udvikling af tilbud, der kan lette grønlænderes adgang til det danske arbejdsmarked, fx gennem systematisk realkompetencevurdering
- Øget hjælp til netværksskabelse og forebyggelse af ensomhed, i årene efter at man flytter til Danmark
- Udvikling af tilbud, der kan hjælpe grønlændere med psykiske helbredsproblemer til udredning og behandling
- Udvikling af grønlandsk-dansk samarbejde på socialområdet, så personer i udsatte positioner, der flytter mellem landene, hurtigere tilbydes hjælp
- Udvikling af flere tiltag, der kan modvirke hjemløshed blandt personer med grønlandsk oprindelse og modvirke, at personer med grønlandsk oprindelse har lange ophold på herberger og forsorgshjem
- Forbedring af muligheder for at søge bolig i Danmark, mens man opholder sig i Grønland – og omvendt
- Udvikling og tilpasning af tidlige forebyggende indsatser til børn og forældre med grønlandsk oprindelse
- Udvikling af grønlandsk-dansk samarbejde på uddannelsesområdet, så unge i mindre grad oplever sproglige og faglige barrierer, når de bevæger sig fra en del af uddannelsessystemet til et andet
- Øget oplysning om grønlænderes rettigheder og støttemuligheder rettet mod både personer med grønlandsk oprindelse og professionelle i Danmark.

Dokumentation

10 Data og Metode

I dette kapitel beskriver vi det metodiske grundlag for undersøgelsen. Formålet med dette projekt er at undersøge, hvordan personer med oprindelse i Grønland bevæger sig mellem Grønland og Danmark, samt at vise, hvad der kendetegner personer med grønlandsk oprindelse, der flytter til Danmark/bor i Danmark, og hvordan de migrerende borgere oplever deres migrationsproces.

Projektet har taget udgangspunkt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

- Hvem flytter mellem Grønland og Danmark, og hvorfor flytter de?
- Hvad kendetegner personer med grønlandsk oprindelse, der lever i Danmark?
- Hvordan påvirkes levevilkår, når man flytter fra Grønland til Danmark, og hvordan oplever personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer, deres migrationsproces og mødet med Danmark?
- Hvilken fremtid drømmer personer med grønlandsk oprindelse, der lever i forskellige livssituationer i Danmark, om?

Undersøgelsen bygger på et mixed-method-design, der kombinerer registerdata med kvalitative interviews med grønlændere i udvalgte livssituationer.

10.1 Kvantitativt metodedesign

De kvantitative analyser skal vise: 1) Hvordan personer, der bor fast i Grønland, adskiller sig fra personer, der flytter til/bor fast i Danmark; 2) Hvordan personer med grønlandsk baggrund adskiller sig fra den danske majoritetsbefolkning i Danmark; 3) Hvad der kendetegner personer, der vender tilbage til Grønland efter at have boet i Danmark, sammenlignet med personer, der bliver i Danmark; og 4) Hvordan de tilflyttendes livssituation i Danmark statistisk hænger sammen med den livssituation, tilflytterne havde, før de flyttede fra Grønland.

Dette gøres ved at anvende eksisterende registerdata fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik, der samles ved hjælp af krypterede cpr-numre, så det bliver muligt at følge de migrerende borgeres livssituation før og efter deres flytning.

10.1.1 Registerdata

Registerdataene fra Grønlands Statistik dækker hele befolkningen i Grønland i perioden 1994 til 2024, mens registerdataene fra Danmarks Statistik dækker hele befolkningen i Danmark i perioden 2000-2023.

De kvantitative analyser har 2023 som primært analyseår. I dette år levede der 56.609 personer i Grønland og 25.746 personer med grønlandsk baggrund i Danmark. I analyser, der viser udviklingen i det grønlandske samfund, samt i analyser, der sammenholder de migrerende personers situation før og efter flytningen til hhv. Danmark og Grønland, inddrages dog også data fra andre analyseår, hvilket er angivet under de specifikke analyser. Hvert kapitel indeholder en boks, der overordnet beskriver kapitlets datagrundlag.

I de kvantitative analyser skelnes der mellem 6 forskellige grupper med grønlandsk baggrund: 1) personer født i Grønland med to grønlandske forældre, 2) personer født i Grønland med én grønlandsk forælder, 3) personer født i Grønland med ukendte forældre, 4) personer født i Danmark med to grønlandske forældre, 5) personer født i Danmark med én grønlandsk forælder (og mindst én grønlandsk bedsteforælder) og 6) personer født i Grønland med to danske forældre. Formålet med denne inddeling er at synliggøre variationen i levevilkår blandt personer med grønlandsk baggrund, så det bliver lettere at målrette initiativer til specifikke målgrupper.

Inddelingen skal ikke ses som et udtryk for, at tilhørsforhold til bestemte etniske grupper i sig selv kan forklare de forskelle, vi observerer i de kvantitative analyser. I stedet skal inddelingen synliggøre nogle bagvedliggende sproglige, kulturelle og faglige forskelle, der giver forskellige grupper med forskellig forældrebaggrund forskellige muligheder og begrænsninger. Personer, der har én dansk og én grønlandsk forælder og dermed som oftest har talt dansk i opvæksthjemmet, har således oftere lettere ved det danske sprog end personer fra et rent grønlandssproget opvæksthjem. Dette kan have betydning for den enkeltes mulighed for succes i uddannelsessystemet i både Grønland og Danmark. Derudover vil personer med én grønlandsk og én dansk forælder på grund af sprog og netværk ofte have nemmere ved at flytte til Danmark og opnå adgang til bolig og arbejdsmarked end personer, der er opvokset i et rent grønlandsktalende hjem, der kan have sværere ved det danske sprog og have et mere begrænset netværk i Danmark.

Tabel 10.1 beskriver de variable, vi bruger fra Grønlands Statistik og Danmarks Statistik til at beskrive befolkningens levevilkår. Ud over de beskrevne variable inddrages oplysninger om køn og alder.

Tabel 10.1 Oversigt over registerdata anvendt i rapporten

Statistisk fænomen	Grønlands Statistik (GR Stat)	Danmarks Statistik (DK Stat)	År
Flytninger mellem Grønland og Danmark	Kombinerer data fra GR Stat og DK Stat. En person defineres som flyttet fra Grønland til Danmark, hvis personen i et år udelukkende har været i GR Stat og det næste år optræder i DK Stat. Omvendt er en person flyttet fra Danmark til Grønland, hvis personen i ét år udelukkende har været i DK Stat og næste år optræder i GR Stat (se Figur 1.1).		2009-2023 (kap. 1) 2023 (kap. 3) 2018 (kap. 6) 2014, 2019 og 2023 (kap. 8)
Opholdstid	Antal år en person optræder i GR data. Se Figur 2.3.	Antal år en person optræder i DK data inden for de sidste 5 år, 10 år, 20 år og i alt (BEF). Se Figur 4.4.	2018-2023 (kap. 2) 2000-2023 (kap. 4)
Familieforhold			
Voksnes husstands-sammensætning	Bygger på oplysninger om antallet af personer med adresse på den aktuelle persons bopæl og oplysninger om, hvorvidt disse personer er børn eller voksne. Se Figur 2.5.		2023 (kap. 2) 2022 (kap. 3) 2017 (kap. 6) 2018 (kap. 8)
Børns aktuelle og historiske bopælsforhold	Bygger på forældreregistrering og adresseregistrering. Viser, om børn bor med begge forældre, med mor, med far eller med ingen forældre. Se Figur 2.6 og Figur 2.7.	Bygger på forældreregistrering og adresseregistrering (BEFADR). Viser, om forældre med mindreårige børn bor med deres børn, eller om børn bor andre steder i DK, eller om børn bor i GR. Se Figur 4.6.	2023 (kap. 2 og 4 aktuelle bopælsforhold) 1994-2008 (kap. 2, 3, 4 og 8 bopælsforhold i opvæksten)
Voksnes parforhold	Bygger på oplysninger om partner-id og partners fødested. Viser, om IP bor sammen med eller er gift med partner, og hvor partner er født. Afsnit 2.3 og 3.3.	Bygger på oplysninger om partner-id og partners fødested. Viser, om IP bor sammen med eller er gift med partner, og hvor partner er født (BEF). Se Figur 4.5.	2023 (kap. 2) 2022 (kap. 3)
Familienetværk i Grønland og Danmark	Bygger på forældreregistrering og adresseregistrering i hhv. Grønland og Danmark. Se Figur 3.5 for konkret opdeling.	Bygger på forældreregistrering og adresseregistrering i hhv. Grønland og Danmark (BEFADR). Se Figur 4.6 og Figur 4.7.	2023 (kap. 2, kap. 4) 2022 (kap. 3) 2017 (kap. 6) 2018 (kap. 8)
Geografi			
Kommune og landsdel	Bygger på oplysninger om bopælskommune i Grønland efter 2018. Se kort i afsnit 2.4 og Figur 3.3.	Bygger på oplysninger om landsdel i Danmark (BEFADR). Se Figur 4.3.	2023 (kap. 2, kap. 4)

Statistisk fænomen	Grønlands Statistik (GR Stat)	Danmarks Statistik (DK Stat)	År
			2022 (kap. 3)
Bystørrelse	Bygger på oplysninger om bopælsområde og antal beboere i boligområde. Se Figur 2.9 og Figur 3.4 for konkret opdeling.		2008-2023 (kap. 2)
Hjemløshed/usikre boligforhold	<u>Usikre boligforhold:</u> Bygger på oplysninger om, hvorvidt man har en administrativ c/o-adresse, hvor man kan modtage post, frem for en adresse, hvor man formelt bor. Se Figur 2.10 og Figur 3.8.	<u>Hjemløshed:</u> Bygger på oplysninger om, hvorvidt man har været indskrevet på en boform efter service-lovens § 110 (HERB_FOR-SORG_MV_F). Se Figur 4.15.	2008-2023 (kap. 2)
Socioøkonomiske forhold			
Højeste uddannelsesniveau	Bygger på DISCED-15, inddelt i fire kategorier: 1) maks. grundskoleniveau, 2) maks. gymnasial udd., 3) maks. erhvervsfaglig udd. og 4) maks. videregående udd. Se Figur 2.11, Figur 2.12 og Figur 3.6.	Bygger på DISCED-15 inddelt i fire kategorier: 1) maks. grundskoleniveau, 2) maks. gymnasial udd., 3) maks. erhvervsfaglig udd. og 4) maks. videregående udd. Figur 4.8.	2008-2023 (kap. 2) 2022 (kap. 3) 2023 (kap. 4)
Beskæftigelse	Bygger på oplysninger om aktuel beskæftigelse og uddannelse samt oplysninger om offentlige overførsler (uddlbr) samt oplysninger om antal måneder, man har været i beskæftigelse (sodati1). Se Figur 2.13 og Figur 3.7.	Bygger på oplysninger om aktuel beskæftigelse og uddannelse samt oplysninger om offentlige overførsler (SOCIO). Se Figur 4.9 og Figur 4.10.	2023 (kap. 2, kap. 4) 2022 (kap. 3)
Branche	Bygger på oplysninger om primær og sekundær erhvervsbranche (sodft10). Se Tabel 2.1.		2023 (kap. 2) 2022 (kap. 3)
Disponibel indkomst	Bygger på oplysninger om personlig indkomst (sodpen), der inddeles i fire grupper med udgangspunkt i den grønlandske medianindkomst blandt alle 18+-årige i analyseåret: 1) personer med en indtægt, der er mindre end 50 % af medianen; 2) personer med en indtægt mellem 50 % af medianen og medianen; 3) personer med indkomster mellem medianen og 150 % af medianen og 4) personer med indkomster over 150 % af medianen. Se Figur 2.14.	Bygger på oplysninger om personlig indkomst (DISPON_13), der inddeles i fire grupper med udgangspunkt i den danske medianindkomst blandt alle 18+-årige i analyseåret: 1) personer med en indtægt, der er mindre end 50 % af medianen; 2) personer med en indtægt mellem 50 % af medianen og medianen; 3) personer med indkomster mellem medianen og 150 % af medianen og 4) personer med indkomster over 150 % af medianen.	2023 (kap. 2, kap. 4) 2022 (kap. 3)
Offentlige overførsler	Bygger på oplysninger om offentlige overførsler (uddlbr). Se Figur 2.15.		2023 (kap. 2)
Fuldførelse af uddannelse i 2018-2025		Bygger på oplysninger om højest fuldførte uddannelse	2018-2023 (kap. 5)

Statistisk fænomen	Grønlands Statistik (GR Stat)	Danmarks Statistik (DK Stat)	År
		(DISCED-15) med udgangspunkt i år 2018 og oplysning om året, hvor uddannelse er gennemført. Hvis en person i årene 2018-2023 har fået registreret en færdiggjort uddannelse, defineres det, at personen har gennemført en uddannelse. Hvis der efter år 2018 er registreret et højere uddannelsesniveau end i år 2018, har personen opnået et højere uddannelsesniveau. Se Figur 5.1.	
Helbred			
Fysisk sygdom		Bygger på oplysninger fra landspatientregisteret om heldøgnsindlæggelser og besøg på skadestue, der ikke er relateret til graviditet. Se Figur 4.12.	2022 (kap. 4)
Psykisk sygdom		Bygger på oplysninger fra landspatientregisteret om diagnoser for psykisk sygdom indtelt i alle diagnoser og svære psykiske diagnoser, der fx kan være skizofreni, psykoser og bipolare lidelser. Se Figur 4.13.	2020-2022 (kap. 4, kap. 6, kap. 8)
Social udsathed			
Diagnoser for misbrug af alkohol eller stoffer		Bygger på oplysninger fra landspatientregisteret om diagnoser for misbrugsproblemer. Se Figur 4.14.	2020-2022 (kap. 4, kap. 6, kap. 8)
Indskrivning på krisecenter		Bygger på oplysninger om indskrivning på krisecenter (KKCOPH). Se Figur 4.16.	2021-2023 (kap. 4)
Kriminalitetsudøver	Bygger på oplysninger om domme for overtrædelse af straffeloven. Se Figur 2.16.	Bygger på oplysninger om domme for overtrædelse af straffeloven (KRAF). Se Figur 4.17.	2008-2023 (kap. 2) 2021-2023 (kap. 4)
Kriminalitetsoffer		Bygger på oplysninger om, hvorvidt personen har været offer for overtrædelse af straffeloven (KROF). Se Figur 4.18.	2021-2023 (kap. 4)
Samlet beskæftigelse og udsathed		Samler oplysninger om beskæftigelse og social udsathed defineret som indskrivning på herberg, udøvet kriminalitet, indskrevet på krisecenter eller diagnoser for misbrug af alkohol eller stoffer. Se Figur 4.19 og Figur 4.20.	2020-2023 (kap. 4, kap. 6, kap. 8)
Kommunale børnesager			

Statistisk fænomen	Grønlands Statistik (GR Stat)	Danmarks Statistik (DK Stat)	År
Underretninger		Bygger på oplysninger om underretninger om børn til kommunen (BUU). Se Figur 4.21.	2015-2023 (kap. 4)
Forebyggende foranstaltninger		Bygger på oplysninger om støttende og forebyggende foranstaltninger (BUFO). Se Figur 4.22.	2006-2023 (kap. 4)
Anbringelse uden for hjemmet		Bygger på oplysninger om anbringelser uden for hjemmet (BUAF). Se Figur 4.23.	2006-2023 (kap. 4)

Kilde: VIVE.

Fordelen ved at anvende registerdata er, at der i modsætning til spørgeskemadata ikke er noget frafald, og at alle i den population, man er interesseret i, dermed er dækket af analyserne. Til gengæld er der risiko for, at de personer, der foretager registreringerne, ikke gør det ensartet og dermed ikke registrerer det samme fænomen. De anvendte registerdata er desuden ikke indsamlet med udgangspunkt i undersøgelsens formål, hvilket betyder, at de udvalgte indikatorer ikke præcist måler det fænomen, vi statistisk er interesserede i. I stedet fungerer registerdataene som indikatorer eller proxyer for et fænomen, der samlet set kan afvige fra det, den udvalgte registervariabel viser. Det gælder fx usikre boligforhold, der i Grønland måles ved hjælp af registerdata, der viser, om en person har en c/o-adresse frem for en adresse, som vedkommende formelt bor på. Denne indikator risikerer både at under- og overrapportere andelen, der oplever usikre boligforhold, da den kan inkludere personer, der har en fast bopæl i et andet land, og ekskludere personer, der har en fast adresse, som de ikke reelt bor på. Et andet eksempel kan være, når vi bruger det danske sundhedssystems registrering af diagnoser for misbrug af alkohol eller stoffer som en indikator på, om en befolkningsgruppe oplever udfordringer med misbrug, idet der typisk vil være en del personer med et misbrug, der ikke har fået en diagnose for deres misbrug, og fordi der kan være forskel på forskellige gruppers tilbøjelighed til at opsøge sundhedssystemet i forbindelse med et misbrug af alkohol eller stoffer.

Fordelene ved den høje grad af repræsentativitet opvejer dog i denne undersøgelse ulemperne ved at bruge relativt grove indikatorer på de studerede fænomener. Derudover anvender vi, som følgende afsnit viser, kvalitative interviews til at opnå en mere detaljeret forståelse af de migrerende personers livssituation og personlige refleksioner over deres migrationsproces.

De statistiske analyser er gennemført ved hjælp af krydstabulering, der enkelte steder understøttes af lineære regressionsanalyser omregnet til forudsagte

sandsynligheder for at afklare multivariate sammenhænge. Alle sammenhænge er signifikant testet ved hjælp af χ^2 .

10.2 Kvalitativt metodedesign

Formålet med de kvalitative analyser er at give et dybdegående indblik i, hvordan grønlændere i Danmark selv oplever deres geografiske, kulturelle og sociale bevægelser mellem Grønland og Danmark. Derudover er formålet at belyse, hvordan grønlændere oplever mødet med forskellige dele af det danske samfund, samt hvilke forestillinger og fremtidsdrømme grønlændere i forskellige livssituationer har for deres liv i Danmark og eventuelt i Grønland.

For netop at kunne gå i dybden med de forskellige erfaringer, perspektiver og livsvilkår blandt grønlændere i Danmark fokuserer de kvalitative analyser på fire udvalgte målgrupper:

- Målgruppe 1: Studerende
- Målgruppe 2: Voksne, der har oplevet udfordringer på arbejdsmarkedet i Danmark
- Målgruppe 3: Voksne i udsatte positioner
- Målgruppe 4: Pensionister.

De fire målgrupper er udvalgt, fordi de repræsenterer forskellige faser i livet samt forskellige former for tilknytning til uddannelse, arbejdsmarked, velfærdssystemer og sociale fællesskaber. Samtidig giver de mulighed for at belyse både ressourcer, barrierer og særlige udfordringer i mødet med det danske samfund.

10.2.1 Deltagere og rekruttering

10.2.1.1 Studerende

Denne målgruppe omfatter grønlandske studerende i Danmark samt grønlændere, der har afsluttet en uddannelse i Danmark inden for de seneste 5 år.

Rekrutteringen af grønlandske studerende foregik gennem flere forskellige kanaler. Inden rekrutteringsarbejdet begyndte, havde vi en forventning om, at netop denne målgruppe ville være vanskelig at rekruttere, da der i perioden var stor opmærksomhed på grønlandske studerende fra både forskere, medier og andre aktører.

Flere grønlandske studerende oplevede derfor en form for mæthed i forhold til henvendelser om interviews og undersøgelser.

For at sikre tilstrækkelig rekruttering forsøgte vi derfor at nå de studerende gennem studievejlederne i de fire Grønlandske Huse og AVALAK, landsforeningen for grønlandske studerende i Danmark, som har daglig kontakt med grønlandske studerende i Danmark, og bad dem dele vores rekrutteringsopslag i deres netværk. AVALAK og 3 ud af de 4 Grønlandske Huse hjalp med at formidle opslaget.

I alt blev der rekrutteret syv informanter til denne målgruppe, hvoraf seks på interviewtidspunktet var i gang med en videregående uddannelse i Danmark, mens én netop var blevet færdiguddannet.

10.2.1.2 Voksne, der har oplevet udfordringer på arbejdsmarkedet i Danmark

Til denne målgruppe søgte vi voksne grønlændere, som havde boet i Danmark i cirka 1-5 år, og som efter ankomsten havde været uden arbejde i kortere eller længere perioder.

Rekrutteringen foregik primært gennem forskellige facebookgrupper målrettet grønlændere i Danmark, herunder både landsdækkende grupper og grupper for grønlændere i specifikke byer og regioner. Her delte vi vores rekrutteringsopslag.

Det var forholdsvis uproblematisk at rekruttere informanter til denne målgruppe, og vi modtog hurtigt mange henvendelser fra personer, der ønskede at deltage.

I alt blev der rekrutteret ni informanter.

10.2.1.3 Voksne i udsatte positioner i Danmark

Til denne målgruppe søgte vi grønlændere, der oplever eller har oplevet betydelige sociale udfordringer i Danmark, fx hjemløshed, vold i nære relationer, udfordringer med alkohol, hash eller stoffer, anbringelse af børn, alvorlig psykisk sygdom eller kriminalitet.

Til denne målgruppe valgte vi ikke at rekruttere gennem Facebook, men i stedet gennem kontakt til en række organisationer, NGO'er, herberger og sociale tilbud, som er i berøring med grønlændere i udsatte positioner i Danmark.

Rekrutteringsformen varierede fra sted til sted. Nogle steder valgte at hænge vores rekrutteringsopslag op på opslagstavler, andre gav mulighed for, at vi kunne besøge stedet og tale direkte med borgere, så vi kunne præsentere undersøgelsens

formål og skabe kontakt til potentielle informanter. Andre organisationer valgte selv at spørge borgere, de kendte, om de havde lyst til at deltage i et interview.

Da vi vidste, at denne målgruppe kunne være særligt vanskelig at rekruttere, valgte vi at tilbyde et gavekort på 200 kr. til en valgfri Salling-butik som tak for deltagelsen.

I alt blev der gennemført otte interviews med grønlændere i udsatte positioner.

10.2.1.4 Pensionister

Til denne målgruppe søgte vi ældre grønlændere i Danmark, som var gået på pension.

Rekrutteringen foregik primært gennem forskellige facebookgrupper målrettet grønlændere i Danmark, herunder både landsdækkende grupper og grupper for grønlændere i specifikke byer og regioner. Her delte vi vores rekrutteringsopslag. Enkelte informanter blev desuden rekrutteret gennem eget netværk.

I alt blev der rekrutteret ni informanter.

10.2.2 Interviewtemaer og gennemførelse

Vi har gennemført i alt 33 semistrukturerede interviews. Af disse er 26 interviewpersoner kvinder, mens de resterende 7 er mænd.

Informanterne har haft mulighed for at gennemføre interviewet på enten grønlandsk eller dansk uden brug af tolk, da en af projektets medarbejdere behersker begge sprog. Dette har været en væsentlig styrke for både informanterne og undersøgelsens kvalitet. Det har dels givet adgang til personer, som har vanskeligheder ved det danske sprog, dels sikret, at informanterne kunne vælge det sprog, de følte sig mest trygge ved. Tabel 10.2 viser en oversigt over undersøgelsens kvalitative interviews.

Informanterne havde desuden mulighed for selv at vælge tid og sted for interviewet. Særligt for personer i udsatte positioner blev interviewenes længde og struktur løbende tilpasset efter deres overskud og situation, så rammerne i størst muligt omfang understøttede deres deltagelse.

Omkring to tredjedele af interviewene blev gennemført online via video eller telefon, mens den resterende tredjedel fandt sted fysisk, enten i VIVEs lokaler eller på herberger og væresteder.

Interviewenes varighed spændte fra omkring 30 minutter til op mod 2 timer, afhængigt af informanternes situation og interviewets karakter. Størstedelen af interviewene varede omkring 1 time.

Tabel 10.2 Oversigt over kvalitative interviews

Målgruppe	Antal interviews	Køn	Interviewsprog	Interviewform
Studerende	7	5 kvinder 2 mænd	2 på grønlandsk 5 på dansk	6 online 1 fysisk
Voksne, der har oplevet udfordringer på arbejdsmarkedet i Danmark	9	8 kvinder 1 mand	6 på grønlandsk 3 på dansk	4 online 4 telefonisk 1 fysisk
Voksne i udsatte positioner	8	7 kvinder 1 mand	6 på grønlandsk 2 på dansk	1 online 2 telefonisk 5 fysisk
Ældre	9	6 kvinder 3 mænd	5 på grønlandsk 4 på dansk	3 online 4 telefonisk 2 fysisk

Kilde: VIVE.

Interviewene har taget udgangspunkt i fem overordnede temaer. Tabel 10.3 viser de fem temaer og deres indhold. Afhængigt af målgruppen har der været variationer i spørgsmålenes formulering og fokus inden for de enkelte temaer, men alle interviews har fulgt den samme overordnede tematiske struktur for at sikre sammenlignelighed på tværs af målgrupperne.

Eksempelvis handlede temaet om mødet med det danske samfund for målgruppen af voksne, der oplever udfordringer på arbejdsmarkedet, i høj grad om deres erfaringer med arbejdsmarkedet og kontakten med beskæftigelsessystemet, mens det for de studerende i højere grad handlede om mødet med uddannelsessystemet, studielivet og sociale fællesskaber i Danmark.

Tabel 10.3 Temaer afdækket i de gennemførte interviews

Tema	Temaets indhold
Baggrund og præsentation	Præsentation af informant: alder, familiesituation, uddannelse m.m.
Livet i Grønland før flytning	Livssituation i Grønland før flytning, fx bolig, uddannelse, arbejde, familie, sociale forhold, eventuelle udfordringer m.m.
Årsager til at vælge at flytte til Danmark	Forestillinger og forventninger om livet i Danmark Udfordringer i Grønland, der motiverer flytning

Tema	Temaets indhold
	Eventuelle bekymringer forud for flytningen til Danmark Forberedelser før flytning Relation til Danmark før flytning
Oplevelser af mødet med det danske samfund	Første tid i Danmark Navigering i det danske system – fx uddannelse, arbejdsmarked, bolig, sundhed, kontakt med socialforvaltningen Netværk til grønlændere og danskere Sproglige udfordringer Oplevelser af identitet og tilhørsforhold Oplevelse af diskrimination og forskelsbehandling
Overvejelser om fremtiden	Ønsker for og overvejelser om fremtiden generelt Overvejelser om tilbagevenden til Grønland Overvejelser om muligheder og begrænsninger i det danske og grønlandske samfund

Kilde: VIVE.

10.2.3 Databehandling

Alle interviews blev optaget på diktafon og efterfølgende transskriberet. Lydoptagelserne blev gennemført med informanternes samtykke.

De interviews, der blev gennemført på grønlandsk, blev oversat til dansk og transskriberet af en grønlandstalende studenterkonsulent. De dansksprogede interviews blev først transskriberet ved hjælp af et AI-baseret transskriberingsprogram og derefter gennemgået, rettet og kvalitetssikret af en studentermedhjælper fra VIVE.

Efter transskriberingen blev alle interviews kodet med udgangspunkt i de temaer, der indgik i interviewguiderne, samt supplerende temaer, som opstod under den empiriske analyse af materialet. Alle informanter i undersøgelsen er anonymiseret, så de ikke kan genkendes af den almindelige læser.

10.3 Casebesøg i Nuuk

I foråret 2026 var VIVE i Nuuk på casebesøg med henblik på blandt andet at præsentere undersøgelsens foreløbige resultater for forskere, praktikere og embedsfolk med interesse for resultaterne samt få deres perspektiver på, hvordan resultaterne kan fortolkes, og hvilke handlemuligheder de peger på. Møderne havde samtidig et bredere fokus på de generelle samfundsmæssige forhold i Grønland og de strukturelle vilkår, som præger mange borgeres livssituationer.

Møderne havde desuden til formål at give indblik i de professionelles erfaringer med, hvilke forhold der kan have betydning for, at nogle grønlændere oplever, at livet i Grønland kan være vanskeligt og vælger at flytte til Danmark. Herunder blev der drøftet, hvilke muligheder og begrænsninger for hjælp og støtte der eksisterer i det grønlandske system, samt hvordan disse kan have betydning for flyttebeslutninger.

Flere af møderne omhandlede udsatte grønlændere i Grønland og de eksisterende støttetilbud på tværs af blandt andet sundhedsvæsenet, socialforvaltningen og boligområdet. Drøftelserne havde fokus på, hvordan støtteindsatserne er organiseret, hvilke muligheder der findes for hjælp og støtte, samt hvilke begrænsninger og systemiske barrierer der præger arbejdet med borgere i udsatte positioner. Der blev også talt om de generelle vilkår for fagprofessionelles arbejde med socialt udsatte borgere og de rammer, som indsatsen foregår inden for.

Desuden handlede flere af møderne om samarbejdet mellem Grønland og Danmark, når grønlændere flytter til Danmark, herunder hvilke former for samarbejde der eksisterer mellem myndigheder og institutioner, og i hvilket omfang samarbejdet kan forbedres.

Interviewene/møderne foregik meget uformelt, og der blev ikke anvendt lydoptagelse, men i stedet blev der skrevet noter. De interviewede eksperter og praktikere optræder med navn, hvis de har udtrykt ønske herom, og har godkendt deres henvisninger.

10.4 Inddragelse af følgegruppe

Undersøgelsens resultater er i efteråret 2025 og i foråret 2026 blevet præsenteret for en følgegruppe sammensat af 11 forskere, praktikere og embedsmænd fra Grønland og Danmark, der deltog fysisk eller virtuelt i møderne. Følgegruppemedlemmerne har haft forskningsmæssig eller praksisviden inden for følgende områder: økonomi, statistik, uddannelse, sundhed, sociale forhold, børneområdet og ligebehandling. Følgegruppemedlemmerne har mundtligt eller skriftligt bidraget med faglige input og har dermed bidraget til rapportens analyser og opmærksomhedspunkter.

Litteratur

- Andersen, T. (2022). The Greenlandic Economy. L Høgedahl (ed). Greenland's Economy and Labour Market. Routledge.
- Arnfjord, S. & Andersen, J. (2014). Socialt arbejde og aktionsforskning i Grønland. *Dansk Sociologi*, 4(25), 77-93.
- Arnfjord, S. & Perry, K. (2022). *Den grønlandske hjemløsetælling. Pilottællingens oversigtsrapport*. Ilisimatusarfiks, Center for Arktisk Velfærd.
- Arnfjord, S. (2018). *Trivsel & udbændthed i det socialfaglige arbejdsliv*, Ilisimatusarfik – University of Greenland.
- Arnfjord, S. (2025). *Grønlands Socialpolitik – Dannelsen af et arktisk velfærdssamfund*. U Press.
- Baviskar, S. (2015). *Grønlændere i Danmark: En registerbaseret kortlægning*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Benjaminsen, L. (2024). *Hjemløshed i Danmark 2024*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Bertelsen, A. (1945). *Grønlænderne i Danmark. Bidrag til Belysning af grønlandsk Kolonisationsarbejde fra 1605 til vor Tid*. Meddelelser om Grønland, Bd. 145, Nr. 2. C.A. Reitzels Forlag.
- Bertelsen, L. (2024). *Anbringelser i Grønland 2024: Status på enkeltsagerne hos MAPI*, Foreningen MAPI.
- Bjerregaard, S. (2023). *Mangel på arbejdskraft øger behovet for stram økonomisk politik i Grønland*. Danmarks Nationalbank.
- Christensen, E., Kristensen, L. & Baviskar, S. (2009). *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børn og familiers trivsel*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Dahl, K.M.V., Kloppenborg, H.S. & Pedersen, N.J.M. (2020). *Kortlægning af døgninstitutionsområdet i Grønland*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Dahl, K.M.V., Kloppenborg, H.S., Pedersen, N.J.M., Luckow, S.T. & Kreutzmann, A. (2021). *Kortlægning af plejefamilieområdet i Grønland*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M. (2022). Domæne 5 – Sociale relationer. M.H. Ottosen: *Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2022*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M., Olsen, M.G., Hansen, H. & Henze-Pedersen, S. (2022a). *Undersøgelse af familiecentre og familiehuse i Grønland*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M., Olsen, M.G., Lausten, M. & Ibsen, J.T. (2022b). *Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommuner*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Departement for Finanser (2026). *Politisk-Økonomisk beretning for 2026*. Inatsisartut.
- Danmarks Statistik (2023). FAM122N. <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>
- Danmarks Statistik (2025). *Stigning i antal af underretninger om børn og unge*. Danmarks Statistik.
- Dansk Ungdoms Fællesråd (2024). *Ung i Rigsfællesskabet: Analyse af unges kendskab og holdning til hinanden på tværs af Danmark, Færøerne og Grønland*. Dansk Ungdoms Fællesråd.
- Demant-Poort, N. (2024). Generalised trust in Greenland – institutions and identity matter. *Polar Journal*, 14(1), 167-189.
- Glavind, N. (2007). *Kriminalitet og social baggrund*. Arbejdernes Erhvervsråd.
- Grønlands Politi (2025). *Årsstatistik 2025*. Grønlands Politi.
- Grønlands Statistik (2022). *Indkomststatistik 2022*. Grønlands Statistik.
- Grønlands Statistik (2024). *Grønland i tal 2024*. Grønlands Statistik.
- Heinrich, J., Kleist, M.M.J. & Lidegaard, B. (2025). *Grønland: En rejse fra de tidligste tider til et moderne samfund*. Lindhardt og Ringhof.
- Holm-Petersen, K. (2019). Halvdelen af Grønlands 200 socialrådgivere har forladt faget. *Socialrådgiveren*, 8(19), 18-24.

- Høgedahl, L. (2022). *Greenland's Economy and Labour Market*. Routledge.
- Jakobsen, V. & Larsen, M.R. (2014). *En kvantitativ delundersøgelse af grønlænderes møde med offentlige myndigheder og institutioner*. Institut for Menneskerettigheder, SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Jensen, E. (2001). *Langt Hjemmefra: grønlandske børn på skoleophold i Danmark i 1960'erne og 1970'erne*. Forlaget Atuagkat.
- Jørgensen, T. (2025). Flere flytter fra Grønland. *Sermitsiaq*, 22. 5. 2025. <https://www.sermitsiaq.ag/samfund/flere-flytter-fra-gronland/2235998>
- Kommuneqarfik Sermersooq (2026). *Behandling af rusmiddel og spilproblemer*. Kommuneqarfik Sermersooq.
- Lading, T. (2022). *Grønlands boliger*. Danmarks Nationalleksikon, Trap Grønland. https://trap-groenland.lex.dk/Gr%C3%B8nlands_boliger
- Larsen, C.V.L. & Olesen, I. (2022). *Det grønlandske sundhedsvæsen*. Danmarks Nationalleksikon, Trap Grønland. https://trap-groenland.lex.dk/Det_gr%C3%B8nlandske_sundhedsv%C3%A6sen
- Larsen, C.V.L., Hansen, C.B., Ingemann, C., Jørgensen, M.E., Olesen, I., Sørensen, I.K., Koch, A., Backer, V. & Bjerregaard, P. (2019). *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2018 – levevilkår, livsstil og helbred: Oversigt over indikationer for folkesundheden*. Statens Institut for Folkesundhed.
- Laage-Petersen, J. (2015). *Ligebehandling af grønlændere i Danmark*. Institut for Menneskerettigheder.
- Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Naalakkersuisut, Justitsministeriet, Social og Indenrigsministeriet (2020). *Grønlandsk-Dansk Tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland: Endelig Rapport, Sommer 2020*. Naalakkersuisut, Justitsministeriet & Social og Indenrigsministeriet.
- Nissen, S.F. & Jespersen, E.B. (2023). *Kortlægning af underretninger*. Kommunernes Landsforening.
- Noahsen, P. & Hansen, H.L. (2020). Sundhed og sundhedsvæsen i Grønland år 2020. *Ugeskrift for Læger*, 182:V12190693. <https://ugeskriftet.dk/videnskab/sundhed-og-sundhedsvaesen-i-gronland-ar-2020>

- Nordisk Samarbejde (2026). *Bolig i Grønland*. Nordisk Samarbejde, Info Norden.
<https://www.norden.org/da/info-norden/bolig-i-groenland>
- Olano, F.A. & Rasmussen, J. (2019). Psykiatriske lidelser i Grønland. *Ugeskrift for Læger*, 181, V06190345. <https://ugeskriftet.dk/videnskab/psykiatriske-lidelser-i-gronland>
- Olesen, I. & Larsen, C.V.L. (2025). Peqqissuserput: A theoretical research model starting from a place of strengths to support Kalaallit Inuit communities to thrive. *Journal of Community Systems for Health*. 2(2), 1-12.
- Olsen, R.F., Dahl, K.M.V. & Poulsen, M.H. (2016). *På vej mod ungdomskriminalitet*. SFI – Det nationale forskningscenter for Velfærd.
- Ottendahl, C.B., Bjerregaard, P., Svartá, D.L., Sørensen, I.K., Olesen, I., Nielsen, M.S. & Larsen, C.V.L. (2021). *Mental sundhed og helbred blandt 15-34-årige i Grønland*. Statens Institut for Folkesundhed.
- Ottosen, M.H. & S.V. Østergaard. (2022). *Partnervold i Danmark 2020*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Pedersen, N.J.M., Petersen, J.S. & Lindeberg, N.H. (2018). *Analyse af offentlig hjælp*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Poppel, B. & Poppel, M.K. (2022): *Grønlands befolkning i Trap Grønland*. Lex.dk.
https://trap-groenland.lex.dk/Gr%C3%B8nlands_befolkning
- Rådet for Socialt Udsatte (2014). *I Grønland er jeg for dansk, og i Danmark er jeg bare grønlænder*. Rådet for socialt udsatte.
- Rådet for Socialt Udsatte (2016). *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark: En undersøgelse af kvindernes livssituation, problemer, ressourcer og behov*. Rådet for socialt udsatte.
- Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden: En undersøgelse om migration mellem Grønland og Danmark*. Kofoeds Skole.
- Schiermacher, M. & Arnfjord, S. (2021). Socialpolitiske barrierer i Rigsfællesskabet - Strukturel vold mod udsatte grønlændere i mødet med Danmark. *Social Kritik*, 33(164), 56-63.
- Schiermacher, M.B. (2025). *En usynlig krise i rigsfællesskabet. Strukturelle barrierer, der forøger hjemløshed blandt grønlændere i Danmark*. Ph.D.-afhandling. Ilisimatusarfik / Grønlands Universitet.

- Slot, L.V., Hansen, M.M., Heitmann, C., Carlsen, K.S. & Thomsen, T.B. (2023). *Grønlandske studerende i Danmark*. Institut for Menneskerettigheder.
- Social- og Boligministeriet (1997). *Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område*. LOV nr. 453 af 10/06/1997. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1997/453>
- Social- og Boligministeriet (2015). *Ankestyrelsens principafgørelse 14-15 om opholdskommune-mellemkommunal refusion - udlandsophold-§ 110-tilbud*. KEN nr. 9219 af 13/04/2015. <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2015/9219>
- Social- og Boligministeriet (2019). *Bekendtgørelse af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område*. LBK nr. 826 af 16/08/2019. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/826>
- Social- og Boligministeriet (2020). *Bekendtgørelse af lov om social service*. LBK nr. 1287 af 28/08/2020. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1287#P110>
- Social- og Boligministeriet (2024). *Bekendtgørelse af barnets lov*. LBK nr. 83 af 25/01/2024. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/83>
- Sundhedsmonitor (2025). *Flere og flere grønlandske patienter modtager behandling i Danmark*. [Ritzau]. <https://sundhedsmonitor.dk/nyheder/art10293079/Flere-og-flere-gr%C3%B8nlandske-patienter-modtager-behandling-i-Danmark>
- Sørensen, A. K. (2025). *Grønlands historie i Danmarkshistorien*. Lex – Danmarks Nationalleksikon: https://danmarkshistorien.lex.dk/Gr%C3%B8nlands_historie
- Togeby, L. (2002). *Grønlændere i Danmark. En overset minoritet*. Aarhus Universitetsforlag.
- Turnowsky, W. (2017). Om rendyr, nærvær og spontanitet. *Sermitsiaq* d. 26. 12. 2017: <https://www.sermitsiaq.ag/kultur/om-rendyr-naervaer-og-spontanitet/165370>
- Udlændinge- og Integrationsministeriet (2026). *Modtagelse og integration af nye borgere*. <https://uim.dk/arbejdsomraader/integration/modtagelse-og-integration-af-nye-borgere/>
- Økonomisk Råd (2024). *Rapport 1. halvår 2024*. <https://www.ft.dk/samling/20231/almdel/GRU/bilag/20/2815570/index.htm>

Deklaration om brug af AI

Afsnittet redegør for eventuel anvendelse af AI-baserede værktøjer i udarbejdelsen af VIVEs undersøgelser med henblik på at sikre transparens om metode og arbejdsproces.

I udarbejdelsen af denne undersøgelse har vi anvendt AI-programmet Dictus til at udskrive interviews. Efter anvendelsen af Dictus gennemgik og justerede vi de relevante dele af undersøgelsen. VIVE påtager sig det fulde ansvar for det endelige indhold.

I arbejdet med at gøre rapporten webtilgængelig er der anvendt ChatGPT til udarbejdelse af alternative tekster til figurer og billeder, så indholdet via skærmlæsere er tilgængeligt for mennesker med synshandicap.

